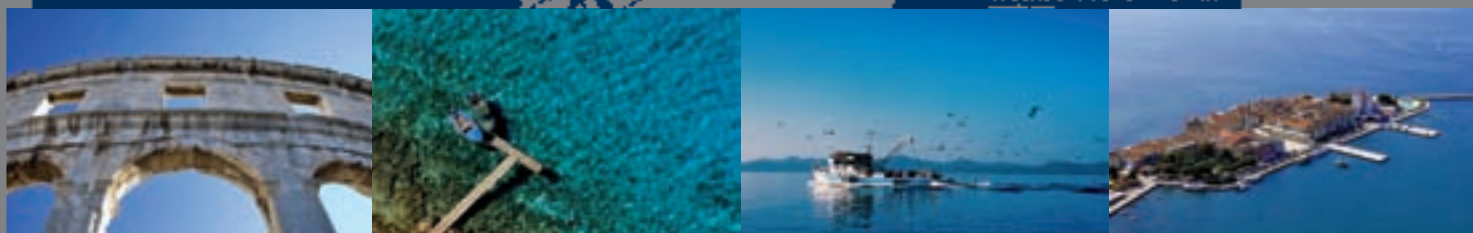

REGIONALNI OPERATIVNI PROGRAM ISTARSKE ŽUPANIJE

ISTARSKA
ŽUPANIJA

REGIONE
ISTRIANA

ISTARSKA
ZUPANIJA

REGIONE
ISTRIANA

UVODNA RIJEČ ŽUPANA

“Istarska županija moderna je, otvorena i gospodarski konkurentna regija, prepoznatljive kulturne i prirodne baštine, visokog društvenog standarda u okvirima uravnoteženog i održivog razvoja.” Istra po prvi puta ima integralni strateški dokument - Regionalni operativni program (ROP) za razdoblje od 2006. do 2010. godine, koji pored jasno istaknute i definirane vizije, sadrži četiri strateška cilja, putem kojih će se ona ostvariti:

1. Konkurentno gospodarstvo
2. Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard
3. Uravnoteženi i održivi razvoj
4. Prepoznatljivost istarskog identiteta

ROP je dokumenat koji će široj javnosti na transparentan način pokazati ono što radimo, čemu težimo i koje su naše namjere, što će svim dijelovima društva omogućiti da potiču inicijative, nadovezuju se, kako bi na taj način postigli sinergiju u daljnjem razvoju društva kao cjeline. Sljedeće bitno je da ROP trebamo shvatiti kao dinamičan, nikako kao statični dokumenat. To znači da unutar razdoblja za koje je donesen trebamo preispitivati njegovu vjerodostojnost s našim budućim potrebama, novim izazovima i procesima koji će se u dogledno vrijeme odvijati. Najznačajniji je svakako priključenje Europskoj uniji, koji pred nas stavlja nove izazove i nove mogućnosti, što Istarska županija dočekuje sa spremnom inicijativom - ROP-om i popratnom bazom od 200 projekata.

Za razliku od proteklog mandata, kada je cilj bio prepoloviti nezaposlenost, u ovom mandatu od 2005. do 2009. godine kao zadatak postavili smo si podizanje standarda građana Istre, što će postati trajnim ciljem i u narednim mandatima. Iako ROP sadrži sve segmente društva, njegovo težište je na gospodarstvu i njegovom razvoju, odnosno stvaranju dodane vrijednosti čime ćemo stvoriti preduvjete za razvoj ostalih segmenata. Time u prvi plan stavljamo znanje, uz pomoć kojeg ćemo osigurati razvoj novih tehnologija, implementaciju inovacija i poticati razvoj proizvođača i usluga sa što većom dodanom vrijednošću. Drugim riječima, nova dimenzija sigurno se dobiva osnivanjem Sveučilišta u Puli, pokretanjem istraživačkih institucija u industriji, projektom Brijuni rivijera, izgradnjom nove bolnice i nizom drugih projekata, čijom će realizacijom Istra kao regija zadržati i poboljšati svoju prepoznatljivost.

Župan
Ivan Jakovčić

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ivan Jakovčić', written over a light green background.

UVODNA RIJEČ IDA-E, NOSITELJA IZRADE REGIONALNOG OPERATIVNOG PROGRAMA

Izradom Regionalnog operativnog programa (ROP-a) Istarska županija po prvi je puta dobila strateški dokument koji na sustavan i dinamičan način artikulira razvoj za naredno razdoblje od pet godina. ROP nam s jedne strane definira viziju, strateške ciljeve, prioritete i mjere, koji su izraz naših želja i težnji, načina na koji želimo tu viziju postići. S druge strane, posebnu dimenziju daje baza od 200 projekata, koji čine sastavni dio ROP-a i koji mjere konkretiziraju u skupove aktivnosti uobličene u projekte, što mu kao dokumentu daje dinamičnost.

Budući da se radi o strateškom dokumentu za dulje vremensko razdoblje (2006.-2010.) spomenutu dinamičnost treba tijekom razdoblja sačuvati na način da se kao takav ima mogućnost prilagođavati potrebama razvoja Istarske županije. Procedurom izrade ROP-a predviđena je njegova prva revizija dvije godine nakon njegovog donošenja, dok se baza projekata javnim pozivom nadopunjuje svakih šest mjeseci.

Vjerojatno će ovo prvo izdanje ROP-a pokazati i neke manje nedostatke, kao što je npr. nepokrivenost nekih prioriteta i mjera konkretnim projektima. U prilog navedenom, cilj nam je u predstojećem razdoblju što je bolje moguće uravnotežiti mjere i prioritete s bazom projekata i postići harmoniziranu cjelinu. U konačnici to će rezultirati time da ćemo racionalno upravljati vlastitim razvojem i što je pravilnije moguće alocirati raspoložive resurse. Drugim riječima, potrebno je proširiti bazu projektima u nepokrivenim područjima i usustaviti sve projekte na način da se pojedini projekti uslijed preklapanja objedine.

U ime IDA-e, kao nositelja izrade ROP-a, zahvalio bih se svima koji su sudjelovali u njegovoj izradi, a koja je s pripremom trajala nešto više od jedne godine. Zahvala se posebno odnosi na kolegice i kolege iz Županijske radne skupine, koji su operativno najviše sudjelovali u njegovoj izradi, članove Partnerskog odbora, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (Uprava za regionalni razvoj) i radni tim Insituta za međunarodne odnose (IMO) iz Zagreba, u ulozi konzultanata cjelokupne izrade ROP-a.

Istarska razvojna agencija, direktor
Darko Lorencin

SAŽETAK

Regionalni operativni program (ROP) Istarske županije izradila je Županijska radna grupa u suradnji s Istarskom razvojnom agencijom (IDA) i stručnjacima Instituta za međunarodne odnose (IMO) iz Zagreba, a prema metodologiji koju je preporučilo nadležno Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka RH.

Prema usvojenoj metodologiji, ROP Istarske županije sadržava:

- osnovnu analizu stanja na području Istarske županije;
- SWOT analizu (analizu razvojnih snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji);
- županijsku razvojnu viziju i strateške ciljeve;
- strategiju razvoja odnosno prioritete i mjere;
- analizu usklađenosti ROP-om određenih strateških ciljeva/prioriteta/mjera s nacionalnim razvojnim ciljevima i razvojnim ciljevima i načelima EU-a;
- analizu razvojnih projekata i projektnih ideja prikupljenih u prvom pozivu za kandidiranje projekata za mrežu projekata ROP-a;
- plan provedbe predložene strategije s institucijama zaduženim za provedbu predloženih aktivnosti te opis provedbenih mehanizama;
- metodologiju za praćenje i vrednovanje provedbe predviđenih aktivnosti s indikatorima uspješnosti ostvarivanja ciljeva.

Osnovna analiza daje pregled stanja, trendova, problema i potreba IŽ-a strukturiran u sljedeća četiri osnovna područja:

- prirodni i demografski resursi, okoliš i prostor te infrastruktura;
- gospodarstvo (struktura gospodarstva, analiza važnijih gospodarskih sektora, vanjskotrgovinska razmjena, poduzetnička infrastruktura, ulaganja, zapošljavanje);
- društvene djelatnosti (obrazovanje, zdravstvo, socijalna skrb, kultura); te
- upravljanje razvojem (civilno društvo, međužupanijsku, prekograničnu i međuregionalnu suradnju).

Kao rezultat osnovne analize i dodatno provedene SWOT analize, utvrđeni su sljedeći razvojni potencijali IŽ-a i zapreke njihovu ostvarenju.

RAZVOJNI POTENCIJAL ŽUPANIJE TEMELJI SE ponajprije na osnovnim utvrđenim snagama Županije, i mogućnostima za njihovo jačanje.

- **GOSPODARSTVO** - razvijenost i izvozna orijentacija nekih od glavnih industrijskih djelatnosti (brodogradnja, metalna industrija, proizvodnja građevinskog materijala), razvijenost turističkog gospodarstva, započeta specijalizacija poljoprivredne proizvodnje i razvoj visokokvalitetnih poljoprivrednih proizvoda, uz naglasak na razvoj lokalnih poljoprivrednih brendova. Dinamičan razvoj malog i srednjeg poduzetništva, koji prati uspostavljanje i jačanje poduzetničke infrastrukture te aktivna županijska politika poticaja i potpora razvoju poduzetništva, važni su čimbenici za budući gospodarski razvoj. Uspješno poslovanje velikih gospodarskih sustava, poput Uljanika, Cimososa, Plave Lagune, Istraturista, TDR-a i drugih, također je važan potencijal za razvoj MSP-a i to za razvojno, tehnološko i poslovno povezivanje (razvoj klastera), a time i za povećanje uspješnosti i konkurentnosti čitavog gospodarstva Istre. Dobra institucionalna podrška, organizacija i priprema te uspješna dosadašnja iskustva u privlačenju stranih ulaganja osnova su rasta, prije svega "greenfield" investicija. Za daljnji je gospodarski razvoj važno da Županija već ima utvrđene i usuglašene pojedine razvojne programe i projekte u ključnim područjima ili ih priprema, i to: u poduzetništvu (programi poduzetničke infrastrukture, klastera i dr.), u turističkom gospodarstvu (masterplan i drugi programi), u poljoprivredi (niz programa za unapređenje proizvodnje, prerade, povećanja konkurentnosti i dr.) te u drugim segmentima, primjerice u razvoju visokoškolskog obrazovanja (osnivanje sveučilišta), programima međunarodne suradnje i dr. Time se stvara dobra osnova za iskorištavanje prilika i mogućnosti koje pružaju razvojni programi u RH, oni iz EU-a (sada pretpristupni, a ubuduće strukturni fondovi), programi drugih međunarodnih institucija te interesi privatnog kapitala, ali i za učinkovito korištenje vlastitih resursa.

- **DRUŠTVENE DJELATNOSTI** - Razvijenost srednjoškolskog obrazovanja (gimnazije, strukovne škole, dobri rezultati učenika na nacionalnim i međunarodnim natjecanjima) i kvaliteta visokih škola/fakulteta važni su za svekoliki razvoj Županije. Plan razvoja sveučilišta ključan je za unapređenje sustava visokog obrazovanja u Županiji, koji treba potaknuti proces stvaranja, koncentracije i korištenja najnovijih znanja. Uz to, važan je potencijal i osnaživanje znanstvenoistraživačkih centara i programa cjeloživotnog učenja jer bi se time potaknulo stvaranje snažne baze znanstvenika, poticala bi se izvrsnost i pridonijelo uspostavljanju gospodarstva zasnovanog na znanju i inovacijama te primjeni novih tehnoloških znanja i dostignuća. Dobra postojeća teritorijalna mreža zdravstvenih institucija i institucija socijalne skrbi važan je čimbenik budućeg razvoja kao i program izgradnje nove opće bolnice. Znatna i sačuvana kulturna baština, kao i znatni kadrovski i obrazovni resursi u području kulture i turizma predstavljaju potencijal za daljnji razvoj turizma. To je ujedno potencijal koji pridonosi očuvanju i njegovanju istarskog identiteta i jačanju njegove prepoznatljivosti. Razvijena multikulturalnost, nacionalne manjine koje sa svojim specifičnostima pridonose stvaranju ukupnog bogatstva kulturne baštine kao i unapređenju svekolikog života u Županiji, također su važna snaga i potencijal za razvoj.
- **PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ I INFRASTRUKTURA** - Povoljan geografski položaj, očuvani okoliš, krajobrazna raznolikost i bogatstvo biljnih i životinjskih vrsta te postojeća infrastruktura važan su resurs za razvoj turizma, ekološki uzgoj poljoprivrednih proizvoda i druge gospodarske aktivnosti u Županiji. Uz obalu i otoke Istarskog arhipelaga s njihovom turističkom ponudom te kulturnog turizma, važan je razvojni resurs za sektor turizma i unutrašnjost Istre s mogućnošću razvoja obiteljskih gospodarstava i eko-turizma. Daljnjim ulaganjem u infrastrukturu (posebno u plinifikaciju), modernizacijom prometnica, sanacijom odlagališta otpada i izgradnjom sustava gospodarenja otpadom u skladu sa standardima EU-a te međužupanijskom i međuregionalnom suradnjom u zajedničkim programima zaštite mora dodatno se jačaju razvojni potencijali Županije. Kompromis između gospodarskog razvoja i očuvanja okoliša ostvarit će se ulaganjem u provedbu načela BAT-a (best available technology) u gospodarstvu. Kvalitetni - prema okolišu "brižni" - i dosljedno provedeni prostorni planovi ključan su instrument za usmjeravanje ravnomjernog razvoja u prostoru koji održivo i optimalno koristi postojeće prirodne resurse.
- **UPRAVLJANJE RAZVOJEM** - Razvijena je suradnja Županije i jedinica lokalne samouprave, a dobri su kapaciteti za upravljanje razvojem na županijskoj razini. Pri tome se kao ključna izdvaja Istarska razvojna agencija. Institucije civilnog društva razmjerno su razvijene i vrlo angažirane što je dobra pretpostavka za jačanje participativnog pristupa razvoju. Niz konkretnih prekograničnih projekata realiziranih u suradnji s partnerima iz Italije i Slovenije i financiranih iz fondova EU-a donijeli su početno iskustvo u pripremi i provedbi projekata EU-a. Multikulturalnost Županije i tradicionalne veze sa susjednim državama važan su potencijal za daljnje jačanje prekogranične suradnje i provedbu novih razvojnih projekata.

S DRUGE STRANE, realizacija utvrđenog razvojnog potencijala uvelike će ovisiti i o sposobnosti, to jest o naporu uloženom u dokidanje razvojnih slabosti, utvrđenih i u osnovnoj i u SWOT analizi Županije. Među osnovnim zaprekama ističu se sljedeće:

- Nepovoljna gospodarska struktura. Slabo korištenje raspoloživih resursa rezultira nezadovoljavajućim BDP-om po stanovniku. Neravnomjerni razvoj, zaostajanje unutrašnjosti za obalnim područjem. Još uvijek znatna sezonalnost turizma nepovoljno djeluje na ukupnu gospodarsku aktivnost. Loše gospodarenje poljoprivrednim zemljištem zbog usitnjenosti i neriješenog vlasništva sputava razvoj poljoprivrede i izravno djeluje na pojačani uvoz poljoprivrednih proizvoda. Izvoz sirovina i poluproizvoda je velik u odnosu na izvoz finalnih proizvoda. Velik je problem i nepovoljna obrazovna struktura radne snage, to jest manjak visokoobrazovanih kadrova. Prometna infrastruktura - prije svega gotovo nepostojeća željeznička infrastruktura i prometni sustav - ne odgovara potrebama gospodarstva.
- Nedovoljno povezivanje poduzetnika, kao posljedica "razdrobljenosti" gospodarstva, individualizacije poduzetnika, nedostatnog programa za povezivanje i umrežavanje MSP-a i velikih poslovnih subjekata.
- Nedostatna orijentacija na tehnološki razvoj. Ta je slabost rezultat nedovoljne potpore tehnološkom razvoju poduzeća, stvaranja tehnoloških potpornih institucija, kao i nedostatne suradnje gospodarstva s visokoškolskim i istraživačkim institucijama.
- Nedovoljna konkurentnost u poljoprivredi i proizvodnji hrane, te u tradicionalnim industrijama,
- Izostanak brzog razvoja inovacija i uvođenja novih tehnologija za što su potrebna stalna i velika ulaganja.
- Izražena strukturna nezaposlenost, nerazmjer između ponude radne snage, potreba gospodarstva i profila radne snage koju "proizvode" obrazovne institucije. Nedostatni i spori poticaji za promicanje i povećanje "zapošljivosti".
- Neprijemeren i nerazrađen sustav obrazovanja - nedostaju programi koji se mogu prilagoditi potrebama gospodarstva, programi cjeloživotnog učenja, programi praćenja obrazovnog potencijala, te vrednovanje postojećih obrazovnih programa. Probleme dodatno pojačava odljev obrazovanih kadrova. Problemi su posebno izraženi izvan Pule, glavnog obrazovnog centra u Županiji.

- Nedovoljna valorizacija kulturne baštine - potencijali kulturne baštine nisu dovoljno iskorišteni za razvoj turizma i gospodarstva u cjelini . Problemi su dobrim dijelom posljedica manjka specijaliziranih kadrova iz područja upravljanja kulturnom baštinom.
- Nedovoljno uspostavljen i koordiniran sustav zaštite okoliša, i u upravljačkim i u provedbenim aspektima. Sadašnji sustav zbrinjavanja otpada predstavlja potencijalnu opasnost za daljnji razvoj turizma i kvalitetu življenja u Županiji.
- Povećanje onečišćenja zbog izostanka izgradnje sustava za pročišćavanje i odvodnju te zbrinjavanje otpada.
- Nedostatne javne institucije i kadrovi koji nisu osposobljeni za upravljanje okolišem. S obzirom na proces decentralizacije državne uprave u posljednjih nekoliko godina nedovoljni su kapaciteti i još uvijek u cijelosti nejasne ovlasti lokalnih institucija za upravljanje prirodnom baštinom i očuvanje okoliša. Također, očekuje se da procesi usklađivanja zakonodavstva sa zakonodavstvom EU-a donesu višu razinu integracije politike zaštite i očuvanja okoliša u ostale nacionalne razvojne politike.
- Razvojni pritisak na obalno područje. S obzirom na visok stupanj sezonskih oscilacija u korištenju infrastrukture i naglašen razvojni pritisak na obalno područje te s obzirom na pritisak domaćeg i inozemnog kapitala na izgradnju obale realna je opasnost od porasta zagađenja Jadranskog mora i obale iz bližeg i daljeg okruženja.
- Neodgovarajuća prometna infrastruktura za potrebe gospodarskog razvoja (neaktivna željeznica, pad zračnog prometa iako postoji infrastruktura, nedovoljno povezane i nedovoljno kvalitetne ceste)
- Još uvijek nedovoljno razvijeni kapaciteti za planiranje i provedbu projekata - usporedno s porastom mogućnosti participacije u programima EU-a došli su do izražaja problemi nedostatnih kapaciteta u području planiranja, pripreme, provedbe, praćenja i vrednovanja projekata u skladu s metodologijom EU-a.

SWOT analizom utvrđene razvojne snage, slabosti, mogućnosti i opasnosti IŽ-a prikazane su u sljedećoj tablici.

SNAGE	SLABOSTI
<p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povoljan geografski položaj za razvoj gospodarskih aktivnosti i turizma i međunarodno umrežavanje. - Brojni, očuvani i raznoliki prirodni resursi važan su resurs za razvoj turizma, ekološki uzgoj poljoprivrednih proizvoda i druge gospodarske aktivnosti (vrijedne šumske sastojine /tartufi/) - Dobra infrastruktura elektroopskrbe i plinoopskrba u izgradnji. - Dobra vodoopskrba 	<p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neizgrađen sustav gospodarenja otpadom (sakupljanje, prijevoz i odlaganje) - Neodgovarajući kanalizacijski sustavi - Nedostatne javne institucije i kadrovi koji nisu osposobljeni za upravljanje okolišem - Visok stupanj sezonskih oscilacija u korištenju infrastrukture i naglašen razvojni pritisak na obalno područje - Neodgovarajuća prometna infrastruktura za potrebe gospodarskog razvoja (neaktivna željeznica, pad zračnog prometa iako postoji infrastruktura, nedovoljno povezane i nedovoljno kvalitetne ceste)
<p>GOSPODARSTVO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diverzificirana struktura gospodarstva - Izvozno gospodarstvo (brodogradnja, metalna industrija, automobilska industrija, prerada i izvoz kamena, usluge) - Razvijenost turističkog gospodarstva i planovi za njegovo još bolje pozicioniranje - Razvoj visokokvalitetnih poljoprivrednih proizvoda (vino, maslinovo ulje) i brendiranje - Dinamičan razvoj malog i srednjeg poduzetništva - Razvijena poduzetnička infrastruktura - Raspoloživost prostora u poduzetničkim zonama - Rast inozemnih ulaganja - Regionalni poticaji za razvoj malog i srednjeg poduzetništva i poljoprivrede (kreditni, subvencije, edukacija, savjeti) - Dobra institucionalna potpora razvoju gospodarstva od strane Županije, aktivna prisutnost međunarodnih institucija, kvalitetni stručnjaci 	<p>GOSPODARSTVO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nizak društveni BDP po glavi stanovnika u odnosu na potencijalne resurse - Neuravnotežen regionalni razvoj i postojanje područja s razvojnim poteškoćama (unutrašnjost Istre) - Nedovoljno korištenje znanja i inovacija u ključnim gospodarskim sektorima - Nedostatak tehnološke infrastrukture (slaba suradnja poslovnog sektora i istraživačko-razvojnih institucija) - Disperzija, "usitnjenost" i nepovezanost poduzetnika (u malom i srednjem poduzetništvu, posebno u poljoprivredi i sl.) - Neriješeno gospodarenje poljoprivrednim zemljištem (više od 50% poljoprivrednog zemljišta danas neobrađeno) uz veliku usitnjenosti posjeda i vlasništva. - Nezadovoljavajuća obrazovna struktura - nedostatak stručnjaka s upravljačkim znanjima i vještinama te specijalističkim znanjima za potrebe gospodarstva - Nedovoljna potpora gospodarskom i ukupnom razvoju Županije od središnje države

<p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razvijenost srednjoškolskog obrazovanja (gimnazije, strukovne škole, dobri rezultati učenika na državnim i međunarodnim natjecanjima) - Kvaliteta visokih škola/fakulteta i razrađeni i odobren Program aktivnosti za izgradnju Sveučilišta - Dobra teritorijalna mreža zdravstvenih institucija i institucija socijalne skrbi. - Značajna i sačuvana kulturna baština - Multikulturalnost, nacionalne manjine koje sa svojim specifičnostima pridonose stvaranju cjelovitog bogatstva kulturne baštine Županije - Tradicionalne multikulturalne veze s Italijom i Slovenijom 	<p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neuravnoteženost ponude i potražnje na tržištu rada - Nema sustava praćenja i vrednovanja obrazovanja, kvalitete ljudskog potencijala te potreba gospodarstva - Sezonske oscilacije u zapošljavanju - Nedostatak specijalističko obrazovanje radne snage i neusklađenost s potrebama gospodarstva - Pomanjkanje prostora, opreme i stručnih kadrova u osnovnom školstvu. - Koncentracija stručnih i obrazovanih kadrova u Puli, a manjak u drugim dijelovima Županije - Nedostatak programa i institucija za cjeloživotno učenje - Odljev kadrova iz Županije - Nedostatak izvaninstitucionalne socijalne skrbi - Nedovoljna iskorištenost i valorizacija kulturne baštine - Nedostatak kvalitetnih stručnih kadrova u kulturnim institucijama
<p>UPRAVLJANJE RAZVOJEM</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dobra suradnja Županije i jedinica lokalne samouprave - Osposobljenost razvojnih institucija (kadrovi, organizacija) i primjena programiranja i planiranja (IDA i dr.) - Razvijena višegodišnja prekogranična suradnja - Znanje i iskustvo za uključivanje u programe EU-a i druge međunarodne programe (INTERREG) - Angažirano civilno društvo (aktivno djeluje niz udruga, kulturno-umjetničkih društava, klubova) 	<p>UPRAVLJANJE RAZVOJEM</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatni razvoj sposobnosti za upravljanje lokalnim razvojem - Nedovoljno razvijen sustav za pripremu i provedbu programa i projekta (nedostaju kapaciteti za pripremu i provedbu projekta za EU i dr.) - Nedostatni programi za razvoj područja s poteškoćama u razvoju - Nedostatak znanja i vještina udruga za javno djelovanje i nedostatan utjecaj na formiranje demokratske političke volje i donošenje odluka u zajednici. Nedostatna komunikacija, volja/želja za suradnjom i usklađenost između udruga koje se bave istim ili sličnim problemom.
<p>MOGUĆNOSTI (PRILIKE)</p>	<p>PRIJETNJE</p>
<p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ, INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sanacija i izrada novih odlagališta otpada (sredstva i tehnička pomoć EU-a te bilateralni razvojni programi s Italijom i Slovenijom putem prekogranične suradnje) - Sanacija i razvoj kanalizacijskog sustava putem razvojnih programa i potpore središnje države (fondovi, programi nadležnih ministarstava) - Zajednički programi zaštite mora, financirani iz programa EU-a (dostupnost financijskih sredstava, nova znanja, prijenos uspješnih iskustava) - Implementacija načela BAT-a (best available technology) u gospodarstvu - Razvoj prometne infrastrukture (Istarski Y) - Razvoj plinifikacije 	<p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ, INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pritisak domaćeg i inozemnog kapitala na izgradnju obale - Porast zagađenja Jadranskog mora i obale iz bližeg i daljeg okruženja - Neodgovarajuća zakonska regulativa o okolišu (politika zaštite i očuvanja okoliša nije integrirana u druge nacionalne razvojne politike)

GOSPODARSTVO

- Unapređenje poduzetničke infrastrukture
- Razvoj tehnološke infrastrukture i razvojno povezivanje poduzetnika (klasteri)
- Produženje turističke sezone uvođenjem novih tipova turizma
- Poticanje suradnje između turizma, kulturnog sektora i aktivnosti u ruralnom razvoju
- Održivi razvoj ruralnog prostora korištenjem nacionalnih programa i programa EU-a
- Izgradnja sustava navodnjavanja
- Valorizacija neiskorištene vojne infrastrukture za potrebe razvoja
- Promicanje proaktivnog pristupa izravnim stranim ulaganjima (naglasak na privlačenje greenfield ulaganja i investor targeting)
- Razvoj novih financijskih mehanizama (fondovi sjemenskog kapitala, venture capital, angel investor)

DRUŠTVENE DJELATNOSTI

- Razvoj županijskog tržišta rada i poticanje zapošljavanja
- Bolonjski proces (poboljšanje kvalitete visokog školstva; bolji kadrovi)
- Stjecanje i razmjena novih, kvalitetnijih znanja kroz otvaranje Sveučilišta i njegova međunarodnog umrežavanja (porast konkurentnosti, izvrsnosti)
- Brži razvoj visokog školstva i znanstvenoistraživačkog rada intenzivnijim sudjelovanjem u projektima/programima na nacionalnoj razini i u EU-u
- Razvoj i unapređenje sustava cjeloživotnog učenja
- Podizanje kvalitete zdravstvenih usluga
- Programi razvoja multikulturalnosti za promicanje suradnje s inozemnim regijama i gradovima

UPRAVLJANJE RAZVOJEM

- Unapređenje kapaciteta i organizacije za upravljanje razvojem
- Jačanje ulaganja u ljudske resurse
- Informatizacija uprave i društva (izgradnja informacijskog sustava za praćenje razvoja gospodarstva i ukupnog razvoja)
- Priprema i provedba programa uravnoteženog razvoja (zaustavljanje i smanjivanje razlika u razvijenosti obalnog dijela i unutrašnjosti) korištenjem nacionalnih programa i programa EU-a
- Jačanje kapaciteta za sudjelovanje u prekograničnoj suradnji i programima EU-a radi razvoja pojedinih sektora (razvoj zajedničkog tržišta rada, ekonomska suradnja i umrežavanje lokalnih projekata i partnera s obiju strana granice (zajednički klasteri), stvaranje zajedničkog turističkog i kulturnog prostora, očuvanje kulturne baštine i dr.)
- Potpora programima za umrežavanje udruga i otvaranje novih komunikacijskih oblika na lokalnoj razini, za uključivanje građana i građanki u rasprave o javnim politikama i planovima društvenog razvoja.

GOSPODARSTVO

- Rastuća konkurentnost na tržištu EU-a i globalnom tržištu uz neprovođenje Nacionalne politike konkurentnosti u ključnim razvojnim sektorima
- Ograničenja EU-a za razvoj poljoprivrede i ribarstva
- Neodgovarajuća nacionalna agrarna politika
- Pritisak masovnog turizma
- Netočna percepcija razvojnih potreba Istre na razini središnje države (odražava se u potpori i financiranju razvojnih projekata Županije)

DRUŠTVENE DJELATNOSTI

- Devastacija kulturne baštine zbog izgradnje (pritisak na obalu, pritisak na sela u unutrašnjosti Istre)
- Nedostatno i nesigurno financiranje društvenih djelatnosti
- Odlazak kadrova, "odljev mozgova" u druge zemlje i u druge hrvatske županije
- Migracije (prvenstveno dolazak jeftine radne snage) stvaraju veće potrebe u društvenim djelatnostima (školstvu, zdravstvu, i dr.), a budući da nisu bile predviđene, raste pritisak na postojeće kapacitete

UPRAVLJANJE RAZVOJEM

- Nezadovoljavajuća decentralizacija u svim segmentima važnim za županijski i lokalni razvoj
- Nastavak porezne politike (seljenje uprava trgovačkih društava i financijskih institucija izvan Županije i odljev poreznih prihoda) neprimjerene lokalnom razvoju
- Institucionalna ograničenja za razvoj civilnog društva.

Temeljeno na zaključcima osnovne i SWOT analize, Radna grupa i Partnerski odbor definirali su sljedeću razvojnu viziju IŽ-a, kojom se ona opredjeljuje za načela održivog razvoja, odnosno razvoja koji traži sklad i sinergiju gospodarske, ekološke i društveno-socijalne razvojne dimenzije.

VIZIJA:

ISTARSKA ŽUPANIJA JE:

- ⇒ MODERNA, OTVORENA I GOSPODARSKI KONKURENTNA REGIJA,
- ⇒ VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA U OKVIRIMA URAVNOTEŽENOG I ODRŽIVOG RAZVOJA,
- ⇒ PREPOZNATLJIVE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE

Kao konkretizacija vizije, predložena su sljedeća četiri strateška cilja:

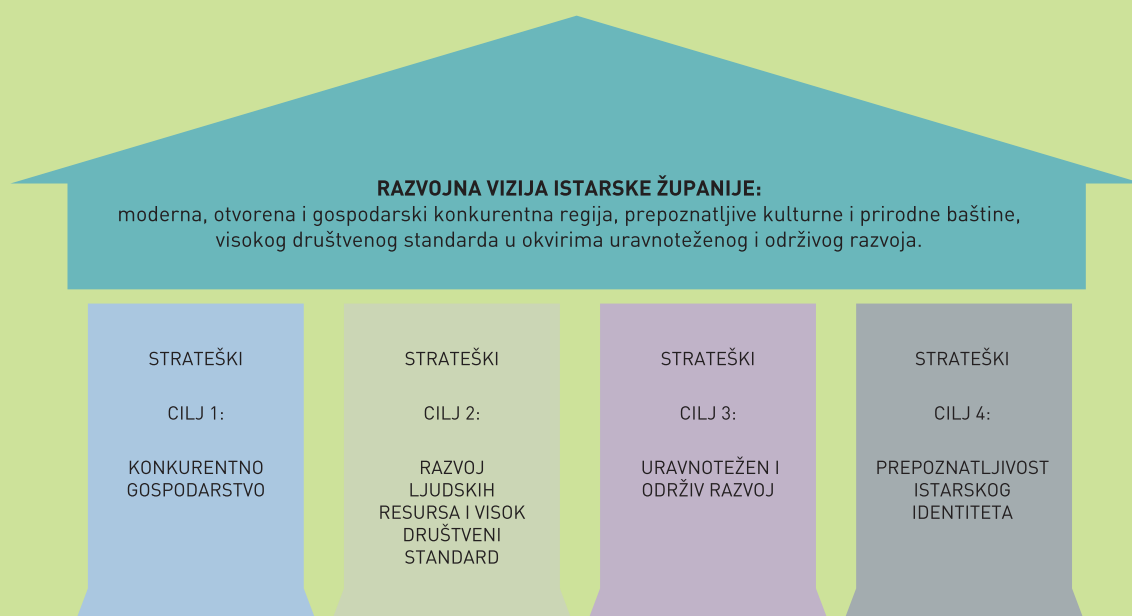
STRATEŠKI CILJ 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO

STRATEŠKI CILJ 2: RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOK DRUŠTVENI STANDARD

STRATEŠKI CILJ 3: URAVNOTEŽEN I ODRŽIV RAZVOJ

STRATEŠKI CILJ 4: PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA

Drugim riječima, vizija se ostvaruje kroz usklađeno ostvarivanje strateških ciljeva, ili kako to Slika 13 grafički pokazuje, strateški ciljevi su "temeljni stupovi" postizanja županijske razvojne vizije.

Slika 13. Vizija i strateški razvojni ciljevi Istarske županije

U nastavku se ukratko obrazlažu strateški ciljevi tako da ih se povezuje s prije utvrđenim razvojnim potrebama, mogućnostima i opasnostima.

Strateški cilj 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO

Konkurentnost je glavni gospodarski cilj svakog nacionalnog i/ili regionalnog gospodarstva, odnosno gospodarskog subjekta. IŽ se ovim ROP-om, imajući na umu svoje snage i mogućnosti, opredjeljuje za multisektorski razvoj s glavnim naglaskom na čiste industrije, turizam i autohtonu poljoprivredu. U vezi s takvim odabirom, postizanje konkurentnosti podrazumijeva ponajprije daljnje poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo; stalno nastojanje oko primjene i razvoja suvremenih tehnologija, inovacija i znanja - posebno informacijskih i komunikacijskih; restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva na način koji će ga učiniti globalno prepoznatljivim i produžiti "sezonu" na veći dio godine; organiziranje poljoprivrede i ribarstva u sektor koji proizvodi visokokvalitetne/autohtone/prepoznatljive/brendirane proizvode; dosljedan odabir "čistih" novih industrija i integracija brige za okoliš u postojeće industrije - sve s ciljem nadilaženja mogućeg konflikta s opredjeljenjem za turizam i proizvodnju "zdrave" hrane.

Strateški cilj 2: RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOK DRUŠTVENI STANDARD

U vrijeme kad je "konkurentnost zasnovana na znanju, visokoj tehnologiji i inovacijama" postala opće mjesto razvojnih strategija, razvoj ljudskih resursa podrazumijeva ponajprije pojačano ulaganje u obrazovanje - u svim njegovim fazama: od osnovnoškolskog, preko strukovnog, do visokoškolskog; stalno osvještavanje važnosti i osiguranje preduvjeta za cjeloživotno učenje te stalnu prilagodbu obrazovnih programa potrebama postojećeg i planiranog gospodarstva. Takvo obrazovanje najbolji je način za dugoročno osiguravanje visoke/pune zaposlenosti, uz pretpostavku da na svim razinama postoje i da se koriste znanja i iskustva u upravljanju razvojem. Učinkovito upravljanje otporno na slučajne i namjerne pogreške zahtijeva visoku razinu participacije, a to je moguće samo u uvjetima razvijenog civilnog društva. Konačno, visok društveni standard nije zajamčen ako se zajednica kao cjelina svjesno ne opredijeli za visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite.

Strateški cilj 3: URAVNOTEŽEN I ODRŽIV RAZVOJ

Opredjeljenje za ekološki održiv razvoj sve je manje pitanje izbora a sve više sve kratkoročnija nužnost jer su granice nakon kojih su posljedice nepopravljive ili vrlo teško popravljive sve bliže i sve ih se brže i lakše doseže. U kontekstu Istarske županije, uravnotežen i održiv razvoj podrazumijeva ponajprije prostorno uravnoteživanje i smanjivanje postojećih razvojnih pritisaka i trendova njihovim strožim usmjeravanjem i ograničavanjem u obalnom području, a poticanjem i osmišljavanjem u prostoru unutrašnjosti poluotoka. Osim toga, očuvanje okoliša u uvjetima suvremenog standarda i načina življenja i potrošnje zahtijeva osiguranje kvalitetne infrastrukture - prvenstveno sustava gospodarenja otpadom te sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Strateški cilj 4: PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA

Osim što je ključan element samobitnosti, identitet u globaliziranom svijetu sve više postaje i vrlo važan razvojni resurs. Istarski identitet i trenutačno nije dovoljno prepoznatljiv, a uključivanje "prepoznatljivosti identiteta" među strateške razvojne ciljeve podrazumijeva njegovo dodatno osvještavanje i razvoj, prvenstveno putem istraživanja, očuvanja i održivog korištenja biološke/krajobrazne i kulturne baštine u funkciji razvoja te poticanja multikulturalizma, povijesnog temelja željenog jedinstva tradicije i otvorenosti. Njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti podrazumijeva i poticanje kulturnih i obrazovnih aktivnosti raznolikih segmenata kulturnog života, te poticanje unutaržupanijske, međuregionalne i međunarodne kulturne i obrazovne suradnje, kao i suradnje s više kulturnih skupina ali i regija pri provedbi multikulturalnih projekata, u skladu sa županijskim razvojnim prioritetima.

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
I. KONKURENTNO GOSPODARSTVO	1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo	1.1.1. Stvaranje povoljnog financijskog okruženja za razvoj gospodarstva
		1.1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture
		1.1.3. Privlačenje stranih ulaganja
		1.1.4. Razvoj poslovnih zona
		1.1.5. Razvoj klastera
	1.2. Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja	1.2.1. Razvoj tehnološkog parka
		1.2.2. Potpora korištenju znanja i inovacija u gospodarstvu (komercijalizacija inovacija i povezivanje gospodarstva i razvojnih institucija)
		1.2.3. Podizanje stupnja racionalizacije korištenja sirovina i energenata u proizvodnim procesima i edukacija
	1.3. Razvoj informacijskog društva	1.3.1. Informatizacija županijske uprave i jedinica lokalne samouprave
		1.3.2. Informatizacija javnih ustanova
	1.4. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva	1.4.1. Produženje turističke sezone
		1.4.2. Razvoj selektivnih turističkih programa u Istri
		1.4.3. Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu
		1.4.4. Promocija Istre kao turističke regije
		1.4.5. Unapređenje turističkih proizvoda i usluga
		1.4.6. Specijalizacija/diverzifikacija turističkih proizvoda i usluga
	1.5. Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva	1.5.1. Unapređenje infrastrukture za razvoj poljoprivrede i ribarstva
		1.5.2. Razvoj ruralnog prostora; razvoj poduzetništva na selu; razvoj agroturizma
		1.5.3. Vrednovanje i unapređenje proizvodnje autohtonih proizvoda
		1.5.4. Razvoj ribarstva

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
II. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOK DRUŠTVENI STANDARD	2.1. Osiguranje pune zaposlenosti	2.1.1. Razvoj lokalnog tržišta rada
		2.1.2. Regionalni akcijski plan za zapošljavanje
	2.2. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite	2.2.1. Unapređenje uvjeta i kvalitete rada u zdravstvenoj djelatnosti
		2.2.2. Prevencija, rano otkrivanje i liječenje bolesti koje su prepoznate kao županijski prioriteti
		2.2.3. Unapređenje socio-zdravstvene zaštite starijih osoba
	2.3. Razvoj ljudskih resursa	2.3.1. Unapređenje predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja
		2.3.2. Razvoj visokog obrazovanja
		2.3.3. Jačanje znanstvenih istraživanja
		2.3.4. Razvoj i usavršavanje ljudskih resursa u skladu s potrebama gospodarstva
		2.3.5. Cjeloživotno učenje
		2.3.6. Stjecanje znanja i iskustava na međunarodnoj razini
		2.3.7. Demografski poticaji (potpora roditeljima u podizanju djece)
	2.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem	2.4.1. Jačanje kapaciteta područne (regionalne) samouprave
		2.4.2. Jačanje kapaciteta lokalne samouprave
		2.4.3. Jačanje suradnje s uredom državne uprave i drugim institucijama središnje uprave
		2.4.4. Jačanje međužupanijske i prekogranične suradnje
		2.4.5. Unapređenje upravljanja imovinom i prihodima
	2.5. Razvoj civilnog društva	2.5.1. Razvoj institucionalnih mehanizama za suradnju i koordinaciju između tijela županijske i lokalne samouprave i civilnog društva

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
III. URAVNOTEŽEN I ODRŽIV RAZVOJ	3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem	3.1.1. Unapređenje sustava praćenja kakvoće okoliša
		3.1.2. Uspostava županijskog informacijskog sustava o okolišu
	3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava	3.2.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom
		3.2.2. Izgradnja i unapređenje sustava vodoopskrbe
		3.2.3. Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje
		3.2.4. Plinifikacija
		3.2.5. Korištenje obnovljivih izvora energije
		3.2.6. Izgradnja i održavanje sustava prometne infrastrukture
	3.3. Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja	3.3.1. Poticajne mjere za razvojne projekte u unutrašnjosti
		3.3.2. Zaštita obalnog pojasa u urbanim područjima
	3.4. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine	3.4.1. Opremanje sustava zaštite i spašavanja
		3.4.2. Edukacija stanovništva
		3.4.3. Zaštita i spašavanje na moru
IV. PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA	4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja	4.1.1. Valorizacija i zaštita prirodnih vrijednosti
		4.1.2. Jačanje institucija u području zaštite prirode
	4.2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja	4.2.1. Osnivanje i umrežavanje institucija važnih za kulturni razvitak i prepoznatljiv istarski identitet
		4.2.2. Očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine
		4.2.3. Obrazovanje za njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti
	4.3. Razvoj multikulturalizma	4.3.1. Unapređenje rada institucija i udruga nacionalnih manjina

Svaka pojedina mjera dodatno je razrađena: definiraju se njen operativni cilj, sadržaj/provedbene aktivnosti, nositelji, odgovorni za provedbu i indikator uspješnosti provedbe.

Komparativnom analizom potvrđena je visoka razina usklađenosti razvojne vizije, ciljeva, prioriteta i mjera s ciljevima u strategijama i programima RH, kao i s razvojnim ciljevima Europske unije.

ROP će se ostvarivati nizom pojedinačnih projekata. ROP-om se definiraju kriteriji njihova odabira i proveden je "prvi krug" prikupljanja projekata odnosno projektnih prijedloga.

Prvim "pozivom za iskazivanje interesa" prikupljeno je 206 projektnih prijedloga¹. Svi razvojni projekti koje je Županija zaprimila putem javnog poziva ili izravnom komunikacijom s dionicima nalaze se u bazi projekata. Od svih pristiglih projektnih prijedloga njih 60 nema iskazan proračun i stoga nisu obuhvaćeni u onom dijelu analize koji se odnosi na financiranje projekata.

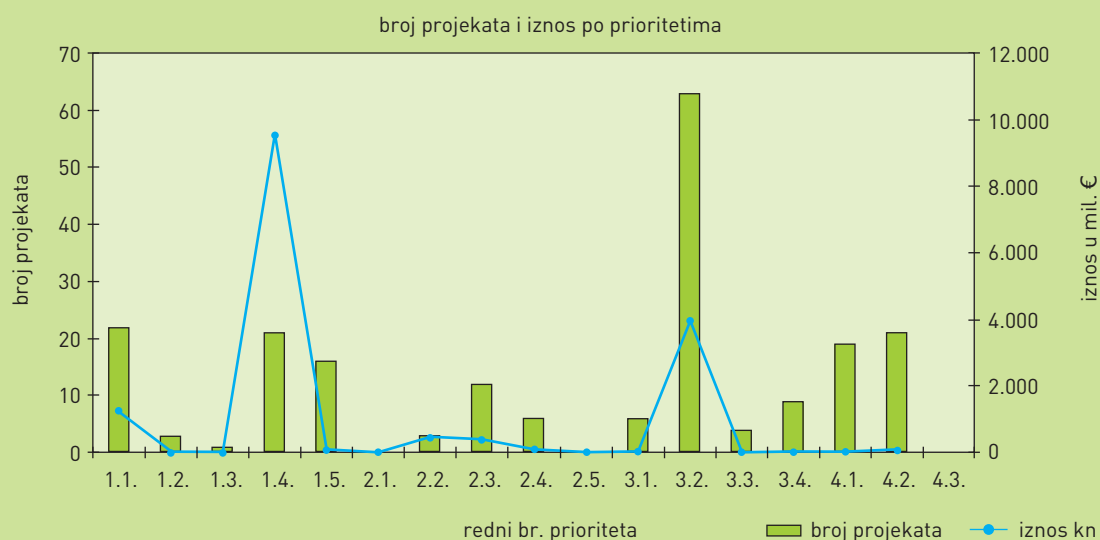
U usporedbi s nekim drugim županijama u kojima je izrada ROP-a također u tijeku ili je netom dovršena, čini se da se radi o manjem broju prijedloga, naročito ima li se na umu razmjerna razvijenost Istarske županije.

S obzirom na to da je jedna od osnovnih uloga ROP-a upravo strateško usmjeravanje i koordiniranje parcijalnih razvojnih inicijativa radi ostvarivanja jedinstvene i cjelovite usvojene razvojne vizije, iznimno je važno uspostaviti aktivnost trajnog praćenja, analiziranja, usmjeravanja i poticanja usklađenosti predloženih pojedinačnih razvojnih projekata s ROP-om prepoznatim i određenim razvojnim ciljevima/prioritetima/mjerama. Aktivnost praćenja i usmjeravanja započeta je analizom usklađenosti provedenom na 206 inicijalno pristigla projektna prijedloga.

Budući da pristigli projektni prijedlozi nisu i svi postojeći projekti i projektne ideje u IŽ-u, analiza daje tek približnu informaciju/ocjenu usklađenosti između ROP-om usuglašene i određene hijerarhije vizije/ciljeva/prioriteta/mjera i svih postojećih projekata u IŽ-u. S druge strane, s obzirom na dužinu trajanja izrade ROP-a i izrazita nastojanja da se sudjeluje u njegovoj izradi, opravdano je pretpostaviti da se na poziv za prijavu natječaja prijavila većina najkvalitetnijih i najaktivnijih sudionika budućeg razvoja.

Stoga su zaključci analize ipak važni indikatori o tome u kojoj se mjeri sadašnje razvojne aktivnosti (projekti) u IŽ poklapaju s ROP-om utvrđenim ciljevima i prioritetima.

Osnovni analizom dobiveni nalaz jest izrazito neravnomjerna raspodjela projektnih prijedloga (i broja inicijativa i potrebnih sredstava) preko ROP-om određenih razvojnih ciljeva/prioriteta/mjera - ili kraće: nesklad između postojeće stvarnosti i ROP-om usuglašene vizije. Sljedeća slika prikazuje razdiobu projekata prikupljenih prvim pozivom prema ROP-om određenim prioritetima.

Slika: Broj i ukupna vrijednost projekata razvrstanih prema ROP-om određenim prioritetima.

¹ Projektni prijedlozi pristigli do 21. lipnja 2006.

LEGENDA 1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo. 1.2. Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja; 1.3. Razvoj informacijskog društva; 1.4. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva; 1.5. Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva; 2.2. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite; 2.3. Razvoj ljudskih resursa; 2.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem; 2.5. Razvoj civilnog društva; 3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem; 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava; 3.3. Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja; 3.4. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudi i imovine; 4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja; 4.2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja; 4.3. Razvoj multikulturalizma. Šifra 99 označava projekte za koje nije specificirana mjera na koju se odnosi.

Uočava se da proračunskom vrijednošću predloženih projekata, izrazito odskaču prioriteti 1.4. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva, i 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava, što je posljedica izrazito velikih ulaganja u projekt Brijuni rivijera (1.4.), te projekt plinifikacije i izgradnje sustava odvodnje i vodoopskrbe (3.2).

U sljedećoj kategoriji su prioriteti 1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo, i već znatno manji, 2.2. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite te 2.3. Razvoj ljudskih resursa. Svi drugi prioriteti imaju usporedno izrazito manju traženu/predlaganu vrijednost ulaganja.

Situacija je ujednačenija gleda li se broj predloženih projekata prema prioritetima. Prema tom kriteriju dominira prioritet 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava; u sljedećoj kategoriji su prioriteti 4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja; 4.2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja, 1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo, 1.4. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva; 1.5. Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva.

Od preostalih prioriteta, izrazito malim brojem prijavljenih projekata ističu se prioriteti 1.3. Razvoj informacijskog društva; 2.1. Osiguranje pune zaposlenosti; 2.5. Razvoj civilnog društva te 4.3. Razvoj multikulturalizma.

Uočljiva je dakle vrlo neravnomjerna zastupljenost i prema broju projekata i prema proračunskoj vrijednosti, i to prema očekivanom obrascu. Odskače turizam kao "hit sektor" i razvoj komunalne infrastrukture, kao sektor s već odavno pripremljenim idejnim projektima koji trajno čekaju sredstva za provedbu. Relativno su prisutni i područje razvoja poduzetništva što je dobro jer svjedoči o svijesti o važnosti razvoja infrastrukture za taj motor razvoja te projekti razvoja i održivog korištenja prirodne i kulturne baštine što je i dobro i očekivano s obzirom na razvijenu svijest i osjećaj važnosti i vrijednosti istarskog identiteta.

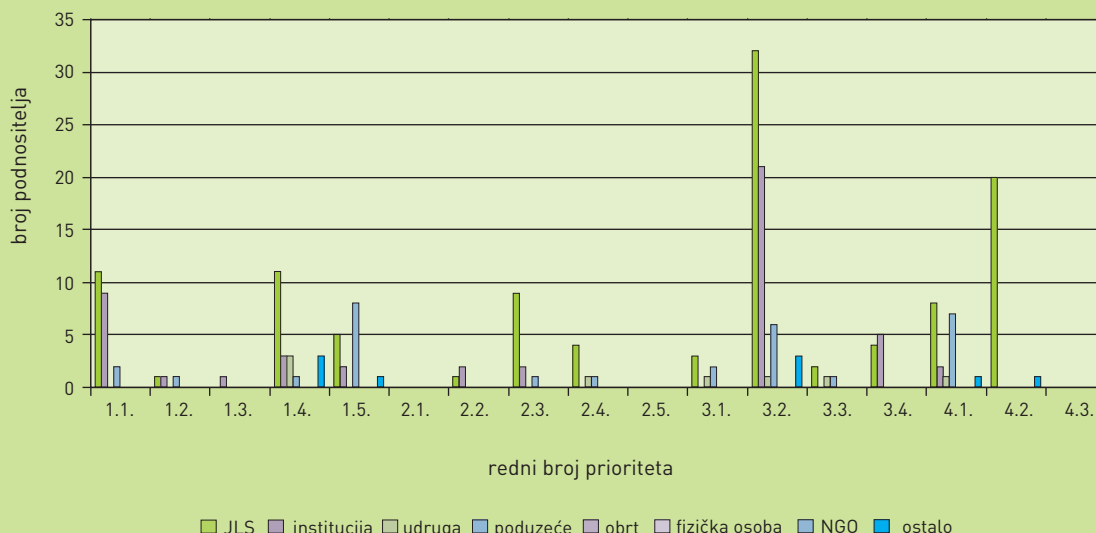
Ono što je manje dobro, i kao takvo zahtijeva korekciju, jest slaba zastupljenost nekih izrazito važnih razvojnih prioriteta - to su prvenstveno sljedeći prioriteti 1.2. Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja; 1.3. Razvoj informacijskog društva; 2.1. Osiguranje pune zaposlenosti; 2.5. Razvoj civilnog društva; 2.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem i dr.

Zaključno, velike oscilacije broja i ukupnog proračuna projekata prema ROP-om određenim prioritetima govore da je, radi skladnijeg razvoja prema svim utvrđenim prioritetima, potrebno:

- 1) razvojne dionike informirati o deficitarnim područjima djelovanja;
- 2) aktivnije i izravnije potaknuti osmišljavanje, stvaranje i predlaganje kvalitetnih projektnih prijedloga u izrazito važnim i trenutačno projektima deficitarnim prioritetima i mjerama.

Indikativna je i zastupljenost pojedinih vrsta predlagatelja projekata: izrazito dominiraju JLS i institucije, a slabo ili nikako zastupljeni su udruge i poduzetnici.. Takav raspored odražava prethodni nalaz o dominaciji krupnih kapitalnih projekata (komunalna i druga infrastruktura), gdje se kao nosioci pojavljuju JLS i institucije. S obzirom na ambiciju ROP-a da se pri ostvarivanju razvoja mobiliziraju i iskoriste svi relevantni akteri, svakako bi bila poželjna veća zastupljenost udruga i poduzetnika, koji svojom "usađenom" kreativnošću i proaktivnošću izvjesno mogu pridonijeti životnosti i dinamičnosti razvoja Županije.

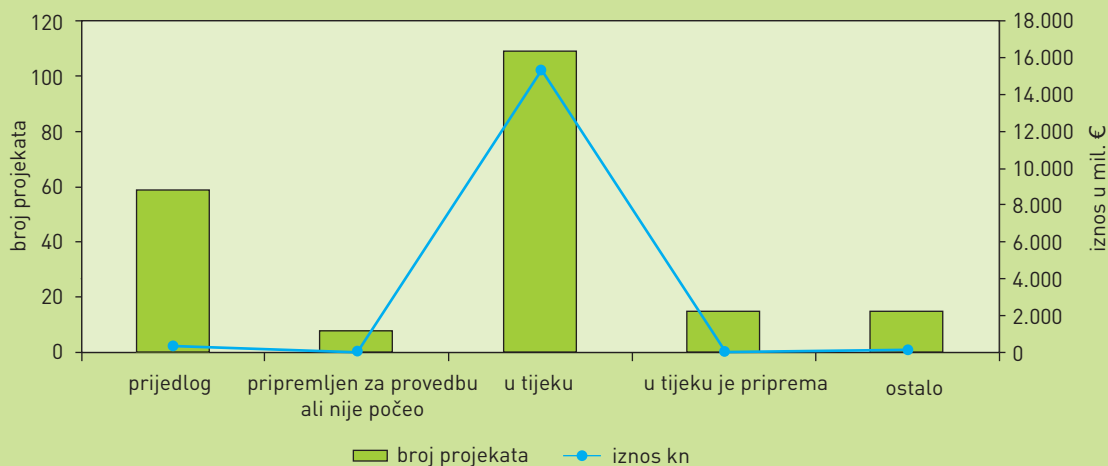
podnositelj projekata po prioritetima

Slika: Zastupljenost raznih kategorija predlagača po prioritetima.

LEGENDA 1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo; 1.2. Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja; 1.3. Razvoj informacijskog društva; 1.4. Restrukturiranje i repositioniranje turističkog gospodarstva; 1.5. Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva; 2.2. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite; 2.3. Razvoj ljudskih resursa; 2.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem; 2.5. Razvoj civilnog društva; 3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem; 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava; 3.3. Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja; 3.4. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine; 4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja; 4.2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja; 4.3. Razvoj multikulturalizma. Šifra 99 označava projekte za koje nije specificirana mjera na koju se odnosi.

broj i proračun po fazama projekta

Slika: Projekti po fazama pripreme i provedbe.

Analiza projekata po fazama pripreme i provedbe ukazuje u da IŽ dominiraju projekti, po broju i veličini proračuna koji su u tijeku. Radi se o velikim infrastrukturnim projektima. No isto tako vidljivo je da postoji velik broj projekata koji su u nekoj fazi pripreme. Zaključno, IŽ ima kontinuitet i dinamiku u razvojnim aktivnostima/projektima, čije usmjeravanje prema razvojnim prioritetima ROP Istarske županije treba unaprijediti.

Sljedeća tablica sažima rezultat provedene analize.

prioritet	broj projekata	iznos [kn]	Broj prijavljenih projekata po sudionicima ROP-a						
			JLS	institucija	udruga	poduzeće	obrt	fizička osoba	ostalo
1.1.	22	1.239.813.486	11	9		2			
1.2.	3	7.320.000	1	1		1			
1.3.	1	4.330.000		1					
1.4.	21	9.548.841.066	11	3	3	1			
1.5.	16	62.961.258	5	2		8			
2.1.	0	0							
2.2.	3	450.000.000	1	2					
2.3.	12	390.818.000	9	2		1			
2.4.	6	95.770.102	4		1	1			
2.5.	0	0							
3.1.	6	20.330.000	3		1	2			
3.2.	63	3.956.889.200	32	21	1	6			
3.3.	4	1.500.000	2		1	1			
3.4.	9	1.095.000	4	5					
4.1.	19	26.330.765	8	2	1	7			
4.2.	21	50.188.876	20						
4.3.									
ukupno	206	15.856.187.753	111	48	8	30	0	0	0

Kriterije odabira projekata pripremili su Radna grupa i Partnerski odbor. Oni uključuju: usklađenost s ciljevima i prioritetima postavljenim u ROP-u, to jest relevantnost projekta te razinu pripremljenosti projekta s obzirom na cjelovitost dokumentacije i spremnost za provedbu. Prema stupnju spremnosti za provedbu razlikujemo sljedeće četiri kategorije projekata:

- projekti spremni za provedbu - sve potrebne dozvole su dobivene, završena je procjena izvedivosti, dobivena je pozitivna ocjena;
- projekti koji zahtijevaju cjelovitu procjenu izvedivosti - projekti koji mogu imati pozitivnu predstudiju izvedivosti, ali za koje nedostaje detaljan plan provedbe i/ili procjena troškova i koristi (cost-benefit analiza);
- projekti za koje nema predstudije, početnog opisa ulaganja i okvirne procjene učinaka projekta;
- projektni prijedlozi - ideje koje tek treba razviti u projekte.

U prvoj fazi provedbe ROP-a poduprijet će se provedba dobro pripremljenih projekata, s cjelovitom dokumentacijom o isplativosti i opravdanosti te će se pomoći detaljnija razrada projekata koji su u nekoj od ranijih faza spremnosti za provedbu ako se ocijeni da se radi o relevantnim i obećavajućim prijedlozima. S obzirom na kriterij relevantnosti, prednost će imati projekti koji pridonose ispunjenju više prioriteta ROP-a.

Da bi se osigurala uspješna provedba projekata i ukupnoga ROP-a, određuje se i plan njegove provedbe, to jest identificirani su njegovi sljedeći osnovni elementi: provedbene institucije i mehanizmi; pribavljanje sredstava i financiranje; postupci za praćenje i vrednovanje projekata i programa; postupci za redovito ažuriranje ROP-a i baze projekata; te prvi sljedeći koraci u provedbi ROP-a.

Konkretnije, dok su glavni nositelji provedbe ROP-a županijska skupština i poglavarstvo, najvažniju operativnu ulogu imat će jedinica za provedbu projekata, to jest razvojna agencija IDA. Ocjenjuje se da postoji potreba za institucionalnim

jačanjem i podizanjem osposobljenosti za upravljanje razvojem, prvenstveno uvođenjem sustava efikasnog upravljanja i praćenja dobivenih sredstava kao i provedbe razvojnih projekata.

Izrada ROP-a, prvog integralnog strateškog razvojnog dokumenta te vrste u Istarskoj županiji, predstavlja ujedno proces učenja koji će se nastaviti i tijekom provedbe ROP-a. Provedbom ROP-a javni će sektor putem predloženih prioritetnih projekata omogućiti i poticati razvoj privatnog sektora i civilnog društva kako bi mogli učinkovite pridonositi gospodarskom rastu i svekolikom razvoju IŽ-a. Pri tome će se i sam javni sektor mijenjati - dogodit će se institucionalno jačanje koje će Županiji i njenim JLS omogućiti da efikasno i efektivno upravljaju svojim razvojem, to jest da kontinuirano revidiraju i poboljšavaju ROP.

ROP će pridonijeti i uspješnijem natjecanju za financijska sredstva iz raznih potencijalnih izvora (uključujući Vladu Republike Hrvatske, Europsku komisiju i brojne bilateralne i multilateralne izvore financiranja, vlastite županijske i lokalne izvore te privatna sredstva) jer Županija s ROP-om dobiva dobro strukturiran razvojni plan, primjeren za predstavljanje potencijalnim izvorima financiranja.

Predloženi postupci praćenja i vrednovanja imaju važnu ulogu u osiguravanju kako efikasnosti tako i trajne prilagođenosti/ažurnosti ROP-a u okruženju koje se stalno mijenja. Redovito vrednovanje samog ROP-a predviđa se svake druge godine. Praćenje ROP-a kao cjeline dio je sustava praćenja i vrednovanja u kojem postoje i komponente kojima se prate pojedini projekti, kojima se ostvaruju pojedine mjere i slično. Projekti i njihove faze prate se, vrednuju i adaptivno upravljaju u kraćim intervalima.

Budući da je ROP opći okvir razvoja kojim se procjenjuju svi drugi razvojni projekti i prioriteti, izrazito je važno osigurati postupak za provedbu izmjena i dopuna kako bi ROP ostajao relevantan i usklađen sa stajalištima i stručnim mišljenjem ključnih dionika i promjena u okruženju Istarske županije. Kao primjerena, predlaže se sljedeća procedura s dvjema razinama.

Prva je godišnja revizija/praćenje napretka, koju treba izraditi u vrijeme utvrđivanja županijskog proračuna za iduću godinu. Valja ispitati svaki segment koji se odnosi na ciljeve i prioritete (mjere, projekte, odnosno predviđene rezultate) ROP-a kako bi se ocijenio napredak i utvrdila uspješnost projekata. Potrebno je potkrijepiti prijedloge izmjena, a zatim godišnju kontrolu podnijeti Partnerskom odboru radi usuglašavanja i odluke. Partnerski odbor može zatražiti pojašnjenja i prirediti preporuke za Županijsku skupštinu kako bi se proračun za iduću godinu mogao na vrijeme korigirati.

Druga je razina dvogodišnje vrednovanje. Naročito se treba usredotočiti na rezultate projekata s obzirom na upotrijebljena sredstva i postavljene ciljeve. Radi se o formalnom procesu koji će obavljati IDA i čiji će stručnjaci utvrđivati uspješnost projekata, njihovu učinkovitost, relevantnost i razvojne učinke. Izvještaj će se podnositi Partnerskom odboru, a ocjena će biti javno dostupna.

Službenom odlukom Skupštine predložene se izmjene mogu prihvatiti ili odbaciti, ali isključivo na temelju preporuke Partnerskog odbora. Na opisani način rezultati će biti javno dostupni, a odlučivanje transparentno, ROP će se stalno razmatrati, ažurirati i poboljšavati, a razvojno će se partnerstvo širiti i učvršćivati.

U provedbi ROP-a slijede ovi koraci:

- ➡ Usvajanje dokumenta Regionalnog operativnog programa u Županijskoj skupštini
- ➡ Definiranje prioritetnih projekata u Partnerskom odboru
- ➡ Zaduživanje IDA-e za provedbu projekata
- ➡ Pružanje tehničke pomoći za provedbu ROP-a; podupiranje daljnjeg jačanja sposobnosti IDA-e (pružanje pomoći putem Strategije regionalnog razvoja RH i drugih programa) te pružanje pomoći za provedbu konkretnih zadaća/projekata: u procesima upravljanja provedbom ROP-a; u privlačenju sredstava za predložene projekte; u pripremi projektne dokumentacije i u provedbi praćenja i vrednovanja uspješnosti projekata
- ➡ Nadzor IDA-e nad pripremom projekata
- ➡ Priprema prvog kruga studija izvedivosti
- ➡ Početak provedbe prioritetnih projekata

Trajno ažuriranje, analiza i upravljanje bazom projekata

SADRŽAJ:

UVODNA RIJEČ ŽUPANA	3
UVODNA RIJEČ IDA-e, NOSITELJA IZRADE REGIONALNOG OPERATIVNOG PROGRAMA	4
SAŽETAK	5

I. UVODNO O REGIONALNOM OPERATIVNOM PROGRAMU (ROP)	
1. ZAŠTO ROP?	24
2. PROCES IZRADE ROP-a	25
3. SUDIONICI IZRADE ROP-a	27
4. OKVIR REGIONALNOG OPERATIVNOG PROGRAMA (ROP-a) ŽUPANIJE.....	28
II. OSNOVNA ANALIZA	
1. ISTARSKA ŽUPANIJA U BROJKAMA	32
2. POLOŽAJ I UPRAVNA PODJELA ISTARSKE ŽUPANIJE	33
3. PRIRODNA I DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA, OKOLIŠ I PROSTOR	35
3.1 Prirodna obilježja	35
3.2 Prirodni resursi	37
3.3 Stanovništvo i ljudski resursi	38
3.4 OKOLIŠ	40
3.4.1 Praćenje stanja.....	40
3.4.2 Vode	40
3.4.3 More.....	41
3.4.4 Tlo	42
3.4.5 Zrak.....	43
3.4.6 Buka.....	44
3.4.7 Zagađenje svjetlošću	45
3.4.8 Biološka i krajobrazna raznolikost	45
3.5 Prostorno uređenje	46
4. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	47
4.1 Otpad	47
4.2 Vodoopskrbni i kanalizacijski sustavi	48
4.3 Energetika	49
4.4 Promet	50
4.4.1 Cestovni promet	50
4.4.2 Željeznički promet	51
4.4.3 Pomorski promet	51
4.4.4 Zračni promet.....	51
4.4.5 Telekomunikacijski promet.....	51
5. GOSPODARSTVO	52
5.1 Razvojni položaj Istarske županije u Hrvatskoj	52
5.2 Razvijenost gradova i općina Istarske županije	54
5.3 Struktura gospodarstva	58
5.3.1 Prerađivačka industrija	60
5.3.2 Malo gospodarstvo i poduzetnička infrastruktura.....	61
5.3.3 Turizam.....	62
5.3.4 Poljoprivreda i ribarstvo.....	67
5.3.5 Trgovina	71
5.3.6 Graditeljstvo	72
5.4 Izravna strana ulaganja.....	72
5.5 Vanjskotrgovinska razmjena	73
6. NEZAPOSLENOST	74
7. DRUŠTVENE DJELATNOSTI	76
7.1 Obrazovanje	76
7.1.1 Osnovno obrazovanje.....	76
7.1.2 Srednjoškolsko obrazovanje	77
7.1.3 Visokoškolsko obrazovanje	78
7.2 Znanost	79
7.3 Kultura - baština i događanja.....	80

7.4	Zdravstvo	81
7.5	Socijalna skrb	82
7.6	Sustav zaštite i spašavanja.....	84
7.7	Nacionalne manjine.....	84
8.	UPRAVLJANJE RAZVOJEM - institucionalni okvir	86
9.	PREKOGRANIČNA I MEĐUREGIONALNA SURADNJA.....	90
III. RAZVOJNA VIZIJA, STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE ISTARSKE ŽUPANIJE		
1.	ANALIZA SNAGA, SLABOSTI, MOGUĆNOSTI I PRIJETNJI (SWOT)	94
1.1	SWOT analiza razvojnih potencijala i perspektiva IŽ-a.....	94
2.	VIZIJA I STRATEŠKI RAZVOJNI CILJEVI IŽ-a.....	100
3.	PRIORITETI I MJERE.....	102
3.1	PRIORITETI	103
	STRATEŠKI CILJ 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO.....	103
	STRATEŠKI CILJ 2: RAZVOJ Ljudskih resursa i visok društveni standard.....	103
	STRATEŠKI CILJ 3: URAVNOTEŽENI I ODRŽIVI RAZVOJ	104
	STRATEŠKI CILJ 4: PREPOZNTLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA	105
3.2	OPIS MJERA	106
3.2.1	Detaljni opis pojedinih mjera	110
4.	POVEZANOST I USKLAĐENOST CILJEVA I MJERA ROP-a S NACIONALNIM CILJEVIMA I CILJEVIMA EUROPSKE UNIJE	139
4.1	POVEZANOST S NACIONALNIM RAZVOJNIM CILJEVIMA	139
4.1.1	Usklađenost ciljeva ROP-a s ciljevima Nacionalne razvojne strategije.....	139
4.1.2	Usklađenost ciljeva ROP-a s ciljevima Nacionalnog vijeća za konkurentnost	140
4.1.3	Usklađenost ciljeva ROP-a s ciljevima i prioritetima Nacionalne strategije regionalnog razvoja RH	142
4.1.4	Usklađenost ciljeva ROP-a s Nacionalnom strategijom i programom prostornog uređenja, Nacionalnom strategijom zaštite okoliša	143
4.2	POVEZANOST S RAZVOJNIM CILJEVIMA EU-a.....	143
4.2.1	Razvojni ciljevi EU-a za programsko razdoblje 2007. - 2013.....	143
4.2.2	Horizontalni ciljevi.....	143
4.2.3	Usklađenost sa ciljevima prepristupnih programa Europske unije	144
IV. BAZA PROJEKATA ROP-a		
1.	KRITERIJI ZA ODABIR PROJEKATA	150
2.	OKVIRNI PRIORITETNI PROJEKTI I PROJEKTNNA BAZA PODATAKA	153
2.1	Procedura formiranja, izmjena i dopuna baze razvojnih projekata ROP-a.....	153
2.2	Analiza projektnih prijedloga prikupljenih prvim pozivom za iskazivanje interesa.....	154
V. PLAN PROVEDBE ROP-a		
1.	UVOD	160
2.	INSTITUCIJE I MEHANIZMI PROVEDBE.....	161
3.	PRIBAVLJANJE SREDSTAVA I FINANCIRANJE	164
4.	PRAĆENJE I VREDNOVANJE PROVEDBE ROP-a.....	165
4.1	Ciljevi i praksa praćenja i vrednovanja	165
4.2	Pokazatelji za praćenje i vrednovanje provedbe ROP-a	166
5.	PROCEDURA REDOVITOG AŽURIRANJA ROP-a	169
VI. DODACI		
1.	POPIS KRATICA	172
2.	SUDIONICI I SURADNICI U PRIPREMI ROP-a IŽ.....	173
2.1	Glavni županijski tim	173
2.2	Radna grupa	174
2.3	Partnerski odbor	174
2.4	Konzultantski tim instituta za međunarodne odnose Zagreb	177
2.5	Predstavnici Istarske razvojne agencije (IDA) d.o.o.	177
2.6	Predstavnici ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka i fonda za regionalni razvoj	177
3.	POZIV NA PRVO ISKAZIVANJE INTERESA ZA PRIJAVLJIVANJE RAZVOJNIH PROJEKATA ZA MREŽU PROJEKATA U ROP-u	176
4.	OBRAZAC ZA PRIJAVLJIVANJE RAZVOJNIH PROJEKATA ZA MREŽU ROP-a	177
5.	STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE ROP-a IŽ.....	181

1

UVODNO O REGIONALNOM OPERATIVNOM PROGRAMU (ROP)

1

Zašto ROP?

Regionalni operativni program (ROP) uobičajen je plansko-programski postupak/sredstvo za učinkovitije i uspješnije upravljanje razvojem regija i njihovih lokalnih zajednica. To je standardan instrument koji se koristi u EU-u za poticanje regionalnog razvoja.

ROP Istarske županije izrađen je u skladu s postupkom i standardima koji se primjenjuju u EU-u, a njegovom se izradom htjelo istodobno postići više ciljeva.

Osnovni cilj bio je da se prvi put, na široko participativan način, osmisli sveobuhvatan i cjelovit razvojni županijski plan kojim se prvo raspravljaju a potom i određuju županijska razvojna vizija, strateški ciljevi, prioriteti i mjere, te tako određuje dugoročan ali prilagodljiv okvir za pojedinačne razvojne projekte kojima se razvoj u konačnici ostvaruje. Naglasak je bio s jedne strane na cjelovitost, a s druge na određivanje prioriternih smjerova djelovanja - na prioritet/mjere/aktivnosti kojima se razvojne procese može "povući".

Izrazito važan cilj čijim se ostvarivanjem mobilizira mnogo dodatne razvojne energije bila je uspostava i izgradnja partnerstva svih razvojnih dionika - od javnog i privatnog sektora do civilnog društva i svih građana. Ključne dionike (stakeholders) u razvoju Županije nastojalo se upoznati sa smislom i važnosti partnerstva pri izradi i provedbi ROP-a te metodološki sustavno uključiti u proces njegove izrade.

Važan cilj pri izradi ROP-a bilo je i učenje odnosno jačanje sposobnosti za upravljanje razvojem, uključujući sposobnosti za analizu stanja i trendova, strateško promišljanje razvoja i određivanje prioriteta. Proces jačanja kapaciteta za upravljanje razvojem nastavit će se putem provedbe ROP-a, jačanjem kapaciteta/znanja/iskustva za identificiranje, pripremanje, provedbu, praćenje i vrednovanje razvojnih intervencija, programa i projekata.

Konačno, cilj je bio i prvi put stvoriti sveobuhvatnu i transparentnu informaciju/bazu podataka o najvažnijim razvojnim projektima/planovima/inicijativama u Istarskoj županiji.

Konkretnije, ROP je posebno važan za budući razvoj Istarske županije jer:

- donosi konsenzusom utvrđenu viziju, strateške ciljeve, prioritete, mjere i projekte za cijelu Županiju;
- daje osnovu za usmjeravanje i rangiranje razvojnih projekata Županije, gradova i općina;
- stvara preduvjete da se razvojni projekti gradova i općina, ako su s njim usuglašeni, kandidiraju za financiranje sredstvima EU-a, državnih institucija i fondova RH, vlastitih sredstava županije, te privatnih ulagača;
- omogućuje lakše usuglašavanje i povezivanje razvojnih projekata Županije, gradova i općina i njihovu učinkovitiju provedbu;
- pridonosi jačanju međuzupanijske, prekogranične i međuregionalne suradnje u provedbi zajedničkih razvojnih projekata;
- daje osnovu za privlačenje ulagača, stranih i domaćih te za ostvarivanje javno-privatnog partnerstva.

2

Proces izrade ROP-a

Izrada ROP-a Istarske županije temeljila se na metodološki dosljednom uvažavanju i primjeni standardnih načela koja se primjenjuju pri izradi regionalnih operativnih programa u zemljama članicama Europske unije, uključujući načela:

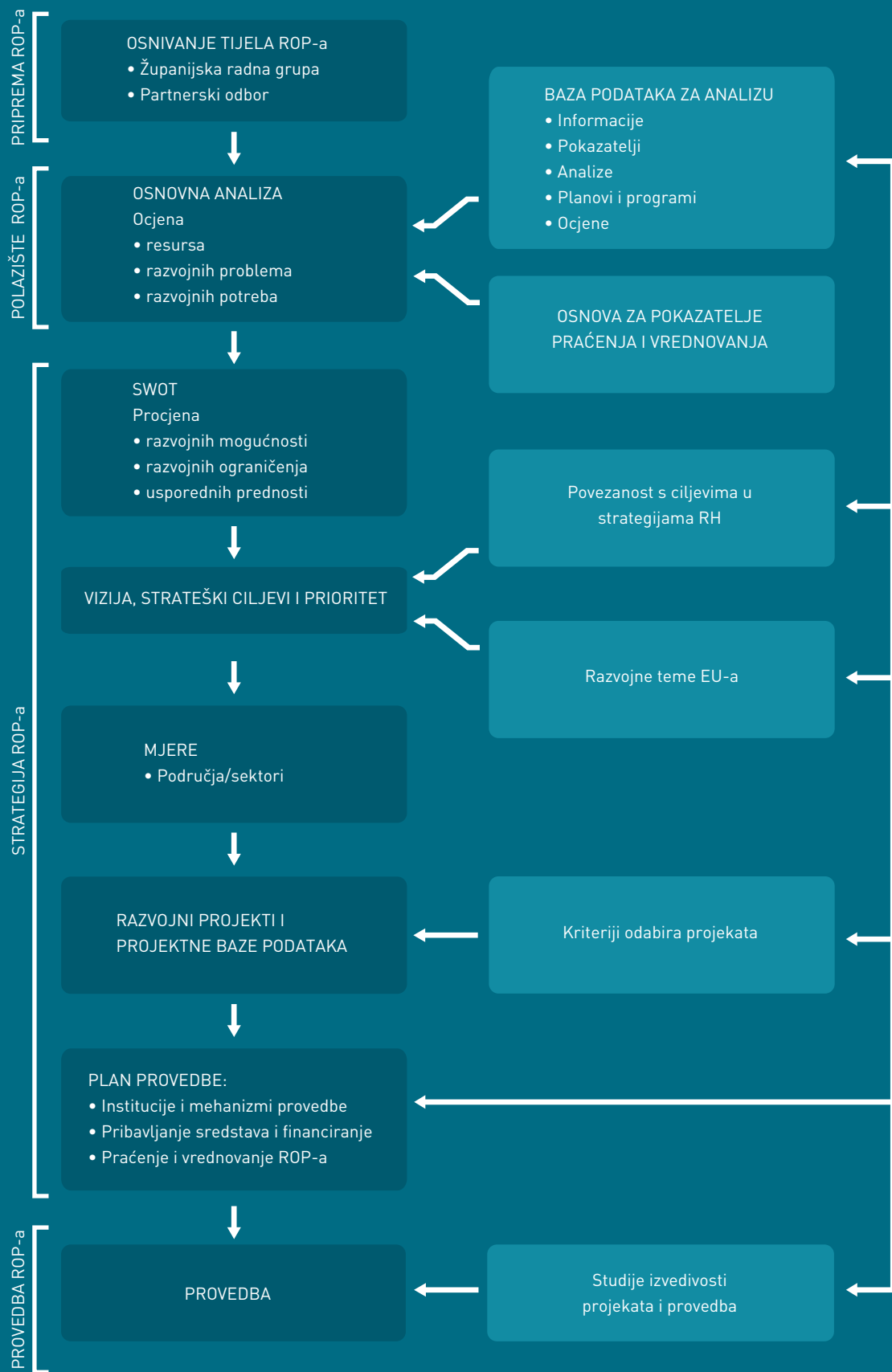
- ↻ regionalnog, županijskog vlasništva ROP-a;
- ↻ posvećenosti dionika, svih zainteresiranih strana, pripremanju i izradi ROP-a;
- ↻ transparentnosti tijekom pripreme i izrade ROP-a;
- ↻ uključenosti svih važnijih lokalnih partnera i zainteresiranih strana, sudjelovanje javnosti (načelo participativnosti).

Proces pripreme i izrade ROP-a slijedi standardnu metodologiju za izradu regionalnih razvojnih programa. Proces izrade grafički je prikazan sljedećom shemom.

Glavne elementi ROP-a su:

- ↻ Osnovna analiza (analiza stanja i obilježja, razvojni problemi i potrebe Županije)
- ↻ SWOT analiza (analiza snaga, slabosti i mogućnosti, prijetnji)
- ↻ Vizija (što Županija želi, što može i što treba biti)
- ↻ Strateški ciljevi i prioriteti (dugoročni razvojni ciljevi Županije)
- ↻ Mjere (skup intervencija za ostvarenje ciljeva i prioriteta Županije)
- ↻ Projekti (aktivnosti za postizanje konkretnih razvojnih ciljeva Županije)
- ↻ Plan provedbe (institucije, mehanizmi, sredstva).

Svaki od tih elemenata izrađen je tako da je najprije Radna grupa putem radionica i konzultacija izradila i usuglasila radne materijale, koji su zatim razmotreni i usuglašeni na sastancima Partnerskog odbora.

3

Sudionici izrade ROP-a

U izradi ROP-a glavnu ulogu imali su Radna grupa i nositelj izrade, Istarska razvojna agencija (IDA) te Partnerski odbor. Konzultantsku i stručnu pomoć dao je Institut za međunarodne odnose iz Zagreba. Izradu ROP-a pratili su i stručno pomagali predstavnici Ministarstva mora, turizma, prometa i razvoja i Fonda za regionalni razvoj RH.

Radna grupa osnovana je početkom rada na ROP-u (kolovoz 2005.) na prijedlog IDA-e kao nositelja izrade ROP-a. Čine je 24 stručnjaka iz glavnih županijskih institucija (vidi Dodatak 3). Održala je 18 radionica i niz konzultacija u sklopu kojih su izrađene sve faze i dijelovi te završni dokument ROP-a (vidi Dodatak 3).

IDA, nositelj izrade, inicirala je i započela rad na ROP-u, koordinirala i stručno surađivala tijekom cijelog procesa izrade ROP-a: od prikupljanja materijala, razvojnih programa i dokumenata, prikupljanja projekata za bazu, preko organizacije ukupnog rada, osiguravanja uvjeta za rad te promicanja izrade i rezultata ROP-a u medijima i na internetu, do aktivnosti uključivanja šire javnosti u proces njegove pripreme i izrade.

Partnerski odbor sastavljen je od predstavnika svih dijelova društva Istarske županije: od javnog i privatnog sektora do civilnog društva. Partnerski odbor ima 32 člana od kojih je velika većina aktivno sudjelovala u radu svih četiriju održanih sjednica. Članovi Partnerskog odbora razmatrali su glavne rezultate svake faze ROP-a i znatno pridonijeli njihovu usuglašavanju i prihvaćanju.

Institut za međunarodne odnose iz Zagreba pružio je konzultantsku i stručnu pomoć u vođenju izrade ROP-a, kao i u pripremi radnih materijala i završnog dokumenta na osnovi materijala i rezultata rada Radne grupe (vidi Dodatak 3).

4

Okvir regionalnog operativnog programa (ROP-a) Županije

Okvir ROP-a čine s jedne strane vizija, prioriteti i mjere, a s druge razvojni projekti koji bi se mogli realizirati u razdoblju od 2006.-2013. godine. Detaljnije, osnovne elemente okvira ROP-a čine:

1. **STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE:** ROP-om određena prioritetna područja intervencije (prioriteti) predstavljaju žarišta aktivnosti koje bi se trebale provoditi putem realizacije mjera, a sve radi ostvarenja strateških ciljeva, to jest razvojne vizije Županije. (Opis vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera nalazi se u III. dijelu ovog dokumenta.)
2. **KRITERIJI ODABIRA PROJEKATA:** Predložili su ih županijska Radna grupa za izradu ROP-a i Partnerski odbor i predstavljaju transparentan sustav koji će se primjenjivati za odabir i davanje prioriteta predloženim projektima prikupljenim u bazi projekata. (Opis kriterija odabira projekata dan je u IV. dijelu ovog dokumenta.)
3. **BAZA RAZVOJNIH PROJEKATA:** Projektni prijedlozi prikupljeni javnim pozivom, pripremljeni da se na transparentan (u skladu s usvojenim skupom kriterija) i participativan (od strane ključnih dionika Županije) način izaberu kao prioritetni u provedbu. (Opis baze projekata dan je u IV. dijelu ovog dokumenta.)

Tako definiran okvir ROP-a osigurava traženi spoj strateške širine i vizije s jedne strane te operativne/projektne konkretnosti s druge, sve uz osiguranu prilagodljivost, transparentnost te vlasništvo razvojnih dionika nad njihovim programom.

Konkretnije:

- hijerarhija - koju čine vizija, strateški ciljevi, prioriteti i mjere - postavlja okvir za vrednovanje pojedine inicijative prema kriteriju njezine važnosti za postizanje ukupnog cilja, čime se osigurava usklađivanje parcijalnih razvojnih inicijativa, pojedinačnih i malih projekata;
- ažuriranje skupa projekata kojima se ROP u stvarnosti provodi putem transparentne procedure odabira, osigurava aktivno i ravnopravno sudjelovanje svih razvojnih dionika u konkretnim razvojnim odlukama;
- stalno praćenje i vrednovanje razvojnih učinaka projekata, kojima se nastoji ostvariti pojedine ROP-om postavljene ciljeve, mjere i prioritete, omogućuje uvažavanje promjena, novih okolnosti i mogućnosti u Istarskoj županiji i njezinom okruženju, a onda i odgovarajuće prilagođavanje ROP-a.

2

OSNOVNA ANALIZA

1

Istarska županija u brojkama

UPRAVNA PODJELA	
Jedinice lokalne samouprave	10 gradova i 29 općina
Naselja	gotovo 650 (gotovo 30% st. u najvećem središtu - Puli)
PRIRODNA OBILJEŽJA	
Površina (kopno)	2.822 km ² (= 5 % površine RH)
Dužina obalne crte	445 km
Reljef	0 mnm - 1.300 mnm; 30% "<100 mnm"; 30% "> 300 mnm"
Zemljišni pokrov	43% šume; 30% poljoprivreda; 23% travnjaci; 3% umjetne površine
Klima	mediteranska, submediteranska, kontinentalna, pretplaninska
Vodotokovi (najvažniji)	Dragonja, Mirna, Pazinčica, Boljunčica, Raša
Jezera/akumulacije	Butoniga; Boljunčica
Vodozaštitni režim	oko 70% površine IŽ-a
Zaštićeni dijelovi prirode	7,8% površine IŽ-a (= 40% prosjeka EU-a)
Zaštićeni dijelovi prirode - planirano	20% površine IŽ. (= prosjek EU-a)
STANOVNIŠTVO	
Ukupno stanovnika (popis st. 2001.)	206.344 (= 4,65 % RH)
Gustoća stanovnika (2001.)	72,4 st./ km ² (=92 % prosjeka RH)
Naseljenost obalnog područja (= obalne JLS)	88% ukupnog st. IŽ-a
Prosječno kućanstvo	2,8 članova
Demografski trendovi 1991.-2001.	cijela IŽ (1%); Medulin (76%); Ližnjan (43%); Novigrad (34%); Kanfanar (23%); Poreč (19%); Lanišće (-36%); Gračišće (-21%); Raša (-14%)
GOSPODARSTVO	
BDP/ st. [PPP]	oko 12.500 (= 43 % prosjeka EU15)
Nezaposlenost	8,2% (=45% prosjeka RH)
Gospodarski sektori (ŽKP) [% prihoda IŽ-a]	prerađivačka industrija (33%); trgovina (29%); hoteli/restorani (10%); građevinarstvo (8%); poslovne usluge (5%); poljoprivreda (2%)
Turizam - kapaciteti	oko 244.000 postelja (oko 50% kampovi)
INFRASTRUKTURA [2006.]	
Vodoopskrba	više od 95%
Odvodnja otpadnih voda	45-65%
Organizirano prikupljanje otpada	Više od 90%, odlaganje na 7 "službenih" odlagališta

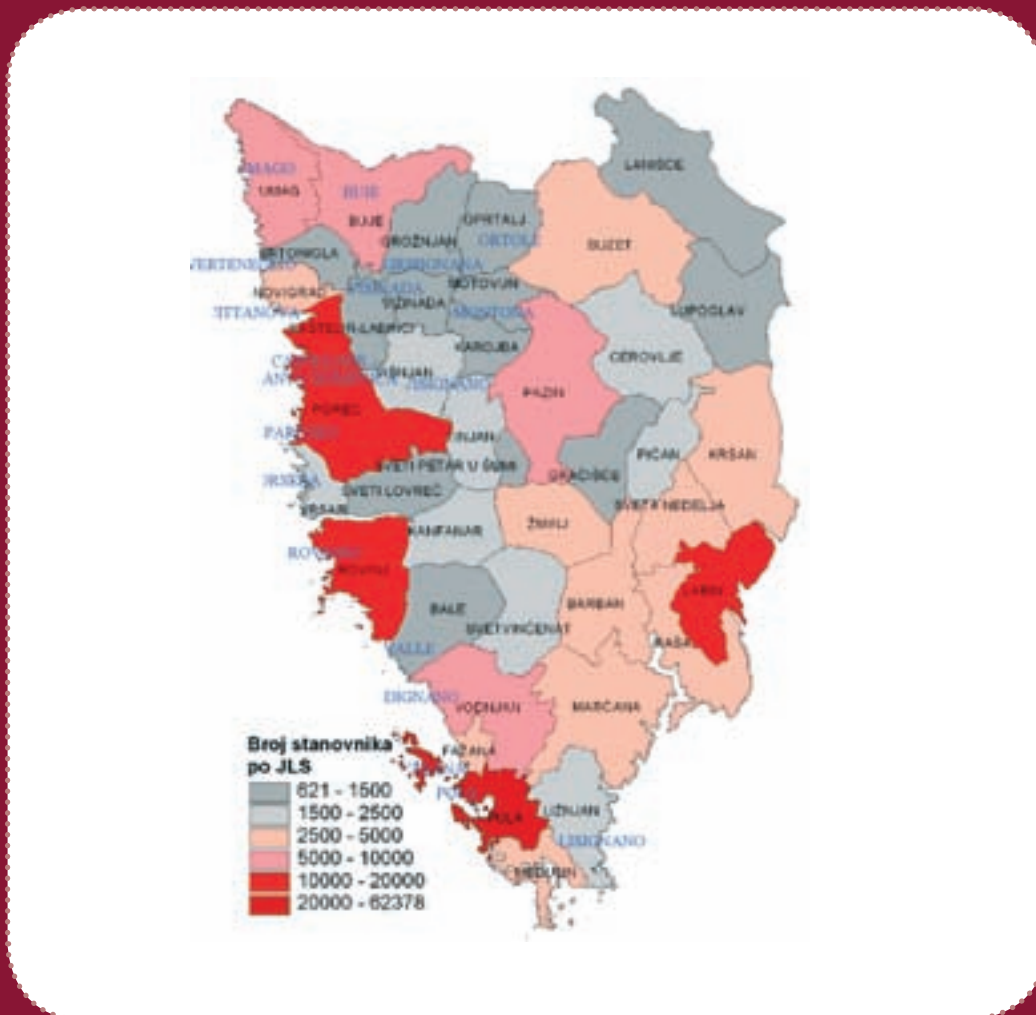
2

Prirodna i demografska obilježja, okoliš i prostor

- ➔ Istarska županija smještena je na krajnjem sjeverozapadu Republike Hrvatske. Na sjeveru graniči sa Slovenijom, na istoku i jugu s Primorsko-goranskom županijom, a na zapadu ima morsku granicu s Italijom. Geografski zauzima najveći dio Istre - najprostornijeg (3.476 km²) jadranskog poluotoka.

- ➔ Upravno je Istarska županija podijeljena na 39 teritorijalnih jedinica lokalne samouprave: 10 gradova i 29 općina (vidi Slika 2).

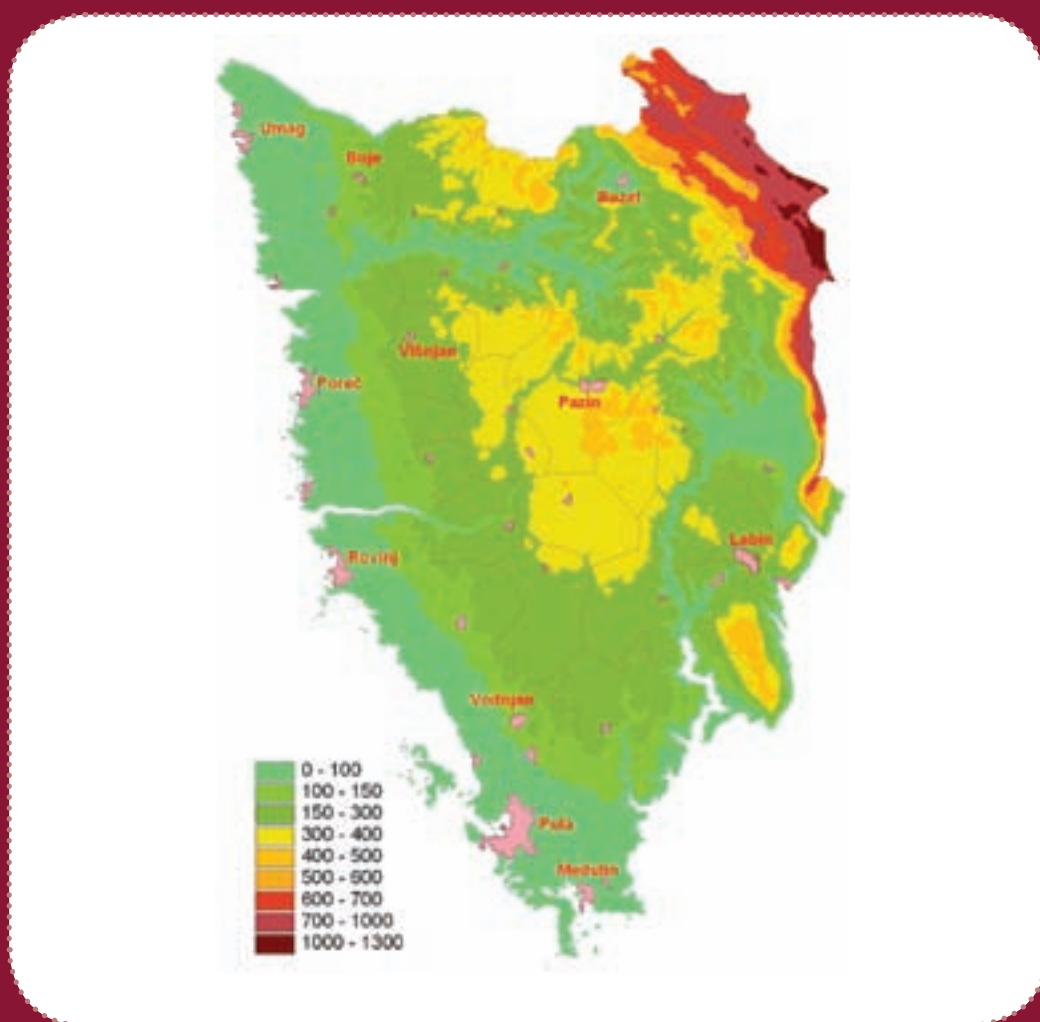
Slika 2. Upravna podjela IŽ-a na gradove i općine i njihova naseljenost
Izvor: Program zaštite okoliša IŽ-a

Tablica 1. Problemi i potrebe vezano za položaj i upravnu podjelu

RAZVOJNI PROBLEMI/IZAZOVI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Brojne razmjerno male općine povećavaju mogućnost za participativno razvojno planiranje i upravljanje, no najmanje općine nisu ni financijski, ni stručno, ni kadrovski u stanju samostalno ispuniti sve zakonske obveze iz svojeg djelokruga te kvalitetno upravljati razvojem 	<ul style="list-style-type: none"> - kvalitetnija suradnja između JLS međusobno i između JLS i IŽ-a

3.1 PRIRODNA OBILJEŽJA

- ➔ Reljefno (vidi Slika 3), pedološki i geomorfološki, prostor se dijeli u četiri osnovne cjeline: 1) najveće i najniže priobalno područje tzv. Porečko-pulske ploče (ili ravnjaka zapadne i južne Istre), koju obilježava izmjena većih ravnijih kompleksa i brežuljaka čija učestalost postaje sve veća pomicanjem u unutrašnjost; 2) središnji brdski dio Istre obilježen vrlo razvijenim reljefom, 3) najviše područje pretplaninskog i planinskog masiva Ćićarije i Učke na krajnjem sjeveroistoku Županije; te 4) područja polja i dolina - polja Čepićko i Krapanjsko te doline uz riječne tokove Mirne, Raše, Boljunčice i Pazinskog potoka.

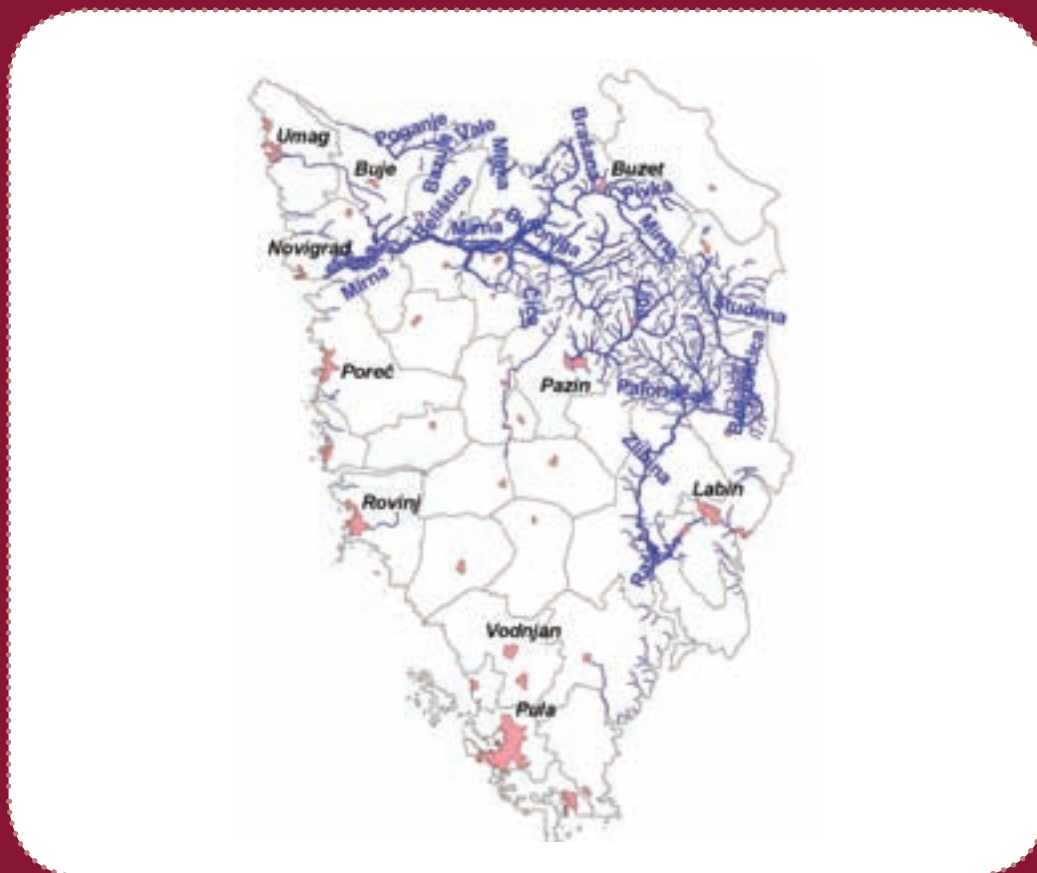
Slika 3. Reljef Istarske županije

Izvor: Program zaštite okoliša Istarske županije (2006.)

- ➔ Reljefne/pedološke/geomorfološke cjeline okvirno odgovaraju i tradicionalnoj podjeli Istre, istim redosljedom, na 1) Crvenu Istru (ravnjak, karakteriziran tlom "crvenicom", krški porozan pa nema površinskih vodotoka); 2)

Sivu Istru (središnji dio, "siva" flišna tla, vodonepropusna tla, erozija, površinski (bujični) vodotoci, razvijen reljef); te 3) Bijelu Istru (reljefno najviše područje Ćićarije i Učke, s vapnenačkim "bijelim" grebenima, vodopropusni krš).

- ➔ Najveći dio IŽ-a je vodopropusni krš, pa veći površinski vodotoci postoje samo u području "Sive Istre" (vidi Slika 4). Zbog velike propusnosti pokrovnog sloja podzemlje je izrazito osjetljivo na onečišćenje s površine, zbog čega je oko 70% površine pod nekim režimom vodozaštite.

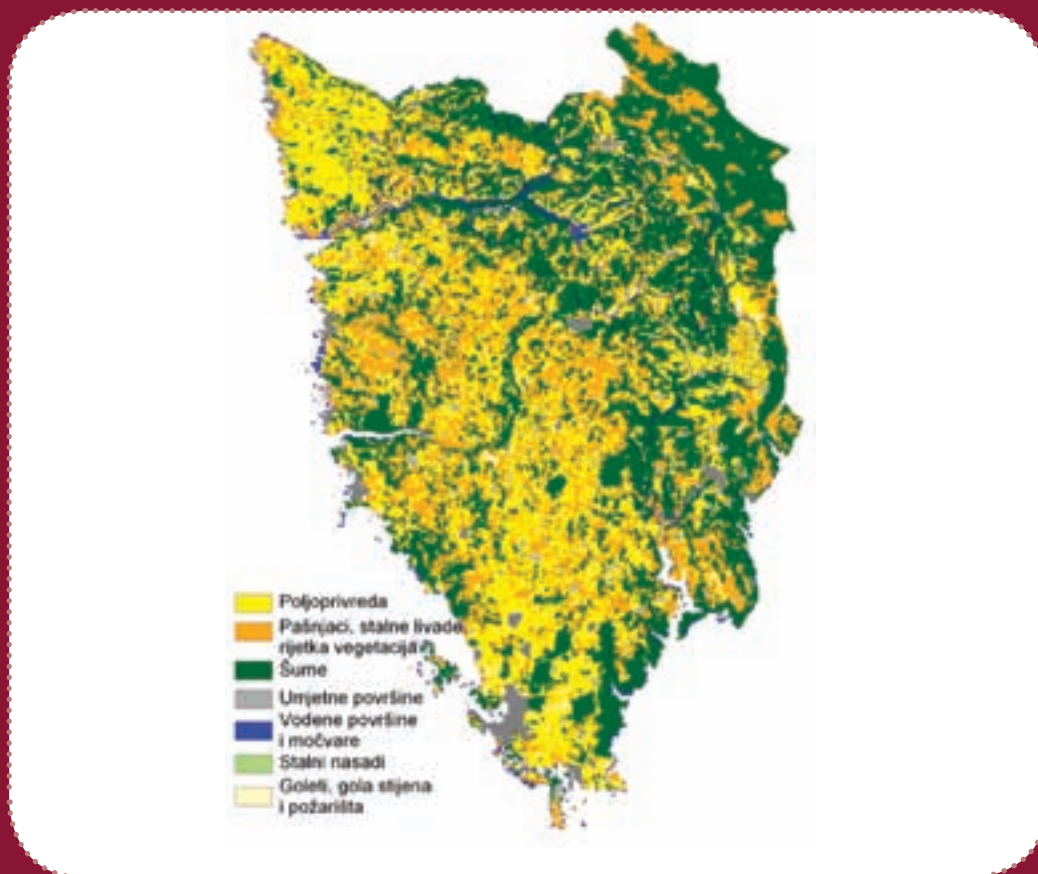

Slika 4. Površinske vode u Istarskoj županiji
Izvor: Program zaštite okoliša Istarske županije

- ➔ U najširem smislu, sve podzemne i površinske vode IŽ-a pripadaju Jadranskom slijevu. Iako su stvarna priljevna područja rijeka i pripadajućih izvora kompleksna i uvjetovana vrlo zamršenom mrežom veza, kao glavni drenažni sustavi (sljevovi) na području IŽ-a, standardno se izdvajaju: slijev Dragonje, slijev Mirne, slijev Pazinčice, slijev Raše i Boljunčice, slijev zapadne obale Istre, slijev južne Istre; slijev priobalnih izvora u Kvarnerskom zaljevu. U interpretaciji hidrogeologije Istre pojavljuje se nov pojam centralno-istarskog vodonosnika, koji kao retencija prihranjuje krška izvorišta u slijevu Mirne i Raše te zapadnu i južnu Istru.
- ➔ Područje krša Istarske županije ima vrlo bogato podzemlje: od oko 115.000 speleoloških objekata registriranih u svijetu, više od 8.500 nalazi se u RH, od čega čak oko 2.000 u Istri!
- ➔ Klimatološki, IŽ ima sredozemnu klimu duž obale, koja se pomicanjem u unutrašnjost mijenja u submediteransku, a zbog blizine planina i Alpa i u kontinentalnu odnosno pretplaninsko-kontinentalnu klimu. Konkretnije, najveći dio područja Županije karakterizira razmjerno ugodna/za život vrlo povoljna klima: topla i suha ljeta, blage i ugodne zime, velik broj sunčanih dana (do 2.800 sati na godinu), relativno male godišnje temperaturne varijacije zraka dok je najniža temperatura mora u ožujku i iznosi oko 10°C a najviša u kolovozu, oko 25°C. Tlo se u pravilu ne leđi.

3.2 PRIRODNI RESURSI

- Istarska županija ima prirodne predispozicije, ljudske resurse i tradiciju koji je čine vrlo atraktivnim prostorom kako za obitavanje, tako i za razvoj i uspješno bavljenje brojnim djelatnostima - od poljoprivrede, stočarstva, ribarstva, marikulture, preko brodogradnje i industrijske proizvodnje nemetalnih proizvoda (cement, vapno, cigla, kamena galanterija i sl.) do turizma.
- Sam prostor, odnosno prostorni smještaj IŽ-a, vjerojatno je najvažajnja, a u svakom slučaju izrazito važna prirodna predispozicija koja joj daje komparativnu razvojnu prednost: duboko je uvučen u europsko kopno što ga čini "najbližim toplim morem" za veliki dio Europe; u atraktivnom je obalnom području; dostupan je i u znatnom dijelu još uvijek "neupropašten" nekontroliranim rastom antropogenih pritisaka.
- Sljedeća "agregirana" prirodna predispozicija - rezultat kombinacije mnogih čimbenika - jest da je IŽ, laički rečeno, "naprosto lijepa", ili stručno rečeno, krajobrazno atraktivna i raznolika. Upravo ta atraktivnost, u kombinaciji s povoljnim prostornim smještajem osnovna je komparativna prednost sektora turizma.
- Osnovni načini korištenja zemljišta / zemljišni pokrov u IŽ-u je kako slijedi: oko 30% obradivih površina, 23% travnjaka/pašnjaka te oko 43% šuma (vidi Slika 5).

Slika 5. Zemljišni pokrov /korištenje zemljišta u Istarskoj županiji

Izvor: Program zaštite okoliša Istarske županije

- Iako se uglavnom ne radi o vrstama tala najpogodnijim za poljoprivrednu proizvodnju, pedološke/hidrološke/reljefne/klimatske prirodne datosti čine relativno povoljne okolnosti za sektor poljoprivrede, posebno za tradicionalne grane maslinarstva, vinogradarstva i uzgoja raznih povrtlarskih kultura.
- Šume, iako nisu osnova značajnijem sektoru eksploatacije drvne mase, vrlo su važne zbog svojih tzv. općekorisnih funkcija, a u slučaju Motovunske šume predstavljaju i međunarodno vrijednu prirodnu baštinu. Većinu šuma (oko

80%) čine primorske, termofilne šume i šikare medunca, slijede nasadi četinjača (11%) i termofilne bukove šume (3%) u višim predjelima Ćićarije. Tartufi su posebno prepoznatljiva vrsta unutar nekih šumskih sustava u Istri.

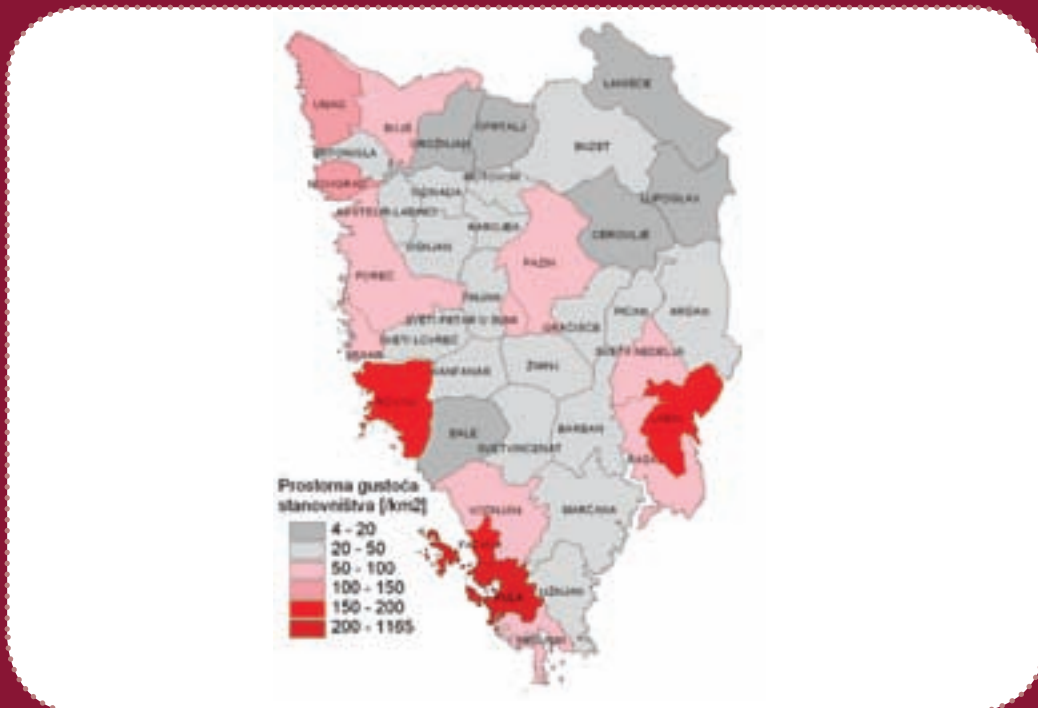
- Pašnjaci su vrlo pogodna resursna osnova za značajniji razvoj stočarske proizvodnje.
- Znanan udio površina pod šumom, mozaičan krajobraz, velik udio rijetko naseljenih područja, raznolikost staništa čine IŽ prostorom s velikim potencijalom za razvoj lovstva, a što se i odražava u činjenica da su na oko 61% površine uspostavljena lovišta (njih 46) s raznovrsnom krupnom (srndać, divlja svinja) i sitnom (zec, fazan, jarebica, prepelica) divljači.
- Od prirodnih resursa u užem smislu, jedan od najvažnijih u IŽ-u je svakako more: osnova tradicionalne djelatnosti ribolova, znatno "mlađe" marikulture, te jedan od osnovnih atrakcijskih elemenata u resursnoj osnovi turizma.
- Na području IŽ-a eksploatira se i više mineralnih sirovina, od kojih su povijesno najvažnije boksit i ugljen, dok su danas aktualne sirovine korištene u industriji građevinskog materijala (arhitektonski i građevni kamen, lapor...) te zemni plin iz jadranskog podmorja/podzemlja.

Tablica 2. Problemi i potrebe vezano uz prirodna obilježja i resurse

RAZVOJNI PROBLEMI/IZAZOVI	RAZVOJNE POTREBE
- Osjetljivost krškog podzemlja/vodonosnika na površinska onečišćenja	- Dosljedno osiguranje zaštite podzemlja od površinskog onečišćenja
- Snažni pritisak na atraktivno obalno područje, koji vodi njegovoj ubrzanoj degradaciji	- ravnomjerniji razvoj u prostoru - poticanje razvoja u unutrašnjosti, kvalitetnije povezivanje sa sadržajima u obalnom području
- Neiskorištenost prirodnih resursa u unutrašnjosti poluotoka, koji depopulira	- Priprema strategija dugoročnog održivog korištenja resursa (npr. mineralni resursi, resursi mora i podmorja, prostor u obalnom području, poljoprivredni prostor, vode ...)
- Nepostojanje dugoročnih strategija održivog korištenja postojećih resursa	

3.3 STANOVNIŠTVO I LJUDSKI RESURSI

- Ukupan je broj stanovnika IŽ-a, prema popisu iz 2001.godine., 206.344 ili 4,65% stanovništva RH. Prostorna gustoća naseljenosti u IŽ-u je 73,4 stanovnika na km², odnosno nešto manje od RH (78,4 st.).
- Stanovništvo je koncentrirano (vidi Slika 6) oko većih središta (71% živi u gradovima, a 29% u općinama) te uz obalu (u priobalnim JLS živi oko 88% stanovnika, dok svega 12% živi u unutrašnjosti). U unutrašnjosti je gustoća oko 29 st./km², a u priobalju više nego tri puta veća - oko 93 st./km².
- Ukupni je demografski trend (od 1991. do 2001.) pozitivan, s ukupnim porastom broja stanovnika od 1%, no istodobno se u unutrašnjosti broj smanjivao (za -3%), dok je u priobalju rastao (+1,6%). Eksplozivni rast broja stanovnika bilježi se u Medulinu (+76.2%), Ližnjanu (+40.3%), Novigradu (+34.8%), Kanfanaru (+22.9%) i Poreču (+18.7%). Također drastičan pad bilježi se u Lanišću (-35.9%), Gračišću (-21.5%), Oprtlju (-14 %) i Višnjaju (-14 %).
- Prosječna starost je 40,2 godine.
- Obrazovna struktura bolja je od prosjeka RH (vidi Tablica 3), ali osjetan je nedostatak stručnjaka s visokom naobrazbom i znanstvenim zvanjima, što je dugoročno razvojno ograničenje Županije i aspekt koji se mora poboljšati.

Slika 6. Gustoća stanovništva u općinama i gradovima IŽ-a
Izvor: Program zaštite okoliša Istarske županije

Tablica 3. Obrazovna struktura stanovništva IŽ-a starijeg od 15 godina

	Bez škole	1-3 raz. OŠ	4-7 raz. OŠ	Osnovna škola	Obrt, KV, VKV	Srednja škola	Gimnazija	VŠS	VSS	Mr. Sc.	Dr. Sc.
RH	2,9	4,5	11,2	21,8	27,2	15,0	4,8	4,1	7,3	0,3	0,2
IŽ	1,5	3,0	9,5	22,8	30,3	15,1	4,9	5,3	6,9	0,25	0,1
Zagreb	1,1	2,2	5,3	16,3	24,8	18,9	8,3	5,8	14,9	1,0	0,7

Izvor: DZS, Popis stanovništva 2001.

- ➡ Osim atraktivnih prirodnih krajobrazza, IŽ je prepoznatljiva i po atraktivnim kultiviranim krajobrazzima, fizičkim tragovima kontinuirane naseljenosti od pretpovijesnog doba, te tradicije ekonomičnog (i zato skladnog) korištenja prirodnih datosti. Nažalost, recentni trendovi litoralizacije, s velikim relativno slabo upravljanim antropogenim pritiskom na obalno područje te depopulacijom unutrašnjosti negativno se odražavaju na krajobraznu atraktivnost jer se s jedne strane obalno područje nagrđuje pretjeranom, često naizgled stihijskom urbanizacijom, dok se depopulacija ogleda u zapuštanju i degradaciji agrarnog i ruralno-urbanog krajobrazza.

Tablica 4. Problemi i potrebe vezano za demografske trendove

RAZVOJNI PROBLEMI/IZAZOVI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - izrazito nehomogena naseljenost, s depopulacijom u unutrašnjosti i velikim urbanizacijskim pritiskom u obalnom području - nedostatak visokoobrazovanih stručnjaka/radne snage 	<ul style="list-style-type: none"> - ravnomjerniji razvoj u prostoru - poticanje razvoja u unutrašnjosti, kvalitetnije povezivanje sa sadržajima u obalnom području

3.4 OKOLIŠ

3.4.1 Praćenje stanja

- ➔ Ocjenjujući u kontekstu niskog prosjeka RH i s obzirom na sadržaj onečišćujućih tvari i druge pritiske na okoliš, praćenje stanja okoliša na području IŽ-u uglavnom zadovoljava Razvijeni sustavi praćenja postoje za: vode (uglavnom u kontekstu osiguravanja sigurnog izvora vode za vodoopskrbu), more (uglavnom u kontekstu ispitivanja kakvoće mora na plažama tijekom sezone) i zrak (uglavnom kao posljedica postojanja značajnih točkastih izvora onečišćenja - tvornice cementa i vapna, termoelektrana). Znatno slabije prati se stanje bioraznolikosti (indikator je slabo upravljanje izrazito vrijednom Motovunskom šumom) te stanje tala (tek u začecima u cijeloj RH).

3.4.2 Vode

- ➔ Površinske vode imaju izrazit bujični karakter i velike oscilacije u vodostajima. Kod visokih voda, bujicama su ugroženi dolinski dijelovi vodotoka, a izražena erozija vrlo nepovoljno utječe na kakvoću voda. Tijekom sušnih razdoblja gotovo nema rezerve vode u vodotocima i bilanca voda je vrlo nepovoljna, a dodatno pogoršanje nastaje zbog crpljenja izvora (kojim se opskrbljuju vodotoci) za potrebe vodoopskrbe. Raspoložive niske vode često nisu dovoljne za očuvanje biološkog minimuma. Pojedine dionice vodotoka u potpunosti presušuju.
- ➔ Kakvoća površinskih i podzemnih voda prati se kontinuirano, a rezultati mjestimično ukazuju na velik antropogeni utjecaj, uzrokovan: prvenstveno 1) (gotovo potpuno nepročišćenim i tek djelomično kontrolirano prikupljenim/ odvođenim) otpadnim vodama od stanovništva, turizma, industrije i stočarstva; 2) oborinskim vodama, koje ispiru onečišćene površine (urbane i poljoprivredne površine, prometnice, legalne i ilegalne deponije krutog otpada). "Kritična točka" je Ponor Pazinčice, kod kojeg antropogeni utjecaj daleko premašuje prirodnu bujičnost i promjene vodostaja - toliko da je Pazinčica u ljetnom razdoblju isključivo efluent nepročišćenih otpadnih voda Pazina! Poseban je problem to što vode koje poniru kao Pazinčica prihranjuju izvore na lijevom zaobalju Raše, koji su važni u vodoopskrbi Pule!
- ➔ Za vodoopskrbu se koriste akumulacija Butoniga, izvori u slijevu Mirne i Raše (Gradole, Sv. Ivan, Bulaž, Rakonek, Fonte Gaja - Kokoti) te (još uvijek poneki) bunari s područja Pule. Dugoročna sigurna opskrba područja IŽ-a temelji se uglavnom na Butonigi i navedenim izvorima.
- ➔ Vodni resursi IŽ-a uglavnom su u osjetljivoj krškoj području i zahtijevaju visoku razinu zaštite.

Tablica 5. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće voda

RAZVOJNI PROBLEMI/IZAZOVI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Mjestimično velik antropogeni pritisak na vodne resurse. - Nepostojanje i/ili nezadovoljavajuća kanalizacijska mreža te nepostojanje i/ili nedovoljan broj uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. - Gotovo 70% ukupne površine Istarske županije je pod zonama sanitarne zaštite izvorišta (I-IV) u kojima je ograničena industrijska i poljoprivredna proizvodnja ili njihova realizacija iziskuje znatnija financijska ulaganja u odnosu na realizaciju istih zahvata izvan zona. - Neuređena odlagališta otpada bez vodonepropusne membrane koja sprječava kontakt procjednih i podzemnih voda. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sačuvati od onečišćenja resurse vode koji se mogu koristiti kao osnova za vodoopskrbu (u prvom redu korišteni izvori i Butonigla). - Donijeti Županijski plan zaštite voda (studiju zaštite voda kao podlogu za plan revidiraju Hrvatske vode). - Izgraditi učinkovit sustav odvodnje otpadnih voda, koji čini kanalizacijska mreža s krajnjim objektima - uređajima za pročišćavanje otpadnih voda na kojima bi se otpadne vode pročistile minimalno do kakvoće za upuštanje u vodotoke II. kategorije odnosno do kakvoće za reuporabu u hortikulturnom uređenju naselja, turističkih kompleksa, golf igrališta ili za korištenje kao tehnološka voda u industriji i/ili za pranje ulica i sl. - Osigurati potrebnu infrastrukturu koja omogućuje neometan razvoj i na područjima vodozaštite, a bez ugrožavanja vodnih resursa. - Provesti sanaciju legalnih i ilegalnih odlagališta komunalnog i neopasnog tehnološkog otpada te izgraditi sustav gospodarenja otpadom čiju okosnicu čini županijski centar. - Nadgraditi sustav nadzora kakvoće voda, posebno površinskih vodotoka

3.4.3 More

- ➔ Zaštita mora kao prirodnog resursa danas je na razini države nedovoljno definirana i u djelokrugu je nekoliko ministarstava što znatno otežava provedbu njegove zaštite. U vezi s problematikom mora na području IŽ-a, tijela Županije često ali još uvijek nezadovoljavajuće efikasno surađuju s rovinjskim Centrom za istraživanje mora i Hrvatskim vodama - VGO Rijeka.
- ➔ Stanje mora u Istarskoj županiji, prema nacionalnim monitorinzima Jadrana te županijskom programu praćenja kakvoće mora na plažama, uglavnom je zadovoljavajuće, odnosno visoke kakvoće. Međutim, promjene na podmorskim staništima - npr. znatno smanjivanje površina morske cvjetnice Poseidonije oceanice - indikator su postojanja negativnih utjecaja uzrokovanih antropogenim pritiscima.

- ➔ Kao posljedica nešto povišene eutroficiranosti - i prirodno od rijeke Po, a potom i dodatno pojačana onečišćenjem rijeke Po, kao i lokalnim ispuštima nepročišćenih otpadnih voda - povremeno se javlja "cvjetanje mora". Inače, "prekogranični" utjecaj onečišćenja od rijeke Po nije velik budući da dominantno strujanje u Jadranskom moru usmjerava onečišćeno more prema Otrantskim vratima niz zapadnu obalu Jadranskog mora.
- ➔ Najizraženiji lokalni pritisak i negativni utjecaj na kakvoću mora jesu industrijske i komunalne otpadne vode (čija se količina znatno povećava tijekom turističke sezone), koje se nepročišćene ispuštaju u more, još uvijek obično prekratkim i preplitkim podmorskim ispuštima. Uređaji primarne obrade otpadnih voda (taložnice, grube i fine rešetke - uglavnom prva faza mehaničke obrade otpadnih voda) smješteni su na samoj obali čime zauzimaju prostor za razvoj turizma, sporta i rekreacije. Također, izgradnja marina i nautičkih centara te plovidba mnogobrojnih brodica dodatno utječu na onečišćenje mora u bakteriološkom smislu, unos teških metala i krajobrazno opterećenje. Ugrožena i posebno osjetljiva područja - "kritične točke" utvrđene nacionalnim programima praćenja stanja Jadranskog mora - uključuju: 1) Limski zaljev, u koji se kroz podmorske izvore dreniraju vode iz zaobalja onečišćene nepročišćenim komunalnim otpadnim vodama i poljoprivrednom djelatnošću; 2) Pulska luka, gdje se nepročišćene komunalne i industrijske otpadne vode od razmjerno gusto naseljenog stanovništva ispuštaju u relativno zatvoren akvatorij.
- ➔ More i podmorje ugroženi su i prekomjernim (npr. u slučaju kočarenja) i ilegalnim (npr. u slučaju prstaca) ribolovnim iskorištavanjem morskih resursa.
- ➔ Područje koje je nedovoljno vrednovano s obzirom na njegove potencijale (osebujnost biljnog i životinjskog svijeta, krajobrazne karakteristike, ograničenost prihvatnog kapaciteta i mogućnosti održivog korištenja) jesu 79 otočića i hridi koji čine "bisernu ogrlicu Istre".

Tablica 6. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće mora

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Neodgovarajuća komunalna opremljenost naselja duž obalne linije. Degradacija i devastacija staništa obalnog mora i podmorja neadekvatnim ispuštima nepročišćenih komunalnih i industrijskih voda (polovična kontrola ispusta otpadnih voda). - Izgradnja duž obalne linije bez osigurane infrastrukture za odvodnju otpadnih voda (te kvalitetne krajobrazne valorizacije). Koncentracija ilegalne i neplanske izgradnje u izdvojenim zonama duž obale. - Osiromašenje biozaliha priobalnog mora znatno povećanih ribolovnim pritiskom te ilegalnim izlovom (npr. prstaci). - Onečišćenje koje dolazi s mora. - Nedovoljna prepoznatljivost i valorizacija otoka, otočića i hridi za njihovo održivo korištenje 	<ul style="list-style-type: none"> - Planirati i izgraditi ili rekonstruirati postojeće sustave javne odvodnje s dislokacijom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u zaleđe te pročišćavati vodu do stupnja kakvoće za navodnjavanje hortikulturnih površina u naseljima i turističkim kompleksima kao i golf-igrališta i sl. i tek višak pročišćene vode ispuštati putem podmorskih ispusta u more. - Izraditi urbanističke planove za sva naselja i izdvojena građevinska područja. - Donijeti/revidirati program/plan marina i nautičkih centara te njihovih kapaciteta. - Osigurati učinkovitiji sustav sprječavanja prekomjernih i nedopuštenih aktivnosti izlova morskih organizama. - Definirati koncept upravljanja onečišćenjima koja dolaze s mora.

3.4.4 Tlo

- ➔ Većina tala su visoke plodnosti za ratarsku proizvodnju, posebno ako se stvore uvjeti za kontinuirano navodnjavanje.

- Osnovni negativni utjecaji na tla su: trajni gubitak tala prenamjenom (ceste i urbanizacija); erozija, koja istodobno vodi gubitku tala i povećanom organskom opterećenju/onečišćenju voda; onečišćenje tala kemikalijama korištenim u poljoprivredi; onečišćenje tala deponijima otpada te opasnost od salinizacije (doline Mirne i Raše).
- Problem je i odsutnost sustavnog praćenja pogodnosti, kakvoće i onečišćenosti tala, što je preduvjet kako očuvanja tala tako i kvalitetne poljoprivredne proizvodnje. Iako su sporadičnim analizama zabilježene manje promjene u kvaliteti, tla u IŽ-u su uglavnom očuvana i na razini kvalitete višoj od prosjeka i standarda EU-a.

Tablica 7. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće tala

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Erozija pojačana neodgovarajućim korištenjem zemljišta - Onečišćenje (kemijskim sredstvima ali i salinizacija u dolinama Mirne i Raše) i degradacija tala uzrokovana poljoprivrednom proizvodnjom. - Brojni ilegalni/"divlji" deponii krutog otpada - Urbanizacija obalnog područja i trend <i>neplanskog</i> širenja građevinskih zona. - Nedostatak informacija o onečišćenosti. 	<ul style="list-style-type: none"> - Izraditi kartu erozije na području Istarske županije i uvažavati je pri određivanju načina korištenja zemljišta. - Poticanje ekološke poljoprivrede, a kod intenzivne poticati suvremene prakse kojima je cilj očuvati kakvoću tla. - Čišćenje divljih odlagališta otpada i uvođenje mjera za sprječavanje njihova ponovnog nastajanja. - Dosljedno poštivanje dobre prostorno-planerske prakse racionalnog korištenja prostora i čuvanja područja s kvalitetnijim tlima. - Uspostava informacijskog sustava o tlima u Županiji u sklopu informacijskog sustava okoliša.

3.4.5 Zrak

- U blizini i na području IŽ-a postoje razni potencijalno veliki izvori emisije onečišćivača u zrak.
- Od prekograničnih utjecaja svakako su potencijalno najveći oni iz sjeverne Italije. Iako je udaljenost dovoljna da, čak i uz zračna strujanja u smjeru IŽ-a, to onečišćenje ne ugrožava kvalitetu životne sredine ljudi na području IŽ-a, kiše "zakiseljene" u toj regiji nedvojbeno štetno utječu na biljni pokrov i tlo i u IŽ-u. Od drugih važnijih "prekograničnih" izvora može se spomenuti Riječka mikroregija, no masiv Učke i Ćićarije te dominantna zračna strujanja čine njihov utjecaj na područje Županije zanemarivim.
- Od izvora onečišćenja na području IŽ-a najveći je pojedinačni izvor TE Plomin, jedan od najvažnijih pojedinačnih izvora u RH prema više kriterija (NO₂; SO₂; CO; živa). Od industrije, izvori onečišćenja su u prvom redu tvornice cementa, tvornica vapna (emisije iz velikih ložišta), ali i kemijska industrija (otapala su najveći izvor NMHOT), industrija stakla i dr. Kamenolomi mogu biti (ovisno o proizvodnom procesu i smještaju) znatan uzrok prašine u obližnjim naseljima. Poljoprivredne farme (perad) na više mjesta onečišćuju zrak neugodnim mirisima. Onečišćenja zraka prisutna su i uz prometnice, posebno na mikrolokalitetima zagušenih prometnica u naseljima.
- IŽ je jedno od područja RH s najdužom tradicijom u sustavnom praćenju kakvoće zraka (od 1982.). Trenutačno se kakvoća zraka prati na 14 mjernih postaja (od čega 5 automatskih) lociranih na području 7 JLS (Umag, Pula, Raša, Labin, Sv. Nedelja, Pićan, Kršan). Postojećom mrežom praćenja kakvoće zraka prostorno su pokriveni najvažniji pojedinačni izvori emisija (tvornice cementa, tvornica vapna, termoelektrana) na području Županije.
- Prema mjerenjima provedenim tijekom 2003. i 2004. godine zrak je prema svim pokazateljima na svim mjernim postajama I. kategorije (s jednom iznimkom, koja u kontekstu prirodnih uvjeta na lokaciji također sugerira zadovoljavajuću kakvoću). Budući da je sredinom devedesetih zrak na više lokacija bio II. (npr. Pula) pa čak III. kategorije (Koromačno i Most Raša), očit je trend poboljšanja kakvoće zraka na području Županije, odnosno učinkovitost poduzetih mjera smanjenja emisija najvažnijih točkastih (stacionarnih) izvora koje su se provodile posljednjih godina

Tablica 8. Osnovni razvojni izazovi i problemi zaštite i očuvanja kakvoće zraka

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Održati I. kategoriju zraka u gradovima i naseljima uz omogućavanje njihova širenja te u blizini industrijskih zona uz širenje malog i srednjeg poduzetništva te povećanje industrijske proizvodnje. - Održati I. kategoriju zraka uz razvoj cestovnog prometa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Poticati uvođenje čišćih tehnologija (BAT) kod glavnih onečišćivača i kod svih subjekata kod kojih postoji mogućnost popravljivanja stanja posebno u djelatnosti eksploatacije kamena. - Proširiti inicijativu uvođenja ISO 14000 u značajne subjekte s emisijama u zrak - Poticati i ubrzati projekt plinifikacije i zamjene krutih i tekućih energenata plinom i/ili obnovljivim izvorima energije (sunce, vjetar, hidroelektrane i sl) u kućanstvima, industriji, turizmu, poljoprivredi i obrtničkim pogonima. - Održavati i povećavati površine pod šumama. - Poboljšati javni promet modernizacijom voznog parka, uvođenjem plina kao energenta. Unaprijediti i pooštriti tehničke preglede vozila glede ispunjavanja ekoloških normi. Popularizacija bicikla kao prijevoznog sredstva u naseljima. - Dopuniti regionalnu mrežu praćenja kakvoće zraka mjerenjem pokazatelja koji zahtijeva javnost. Povećati prisutnost informacije među lokalnim stanovništvom.

3.4.6 Buka

- ➔ Nacionalni plan djelovanja za okoliš (NN 46/02) ocjenjuje da "problematici zaštite od buke u Hrvatskoj do sada nije bila posvećivana dostatna pozornost". IŽ u tom pogledu ne odstupa znatnije od utvrđenog prosjeka RH. Argumenti za tu ocjenu uključuju: nepostojanje sustavnih ispitivanja buke (akustička mjerenja, anketiranje stanovnika...); neuključivanje problematike buke u rane faze projektiranja i planiranja; dodavanje preopćenitih i u stvarnosti rijetko provedenih mjera zaštite te s tim u vezi nepostojanje konkretnih mjera za unapređenje stanja.
- ➔ Sustavni pristup zaštiti od buke, sukladno Zakonu o zaštiti od buke, pretpostavlja izradu karata emisija buke, konfliktnih karata te akcijskih planova za dovođenje buke ispod dopuštenih/preporučenih razina. Problematika ima dodatnu važnost na području IŽ-a s obzirom na ambiciozne planove razvoja vrhunskih turističkih destinacija, što u pravilu ne uključuje neželjenu buku.

Tablica 9. Osnovni razvojni izazovi vezani uz problematiku buke

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nepostojanje svijesti o buci kao vrlo štetnom narušenju kvalitete životnog prostora. - Neuspostavljen sustav praćenja "onečišćenja bukom". - Nepostojanje informacije o onečišćenju bukom. 	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada dokumenata koje su Županija i njene JLS dužne donijeti, a potom i njihova provedba u stvarnosti.

3.4.7 Zagađenje svjetlošću

- ➔ Situacija u vezi sa svjetlosnim onečišćenjem u IŽ-u u posljednjih se nekoliko godina kao posljedica izgradnje većeg broja prometnica kao i izraženih procesa urbanizacije okvirno pogoršala. Javno najeksponiraniji primjer negativnog utjecaja na biološku raznolikost jest nestajanje populacija šišmiša (zaštićena vrsta) iz Dvigrada zbog neekološki izvedene rasvjete čvora Istarskog ipsilona u Kanfanaru.
- ➔ Ukoliko se ocjenjuje razina osviještenosti problema te broj inicijativa za njegovo rješavanje, očit je izrazito pozitivan trend, nastao prirodno kao reakcija na ubrzano pogoršanje stanja, ali i kao rezultat inicijative i višegodišnjih nastojanja za problematiku svjetlosnog onečišćenja posebno senzibiliziranih skupina građana. Posljedično, mjereno brojem inicijativa uvođenja ekološke rasvjete, IŽ izvjesno prednjači u RH. Ekološka rasvjeta postavljena je u više općina i gradova IŽ-a (uključujući Višnjan, Kanfanar, Sv. Lovreč, Žminj, Novigrad). Razmjerno su brojne i aktivnosti za daljnje senzibiliziranje javnosti i odgovornih institucija, okupljene pod sloganom "Istra, tamo gdje se vide zvijezde".

Tablica 10. Osnovni razvojni izazovi vezani uz zagađenje svjetlošću

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
<ul style="list-style-type: none">- Još uvijek nedovoljna svijest o okolišnoj, ekonomskoj i sigurnosnoj štetnosti neekološke rasvjete.- Nepostojanje informacija o onečišćenju svjetlošću.	<ul style="list-style-type: none">- Osvješčivanje problema, donošenje i dosljedna provedba odluke o ugradnji isključivo ekološke rasvjete;- Utvrditi područja ugrožena neekološkom rasvetom i pokrenuti "samofinancirajuće" projekte prelaska na ekološku rasvjetu.

3.4.8 Biološka i krajobrazna raznolikost

- ➔ Okvirna ocjena stanja biološke i krajobrazne raznolikosti u IŽ-u jest da je relativno dobro očuvana na većini prostora, no da postojeći razvojni pritisci i s njim povezani demografski trendovi - (pretjerano, kvazistihijsko) zauzeće i nagrđivanje obalne linije amorfnim konurbanim područjima, s jedne strane; a zapuštanje kultiviranih agrarnih krajobraza zbog depopulacije u unutrašnjosti, s druge strane - ostavljaju trag i na krajobraznoj atraktivnosti i na biološkoj raznolikosti. Zaključno, za područje Istarske županije kao i za RH vrijedi da je očuvanost bioraznolikosti i krajobraza više posljedica razmjerno kasne pojave razvojnih pritisaka a manje učinkovitog sustava zaštite.
- ➔ Trenutačno je na području IŽ-a, prema Zakonu o zaštiti prirode, zaštićeno 40 područja na ukupno oko 7,1% površine Županije (DZZP, 2006.) što je niže i od inače niskog prosjeka RH (9,9%), a višestruko niže od gotovo 20% koliko iznosi udio Natura 2000 područja u ukupnoj površini EU 25!!!. Već na osnovi usporedbe takvih sumarnih podataka jasno je da na području IŽ-a treba još mnogo učiniti u "zaštiti prirode" žele li se postići postavljeni strateški ciljevi sažeti unutar turističkog slogana "Istra - Zeleno utočište Mediterana"
- ➔ Znatne dodatne površine (dodatnih oko 12% prostora IŽ-a) zaštićene su prostornim planovima (županijskim i/ili JLS) pa bi kvalitetna provedba te zaštite dovela zaštićenost prirode na razinu standarda EU-a (20%). Učinkovitost zaštite povećala bi se i racionalizirala i boljom usklađenošću zaštite prirode sa zaštitom resursa pitke vode i najvrednijih plodnih poljoprivrednih tala Županije.
- ➔ Zaštita je uvelike "papirnata" - deklarativna, ali bez učinka u stvarnosti - što se najbolje vidi iz činjenice da ne postoji još nijedan plan upravljanja. Situacija je bolja u većim područjima za koja su ustanovljene posebne javne ustanove za upravljanje.
- ➔ Dio područja Istre zaštićen je kao kulturna baština, neovisno o tome radi li se o urbanim ili o ruralnim cjelinama te pojedinačnim objektima pod posebnim režimima zaštite. Zaštitu kulturne baštine treba bolje povezati sa zaštitom krajobraza (posebno u kategoriji kultiviranog krajobraza).

Tablica 11. Osnovni razvojni izazovi i problemi u vezi s problematikom zaštite i održivog korištenja prirodne baštine - biološke i krajobrazne raznolikosti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nepotpuna inventarizacija i poznavanje biološke i krajobrazne raznolikosti. - Nema sustavnih istraživanja i monitoringa u zaštićenim područjima - Neučinkovita provedba zaštite u stvarnosti - "papirnata zaštita" (sporost u proglašavanju zaštite nad novim područjima koja su već predviđena prostornim planom IŽ-a). - Nedovoljna prepoznatost zaštićenih područja kao razvojnog resursa. - Izostanak učinkovitog nadzora nad zaštićenim morskim područjima 	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada biološke i krajobrazne osnove Istarske županije s uspostavom informacijskog sustava. - Izrada i provedba akcijskih planova te planova upravljanja za sve zaštićene dijelove. - Staviti zaštićena područja (li prirodna i kulturna) u funkciju razvoja - izrada plana održivog razvoja. Naglasiti važnost okoliša kao osnovne komparativne prednosti i ključnog elementa u izboru Istarske županije za turističko odredište "Zelenog utočišta Mediterana". Pripremiti ponude zaštićenih prirodnih područja za potrebe turizma.

3.5 PROSTORNO UREĐENJE

- ➔ Županijski prostorni plan donesen je 2002. godine i 2005. usklađen je s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora. Prostorni planovi jedinica lokalne samouprave su u 90% slučajeva donijeti ili u fazi konačnog prijedloga.

Tablica 12. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi problematike prostornog uređenja

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Neodgovarajuća struktura i spoznajna razina službi u općinama na poslovima prostornog uređenja - Prostorni planovi JLS dijelom odražavaju interes potencijalnih investitora na štetu društvenog interesa i održivog razvoja. - Gospodarski zahvati u prostoru, bespravna i neprimjerna gradnja (naročito u priobalnom području). - Prometnice koje presijecaju ekološke koridore. 	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada svih propisanih prostornih planova radi konačnog definiranja prostora u Županiji. Dosljedno poštivanje smjernica viših planova i pravila dobre prostorno-planerske prakse pri izradi planova lokalne razine PUO/G. - Jačanje kadrovskog potencijala, naročito u općinama. - Kvalitetan nadzor nad provedbom/poštovanjem planova.

4.1 OTPAD

- ➔ Skupljanje, prijevoz i odlaganje otpada na području Istarske županije u nadležnosti je sedam komunalnih poduzeća - 6. maj, Umag; Park, Buzet; 1. maj, Labin; Usluga, Pazin; Usluga, Poreč; Pula Herculanea, Pula; Komunalni servisi, Rovinj - svakog na njegovu širem području. Pokrivenost organiziranim sakupljanjem je više od 90%, a sakupljeni se otpad odlaže na neko od sedam službenih odlagališta.
- ➔ Sustav odvojenog prikupljanja korisnog otpada i opasnog otpada uglavnom funkcionira u gospodarskim djelatnostima putem nekoliko registriranih sakupljača i obrađivača. Organizirano odvojeno prikupljanje komunalnog otpada tek je u početnoj fazi.
- ➔ Postojeći sustav gospodarenja otpadom u Istarskoj županiji nije usklađen s nacionalnom zakonskom regulativom, kao ni s regulativom EU-a, no okvirno je na razini RH prosjeka i prema trenutnom stanju, i prema visokoj razini aktivnosti koje su u tijeku s ciljem popravljivanja nezadovoljavajućeg stanja.
- ➔ Osim neuređenih legalnih odlagališta na području Županije zabilježena su i mnoga ilegalna odlagališta što govori u prilog potrebi da se usporedno s uspostavom sustava gospodarenja otpadom sustavno organiziranim aktivnostima jača i ekološka svijest građana.
- ➔ Dobro gospodarenje otpadom povoljno utječe na razvoj svih djelatnosti, naročito turizma i ekoturizma na ovim prostorima. Također, povoljno utječe na smanjenje onečišćenja prirodnih resursa (voda, zrak, tlo) a time ima i direktan pozitivan utjecaj na zdravlje stanovništva.

Tablica 13. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora gospodarenja otpadom

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nepotpuna pokrivenost područja Županije organiziranim prikupljanjem otpada. - Veliki broj neuređenih i neodgovarajućih odlagališta otpada, gdje su čak i postojeća službena odlagališta, s jednom iznimkom, u osnovi "ograđena smetlišta", s brojnim negativnim utjecajima na okoliš i potencijalno na zdravlje lokalnog stanovništva. - Mnogobrajni ilegalni deponiji/ smetlišta. - Nedostatan nadzor nad tijekom otpada, sadržajem odlaganog otpada te posljedično vrlo vjerojatno nekontrolirano odlaganje opasnog otpada. - Nepostojanje kulture, prakse i infrastrukture odvojenog prikupljanja otpada. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kao visokoprioritetan županijski projekt pokrenuti proces uspostave županijskog sustava gospodarenja otpadom, sukladno odredbama PPIŽ-a, PZOIŽ-a te nacionalne strategije gospodarenja otpadom RH (iz 2005.): zajedno donijeti operativni županijski program gospodarenja otpadom; postići dogovor JLS oko zajedničkog rješenja - sustav s jednim središnjim županijskim centrom za gospodarenja otpadom sa suvremenim sanitarnim deponijem te nekoliko pretovarnih stanica; uspostaviti sustavno gospodarenje otpadom prema hijerarhijskom principu. - (Kratkoročnije, odnosno prioritetne potrebe u prelaznoj fazi:) - Zadovoljiti potrebe stanovništva Istre za kvalitetnom komunalnom infrastrukturom u pogledu uspostave sustava gospodarenja otpadom: organizirano prikupljanje; odvojeno prikupljanje; reciklažna dvorišta; kontejneri i dr. - Zatvaranje i sanacija legalnih odlagališta te njihova prenamjena prema PZOIŽ. - Saniranje ilegalnih/divljih odlagališta i sustavno sprječavanje njihova ponovnog nastajanja. - Sustavno podizanje ekološke svijesti među građanima - širenje kulture odgovornog postupanja s otpadom.

4.2 VODOOPSKRBNI I KANALIZACIJSKI SUSTAVI

- ➔ Gotovo 98% IŽ-a pokriveno je sustavom javne vodoopskrbe. Ne zadovoljava zdravstvena ispravnost vode za piće, koja se očituje u mutnoći i povećanom rezidualnom kloru što sve upućuje na tehnološke probleme u kondicioniranju vode i njenoj distribuciji unutar vodoopskrbne mreže ponajprije zbog dotrajale transportne i distribucijske mreže.
- ➔ Organiziranom odvodnjom otpadnih voda na području IŽ-a pokriveno je oko 48% stanovništva što znatno zaostaje za javnom vodoopskrbom (98%). Ta činjenica izrazito je ekološki nepovoljna jer osigurana vodoopskrba bez osigurane odvodnje otpadnih voda znači višestruko povećanje nepročišćenih i nekontrolirano ispuštenih otpadnih voda u okoliš. Upravo ta diskrepancija u razvoju sustava, karakteristična diljem RH, osnovni je čimbenik pogoršanja stanja voda i na području IŽ-a.
- ➔ Kanalizacija (uglavnom stara i neadekvatna) postoji uglavnom u priobalnim zonama i starim urbanim jezgrama, dok je odvodnja u ruralnim područjima, ali i predgrađima Pule, "riješena" najčešće propusnim crnim/sabirnim jamama. Posebno je problematično stanje u unutrašnjosti, gdje kanalizacija gotovo i ne postoji, osim djelomično u općinskim središtima.
- ➔ Jedan od strateških razvojnih i okolišnih projekata IŽ-a za iduće razdoblje je izgradnja sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda u središnjoj Istri radi zaštite izvorišta pitke vode. Prvi su koraci poduzeti, no tek treba početi s provedbom usvojenih idejnih rješenja. Usvojena je i jedinstvena odluka o zonama sanitarne zaštite izvorišta, kojom je omogućeno da se osiguraju sredstva za izgradnju kanalizacije i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Poslovi su povjereni županijskoj tvrtki IVS-Istarski vodozaštitni sustav čiji su osnivači IŽ, njeni gradovi i općine te HV.
- ➔ Ako se ne uspostavi integriran sustav zaštite vodnih resursa, Istri prijete nedostatak kvalitetne vode za piće te vode za potrebe poljoprivrede i gospodarstva. Posljedica je znatna investicija u pročišćavanje što će neminovno utjecati na poskupljenje vodnih resursa i time na standard stanovništva i konkurentnost poljoprivrede i industrije.

Tablica 14. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora vodoopskrbe i odvodnje

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nepostojeći sustav odvodnje otpadnih voda za oko 52% kućanstava na području Istarske županije. - Neriješen sustav odvodnje industrijskih otpadnih voda. - Neodgovarajući sustav pročišćavanja otpadnih voda. - Dotrajala transportna i distribucijska mreža vodovoda. 	<ul style="list-style-type: none"> - Trajno osigurana kvalitetna, zdravstveno ispravna voda za piće na cijelom području IŽ-a. - Izgraditi sustav javne odvodnje i zaštite voda u Istarskoj županiji - strateški razvojni program (zaštita voda i kvalitetna zaštita vodozaštitnog područja). - Provesti rekonstrukciju postojeće kanalizacijske mreže i izgraditi uređaje s većim stupnjem pročišćavanja otpadnih voda. - Objediniti vodoopskrbne sustava na području Istarske županije u skladu s PPIŽ-om. - Izgraditi u potpunosti vodoopskrbni sustav na području Županije. - Obnoviti dotrajale građevine u sustavu vodoopskrbne mreže.

4.3 ENERGETIKA

- ➔ Na području IŽ-a su dva važna proizvodna energetska objekta - TE Plomin I i TE Plomin II - koji u cijelosti podmiruju potrebe područja. Elektrodistribucijska mreža je u zadovoljavajućem stanju.
- ➔ Godišnja potrošnja električne energije u IŽ-u iznosi oko 4,5 MWh/st., znatno više od prosjeka u RH (2,5 MWh/st.). Razlog je očito slaba raspoloživost alternativnih energenata, prvenstveno plina, iako se on eksploatira u Istarskom podmorju. Plinski energetski sustav izgrađen je samo u Puli pa je plinifikacija jedan od strateških projekta IŽ-a (započet 1997.).
- ➔ Trenutačno se vrlo slabo koriste alternativni energetske izvori za koje potencijal postoji (npr. male HE na rijeci Mirni; vjetroelektrane na pogodnim mikrolokacijama; korištenje solarne energije za dobivanje tople vode kao dio prepoznatljive turističke ponude; ...).

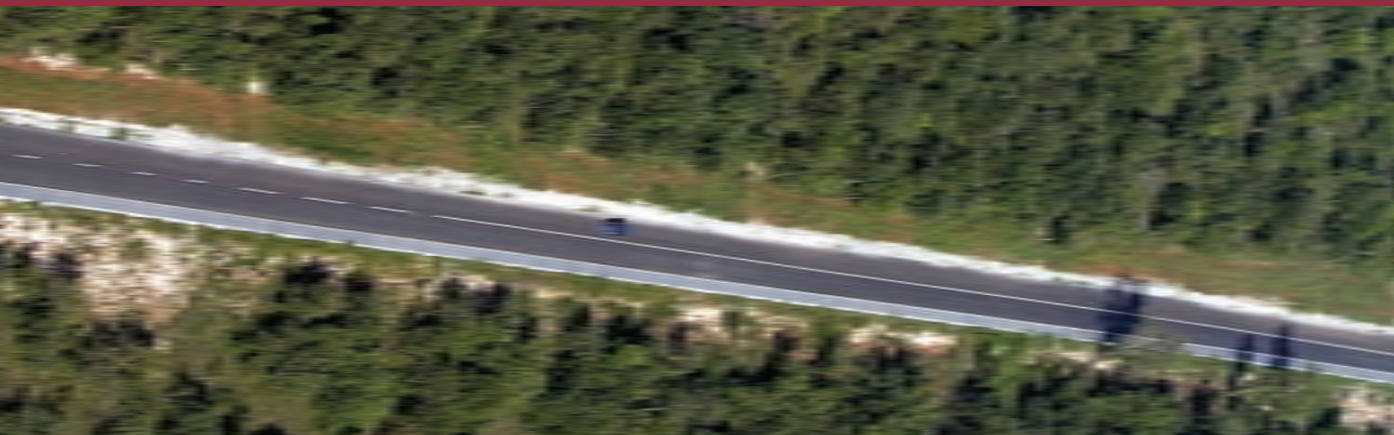
Tablica 15. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora energetike

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Okolišno ali i gospodarski nepovoljna struktura korištenih energenata. - Neiskorišteni postojeći potencijali: plin iz Jadrana; obnovljivi izvori energije. - Niska kultura stanovanja, koja uzrokuje nisku energetska djelatnost, posebno u grijanju stambenog prostora. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zamjena razmjerno skupog energenta ekološki prihvatljivijim i jeftinijim prirodnim plinom i obnovljivim izvorima energije. - Provesti projekt plinifikacije koji bi trebao smanjiti potrošnju električne energije. Iskoristiti obnovljive izvore energije - bioenergije, sunčeve energije, energije vjetra, hidroenergije i hidrotermalne energije za koje postoje potencijali. - Povećati energetska djelatnost - ušteda energije bez smanjivanja razine usluge.

4.4 PROMET

- Udaljenosti na području IŽ-a nisu velike, ali bez primjerene prometne infrastrukture one su ograničavajuće te rezultiraju stalnim iseljavanjem mladih ljudi iz središnje Istre u gradove i turistička središta na obali. Primjereni razvojni projekti, poticanje malog poduzetništva, otvaranje poduzetničkih zona i inkubatora s prometnom povezanošću prekinut će taj trend i uspostaviti izjednačavanje standarda ljudi koji žive u gradovima na obali sa standardom ljudi u ruralnom dijelu.

4.4.1 Cestovni promet

- Javne ceste, koje su i inače jedna od temeljnih komunalnih infrastruktura i nezaobilazan čimbenik gospodarskog i svakog drugog razvoja, svakog područja, u IŽ-u kao turističkoj regiji imaju dodatnu važnost.
- U Istarskoj županiji postoji razmjerno gusta mreža javnih cesta (1.813 km, što je prostorna gustoća od 0,64 km ceste po km² odnosno ekvivalent kvadratične mreže s dužinom stranice kvadrata od 3 km, što znatno premašuje prosjek RH), no kvaliteta postojeće mreže ne zadovoljava, a razvoj cestovne infrastrukture ni izdaleka ne zadovoljava narasle potrebe cestovnog prometa.
- Osim održavanja mreže javnih cesta i gradnje novih brzih cesta treba modernizirati i rekonstruirati pojedine dionice, objekte, krivine i raskrižja te izgraditi obilaznice naselja uz poboljšanje tehničkih elemenata u cestovnoj mreži. Uz izgradnju i dovršenje Istarskog Y (2006.) potrebno je kvalitetno riješiti povezivanja te prometnice s državnim, županijskim i lokalnim cestama.
- Postojeći izvori financiranja ni približno ne osiguravaju potrebna sredstva. Stanje sigurnosti prometnica i njihovo održavanje nije dovedeno na zakonom propisan standard, a sve više sudionika u prometu iziskuje provedbu edukativnih i preventivnih mjera, osobito mlađih kategorija sudionika.

4.4.2 Željeznički promet

- ➔ Pruge pod upravom Hrvatskih željeznica, ukupne dužine 152,5 km uključujući i 2,7 km industrijskih kolosijeka, "odsječene" su od hrvatskih (osim posredne veze preko slovenskih pruga) i postaju pruge lokalnog značaja. Promet putnika i tereta neznatan je u odnosu na postojeće kapacitete i mogućnosti i kao takav nerentabilan, a željeznička infrastruktura gubi svoju gospodarsku funkciju.

4.4.3 Pomorski promet

- ➔ Lukama javnog prometa županijskog i lokalnog značaja (ukupno 26) upravlja pet županijskih lučkih uprava čiji je osnivač IŽ (lučke uprave Pula, Rovinj, Poreč, Umag-Novigrad i Rabac); lukom Bršica koja se nalazi na prostoru IŽ-a upravlja Lučka uprava Rijeka, čiji je osnivač RH.
- ➔ Prema postojećem potencijalu, određenom povoljnim zemljopisnim položajem i osobinama priobalja, pomorski promet - javni, međunarodni i regionalni, osim nautičkog - nije dovoljno razvijen, a luke nemaju kvalitetnu infrastrukturu i opremu.
- ➔ Istarska županija ima 445 km morske obale, a granica pomorskog dobra utvrđena je samo na manjem dijelu. Postupak utvrđivanja granica opsežan je posao koji uz to zahtijeva znatna financijska sredstva, a sam postupak uknjižbe pomorskog dobra dugotrajan je posao.

4.4.4 Zračni promet

- ➔ Zračna luka Pula otvorena je za domaći i međunarodni promet putnika i robe i kapacitetom odgovara trenutačnim potrebama, iako se očekuje širenje i dogradnja. Aktivna je tercijarna zračna luka Vrsar za koju se planiraju izgraditi popratni sadržaji i aktivna su tri športska uzletišta-sletišta.

4.4.5 Telekomunikacijski promet

- ➔ Cijeli sustav zadovoljava i kontinuirano se brzo razvija prateći kretanja u RH i svjetske trendove.

Tablica 16. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora prometne infrastrukture

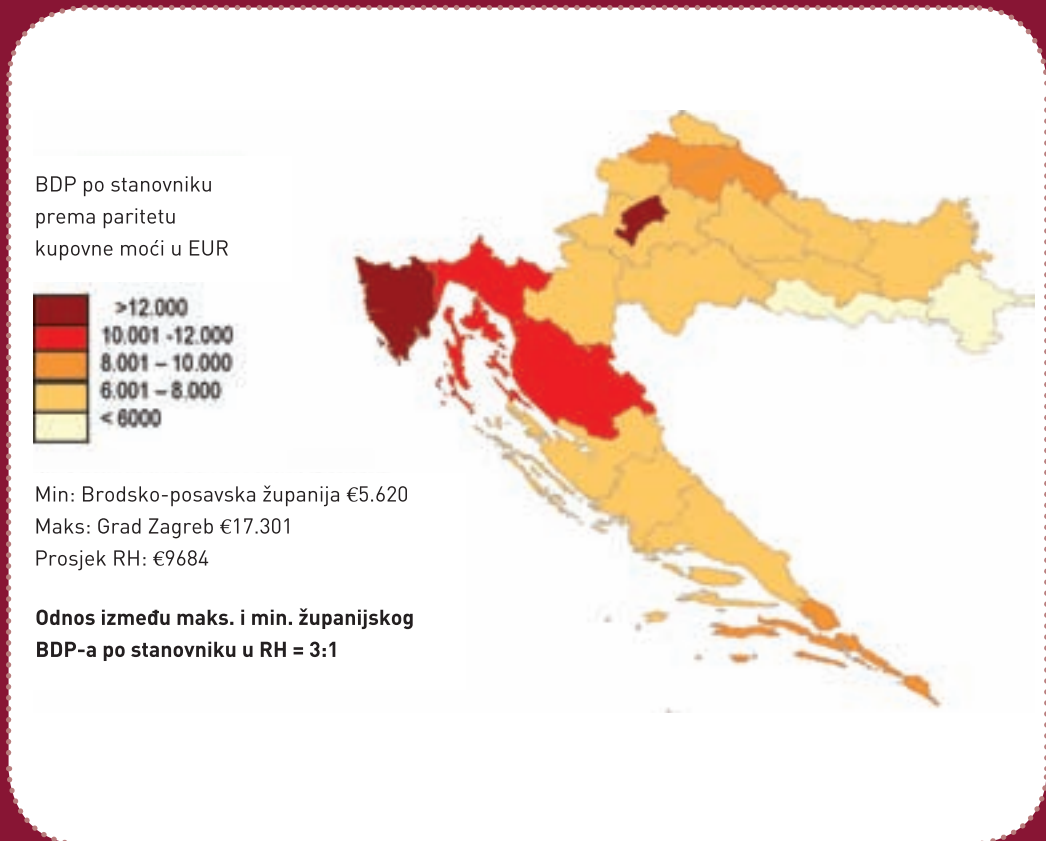
RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE PERSPEKTIVE I POTREBE
<ul style="list-style-type: none">- Cestovna mreža ne zadovoljava sigurnosne i tehničke uvjete.- Nepostojanje obilaznica oko mnogih naselja.- Nedostatna financijska sredstva za ostvarenje planiranih projekata izgradnje cestovne infrastrukture.- Nedostatak i neorganiziranost parkirališta u većim turističkim središtima.- Nestanak željezničkog prometa.- Nedostatno korištenje pomorskog prometa.- Neodgovarajuća mreža javnog prijevoza.- Prevelika opterećenost lokalnih cesta i s time povezano zagušivanje prometa i time smanjena kvaliteta života.	<ul style="list-style-type: none">- Što prije početi graditi drugu polovicu Istarskog Y, odnosno punog profila autoceste.- Izgraditi sustav parkirališta u gradskim središtima.- Izgraditi obilaznice oko turističkih središta.- Donijeti dugoročni razvojni plan unapređenja željezničke mreže i povezati je s nacionalnom i europskom željezničkom mrežom.- Sanirati postojeće, dotrajale lučke objekte i izgraditi nove (lukobrani, operativne obale, prometnice).- Modernizirati luke radi povećanja kapaciteta i sigurnosti prijevoza putnika i tereta.- Razviti zračni promet, u pogledu izgradnje dodatnih pratećih objekata vezano za razvoj turizma.

5

Gospodarstvo

5.1 RAZVOJNI POLOŽAJ ISTARSKE ŽUPANIJE U HRVATSKOJ

- ➔ Mjerenom prema visini bruto domaćeg proizvoda (BDP prema paritetu kupovne moći) po stanovniku, Istarska je županija (i u 2001. i u 2003.) na prvome mjestu među 20 županija RH (vidi Slika 7 i Tablica 17), odmah poslije Grada Zagreba.

Slika 7. Regionalna razvijenost prema visini BDP-a² po stanovniku za 2003.

Izvor: Državni zavod za statistiku

- ➔ Njezin BDP (prema paritetu kupovne moći) po stanovniku u 2003. iznosio je 12.863 € što je za oko ¼ više od prosjeka RH (9.684€), ali gotovo dva puta manje od prosjeka EU15 (23.180 €)³. U razdoblju 2001.- 2003. rast BDP-a Istarske županije sporiji je od rasta prosječnog BDP-a za Hrvatsku (vidi Tablica 17)

² Prema paritetu kupovne moći

³ Eurostat Yearbook 2003

Tablica 17. Razvojni položaj IŽ-a u RH: rangiranje prema indikatoru BDP/st. u €

ŽUPANIJA	BDP / stan [€]			Indeks 2003./2001.	2003. (RH =100)
	2001. god.	2002. god.	2003. god.		
Brodsko-posavska	5.246	5.511	5.620	107,1	58,0
Vukovarsko-srijemska	4.988	5.373	5.742	115,1	59,3
Šibensko-kninska	5.473	5.985	6.766	123,6	69,9
Krapinsko-zagorska	6.793	6.788	6.976	102,7	72,0
Požeško-slavonska	6.351	6.533	7.051	111,0	72,8
Zagrebačka	5.837	7.151	7.172	122,9	74,1
Splitsko-dalmatinska	6.514	6.889	7.253	111,3	74,9
Virovitičko-podravska	6.875	7.147	7.356	107,0	76,0
Osječko-baranjska	6.672	7.396	7.402	110,9	76,4
Bjelovarsko-bilogorska	6.752	7.354	7.451	110,4	76,9
Karlovačka	7.302	8.035	7.596	104,0	78,4
Sisačko-moslavačka	7.460	7.761	7.670	102,8	79,2
Međimurska	7.146	7.749	7.699	107,7	79,5
Zadarska	6.198	6.804	7.795	125,8	80,5
Dubrovačko-neretvanska	7.751	8.030	8.584	110,7	88,6
Varaždinska	8.178	8.959	9.037	110,5	93,3
Koprivničko-križevačka	8.893	9.585	9.595	107,9	99,1
Ličko-senjska	6.897	8.380	10.172	147,5	105,0
Primorsko-goranska	10.105	10.512	11.285	111,7	116,5
Istarska	11.561	12.283	12.863	111,3	132,8
Grad Zagreb	15.166	16.319	17.301	114,1	178,7
Prosjeck RH	8.597	9.266	9.684	112,6	100,0

Izvor: DZS

- ➡ Tablica 18 daje okvirni uvid u položaj gospodarstva IŽ-a u ukupnom gospodarstvu RH⁴. Podatci sugeriraju relativnu gospodarsku vitalnost IŽ u usporedbi s prosjekom RH. Posebno od prosjeka odskoču podatci o robnom izvozu, pokrivenosti uvoza izvozom te dobiti i dobiti po zaposlenom, stopi nezaposlenosti. Povoljni pokazatelj su i razmjerno visoke investicije, koje su u 2003. iznosile 2.379.712.049 kn, od čega 55% otpada na velike, 22% na male i 18 % na srednje poduzetnike.

⁴ Za interpretaciju "udjela IŽ-a u RH" treba uzimati u obzir da IŽ predstavlja 4,65 % populacije RH.

Tablica 18. Položaj istarskog gospodarstva u Republici Hrvatskoj

POKAZATELJ	RH	IŽ	[IŽ % RH]
Zaposleni u pravnim osobama, obrtima i slobodnim profesijama (31. 3. 2005.)	1.349.882	79.202	5,9
Broj nezaposlenih (2005.- godišnji prosjek)	308.738	6.374	2,1
Ukupan broj poduzetnika u 2005. koji su predali GFI FINA-i	71.803	6.229	8,7
Veliki poduzetnici	1.074	54	5,0
Srednje veliki poduzetnici	2.969	180	6,1
Mali poduzetnici	67.760	5.995	8,8
Ukupan prihod u mil. kn (2004.)	523.712	25.084	4,8
Dobit nakon oporezivanja u mil. kn (2004.)	27.683	1.808	6,5
Robni uvoz u mil. USD (2005.)	18.546	1.083	5,8
Robni izvoz u mil. USD (2005.)	8.809	952	10,8
Robni izvoz u USD po stanovniku (2005.)	1.985	4.616	-
Indeks pokrivenosti uvoza izvozom (2005.)	47	88	-
Broj dolazaka turista u tisućama (2005.)	9.995	2.505	25,1
Broj noćenja turista u tisućama (2005.)	51.421	16.650	32,4

Izvor:DSZ, FINA

Tablica 19. Osnovni razvojni izazovi i potrebe IŽ gospodarstva u cjelini.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Zadržati i osnažiti stečeni vodeći položaj među 20 hrvatskih županija i iskoristiti sadašnje pozitivne trendove rasta za budući razvoj. - Trajni izazov opstojanja i pozicioniranja na globalnom i tržištu EU u uvjetima različitih postojećih ograničenja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Jačati konkurentnosti ukupnog gospodarstva, a osobito njezinih ključnih djelatnosti prerađivačke industrije, te djelatnosti u sektoru turizma. - Izgraditi i razvijati tehnološku infrastrukturu koja će poduprijeti i poboljšati povezivanje poduzetnika, posebno malih, s istraživačkim institucijama radi bržeg i boljeg korištenja i razvijanja novih tehnologija. - Sustavno podržavati formiranje mladih visokoobrazovnih stručnjaka i menadžera, uz osposobljavanje starijih, za potrebe ključnih djelatnosti te razvijati politiku privlačenja mladih stručnjaka iz drugih sredina. - Unaprijediti uvjete i načine financiranja gospodarskog ali i ukupnog razvoja jačanjem vlastite regionalne banke. - Dalje unapređivati uvjete za privlačenje domaćih i inozemnih ulaganja.

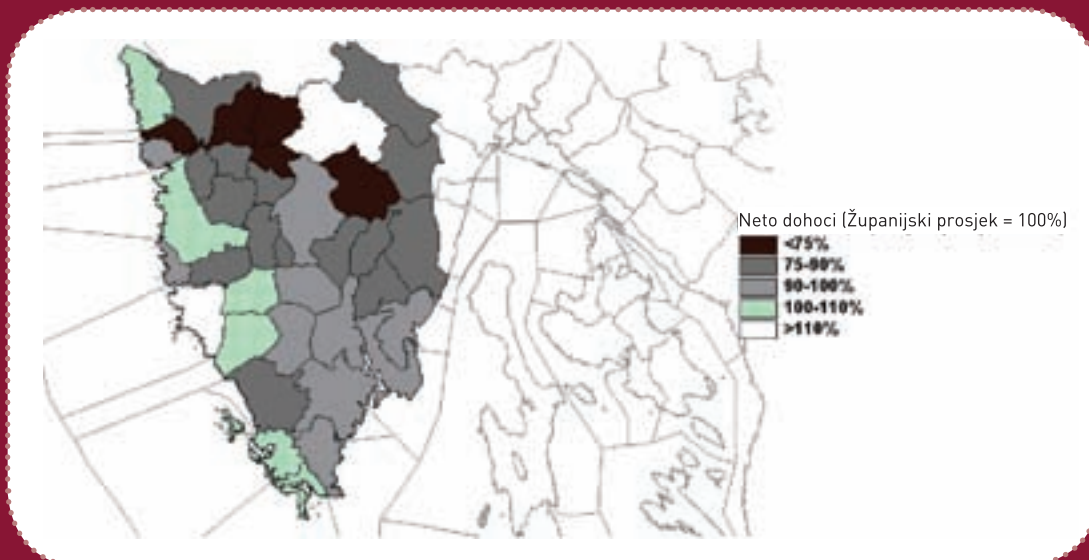
5.2 RAZVIJENOST GRADOVA I OPĆINA ISTARSKE ŽUPANIJE

- ➔ Premda je IŽ u prosjeku u usporedbi s ostatkom RH razmjerno razvijena, unutar same IŽ - među njenim gradovima i općinama - postoje znatne razlike u razvijenosti. Tablica 20 ilustrira te razlike različitim razvojnim pokazateljima.

Tablica 20. Odstupanja u razvijenosti JLS unutar IŽ-a od prosjeka IŽ-a (podaci za 2004.).

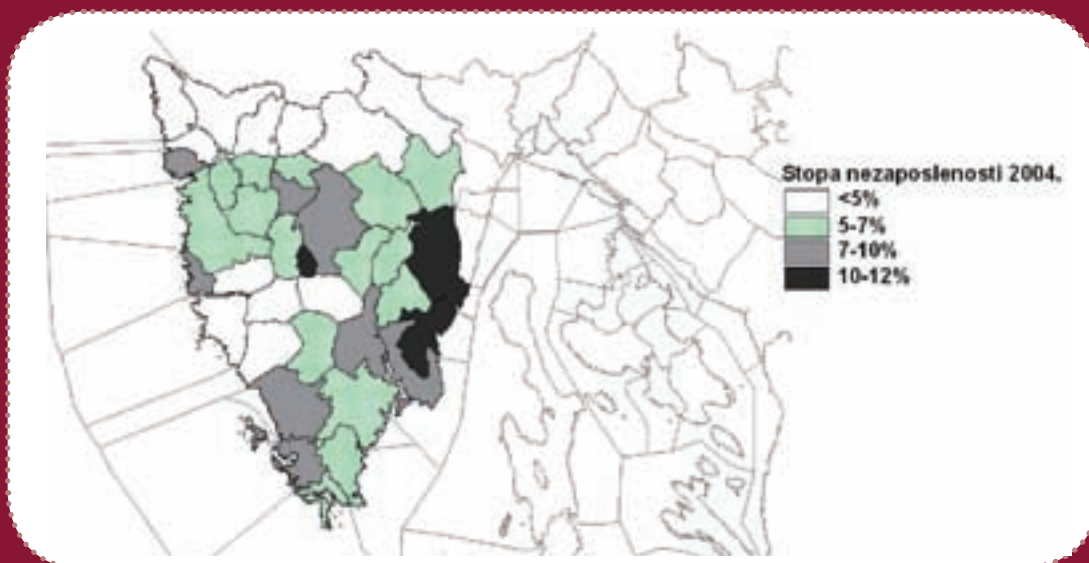
JLS	Grad / Općina	netto dohoci	vlastiti prihodi	stopa nezaposle.	Indeks starenja	Kret. stan. 2001/1991	Gustoća stan.	% obraz. stanovništva
Lanišće	O	79,5%	31,2%	49,6%	236,2%	65,9%	3,8%	41,9%
Cerovlje	O	68,2%	24,8%	89,5%	124,9%	95,4%	22,6%	60,1%
Oprtalj	O	69,3%	31,3%	47,8%	117,4%	87,3%	22,4%	60,6%
Motovun	O	69,9%	40,0%	96,2%	126,9%	88,8%	39,9%	61,8%
Grožnjan	O	62,8%	33,9%	26,6%	131,0%	90,8%	15,8%	62,6%
Novigrad	G	92,1%	123,3%	65,4%	100,8%	121,1%	107,4%	64,6%
Gračišće	O	78,4%	17,5%	72,4%	99,6%	98,0%	32,7%	66,6%
Lupoglav	O	85,0%	66,3%	92,2%	135,6%	93,5%	13,8%	66,8%
Tinjan	O	77,9%	21,2%	77,4%	107,3%	95,9%	45,0%	67,8%
Sv. Petar u Šumi	O	85,6%	41,9%	137,8%	72,5%	99,3%	98,2%	69,2%
Bale	O	104,9%	59,8%	74,8%	86,0%	97,8%	17,5%	69,2%
Brtonigla	O	70,0%	66,4%	45,3%	88,5%	110,9%	68,0%	69,6%
Karolja	O	76,2%	23,3%	112,7%	81,8%	99,8%	59,1%	70,3%
Vižinada	O	77,2%	35,0%	85,8%	102,3%	97,8%	44,3%	70,8%
Piće	O	81,8%	29,2%	108,6%	113,2%	92,5%	54,8%	72,8%
Višnjan	O	83,6%	31,8%	78,1%	115,5%	96,0%	47,5%	73,0%
Sveti Lovreč	O	88,3%	31,4%	57,7%	109,6%	102,5%	36,6%	73,4%
Žminj	O	93,4%	34,9%	59,0%	109,5%	96,5%	66,3%	79,5%
Kaštelir - Labinci	O	79,1%	41,5%	80,3%	98,2%	101,4%	51,8%	79,5%
Raša	O	90,7%	54,1%	152,5%	124,3%	84,9%	62,5%	80,0%
Kanfanar	O	102,0%	165,7%	66,2%	146,9%	91,2%	33,5%	80,1%
Svetvinčenat	O	91,0%	25,3%	85,6%	128,4%	99,6%	38,4%	81,4%
Barban	O	97,0%	25,9%	96,5%	146,8%	92,4%	42,8%	81,7%
Kršan	O	81,8%	140,2%	174,9%	106,4%	92,3%	35,4%	82,5%
Buzet	G	111,5%	65,5%	49,8%	90,5%	95,0%	49,8%	86,3%
Vodnjan	O	84,2%	69,4%	131,3%	78,4%	101,2%	77,0%	87,6%
Sveta Nedelja	O	86,1%	35,3%	112,8%	153,3%	93,7%	66,7%	88,0%
Marčana	O	96,6%	45,8%	82,0%	143,9%	103,5%	41,1%	90,7%
Buje	G	84,4%	48,8%	53,8%	91,3%	97,5%	73,8%	93,1%
Pazin	G	97,2%	51,0%	92,9%	79,3%	78,3%	90,9%	93,2%
Labin	G	96,7%	57,1%	180,5%	121,3%	93,9%	235,5%	100,8%
Umag	G	106,8%	139,2%	54,4%	81,5%	103,3%	215,7%	104,9%
Vrsar	O	90,3%	164,9%	107,3%	68,0%	117,0%	163,5%	105,2%
Ližnjan	O	94,1%	38,5%	67,3%	102,8%	122,4%	59,8%	106,5%
Rovinj	G	116,2%	151,5%	84,1%	91,3%	103,9%	251,8%	106,8%
Poreč	G	103,1%	121,4%	96,0%	71,5%	117,9%	173,2%	108,4%
Pula	G	108,5%	74,8%	114,7%	110,5%	93,2%	1501,9%	114,0%
Fažana	O	109,3%	73,4%	101,6%	96,8%	112,0%	139,7%	114,2%
Medulin	O	102,1%	98,2%	81,9%	100,9%	175,1%	238,7%	122,9%
IŽ		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

- ➔ Distribucija gradova i općina prema dohocima per capita upućuje na postojanje znatnih razlika (vidi Slika 8). Tako se dohoci per capita kreću od 13.251 kn per capita u Grožnjanu do 24.172 kn u Rovinju. Drugim riječima, razlika između najsiromašnije i najbogatije jedinice je gotovo dvostruka, što je znatno ali je ipak ispod prosjeka u odnosu na ostale županije. Tome u prilog ide činjenica da samo 5 jedinica ili 12,8% ukupnog broja jedinica zaostaje više od 25% za županijskim prosjekom što je daleko manje od nacionalnog prosjeka, koji iznosi 51%. Jedinice s najmanjim dohocima su uglavnom smještene u središnjem i istočnom dijelu Županije. Najbolje rezultate bilježe jedinice u zapadnom dijelu Istre te grad Buzet.

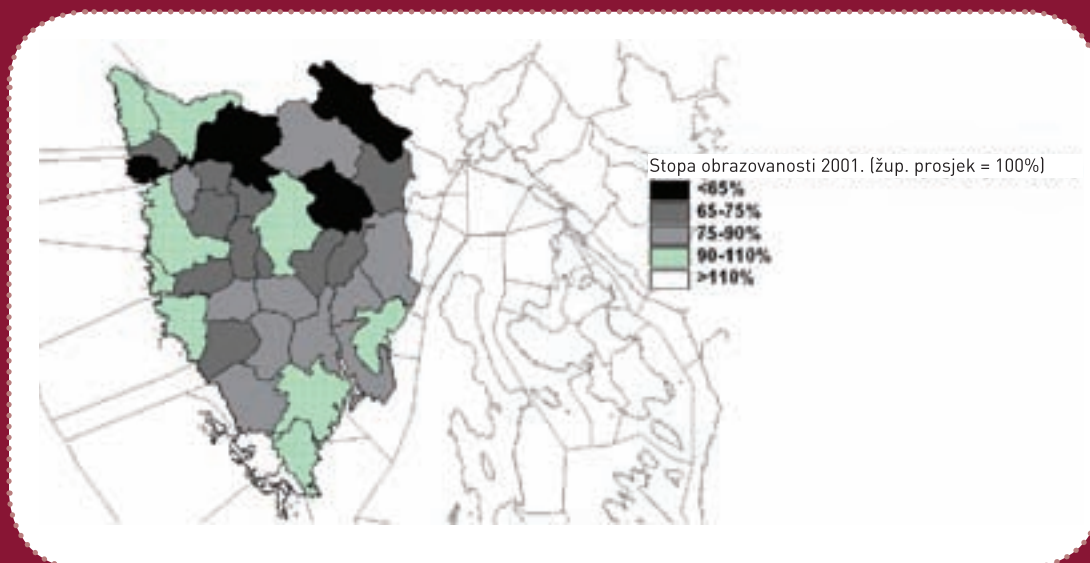
Slika 8. Relativni neto dohotci u gradovima i općinama IŽ (2004.g.)

- ➔ Podaci o prosječnoj stopi nezaposlenosti u 2004. godini (vidi Slika 9) daju vrlo dobru sliku kad se podaci usporede s nacionalnim prosjekom. Sve jedinice bilježe ispodprosječnu stopu nezaposlenosti s time da čak 30% lokalnih jedinica bilježi stopu nezaposlenosti manju od 5%. Najteža situacija je u istočnom dijelu Istre i odnosi se na općine Labin, Kršan i Raša, gdje je stopa nezaposlenosti oko dvostruko veća od županijskog prosjeka. Najbolje rezultate bilježe jedinice u sjevernom i zapadnom dijelu Istre

Slika 9. Stopa nezaposlenosti u gradovima i općinama IŽ (2004. - prosjek na osnovu mjesečnih podataka)

- Stanje u pogledu obrazovanosti stanovništva (vidi Slika 10) upućuje na znatne unutaržupanijske razlike. Stopa obrazovanosti, mjerena udjelom osoba sa srednjom stručnom i višom spremom u stanovništvu iznad 15 godina, kreće se od 26,3% za Lanišće do 77,2% za Medulin, što je gotovo trostruka razlika. Najbolje pokazatelje obrazovanosti bilježe jedinice u zapadnom dijelu Županije, dok najlošije rezultate bilježe jedinice u središnjem i sjevernom dijelu Županije. Najveća koncentracija visokoobrazovanih kadrova registrirana je u Puli, gdje živi oko 41% svih visokoobrazovanih osoba u Županiji

Slika 10. Relativna stopa obrazovanosti (SSS i više, u populaciji starijoj od 15 god) u općinama i gradovima IŽ-a (2001.)

- IŽ je jedna od najizraženije "policentrično" razvijenih regija u RH s razmjerno povoljnim pretpostavkama za prostorno uravnotežen - policentrični razvoj, što se vidi iz činjenice da, dok koncentriranost gospodarskih aktivnosti u najvećem županijskom središtu, u većini RH županija, prelazi 50% (npr. Zadar (70%), Bjelovar (66%), Rijeka (60%), u slučaju IŽ-a, u najvećem je županijskom središtu (Grad Pula) koncentrirana oko 1/3 ukupnih gospodarskih aktivnosti i oko 1/4 ukupnog broja zaposlenih.

Tablica 21. Razvojni izazovi i potrebe područja IŽ-a koja zaostaju u razvoju za prosjekom IŽ-a

RAZVOJNI PROBLEMI (područja koja zaostaju)	RAZVOJNE POTREBE (područja koja zaostaju)
<ul style="list-style-type: none"> - Moguće povećavanje jaza razvijenosti između obalnih područja i unutrašnjosti gradova i ruralnih područja; - Nerazvijene općine u unutrašnjosti IŽ-a, s malim ljudskim potencijalima i financijskim kapacitetom, koji su nedostadni za otklanjanje postojećih razvojnih ograničenja i teškoća. Dezindustrializirajuća i stagnirajuća područja, npr. Pazinština. - Odlazak mladih u druge dijelove Istre i dalje te povećavanje udjela staračkog stanovništva. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kreiranje programa razvoja i osiguravanje dodatne potpore i potpore za otklanjanje razvojni teškoća. - Zapošljavanje. - Jačanje poduzetničke infrastrukture. - Razvoj komunalne infrastrukture. - Uključivanje područja koja zaostaju u razvoju u sve županijske programe i provedba tih programa uz dodatnu potporu. - Osnaživanje lokalnih kapaciteta i ljudskih potencijala za upravljanje razvojem. - Osiguravanje sustavne pomoći u upravljanju razvojem.

5.3 STRUKTURA GOSPODARSTVA

- U strukturi gospodarstva Istarske županije, prema podacima o ukupnom prihodu za 2005. godinu ključno mjesto pripada prerađivačkoj industriji sa oko 33% i trgovini sa oko 29 %, a slijede djelatnosti hotela i restorana sa 10 %; građevinarstvo sa 8,3 % te poslovanje nekretninama i poslovne usluge sa 6,4 %.

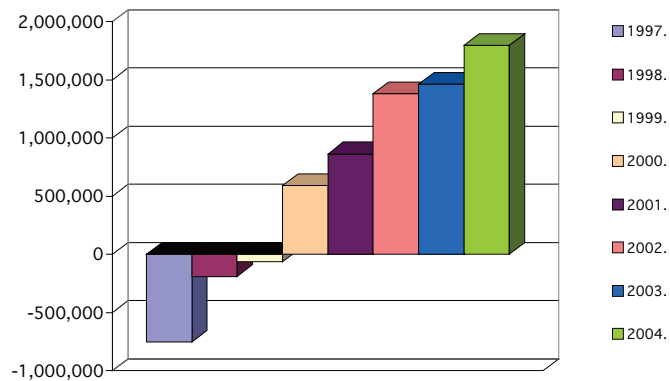
Tablica 22. Struktura ukupnog prihoda IŽ-a po djelatnostima (za 2005.)

PODRUČJE I PODPODRUČJE DJELATNOSTI		Ukupni prihod u mil kn	%
A	Poljoprivreda, lov, šumarstvo	409,87	1,63
B	Ribarstvo	216,42	0,86
C	Rudarstvo i vađenje	120,24	0,48
D	Prerađivačka industrija	8.313,77	33,14
E	Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	963,57	3,84
F	Građevinarstvo	2.084,47	8,31
G	Trgovina na veliko i malo	7.353,69	29,32
H	Hoteli i restorani	2.496,78	9,95
I	Prijevoz, skladištenje i veze	951,75	3,79
J	Financijsko poslovanje	21,49	0,09
K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje	1.612,39	6,44
M	Obrazovanje	37,18	0,15
N	Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	79,85	0,32
O	Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	422,24	1,68
Ukupno sve djelatnosti u Istarskoj županiji		25.083,71	100,00
Udio IŽ u RH			4,79

Izvor: FINA

- Trendovi su razmjerno povoljni: prerađivačka industrija, građevinarstvo, hoteli i restorani, bilježe uspješno poslovanje i razvoj; a razvojni pomaci prisutni su i u sektorima poljoprivrede (novi nasadi vinograda i maslinika) i prometa. U sektoru turizma IŽ je predvodnica u RH ne samo mjereno standardnim kvantitativnim pokazateljima (broj noćenja, broj dolazaka, smještajni kapaciteti) gdje svagdje čini 1/3 iznosa za RH nego i po kvaliteti i raznovrsnosti usluga te ulaganju i razvoju novih programa (npr. predvodnica u razvoju ruralnog turizma, gastro turizma, biciklističkih staza, i sl.).
- Trend poslovanja gospodarstva IŽ-a (prema konsolidiranom financijskom rezultatu) u razdoblju 1999. - 2004. (vidi Slika 11.) je pozitivan, obilježen stalnim rastom ukupnog prihoda i dobiti⁵. Od ukupno 5.776 poduzetnika 59% (3.405) poslovalo je s dobiti, a 2.371 poduzetnik iskazao je gubitak u poslovanju.

⁵ U 2005. godini ukupni prihod istarskih gospodarstvenika iznosio je 25,1 mlrd kuna i veći je nego u 2004. za 3,5 %; dok su ukupni rashodi veći 8,2% i iznose 23,9 mlrd kuna. Ostvarena dobit nakon oporezivanja iznosi 1,8 mlrd kn te je 27,8 % manja nego prethodne godine.

Konsolidirani rezultat poslovanja gospodarstva Istarske županije

Slika 11. Trend poslovanja gospodarstva IŽ-a.
Izvor: FINA.

➔ Tablica 23. prikazuje udjele sektora u zaposlenosti i broju tvrtki, na osnovi godišnjih financijskih izvješća (stvarni brojevi su uvijek nešto veći, jer ne predaju svi aktivni subjekti GFI FINA-i).

Tablica 23. Struktura prema broju poduzetnika i broju zaposlenih temeljem GFI za 2005. g.

PODRUČJE I PODPODRUČJE DJELATNOSTI		Broj poduzetnika	Broj zaposlenih
A	Poljoprivreda, lov šumarstvo	102	967
B	Ribarstvo	32	455
C	Rudarstvo i vađenje	28	146
D	Prerađivačka industrija	775	13.536
E	Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	8	693
F	Građevinarstvo	620	3.716
G	Trgovina na veliko i malo	2.006	8.420
H	Hoteli i restorani	360	7.814
I	Prijevoz, skladištenje i veze	427	1.834
J	Financijsko poslovanje	30	73
K	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje	1.597	3.706
M	Obrazovanje	45	169
N	Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	28	279
O	Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	171	1.489
Ukupno sve djelatnosti u Istarskoj županiji		6.229	43.297
Udio ŽI u RH		8,7	5,3

Izvor: FINA

5.3.1 Prerađivačka industrija

- Prerađivačka industrija, sa oko 1/3 udjela u ukupnim prohodima i ukupnoj zaposlenosti, uz sektor turizma, najvažniji je sektor gospodarstva IŽ-a. Najvažnije i najrazvijenije grane u prerađivačkoj industriji IŽ-a su: brodogradnja, proizvodnja građevinskog materijala (vapno, cement, cigla, kamen), proizvodnja duhanskih proizvoda, namještaja, električnih strojeva i uređaja, dijelova za automobilsku industriju, stakla; obrada metala, plastike, drva, tekstila i proizvodnja hrane.
- U ukupnom izvozu prerađivačke industrije oko 42% čini brodogradnja, slijedi proizvodnja duhanskih proizvoda (13%), proizvodnja ostalih nemetala-minerala (7%) i proizvodnja (dijelova) motornih vozila (6%).
- U strukturi prerađivačke industrije prema veličini tvrtke najviše je malih (91%) , a znatno manje srednjih (7%) i velikih (2%), no velika su poduzeća ostvarila oko 57% ukupnog prihoda te oko 56% dobiti.
- Najvažnije poduzeće u industriji Županije je brodogradilište Uljanik d.d., koje vezuje i niz kooperanata, drugih industrijskih poduzeća. Najvažnije društvo među njima je svakako Uljanik brodogradilišne d.d. Pula - najuspješnije brodogradilište u Hrvatskoj. Uz to veliko brodogradilište na području Županije djeluju i dva srednja - Tehnomont brodogradilište d.o.o. Pula i Heli d.d. Pula. Slijedi proizvodnja duhanskih proizvoda (Tvornica duhana Rovinj). Po snažnom investiranju u najmoderniju tehnologiju i ljudske resurse prepoznatljiv je Cimos Buzet d.o.o., koji se izborio na svjetskom tržištu u proizvodnji dijelova za autoindustriju. U sastavu grupe CIMOS je i uspješna tvrtka za proizvodnju poljoprivrednih strojeva Labinprogres-TPS d.o.o. Labin. U proizvodnji nemetalnih mineralnih proizvoda ističu se proizvodnja cementa i vapna (Istra Cement d.o.o. Pula, Holcim (Hrvatska) d.o.o., Koromačno te Istarska tvornica vapna d.o.o. Raša), proizvodnja arhitektonskog kamena (Kamen d.d. Pazin) te proizvodnja stakla, keramičkih i proizvoda od pečene gline za građevinarstvo. Na području kemijske industrije značajna je tvornica boja Hempel d.o.o. Umag.
- Prerađivačka industrija predvodi među svim sektorima IŽ-a i u pogledu upravljanja kvalitetom, s najvećim brojem poduzeća s certificiranim sustavima ISO 9001 i ISO 14001 (sustav upravljanja okolišem).

Tablica 24. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora prerađivačke industrije.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Postizanje i održavanje konkurentnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> - Razvijati i povezivati (klasteri) pojedine segmente prerađivačke industrije oko uspješnih i na tehnologiji zasnovanih poduzeća (automobilska industrija, dijelovi brodogradnje i dr.); - Razvijati metaloprerađivačku industriju temeljenu na proizvodima veće dodane vrijednosti, tj. višeg tehnološkog stupnja obrade; razvijati i povezivati prehrambenu industriju temeljenu na domaćim, autohtonim ekološki proizvedenim sirovinama iz Istre. - Poticati male i srednje tvrtke koje svoje poslovanje i rast zasnivaju na primjeni znanja, razvoju tehnologija i inovacija i koje su usmjerene na proizvodnju viših tehnoloških razina. - Dalje unapređivati i koristiti sve čimbenike u Istri koji su omogućili dosadašnja uspješna ulaganja u industriju i druge djelatnosti - Razvijati koordinirano gospodarski najperspektivnije lokacije za industriju i pri tome koristiti utvrđenu mrežu poduzetničkih zona u Istri (Program IŽ-a koji operativno provodi IDA) - Jačati javno-privatno partnerstvo u stvaranju potpore istarskom gospodarstvu za povećanje konkurentnosti.

5.3.2 Malo gospodarstvo i poduzetnička infrastruktura

- Činjenica da mala trgovačka društva u IŽ-u čine oko 97% ukupnog broja aktivnih trgovačkih društava (≈ prosjek RH) (oko 5.350 u 2003. prema FINA-i)⁶ te da malo gospodarstvo sudjeluje sa 30% u ukupnom prihodu, sa 13% u dobiti i 42% u zapošljavanju u IŽ-u, te da se iz godine u godinu bilježi daljnji rast po svim pokazateljima (broj tvrtki, broj zaposlenih, prihodi), jasno govori o izrazitoj važnosti malog gospodarstva u razvojnoj cjelini IŽ-a.
- Struktura prema djelatnostima pokazuje da je najviše malih poduzeća registrirano za djelatnost trgovine (39%); slijede: poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (21%) te prerađivačka industrija (12%), gdje je najviše malih tvrtki registrirano za proizvodnju metala i proizvoda od metala, električne i optičke opreme, papira, izdavaštvo i tiskarstvo.
- Sadašnja razvijenost poduzetničke infrastrukture daleko je od standarda za suvremeno dinamično i konkurentno gospodarstvo, no zahvaljujući nizu recentnih inicijativa trendovi su i tu povoljni. Vodeću ulogu ima Istarska razvojna agencija (IDA), no sudjeluju i regionalna i lokalna samouprava, kao i mnoge druge institucije uključujući: PCP (Pulski centar za poduzetništvo), Savez udruga inovatora IŽ-a, Poljoprivredno-savjetodavnu službu, gospodarsku i obrtničku komoru, razne NVU, zadruga i dr.
- Razvoj poduzetničke infrastrukture u IŽ-u provodi se kroz široku lepezu različitih i nadopunjujućih inicijativa/aktivnosti/programa (vidi Tablica 25).

Tablica 25. Glavni programi razvoja poduzetničke infrastrukture u IŽ-u

Program poticanja i razvoja poduzetničkih zona	Temeljem istraživanja potreba poduzetnika (više od 1.500 poduzetničkih projekata) potreba za poslovnim prostorom utvrđena je kao najveća i najčešća. IDA je u suradnji s IŽ-om utvrdila smjernice razvoja poslovnih zona i industrijskih parkova i definirala 15 strateških zona sa statusom prioriteta s obzirom na postojeću prostorno-plansku dokumentaciju, dosadašnju infrastrukturnu opremljenost i raspoloživu radnu snagu u okruženju. U tih 15 strateških zona s ukupnom površinom od više od 905 ha potrebno je investirati više od 100 milijuna kn. Realizaciju programa razvoja poslovnih zona koordinira IDA.
Konzorcij za jamstva "Istra 21"	Osnivanjem i djelovanjem Konzorcija za jamstva "Istra 21" stvara se povoljnije financijsko okruženje za poduzetnike na području IŽ-a. Konzorcij predstavlja samoodrživ i obnovljiv oblik financiranja, čime se sredstva poreznih obveznika racionalnije koriste.
Edukacija	Programom edukacije poboljšavaju se upravljačke sposobnosti i vještine poduzetnika i menadžera (različitih kategorija i tipova) u malim i srednjim poduzećima i obrtima u Županiji radi podizanja razine efikasnosti i uspješnosti poslovanja. Program se nastavlja i proširuje novim aktivnostima.
Poduzetnički inkubator "Izazov"	Temeljem analize potreba poduzetnika IDA je osnovala poduzetnički inkubator radi potpore ostvarenju početničkih poduzetničkih ideja, prvenstveno mladih ljudi koji imaju perspektivnu poduzetničku ideju. Projekt je u fazi provedbe.
Klasteri	Program klastera u industriji povezuje (tehnološko-inovacijski, proizvodno, poslovno i dr.) mala i srednja poduzeća s velikim poduzećima radi postizanja veće konkurentnosti određenog područja na kojem poduzeća posluju. Aktivnosti IDA-e usredotočene su na dva osnovna pravca: inicijative za pokretanje klastera i uspostavljanje i rad kalstera. Temeljem analiza gospodarstva IŽ-a utvrđena su tri moguća pola za osnivanje klastera: Uljanik d.d. Pula, Tvornica duhana Rovinj d.d. i Cimos d.o.o. Buzet. Na temelju iskustava i suradnje u tijeku je pokretanje osnivanja klastera u automobilskoj industriji s tvrtkom CIMOS d.o.o. iz Buzeta.
Info centar	Glavni zadatak info centra jest olakšati pristup informacijama koje su vezane za poduzetništvo (mogućnosti financiranja, poticaja i potpora, suradnje i dr.) sadašnjim i budućim poduzetnicima te građanima.
"One-stop-shop" usluga investitorima	Program razvija potporu potencijalnim ulagačima u istarsko gospodarstvo. Uspostavljeni su kontakti s državnim agencijama (APIU) i Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva RH. Ostvaren je projekt CIPO s MIGA-om (članica Svjetske banke) i USAID-om te još 7 agencija partnera iz RH.

⁶ Svega 2% odnosno 1% spada u klasu srednja odnosno velike tvrtke. Prema udjelu u ukupnom broju MSP u RH, IŽ je na četvrtom mjestu među županijama, što je vrlo dobro, s obzirom da se radi o značajno mnogoljudnijim regijama (Grad Zagreb [35,3%], Splitsko-dalmatinska županija [10,7%] i Primorsko-goranske županija [8,7%]).

- ➔ Razvijaju se i programi kreditiranja obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva te program praćenja razvoja poduzetnika korisnika županijskih kreditnih linija i praćenje novog zapošljavanja. Kreditni potencijal programa brzo raste: počevši od kreditne linije "Gruda snijega" sa 25 mil kuna, preko programa "Poduzetnik" i "Poduzetnik 2", do "Poduzetnika 3" sa 120 mil kuna. Osim tih kreditnih linija, IŽ financijski podupire malo gospodarstvo i posebnim kreditiranjem agroturizma, pansiona i mini hotela, poljoprivrede te mladih i žena.

Tablica 26. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora malog gospodarstva u IŽ-u

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljno ulaganje u razvoj, inovacije i tehnologiju. - Nedovoljna povezanost, suradnja i opredijeljenost za udruživanje s velikim i vodećim poduzećima u Županiji. - Nedostatne i neodgovarajuće vještine upravljanja i vođenja u poduzećima i nedovoljno korištenje modernog načina upravljanja i organizacije. - Neprijmjereno angažiranje mladih stručnjaka sa sposobnostima za primjenu i razvoj novih proizvodnih i informacijskih tehnologija, kao i metoda upravljanja. - Nedostatne informacije i baze podataka o profilima (aktivnosti, poslovna uspješnost i sl.) tvrtki. - Nepostojanje informacija i baza podataka o tehnološkoj opremljenosti. - Nedovoljne sposobnosti i državne uprave i lokalne samouprave za upravljanje regionalnim razvojem. - Neodgovarajuća vertikalna i horizontalna povezanost i koordinacija aktivnosti u razvoju malog gospodarstva, u suradnji s drugim institucijama. - Neodgovarajuća mjesta i uloge razvojne agencije u odnosu na druge državne, županijske i lokalne institucije (u skladu sa Strategijom regionalnog razvoja RH). 	<ul style="list-style-type: none"> - Unaprijediti tehnološki i inovativni razvoj, a osobito uspostaviti i jačati potpurnu infrastrukturu za praćenje, transfer i razvoj tehnologije u MSP-u. - Jačati poslovno povezivanje horizontalno i vertikalno, među malim te među malim i velikim poduzećima. - Sustavno ulagati u ljudske potencijale za potrebe malih i srednjih poduzeća i sustavno stvarati uvjete za privlačenje visokostručnih mladih kadrova iz domaćeg i međunarodnog okruženja. - Intenzivno provoditi postojeće programe i kreirati nove programe IDA-e i drugih institucija. - Sustavno razvijati uporabu modernih informacijskih tehnologija na županijskoj i lokalnoj razini (e-government, e-business, e-education i dr.). - Jačati i razvijati poduzetničku kulturu i sposobnosti u županijskoj i lokalnoj samoupravi te kroz obrazovne programe isticanjem nekih osnovnih vrijednosti, identiteta i drugih obilježja Istre (društveni kapital). - Stimulirati "izvozni" mentalitet, kulturu i sposobnosti. - Sustavno koristiti iskustava i "najbolje prakse" unutar Županije i iz drugih regija iz Hrvatske i Europe radi jačanja produktivnosti, kvalitete proizvoda i konkurentnosti, umrežavanja i dr. - Jačati i dalje razvijati potencijale i aktivnosti IDA-e.

5.3.3 Turizam

- ➔ Sektor turizma zbog njegovih ukupnih resursa, dostignutog stupnja razvijenosti i potencijala ima osobitu važnost u razvoju IŽ-a. U 2005. godini IŽ je posjetilo 2,5 milijuna turista ili 25% ukupnog broja posjetilaca u RH. Rezultati su još bolji mjereno brojem ostvarenih noćenja, gdje je u IŽ-u ostvareno 16,7 milijuna noćenja ili 32% rezultata za RH.
- ➔ Istra raspolaže vrijednim, atraktivnim i važnim prirodnim, povijesnim i kulturnim resursima, kao i snažnim i očuvanim regionalnim identitetom što je osnova dosadašnjeg dinamičnog razvoja turizma. Ti resursi, koji čine komparativne prednosti Istre, ujedno su temelj za novi razvoj turizma, koji zahtijeva jačanje i konkurentskih prednosti.

- Prema turističkom prometu Istra i dalje zauzima vodeće mjesto u Hrvatskoj. Više od 1/3 ukupnog broja noćenja u Hrvatskoj i 1/4 ukupnog broja dolazaka turista u Hrvatsku i dalje otpada na Istru, iako se taj udio tijekom desetogodišnjeg razdoblja stalno smanjuje kako zbog bržeg rasta turističkog prometa u drugim dijelovima Hrvatske tako i zbog procesa restrukturiranja i repozicioniranja turističkog gospodarstva u Istri.
- Ukupni turistički kapaciteti (sve kategorije i vrste) u razdoblju nakon rata (posljednjih desetak godina) bilježe blag porast (207.045 postelja 1996.g.; 225.689, 2003. g.; te 243.680 2005. godine).
- U istom razdoblju se znatnije promijenila i struktura turističkih kapaciteta prema broju, kategorijama i udjelu u ukupnom broju. Sa 111.954 postelja ili 46% u ukupnim kapacitetima prevladava smještaj u kampovima, koji je trenutačno značajno manji u usporedbi s predratnom 1989.godinom (129.324 postelja). Udio hotelskog smještaja razmjerno je nizak, sa svega 30.760 postelja ili 13% ukupnih kapaciteta, a taj segment ponude u posljednjih desetak godina karakterizira i trend smanjenja kapaciteta (oko 20%) i podizanja kvalitete (porast udjela hotela s četiri 4 zvjezdice, mada i dalje dominiraju sa oko 60% hoteli s tri zvjezdice). Preostalih 41% otpada na kućanstva (privatni smještaj) (23%), turistička naselja (14%), apartmane, apart-hotele, kuće za odmor, seljačka kućanstva, luke nautičkog turizma, odmarališta i dr.
- Ulaganja u turizam posljednjih godina dinamično rastu (1,1 milijarda kn u 2003., 1,4 u 2005., a procjena za 2006. je oko 1,8 milijarde kn). U strukturi ulaganja sa oko 55% sudjeluju najveće hotelsko-turističke tvrtke Istre (u 2006. oko milijardu kuna); jedinice lokalne samouprave sudjeluju s oko 20%, ugostitelji-obrtnici s oko 10%, zatim malo i srednje poduzetništvo, turističke zajednice i dr.
- Glavni nositelji razvoja turizma su osam turističkih kompanija: ISTRATURIST d.d., Umag; LAGUNA NOVIGRAD d.d., Novigrad; RIVIERA HOLDING d.d., Poreč; PLAVA LAGUNA d.d., Poreč; MAISTRA d.d. Rovinj; ARENATURIST d.d., Pula; RABAC d.d., Rabac; MASLINICA d.o.o., Rabac; a uz njih postoji i niz lokalnih poduzetnika koji se u većem dijelu bave ugostiteljstvom, agencijskim poslovima, trgovinom, privatnim smještajem i dr.
- Organizacijski sustav turizma u Istri podijeljen je na razne organizacije i odjele kao što su županijski Upravni odjel za turizam, Turistička zajednica Istarske županije, lokalne TZ gradova, općina i mjesta i upravni odjeli u sklopu jedinica lokalne samouprave. Svaki ima svoju ulogu i svoje odgovornosti u sklopu razvoja turizma u Istri. Dobra suradnja između Županijskog upravnog odjela za turizam i Turističke zajednice Istarske županije posljednjih desetak godina stvorila je i promovirala različite specijalizirane proizvode na području cijele regije. Najvažniji su: razvoj agroturizma (seljačkih gospodarstava), gdje je pokrenut sustav financiranja kojim se lokalnim poduzetnicima pomoglo da izgrade smještajne kapacitete te pokrenu manifestacije kojima se valorizira područje tartufa, Vinske ceste i Biciklističke staze. Razvojem turizma i aktivnostima vezanim za turizam bave se i druge institucije u sklopu svojih nadležnosti kao što su HGK - Gospodarska komora Pula, HOK - Obrtnička komora Istre, UHPA - Udruga hrvatskih putničkih agencija i dr.
- Istra je prva županija u Hrvatskoj koja je započela sa strateškim upravljanjem razvojem turizma. Izrađen je ključni strateški razvojni dokument, Master plan razvoja turizma u Istri do 2012. godine, a radi njegove učinkovite i uspješne provedbe, IŽ je osnovala: i) Savjet za turizam (strateško tijelo na regionalnoj razini koje tvore svi ključni dionici) te ii) IRTA d.o.o. (Istarska razvojna turistička agencija), čija je osnovna zadaća, osim prezentiranja i provedbe Master plana, kvalitetno povezivanje privatnog i javnog sektora te kreiranje novih turističkih proizvoda).
- Ciljevi budućeg razvoja turizma u Istarskoj županiji usmjereni su na racionalno i postupno korištenje raspoloživih resursa za razvoj turizma uz poseban naglasak na očuvanje prostora, restrukturiranje postojećeg turističkog gospodarstva u pravcu razvoja kvalitetnijih i primjerenijih oblika turizma, osobito glede zaštite okoliša, pozicioniranja istarskog turističkog gospodarstva na međunarodnom tržištu te povećanja ukupne sektorske učinkovitosti i makroekonomskih učinaka turizma na sve gospodarske aktivnosti Županije. Predloženo pozicioniranje za IŽ kao cjelinu jest Zeleno utočište Mediterana.

- ➔ Glavna turistička područja/turistički klasteri (vidi Slika 12 i Tablica 27) jesu područja koja obuhvaćaju različite JLS te se mogu smatrati interno homogenim područjima, od kojih svako ima specifična svojstva. Osnovni je cilj podjele na klaster određivanje jasnog identiteta za svaki klaster i njegovo komuniciranje posjetiteljima kako bi izbjegli međusobnu konkurenciju i privlačili klijente "koji se vraćaju". Klasteri su zamišljeni kao sredstvo postizanja efektivne suradnje u integriranoj strategiji Istre u čemu djeluju komplementarno, svatko s vlastitim diferencirajućim elementima (različitostima, posebnostima).

Slika 12. Karta Istre s klasterima

Tablica 27. Turistički clusteri IŽ i njihovo sadržajno pozicioniranje

	KLASTER	SADRŽAJNO POZICIONIRANJE
1.	Umag / Novigrad	aktivan odmor i kratki boravci povezani sa sportskim i zdravim načinom života - Umag; Ribarsko naselje s mirnim načinom života - Novigrad
2.	Poreč	Koncentracija aktivnih doživljaja s bogatim kulturnim nasljeđem
3.	Vrsar / Funtana	Doživljaj prirode koji uključuje tradicionalne ribarske aktivnosti s dodirnom umjetnosti
4.	Rovinj	Romantični grad u usnulom Mediteranskom okruženju
5.	Pula / Medulin	kultura, povijest... i plaže, mjesto za vaše susrete - Pula; Sačuvana obala za aktivni i obiteljski odmor zasnovan na prirodnim vrijednostima - Medulin
6.	Labin / Rabac	Spoj prirode i naslijeđa, raj za umjetnike; Gdje se brežuljci sastaju s morem
7.	Unutrašnjost	Očuvan tradicionalni način života, uživanje u istarskoj kulturi, gastronomiji i prirodi

- ➔ Planira se znatno profiliranje turističkih proizvoda za zadržavanje starih i osvajanje novih tržišta (vidi Tablica 28.).

Tablica 28. Turistički proizvodi i tržišta IŽ - postojeći / planirani / ciljani

		PROIZVOD	
		POSTOJEĆI	NOVI
TRŽIŠTE	POSTOJEĆE	Apartmani Kampovi Standard Privatni smještaj Hoteli Standard Sportovi: multi, timski, na vodi Manifestacije	Hoteli + Kampovi + Kongresi
	NOVO	Kulturni turizam Nautika Agroturizam / Ruralni turizam Obilasci (općeg interesa) Wellness Gourmet: vino/maslinovo ulje/gastronomija	Biologija mora Golf Obilasci (specijalnih interesa) Konvencije Kratki boravci

Izvor: Master plan razvoja turizma Istre 2004.-2012.

Tablica 29. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora turizma u IŽ-u

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Prosječna ili niska kvaliteta turističkih usluga i proizvoda - Niska razina specijalizacije/ diverzifikacije turističkih usluga i proizvoda - Pomanjkanje stručnih kadrova u turizmu - Koncentracija turističke aktivnosti u priobalju - Nedovoljna prepoznatljivost regije i pojedinih turističkih destinacija/klastera u regiji - Visok stupanj sezonalnosti (koncentracija u 2-3 mjeseca) - Destimulirajuća zakonska regulativa - Nedovoljno korištenje hrvatskih i lokalnih poljoprivrednih proizvoda u turističkoj ponudi, posebno u priobalju - Ograničenje infrastrukture 	<ul style="list-style-type: none"> - Podizanje kvalitete turističkih usluga i proizvoda - Specijalizacija/diverzifikacija turističkih usluga i proizvoda - Promjena obrazovnog sustava, privlačenje stranih obrazovnih institucija i kontinuirana edukacija ljudskih resursa - Turistički razvoj unutrašnjeg/ ruralnog područja - Izrada, usvajanje i promocija jedinstvenog vizualnog identiteta regije - branda - Produženje turističke sezone na 8-9 mjeseci na godinu - Ubrzano definiranje ključnih zakonskih okvira koji se izravno ili neizravno tiču turizma (npr. siva ekonomija, "turističko" zemljište, PDV, prostorno planiranje, privatizacija, decentralizacija inspeksijskih nadležnosti...) - Povećanje udjela domaćih proizvoda u turističkoj ponudi na području Istre - Ulaganja u infrastrukturu

- ➔ Postojeći planovi već su identificirali mjere/projekte kojima će se navedene mjere postupno provoditi (vidi Tablica 30).

Tablica 30. Razvojne potrebe sektora turizma IŽ-a i projekti/mjere za njihovo postizanje.

RAZVOJNA POTREBA	PROJEKTI/MJERE
Podizanje kvalitete turističkih usluga i proizvoda	1) Sustav poticaja kvalitete; 2) Subvencionirani krediti za podizanje kvalitete u turizmu (prema posebnim kriterijima); 3) Certifikacija turističkih proizvoda (dodjela oznaka kvalitete; Gault Millau, Michelin, Veronelli, Plave zastave, IQ - Istrian quality, Izvorno hrvatsko i dr.); 4) privlačenje svjetskih brandova u turizmu (Kempinski, Sol Melia i dr.)
Specijalizacija/diverzifikacija turističkih usluga i proizvoda	1) Projekt DMO/DMC - Destination management companies/ Agencije za upravljanje destinacijom; 2) Certifikacija turističkih proizvoda (dodjela specijalnih oznaka; Bike and bed, Mali obiteljski hoteli i dr.)
Promjena obrazovnog sustava, privlačenje stranih obrazovnih institucija i kontinuirana edukacija ljudskih resursa	1) Reorganizacija školstva; 2) osnivanje Istarskog sveučilišta; 3) dovođenje stranih obrazovnih institucija, npr. Cesar Ritz Collegea (CH) i dr.; 4) benchmarking (studijska putovanja); 5) seminari, tečajevi i dr.
Turistički razvoj unutrašnjeg/ruralnog područja	1) Ruralni, agroturizam, stancije visoke kvalitete; 2) gastroturizam; 3) vinske ceste; 4) ceste maslinova ulja; 5) bike turizam; 6) golf i dr.
Izrada, usvajanje i promocija jedinstvenog vizualnog identiteta regije - branda	1) Izrada vizualnog identiteta; 2) sustavna promotivna kampanja
Produljenje turističke sezone na 8-9 mjeseci na godinu	1) Cjelogodišnje poslovanje ugostiteljskih objekata; 2) organizacija manifestacija u pred- i posezoni (ožujak - svibanj i rujan - studeni) i dr.
Ubrzano definiranje ključnih zakonskih okvira koji se izravno ili neizravno tiču turizma (npr. siva ekonomija, "turističko" zemljište, PDV, prostorno planiranje, privatizacija, decentralizacija inspekcijskih nadležnosti...)	1) Predlaganje zakonskih i podzakonskih akata; 2) lobiranje posredstvom saborskih zastupnika prema Saboru i Vladi RH
Povećanje udjela domaćih proizvoda u turističkoj ponudi na području Istre	1) Poticanje proizvodnje domaćih poljoprivrednih kultura za povećanje količina; 2) poticanje kvalitete proizvoda; 3) kampanja " Kupujemo domaće (hrvatsko)"
Ulaganja u infrastrukturu	1) Izgradnja gradskih obilaznica; 2) definiranje pješačkih zona, izgradnja parkirališta; 3) izgradnja većih luka, pristaništa i marina

5.3.4 Poljoprivreda i ribarstvo

- Poljoprivreda - posebno uzgoj maslina i proizvodnja visokokvalitetnog maslinova ulja, vinogradarstvo i proizvodnja vrhunskih vina, proizvodnja ranih povrtlarskih kultura, ali i stočarstvo i peradarstvo te ribarstvo s marikulturom - imaju dugu tradiciju na području IŽ-a, a postojeći resursi (poljoprivredno zemljište⁷, povoljna klima, mogućnost osiguranja navodnjavanja, prostran i bogat akvatorij) s jedne strane te sektor turizma kao potencijalno važno tržište za visokokvalitetne (tradicionalne, prepoznatljive, "zdravo" uzgojene) proizvode, s druge strane, uvjeti su koji izvjesno omogućuju i daljnji uspješni razvoj poljoprivrede i ribarstva, te njihovih pratećih djelatnosti kao važnih elementa održivog razvoja na području IŽ-a.
- Trenutačna agrarna struktura vrlo je nepovoljna za intenzivan razvoj suvremene i specijalizirane poljoprivredne proizvodnje i predstavlja osnovnu zapreku postizanju proizvodnje konkurentne poljoprivredi EU-a. Relativno je povoljno da je veći dio (oko 72%) od ukupno 169.000 ha poljoprivrednog zemljišta (obrađivo zemljište i pašnjaci) u IŽ-u u privatnom vlasništvu, a manji (oko 28%) u vlasništvu države. Međutim, izrazito su nepovoljne veličine posjeda i parcela. Prema statističkim podacima oko 19.000 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG) u IŽ-u ima u svojem vlasništvu poljoprivredno i šumsko zemljište čija je prosječna veličina posjeda 9,5 ha, a po odbitku šumskog zemljišta prosječna veličina posjeda koje obuhvaća samo poljoprivredno zemljište iznosi 6,4 ha, dok je prosječna veličina posjeda koje obuhvaća samo obrađivo zemljište 3,8 ha. Najveći udio OPG-a (oko 68%) ima posjede manje od 5 ha poljoprivrednog zemljišta, oko 20 % gospodarstava je veličine od 5 do 10 ha te 12 % veće od 10 ha. Nadalje, prosječna veličina obrađivih parcela je 0,22 ha što otežava primjenu suvremene tehnike i tehnologije u procesu proizvodnje.
- Manje od 25% OPG-a (oko 4.600) registrirano je u upisniku poljoprivrednih proizvođača MPŠVG za tržišnu proizvodnju, dok se ostali ili bave poljoprivredom samo za "vlastitu potrošnju" ili su napustili poljoprivrednu proizvodnju što znači da je njihovo zemljište zapušteno/neobrađeno. Isključivo od poljoprivrede živi tek oko 1.000 OPG-a.
- Obrazovanje poljoprivrednog stanovništva, poglavito u segmentu primjene suvremenih tehnologija u poljoprivredi i ribarstvu, nije odgovarajuće.
- Iskustvo stečeno od 1990. godine do danas nedvojbeno pokazuje da su na tržištu uspješna OPG koja su: i) koristila suvremena znanja i tehnologiju; ii) okupila posjed; iii) uspješna stvoriti prepoznatljivu marku proizvoda. Posebno su uspješna ona OPG kod kojih su se u proces proizvodnje uključili mladi i školovani nasljednici. U tim OPG su prisutne stručne i savjetodavne institucije, koriste se suvremena tehnološka i marketinška iskustva te je u tijeku uspješna smjena generacija.
- Od bivših većih proizvodno-prerađivačkih poljoprivrednih kompleksa opstali su samo Agroprodukt Pula i Agrolaguna Poreč, koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom (obrađuju oko 2.000 ha) te Puris Pazin, kao pravni sljednik PIK-a Pazin, koji se bavi isključivo proizvodnjom mesa i mesnih prerađevina (purana i pilića te tovom junadi)⁸. Od 1990. godine do danas osnovano je pedesetak manjih poljoprivrednih i ribarskih tvrtki koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom, preradom poljoprivrednih proizvoda ulovom i preradom ribe, marikulturom i plasmanom.
- RIBARSTVO koje je tradicionalna djelatnost u IŽ-u, sa 3.700 registriranih profesionalnih ribarskih plovila, od kojih 470 dužih od 14 metara i 920 registriranih povlastica za bavljenje ribolovom, čini 25% potencijala RH. Sektor je tržišno izrazito oslonjen na turističko gospodarstvo/tržište i izvoz.
- Prepoznajući važnosti i prednosti interesnog udruživanja poljoprivrednika, IŽ u posljednjih desetak godina radi na osnivanju poljoprivrednih i lovačkih udruženja prema teritorijalnom i organizacijskom principu. Osnovano je: 48 poljoprivrednih udruženja s oko 4000 poljoprivrednih proizvođača, udruženih u Savez poljoprivrednih udruženja IŽ-a; 38 lovačkih udruženja s oko 4.000 lovaca, objedinjenih u Lovački savez IŽ-a; pet poljoprivrednih zadruga; šest ribarskih zadruga te Istarski regionalni zadružni savez.
- Županijske institucije u funkciji razvoja poljoprivrede jesu: Upravni odjel za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribolov i vodoprivredu (UOPŠLRV); Fond za razvoj poljoprivrede i agroturizma Istre (FZRPAI); Visoka poljoprivredna škola Poreč (sa smjerovima Vinarstvo i Mediteranska poljoprivreda); Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču (IZPTP); Srednja poljoprivredna škole u Poreču; te AZRRI - Agencija za ruralni razvoj Istre, d.o.o. Pazin.

⁷ Konkretnije, IŽ raspolaže sa: 82.000 ha obrađivog poljoprivrednog zemljišta (od toga: 57.000 ha oranica i vrtova, 5.500 ha vinograda, 2.500 ha voćnjaka, 17.000 ha livada); 87.000 ha pašnjaka; 95.000 ha šuma (35.000 ha državnih i 60.000 ha privatnih šuma); 18.000 ha neplodnog (13.600 ha državnog i 4.400 ha privatnog).

⁸ Agrolabin, Agroprodukt Buzet, PIK Umag, Jadranturist - poljoprivreda Rovinj i PIK Pazin su modelom pretvorbe i privatizacije nestali s tržišta.

- ➔ Razmjerno dobro prepoznavši razvojne izazove agrara IŽ je pokrenula niz razvojnih procesa/inicijativa/aktivnosti/programa, uključujući prvenstveno: pružanje financijskih potpora OPG-ima iz županijskog proračuna; kreditiranjem razvojnih programa putem osnovanog FZRPAI-a; uvođenjem kontinuirane edukacije poljoprivrednika putem poljoprivrednih udruženja; izgradnjom temeljne poljoprivredne infrastrukture što podrazumijeva i revitalizaciju zadružnog sektora, unapređenje znanstvenoistraživačkog rada i organizaciju suvremenog obrazovanja za poljoprivredna zanimanja. U dosadašnjim aktivnostima pozornost se naročito pridavala: zaštiti i valorizaciji autohtonih proizvoda (2001.godine zaštićen je Istarski pršut te je u tijeku izrada Elaborata za zaštitu još devet autohtonih proizvoda); razvoju ekološke poljoprivrede; razvoju dopunskih djelatnosti u okviru obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (agroturizam, lovni turizam, vinske ceste); razvoju ruralnog prostora IŽ-a (izložba vina i vinarske opreme "Vinistra" u Poreču te lokalne izložbe na području čitave Županije koje postaju tradicija i mjesto za promociju i marketing vina te tipičnih autohtonih proizvoda); te stvaranju preduvjeta za izgradnju ribarskog sektora.
- ➔ Stvoreni su preduvjeti za: ubrzani razvoj zadružnog sektora u poljoprivredi i ribarstvu; valorizaciju i zaštitu autohtonih proizvoda; razvoj ekološke poljoprivrede; stvaranje marke proizvoda; razvoj dopunskih djelatnosti na OPG-ima; te za svekolik razvoj ruralnog prostora. Programom razvitka poljoprivrede IŽ-a do 2010. ustanovljeni su osnovni razvojni ciljevi (vidi Tablica 31) te izazovi i potrebe sektora poljoprivrede u IŽ-u (vidi Tablica 32).

Tablica 31. Razvojni ciljevi u poljoprivrednom i ribarskom sustavu IŽ-a do ulaska RH u EU

1.	Program izgradnje financijske institucije za kreditiranje i samofinanciranje poljoprivrednog, ribarskog i ruralnog sustava
2.	Program gospodarenja i konsolidacije vlasništva nad poljoprivrednim zemljištem (državnim i privatnim) s izradom katastra vinograda, voćnjaka i maslinika.
3.	Program navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta, kao sastavnica NAPNAV-a, Program zbrinjavanja otpadnih voda
4.	Povećati površine pod dugogodišnjim nasadima od sadašnjih 5.500 ha vinograda i 2.500 ha voćnjaka na 10.000 ha vinograda i 5.000 ha voćnjaka (obuhvaća nasade maslina i ostalog voća), odnosno dostići brojku od milijun stabala maslina)
5.	Revitalizirati - obnoviti proizvodnju lješnjaka, koja je izrazito tradicijski kultivar (voćka) u Istri,
6.	Intenzivirati i povećati proizvodnju povrća koja će zadovoljiti domaću potrošnju i potrošnju u turističkom gospodarstvu te uspješno nadomjestiti golem uvoz povrća
7.	Intenzivno podupirati proizvodnju mesa i mlijeka tako da se sadašnja proizvodnja u govedarstvu, ovčarstvu, kozarstvu i peradarstvu udvostruči a svinjogojska proizvodnja osposobi za potrebe proizvodnje zaštićenih autohtonih proizvoda
8.	U ratarskoj proizvodnji uvesti proizvodnju durum pšenice, obnoviti proizvodnju sjemena lucerke, esparzete i drugih leguminoza, proizvodnju krme te proizvodnju sjemena povrtlarskih kultura
9.	Jačati preradbene kapacitete u svim poljoprivrednim djelatnostima uključujući izgradnju objekata koji udovoljavaju uvjetima EU-a za izvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda kao i divljači i proizvoda od divljači
10	Organizirati proizvodnju sadnog materijala u vinogradarstvu, voćarstvu i povrtlarstvu, utemeljenu na autohtonom sortimentu

11.	Organizirati proizvodnju, otkup i preradu ljekovitog i aromatskog bilja te šumskih plodova
12.	Provoditi zaštitu, proizvodnju i tržišnu valorizaciju tipičnih autohtonih proizvoda, autohtonih pasmina i autohtonih kultivara
13.	Na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima razvijati dopunske (agroturizam) i tradicijske djelatnosti te razvoj lovnog turizma
14.	Stvarati uvjete za razvoj ekološke poljoprivrede i proizvodnju bioproizvoda,
15.	Provoditi racionalnu gospodarsku eksploataciju šuma i šumskog zemljišta te, ondje gdje postoje uvjeti, prenamijeniti isto za podizanje dugogodišnjih nasada
16.	Pokrenuti komercijalni uzgoj tartufa, provesti njegovu zaštitu i svekoliku tržišnu valorizaciju
17.	Intenzivno pristupiti izgradnji ribarske infrastrukture (ribarskih lučica, veletržnica ribe, otkupnih i sabirnih centara, proizvodnih i preradbenih kapaciteta u ribarstvu i marikulturi te ribarske flote)
18.	Nastaviti s osnivanjem poljoprivrednih i ribarskih zadruga, štedno-kreditnih zadruga, obrtničkih zadruga i stambenih zadruga te ih uključivati u zadružni sustav s ciljem kvalitetnog udruživanja i interesnog povezivanja poljoprivrednika
19.	Povezivati poljoprivredni i ribarski sektor s tržišnim subjektima i velikim potrošačima, poglavito s turističkim gospodarstvom
20.	Razvijati lokalne, regionalne i međunarodne sajamske manifestacije koje su u funkciji tržišne valorizacije autohtonih proizvoda i stvaranja marke prepoznatljivih proizvoda,
21.	Dovršiti vodifikaciju područja bez pitke vode radi zaokruživanja izgradnje infrastrukture u ruralnom prostoru Istarske županije
22.	Razvijati i prilagođavati programe obrazovanja za poljoprivredna i ribarska zanimanja (nižeg, srednjeg, višeg i visokog stupnja obrazovanja) zahtjevima suvremene i specijalizirane poljoprivredne i ribarske proizvodnje zasnovane na razvoju obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava te provoditi kontinuirano obrazovanje poljoprivrednika i ribara svih profila
23.	Financijski, materijalno i kadrovski osposobljavati Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču za znanstvenoistraživački rad i transfer suvremene tehnologije i znanja u planiranje, upravljanje i svakodnevnu praksu u područjima poljoprivrede, marikulture, ruralnog razvoja, ruralnog turizma (posebno agroturizma) na prostoru IŽ-a. Pomoći razvoj Instituta (razvoja laboratorija i kadrove) kojim će se Institut osposobiti za buduće certifikacijsko tijelo, koje je potrebno za postizanje oznaka izvornosti, zaštite geografskog podrijetla i proizvoda tradicionalnog ugleda.
24.	Izraditi i realizirati Program uzgoja istarskog goveda i gospodarskog iskorištavanja mesa proizvedenog na ekološkim i tradicijskom principima
25.	Osposobiti AZRRI - Agenciju za ruralni razvoj Istre d.o.o. Pazin za izradu i provedbu Strateškog programa razvoja ruralnog prostora Istre kao i razvojnih programa koji će se sukladno zacrtanoj agrarnoj politici Istarske županije prioritetno podupirati, provoditi i kao takvi kandidirati za sufinanciranje iz pretprijetnih fondova EU-a i drugih izvora financiranja (domaćih i međunarodnih)
26.	U suradnji s razvijenim regijama iz EU-a osmišljavati i provoditi razvojne međunarodne programe koji će povoljno utjecati na međuregionalnu gospodarsku suradnju, izgradnju povjerenja i stvaranje prepoznatljivih proizvoda koji će biti u funkciji razvoja primarne proizvodnje.

Tablica 32. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora poljoprivrede u IŽ

RAZVOJNI PROBLEMI (i ograničavajući čimbenici)	RAZVOJNE POTREBE ⁹
<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljno izgrađene mjere agrarne politike zemlje - Nedovoljno izgrađeno poljoprivredno zakonodavstvo - Visoki porez na dodanu vrijednost (PDV) - Enorman uvoz poljoprivredno-prehrambenih proizvoda (više od 60% potreba za hranom zadovoljava se uvozom) - Enorman broj stečajeva bivših PIK-ova - Mnogi napušteni (prazni) proizvodni i preradbeni kapaciteti - Sve više neobrađenog poljoprivrednog zemljišta bez obzira na to je li zemljište u državnom ili privatnom vlasništvu - Neizrađenost katastra vinograda, maslina i voćnjaka - Usitnjenost poljoprivrednih parcela i poljoprivrednog posjeda - Loša provedba Zakona o poljoprivrednom zemljištu - Visoka cijena poljoprivrednog zemljišta (viša nego u drugim regijama RH) djeluje destabilizirajuće na razvoj poljoprivrede i stavlja poljoprivredu u IŽ-u u neravnopravan položaj prema drugim područjima RH, jer i oni proizvode za isto tržište, a inicijalno imaju manjetroškove (zbog niže cijene zemljišta) - Neodgovarajući Zakon o nasljeđivanju - Neizjednačen socioekonomski status poljoprivrednika i zaposlenih - Financijska nestabilnost i nedisciplina u agrosustavu - Neizgrađenost zadružnog sektora - Zaostala i zastarjela tehnika i tehnologija - Neadekvatna i neizgrađena temeljna infrastruktura koja je u funkciji razvoja agrara (stručno-znanstvene i obrazovne institucije, poljoprivredna služba, veletržnice, skladišta i hladnjače, namjenske financijske institucije) - Kontinuirano zaostajanje razvoja ruralnog prostora - Nedovoljna obrazovanost poljoprivrednika i ribara - Nedostatak stručnog kadra za kreiranje razvoja poljoprivrednog sustava - Nedostatak povoljnih financijskih sredstava za ulaganja u poljoprivredu i ribarstvo - Sporo restrukturiranje i osposobljavanje poljoprivrednih subjekata i subjekata u ribarstvu za korištenje pretprijetnih fondova EU-a kao i za realizaciju prioritarnih razvojnih programa prije ulaska RH u EU - Neizgrađenost otkupnih, sabirnih i rashladnih centara te veletržnica u poljoprivredi i ribarstvu - Nedovoljna izgrađenost ribarske infrastrukture, kao i preradbenih kapaciteta u poljoprivredi i ribarstvu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Poljoprivredne i morske resurse i komparativne prednosti podneblja u datom okruženju treba staviti u funkciju proizvodnje hrane i valorizirati - Nužno je izgraditi temeljnu infrastrukturu koja će biti u funkciji razvoja poljoprivrede i ribarstva - Nužno je stvoriti pretpostavke za kontinuiranu edukaciju poljoprivrednika radi primjene suvremene tehnologije - Poljoprivredne proizvođače i ribare potrebno je interesno povezivati i udruživati radi organiziranog nastupa na tržištu - Osigurati povoljna financijska sredstva za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju i ribarstvo te preradu, - Razvijati dopunske djelatnosti na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima - Zaštititi i valorizirati tipične autohtone proizvode te stvarati tržišne marke proizvoda.

Izvor: Prema Konceptiji razvoja poljoprivrednog sustava i Programa razvitka poljoprivrede IŽ do 2010. godine, koji je pokrenuo UOPŠLRV

5.3.5 Trgovina

- ➔ Trgovina sudjeluje u ukupnom prihodu IŽ-a sa 32%, u ukupnoj dobiti sa 10%, u ukupnom broju zaposlenih s oko 20% te u udjelu trgovačkih društava sa 35,5% (od ukupno 5.669 trgovačkih društava).
- ➔ Osim tradicionalnih poduzeća, u posljednjih nekoliko godina pojavili su se i veliki trgovački lanci. Uz njih posluje i 1.027 obrtnika u ovoj djelatnosti u 1.124 prodavaonice. U Županiji ukupno je registrirano 2.256 prodavaonica u trgovačkim društvima i trgovačkim obrtima.
- ➔ Trgovinski promet u IŽ-u u stalnom je porastu, a statistički zabilježen pad od 13,6% (od 2002. do 2003.), posljedica je činjenice da veliki trgovački lanci koji posluju na području IŽ-a svoje rezultate iskazuju prema sjedištu poduzeća, a ne prema mjestu poslovanja.
- ➔ U usporedbi s drugim županijama IŽ pripada onima s razvijenijim sektorom trgovine: četvrta prema prometu u trgovini na malo (iza Zagrebačke, Splitsko-dalmatinske i Primorsko-goranske županije), šesta prema trgovačkim kapacitetima iznad 2000 m² (ukupno 22.200 m² u IŽ-u; iza Zagrebačke, Splitsko-dalmatinske, Osječko-baranjske, Primorsko-goranske i Varaždinske županije).

Tablica 33. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora trgovine u IŽ-u

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Ugroženost malih lokalnih trgovina - Otežavanje plasmana domaćih proizvoda zbog smanjivanja lokalne trgovine - Nepovezanost malih trgovina radi ostvarivanja zajedničkih interesa i razvoja. 	<ul style="list-style-type: none"> - Povezivanje malih trgovina u veće sustave - Specijalizacija i povezivanje s lokalnim proizvođačima

5.3.6 Graditeljstvo

- Sektor graditeljstva sudjeluje u zapošljavanju u IŽ-u s oko 6 %. U graditeljstvu (niskogradnja + visokogradnja) posluje petnaest važnijih poduzeća. U području arhitektonskih djelatnosti i inženjerstva te tehničkog savjetovanja posluje desetak poduzeća.
- Izgradnja većih objekata infrastrukture, obnova komunalne infrastrukture kao i rekonstrukcija i izgradnja turističkih objekata prilika je za snažniji razvoj graditeljstva, posebno za razvoj onih djelatnosti s većom dodanom vrijednosti.

Tablica 34. Osnovni razvojni izazovi i potrebe sektora graditeljstva IŽ

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Često ilegalno odlaganje građevinskog otpada na za to nepredviđena mjesta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Povezivanje graditeljskih resursa radi zajedničkog nastupa na tržištu temeljem zajedničke strategije razvoja - Usmjeravanje na tehnološki složenije i zahtjevnije poslove s većom dodanom vrijednosti - Unapređivanje poslovnih usluga vezanih uz graditeljsku djelatnost radi zaokruženja ponude građevinskih usluga (projektiranje, procjena i promet nekretnina i dr.); - Specijalizacija za potrebe razvoja istarskog turizma - Jačanje promidžbe istarskog graditeljstva.

5.4 IZRAVNA STRANA ULAGANJA

- Izravna strana ulaganja izrazito su važna za pokretanje razvoja i provedbu planiranih strateških projekata restrukturiranja gospodarstva IŽ.
- Istarska županija, kao regija buduće članice EU-a, predstavlja potencijalno privlačno područje za izravna strana ulaganja. Druge komparativne prednosti uključuju: dobar geostrateški položaj "najbližeg mora" za znatan dio bogatog emitivnog turističkog tržišta EU-a; očuvani okoliš i krajobraz nenarušen značajnijim razvojem; povoljno poslovno okruženje za ulaganja; dobru poduzetničku i fizičku infrastrukturu; dinamični razvoj turizma, usluga i nekih grana industrije.

- Strana ulaganja regulirana su prvenstveno Zakonom o trgovačkim društvima, Zakonom o poticanju ulaganja i drugim zakonima RH. Inozemni ulagač u pravima i obvezama, pod uvjetom uzajamnosti, izjednačen je s domaćom osobom, a stječe i prava na dodatna jamstva kakva se ne daju domaćem ulagaču (nacionalni tretman).
- Od 7,7 milijardi USD, koliko je prema podacima HNB-a bilo izravnih stranih ulaganja u RH u razdoblju 1993. - 2003. svega 3,3% uloženo je u IŽ. Za razliku od prosjeka RH, gdje su vodeće industrije u privlačenju ISU telekomunikacije, bankarstvo i proizvodnja farmaceutskih pripravaka, u IŽ-u je najviše (48%) uloženo u hotele i restorane; slijede opskrba električnom energijom (15%), proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda (11%), građevinarstvo (6%) te proizvodnja hrane i pića (5%).
- Prema zemljama podrijetla najveća ulaganja bila su iz SAD-a, Njemačke, Austrije i Italije. Među ulagačima bile su poznate svjetske tvrtke kao što su RWE (Plomin II), AGIP (platforma Ivana), Benetton (više tekstilnih poduzeća), Luxottica (FAISA, Novigrad), Holding Pizzolo (Marimirna), BIASUZZI (Bi-Village-Valbandon), Horstmann (Hoteli Rabac), Europagroup (Arenaturist), Heidelberg Zement (Holcim K.), Bouygues (Istarski Y), trgovački lanac Metro, Lukšić grupacija (Plava laguna u Poreču) te međunarodna kooperacija Rockwool iz Danske, najveći svjetski proizvođač kamene vune (vrijednost te investicije je 75 milijuna eura).
- U privlačenju stranih ulaganja posebnu ulogu ima Istarska razvojna agencija i njezina suradnja s drugim županijskim i lokalnim institucijama. Povećani interes stranih ulagača za ulaganja u gospodarstvo IŽ-a stvorilo je potrebu za formiranjem tzv. "one-stop-shop" centra (po uzoru na Irsku), gdje zainteresirani ulagači mogu dobiti potrebne informacije vezane uz zakonske propise, prostorne planove, poticaje i mogućnosti ulaganja u IŽ. Otvoren je i Ured Istre u Beču u svrhu što boljeg prezentiranja i približavanja IŽ-a potencijalnim stranim ulagačima. Na taj način IŽ je zauzela proaktivan stav prema stranim ulagačima, primjenjujući pristup "investor targetinga" gdje se cilja na specifične vrste ulagača. Taj pristup mogao bi pridonijeti porastu ISU u IŽ-u i djelovati na dolazak ulagača s određenom vrstom tehnologije ili ostalim karakteristikama za koje je IŽ zainteresirana.
- Od vrsta ulaganja najvažnije su greenfield investicije (ISU koja stvaraju novu proizvodnu imovinu), a koje su mnogo učinkovitije od brownfield investicija (nastala privatizacijom) ili M&A (preuzimanja). Za buduća ulaganja u IŽ su predviđene dvije zone, koje bi se trebale razviti u poslovne i industrijske parkove i koje raspolažu ukupnom površinom od gotovo 700 hektara (po uzoru na industrijske distrikte u Italiji). Smisao tih zona bit će okupljanje industrije na jednome mjestu kako bi došlo do prijenosa znanja i dinamičnog razvoja svake tvrtke.

Tablica 35. Osnovni razvojni izazovi i potrebe IŽ-a u vezi s privlačenjem ISU

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Neidentificirani i neiskomunicirani razvojni projekti za potencijalna ulaganja u IŽ 	<ul style="list-style-type: none"> - Identifikacija i učinkovita komunikacija ulagačkih mogućnosti u sektorima od interesa za ukupni održivi razvoj IŽ-a - Daljnji razvoj "one-stop-shop" centra

5.5 VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA

- Istarsko je gospodarstvo u 2005. opsegom ukupne robne razmjene s inozemstvom prvi put premašilo dvije milijarde USD. Robni je izvoz iznosio 952 milijuna USD, dok je uvoz robe dostigao 1.082 milijarde USD. Pokrivenost uvoza izvozom je 88% što je znatno povoljniji odnos nego hrvatski prosjek (47%). U strukturi izvoza vodeća djelatnost je prerađivačka industrija sa 83%, slijedi trgovina sa 14,7% te ribarstvo sa 0,6% ukupnog robnog izvoza IŽ-a. Najvažniji istarski izvoznici su u djelatnosti brodogradnje, duhanske industrije, proizvodnje zlatnog nakita, dijelova za automobile, cementa, kamena i kemijskih proizvoda.
- Po zemljama namjene robe najviše se izvozi u Italiju, zatim u SAD, Liberiju, Cipar, BiH i Maltu. dok izvoz u zemlje EU-a iznosi 64%. Istarske tvrtke najviše uvoze iz Italije, Njemačke, Slovenije, Kine i Rusije.

6

Nezaposlenost

- Stopa nezaposlenosti (u 2004.) iznosi 8,2% što je bitno niže od prosjeka RH (18%).
- Trend nezaposlenosti u proteklih desetak godina bilježi rast od 1994. do 2002. te naglo smanjenje broja nezaposlenih u 2003. i 2004. godini. Nezaposlenost pokazuje i godišnje sezonsko kretanje, uzrokovano većom potrebom za radnom snagom tijekom turističke sezone, kada se registrirana nezaposlenost smanjuje i više od 60%. Osnovni uzrok porasta broja nezaposlenih od 1994. do 2002. restrukturiranje je poduzeća i privatizacije tijekom tog razdoblja, kada se dio radnih mjesta ugasio zbog nerentabilnosti, dio zbog financijskih teškoća tranzicijskih tvrtki, dio zbog promjene djelatnosti kroz nastojanje oko prilagodbe novim potrebama tržišta. Smanjenje nezaposlenosti posljedica je povratka turizma, postupne normalizacije gospodarstva te administrativnih promjena kojima je nemali broj nezaposlenih prešao u status osobe tražitelja zaposlenja.
- Prema obrazovanju, najveći broj nezaposlenih pripada kategoriji završene srednje škole za zanimanja do 3 godine i škole za KV i VKV zanimanja (broj se kreće od oko 30 do 40% prijavljenih), na osobe sa završenom osnovnom školom (oko 20 do 25%) te osobe sa srednjom školom za zanimanja u trajanju do 4 godine i gimnazijom (oko 15 do 25%). Prema spolu, veći broj prijavljenih nezaposlenih osoba čine žene (64%). Prema dobi, najviše je nezaposlenih (22 %) u dobnoj skupini od 50 do 54 godine; a onda redom, 15% u skupini od 45 do 49; 11,9% u skupini od 55 do 59 te 11 % u skupini od 25 do 29 godina.
- Od ukupno prijavljenih nezaposlenih osoba oko 30% nije trenutano raspoloživo za uključivanje na tržište rada jer ne pripadaju u skupinu osoba s otežanim faktorima zapošljavanja (teže kronične bolesti, ovisnost, socijalne prilike, tjelesna oštećenja...). Od tog broja 18% je trajno ograničeno za zapošljavanje prema svim kriterijima, dok je 12% privremeno ograničeno za zapošljavanje. Preostalih 70% raspoloživo je za uključivanje na tržište rada, odnosno 50% je raspoloživo trenutano dok je za oko 20% osoba potrebno dodatno usavršavanje kroz programe osposobljavanja, prekvalifikacije i dokvalifikacije, uključujući stjecanje općih znanja kao što su informatička obrazovanost, znanje stranih jezika, tehnološke vještine, specifične vještine i dr.).

Tablica 36. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s problematikom nezaposlenosti

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nerazmjer između ponude i potražnje za radnom snagom na određenim razinama obrazovanja (strukovna zanimanja - srednje škole za zanimanja do 3 godine, zvanja koja se stječu na višim i visokim školama - fakulteti, akademije...). To se odnosi na manjak i višak radne snage u zanimanjima na navedenim razinama obrazovanja, a unutar djelatnosti za koje se najviše iskazuju potrebe za radnom snagom u Županiji - turizam i ugostiteljstvo, trgovina, industrija (brodogradnja, metalna industrija) i građevinarstvo. - Manjak je posebno izražen kod kvalificiranih radnika u građevinarstvu, metalnoj industriji, turizmu, ugostiteljstvu i brodogradnji, a prvenstveno se odnosi na kvalificirane radnike s radnim iskustvom. - Manjak je prisutan i kod visokoobrazovanih osoba, osobito diplomiranih inženjera tehničkih znanosti - mladih stručnjaka (građevinarstvo, strojarstvo, brodogradnja, elektrotehnika). - Vrlo su izražene fluktuacije radne snage ovisno o trajanju i uspješnosti turističke sezone. 	<ul style="list-style-type: none"> - Programe aktivne politike zapošljavanja, koji se bave poticanjem zapošljavanja određenih profila nezaposlenih osoba ciljano usmjeravati prema regionalnim specifičnostima i potrebama Županije, a prioritarno na slijedeće: <ul style="list-style-type: none"> - podizanje kvalitete radne snage u turizmu i ugostiteljstvu; - osposobljavanje radne snage za dodatna znanja koja se traže na tržištu rada (informatička znanja, menadžerske i druge vještine, znanje stranih jezika, timski rad...); - zapošljavanje žena i osoba s invaliditetom. - Programe osposobljavanja, prekvalifikacije i dokvalifikacije usmjeravati na osobe koje su već duže vrijeme izvan tržišta rada te je zbog dugotrajnije nezaposlenosti potrebno obnoviti i steći znanja koja se trenutno traže na tržištu rada, a koja navedene osobe ne posjeduju. Za pojedine osobe potrebno je izvršiti prekvalifikaciju jer zvanja koja su stekli više nisu tražena na tržištu rada (kao posljedica restrukturiranja i privatizacije). - Provedba ankete za istraživanje tržišta rada u svrhu spoznaje potreba poslodavaca za radnicima određenih znanja, zvanja i vještina odnosno prikupljanja točnih informacija za potrebnom radnom snagom po djelatnostima i razini obrazovanja. - Realizirati demografske poticaje (potpora roditeljima u podizanju djece).

7

Društvene djelatnosti

7.1 OBRAZOVANJE

7.1.1 Osnovno obrazovanje

- ➔ U Županiji djeluju 53 osnovne škole, od čega je za 24 škole osnivač Istarska županija, za njih 28 osnivači su gradovi, a jedna je škola privatna (Privatna škola Jurja Dobrile u Puli). Iako pedagoški standard ne zadovoljava potpuno, u redovnoj nastavi i izvanškolskim aktivnostima i projektima (ekologija, aktivnosti protiv nasilja i ovisnosti) postižu se zapaženi rezultati.
- ➔ U razdoblju 2005. - 2007. kao i 2006. - 2008. planirano je dovršiti započetu gradnju odnosno dogradnju objekata kako bi se dosegao minimalni standard propisan od strane nadležnog ministarstva od kojega se u decentralizaciji osiguravaju sredstva.

Tablica 37. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi unapređenja sustava osnovnoškolskog obrazovanja

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none">- Pedagoški standard ne zadovoljava potpuno.- Neke su škole premale s obzirom na broj učenika.- Nedostatak stručnih djelatnika - pedagoga, psihologa i defektologa (uvjetovan je nedostatkom sredstava resornog ministarstva).- Škole na talijanskom jeziku, jeziku manjina, nemaju udžbenika pa su prisiljene trošiti sredstva na prijevode, fotokopiranje i slično.- Pomanjkanje prostora i opreme.	<ul style="list-style-type: none">- Dodatna edukacija nastavnika.- Dogradnja postojećih škola kako bi se postigli minimalni standardi u pogledu prostora kao osnovnog preduvjeta za provedbu programa.- Izgradnja novih škola u JLS s brzim rastom stanovništva (npr. Poreč).- Dodatna potpora školama za izvannastavne aktivnosti.- Opremanje škola. Izgradnja novih sportskih dvorana.- Osiguranje udžbenika na talijanskom jeziku.

7.1.2 Srednjoškolsko obrazovanje

- ➔ U Županiji djeluju 26 srednje škole od čega je za 22 škole i 1 učenički dom u Puli, osnivač Istarska županija, za 1 klasičnu gimnaziju u Pazinu (Pazinski kolegij) osnivač je Porečko pulska biskupija, a privatne su Škola za management u Višnjanu (Manero) i gimnazija u Puli (Privatna gimnazija Jurja Dobrile). Kvalificiranost stručnog kadra zadovoljava, prate se dostignuća i provodi edukacija za pojedina područja, no nedostaju neki profili (psiholozi, pedagozi, defektolozi). U prostornom smislu srednje škole uglavnom rade u zadovoljavajućim uvjetima.
- ➔ Loše je što nastavni programi nisu vezani za potrebe gospodarskog razvoja Županije. Dobro je što je redovna djelatnost škola obogaćena raznolikim aktivnostima i projektima iz raznih područja, između ostalog i kroz međuregionalnu i međunarodnu suradnju.

Tablica 38. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s unapređenjem sustava srednjoškolskog obrazovanja

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak pedagoškog standarda i dovoljno razvijene mreže škole dovodi u pitanje kvalitetu nastave i reflektira se na rad u više smjena u 11 srednjih škola. - Nedovoljna povezanost školskog sustava s potrebama gospodarstva. - Nedostatak nekih profila (psiholozi, pedagozi, defektolozi) stručnih djelatnika. - Ne provodi se praćenje i vrednovanje obrazovanja stručnih i obrazovanih kadrova u Puli. - Decentralizirana sredstva su nedostatna jer škole za svoje programe (pogotovo strukovne) imaju veće materijalne potrebe. - Škole na talijanskom jeziku, jeziku manjina, nemaju udžbenika pa su prisiljene trošiti sredstva na prijevode, fotokopiranje i slično. - Prijevoz učenika srednjih škola predstavlja poseban problem jer zakon ne predviđa organiziran prijevoz. - Nedostaje srednjoškolski dom u Pazinu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Obrazovati nedostatne stručne djelatnike (psihologe, pedagoge, defektologe). - Osmisliti i provesti nove programe koji bi pridonijeli povezivanju nastave s potrebama gospodarstva i budućim razvojem Županije. - Ojačati informatičku naobrazbu učenika i uvesti druge nove specijalizirane programe. - Uvesti standarde za mjerenje kvalitete nastavnih programa u skladu sa smjernicama i kriterijima EU-a. - Pomoći osigurati udžbenike na manjinskom - talijanskom - jeziku. - Ocijeniti nastavne programe s obzirom na razvojne smjernice EU-a za programsko razdoblje 2007. - 2013. te osmisliti i uvesti potrebne promjene u programima. - Riješiti prostorne mogućnosti škola za rad u jednoj smjeni kao preduvjet za kvalitetniju provedbu nastavnih programa. - Dograditi Srednju školu E. Kumičić u Rovinju, Gospodarsku školu u Bujama (ili graditi novu), izgraditi novu Poljoprivrednu školu u Poreču, dograditi Glazbenu školu u Puli, Medicinsku školu u Puli dograditi ili preseliti u Bolnički centar, preseliti Turističko ugostiteljsku školu u Puli na Stoju, preseliti Strukovnu školu u Puli u prostore sadašnje Turističko ugostiteljske škole, izgraditi srednjoškolski dom u Pazinu. - Osigurati uvjete za rad škola u jednoj smjeni pri daljnjoj izgradnji objekata (koristeći mogućnost dogradnje objekata).

7.1.3 Visokoškolsko obrazovanje

- ➔ U Županiji je nekoliko visokoškolskih ustanova. Tri ustanove čine jezgru budućeg Sveučilišta u Puli: Fakultet ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković" u Puli, Filozofski fakultet u Puli i Visoka učiteljska škola u Puli. Ostale ustanove su: Visoka tehnička škola - Politehnički studij u Puli te Poslovni (u Puli) i Poljoprivredni (u Poreču) odjeli Veleučilišta u Rijeci.
- ➔ Visoko školstvo prisutno je jedino u gradu Puli, a pojedine institucije prisutne su još u Poreču (Studij vinarstva i mediteranske poljoprivrede) i Rovinju (Centar za istraživanje mora). Visokoškolske ustanove sveučilišne razine pokrivaju samo društvene i humanističke znanosti, dok studiji tehničkih i prirodnih znanosti postoje samo na veleučilišnoj (politehničkoj) razini. U sklopu Filozofskog fakulteta u Puli i Visoke učiteljske škole postoje i talijanska odjeljenja.
- ➔ Postotak VSS stanovništva u IŽ-u (6,9%) niži je od prosjeka RH, ali postotak "VŠS+VSS" u IŽ-u (12,2%) viši je od tog prosjeka (11,4%). Ukupno je 3.019 (1,47% ukupnog st. IŽ-a) studenata bilo upisano na visokoškolske institucije u IŽ-u u akademskoj godini 2003./4. što je znatno niže od prosjeka RH, no ne i indikativno, jer veliki broj studenata iz IŽ studira u drugim većim sveučilišnim centrima izvan IŽ-a (Zagreb, Rijeka, Zadar), pa i izvan RH.
- ➔ Oslobođanjem nekih od objekata u sklopu Opće bolnice Pula ostvarile su se prostorne mogućnosti za realizaciju jedinstvenog sveučilišnog kampusa sa zadovoljavajućim prostornim kapacitetima unutar kojih je moguće smjestiti današnje i nove studije. Buduće sveučilište bit će organizirano na principu integrirane strukture, primjenjujući odjelski tip organizacije sa zajedničkim službama što omogućuje kvalitetan način ostvarivanja misije: vrsnoćom i kvalitetom nastavnog i znanstvenog rada pridonositi prepoznatljivosti sveučilišne zajednice i biti jednim od pokretača razvitka Istre; ostvariti i zadržati visoku razinu vrsnoće u nastavi i znanstvenom radu i surađivati s gospodarstvom na ključnim razvojnim područjima.

Tablica 39. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s unapređenjem sustava visokoškolskog obrazovanja

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Malo visokoobrazovanih stanovnika, postotak manji u odnosu na Hrvatsku, iako je ukupna obrazovna struktura čak i bolja - Nedostatni kadrovski potencijali postojećih visokoškolskih institucija - Nepostojanje ili nerazvijenost nekih djelatnosti visokog obrazovanja i znanosti - Nedovoljna povezanost potreba gospodarstva i razvoja Županije s nastavnim programima - Nema sustava praćenja i vrednovanja visokoškolskog obrazovanja i kvalitete ljudskog potencijala te o potrebama u gospodarstvu. - Nedovoljna ulaganja gospodarstva u visoko školstvo. - Nedostatak prostora u svim visokoškolskim ustanovama - svima nedostaje prostora za razvoj djelatnosti, kako u nastavi tako i u znanstveno-istraživačkom radu. - Neadekvatni prostorni kapaciteti za razvoj budućeg Sveučilišta (napušteni prostori Opće bolnice Pula zahtijevaju visoke investicije). - Nepostojanje studentskog doma - razlog manjeg interesa studenata izvan Županije za studiranje u Puli. 	<ul style="list-style-type: none"> - Osnovati Sveučilište u Puli. - Jačati doprinos Sveučilišta regiji kroz potporu industriji i trgovini te kulturnom i društvenom životu. - Jačati gospodarenje na svim razinama Sveučilišta kako bi se postiglo uspješno i djelotvorno ostvarivanje ciljeva - Gradnja "izvrsnosti" kroz: zapošljavanje vrsnog nastavnog osoblja, uvođenje sustava ocjenjivanja kvalitete nastave; držanja smisleno visokih kriterija pri provjeri usvojenih znanja i vještina... - Poticati ulaganje gospodarstva u visoko školstvo - Podupirati i pokretati visokokvalitetan znanstveni rad te povezivati znanost i visoko obrazovanje - Urediti odgovarajući adekvatan prostor za rad Sveučilišta.

7.2 ZNANOST

- ➔ Od znanstvenih institucija na području IŽ-a trenutačno djeluju 1) dva javna instituta: i) Institut za poljoprivredu i turizam u Poreču; ii) Centar za istraživanje mora u Rovinju (podružnica Instituta "Ruđer Bošković" iz Zagreba) kao samostalni, odnosno dijelom samostalni pravni subjekti, svaki s dvadesetak zaposlenih znanstvenika; 2) nekoliko manjih ispostava, ureda ili centara Instituta iz Zagreba, odnosno Rijeke, s po nekoliko zaposlenih, kao ustrojbene jedinice bez pravne osobnosti, uključujući i) Zavod za društvene i povijesne znanosti HAZU u Rijeci, Ispostava u Puli; ii) Institut "Ivo Pilar" iz Zagreba, Ured u Puli; iii) Sveučilište u Zagrebu, Međunarodni istraživački centar za kasnu antiku i srednji vijek u Motovunu; iv) Sveučilište u Zagrebu, Međunarodni istraživački centar za arheologiju Brijuni - Medulin; 3) dvije znanstveno-nastavne ustanove: i) Fakultet ekonomije i turizma "dr Mijo Mirković" u Puli, Sveučilišta u Rijeci; ii) Filozofski fakultet u Puli, Sveučilišta u Rijeci; 4) ustanove na području kulture koje se u jednom dijelu svoje djelatnosti bave i znanstvenim istraživanjem, ali nisu u sustavu znanosti: i) Povijesni muzej Istre u Puli; ii) Arheološki muzej Istre u Puli; iii) Etnografski muzej Istre u Puli; 5) Centro di Ricerche Storiche, Centar za povijesna istraživanja, s desetak zaposlenih istraživača, djeluje kao ustanova talijanske manjinske zajednice u Istri i Rijeci.
- ➔ Postojeći javni instituti imaju konkretne rezultate u znanstvenim istraživanjima na svojim područjima (biologija, biotehnologija, ekonomija) te provode nacionalne i međunarodne znanstvene projekte. Znanstveno-nastavne i druge ustanove koje su uključene u sustav znanosti nemaju dovoljno istraživača i projekata, a nemaju ni odgovarajući prostor i opremu (laboratoriji, knjižnice, radni prostor).

Tablica 40. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s unapređenjem sustava znanosti

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nepovezanost znanstvenih istraživanja s gospodarstvom što je velika neiskorištena mogućnost i za gospodarstvo i za znanstvene institucije: gospodarstvo dobiva proizvod s više ugrađenog znanja, a to danas automatski znači i tržišno konkurentniji; znanstvene institucije dobivaju osigurano sufinanciranje i priliku da rade na aktualnim problemima i konkretnim podacima. - Neravnomjerno raspoređena zastupljenost i razvijenost pojedinih područja znanosti. - Nisu razvijene tehničke znanosti, medicinske znanosti, neka polja humanističkih i društvenih znanosti. - Nedovoljan broj znanstvenika istraživača i znanstvenih projekata u postojećim ustanovama. - Nedostatak programa cjeloživotnog učenja. - Odljev kadrova izvan Županije. - Nedostatak prostora za širenje znanstvene djelatnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> - Uspostava trajne komunikacije i suradnje između znanstvenih institucija i gospodarskih sektora koji mogu u proizvodnoj praksi gospodarski iskoristiti njihove rezultate. - Promovirati ulaganje gospodarstva u znanstvena istraživanja. - Razvijati znanstvene djelatnosti u području prirodnih i biotehničkih znanosti. - Bitno osnažiti znanstvene djelatnosti u području humanističkih i društvenih znanosti. - Pokrenuti znanstvenu djelatnost u tehničkim i medicinskim znanostima. - Poticati izvrsnost znanstvenih istraživanja. - Obrazovati i zapošljavati mlade znanstvenike. - Ulagati u infrastrukturu znanstvene djelatnosti (prostor i oprema, laboratoriji i knjižnice).

7.3 KULTURA - BAŠTINA I DOGAĐANJA

- ➔ Istarska županija definirana je kao REGIJA KULTURE sa željom da postane EUROPSKA KULTURNA METROPOLA. Definicija proizlazi iz političke volje koja se temelji na: i) materijalnoj i nematerijalnoj kulturno - spomeničkoj baštini; ii) ljudskim resursima - mnogobrojnim umjetničkim stvarateljima koji žive i rade u Istri; iii) manifestacijama - projektima i programima (udruge, ustanove); iv) koristima koje ti resursi donose - unapređivanju kvalitete života stanovnika Istre, turističkom gospodarstvu, stvaranju slike o Županiji kao privlačnom mjestu za život. U konačnici, IŽ teži stvaranju dinamičnog društva koje prihvaća promjene, ali i zadržava tradicijske vrijednosti te to stanje postaje karakteristika regije u kojoj je življenje ugodno stalnim i privremenim stanovnicima.
- ➔ Materijalna i nematerijalna kulturna baština je iznimno vrijedna i jedinstvena svojom brojnošću i raznolikošću na malom prostoru. Nematerijalna baština uključuje, između ostaloga: istarsku ljestvicu, bajseve, dijalekte, "velike i male" manjine i njihove kulture, balun i settepasi, kao i brojne ličnosti koje su obilježile povijest Istre. U bogatstvu materijalne baštine IŽ-a posebno se ističu: kašteli /Grimani, Rota..., freske i sakralni namještaj u gotovo svim crkvama i crkvicama, gradići središnje Istre (Motovun...), Raša kao primjer očuvane planirane arhitekture 20. stoljeća, Poreč i Pula s rimskim, srednjovjekovnim i suvremenim gradnjama i spomenicima, urbana i ruralna graditeljska baština, pokretni spomenici i dr.
- ➔ Mnogobrojne su i kulturne manifestacije - od izložaba, književnih događanja, glazbenih izvedaba do filmskih festivala. Izvan granica Istre poznate su kulturne manifestacije kao što su festival Istraetnojazz, Sajan knjige u Puli, međunarodni orguljaški festival Organum histriae, Festival plesa i neverbalnog kazališta u Savinčentu, Mediteranski kiparski simpozij u Labinu, međunarodni kazališni festival PUF i MKMF u Puli i Zlatni lav u Umagu, Festival rane glazbe u Dvigradu, manifestacije Ex Tempore i dr. Redovito se održavaju i koncerti u Eufrazijani u Poreču, susreti zborova Naš kanat je lip, Mundial fotofestival u Rovinju, Susret harmonikaša u Puli, Annale u Poreču i mnoga druga kulturna događanja. Poznati su međunarodni filmski festival u zemlji, Motovun film festival i Pula film festival u rimskom amfiteatru Areni.
- ➔ Na području IŽ-a djeluje mnoštvo i) udruga u kulturi /HDLU, DHK, Istrionika; ii) udruga civilnog društva (Zelena Istra, Metamedija....); iii) kulturno-umjetničkih društava (Istarski željezničar, društva raznih manjina ...) te iv) ustanova (AMI, EMI, PMI, gradski muzeji i PUO...) koje svojim djelovanjem i opredjeljenjem određuju kulturnu sliku Županije.
- ➔ Istarska kultura je u traženju svoje potpunije definicije. Kada budu prepoznate i valorizirane vrijednosti koje nastaju prožimanjem tradicionalnog i suvremenog, nematerijalne i materijalne baštine, ljudskih i prirodnih resursa te kada budu određeni prioriteti, istarska će kultura biti iznimno važan resurs (što još nije) za turizam, znanost i gospodarstvo.

Tablica 41. Osnovni problemi razvojni izazovi i potrebe u kulturi

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Zapuštenost i daljnje propadanje brojnih vrijednih objekata kulturne baštine - Kulturna baština nedovoljno je valorizirana kao jedan od ključnih razvojnih resursa - Neodgovarajući sustav organizacije, prezentacije i financiranja kulturnih aktivnosti, rada kulturno umjetničkih društava, te udruga civilnog sektora. - Nedostatak kvalitetnih stručnih kadrova u institucijama, kulturno umjetničkim društvima, lokalnoj samoupravi i školstvu koji su spremni stvarati i realizirati projekte i programe. - Nedostatna financijska sredstva za realizaciju kulturnih aktivnosti. - Izuzetno naglašen sezonski karakter kulturnih sadržaja. - Nerazmjer u poticanju i ulaganju u "kulturni proizvod" u odnosu na "kulturnu konzumaciju". 	<ul style="list-style-type: none"> - Obnova kulturne baštine (npr. stare gradske jezgre - uspješni dugopostojeći primjeri: Grožnjan) - "Opremanje" objekata kulturne baštine s ciljem njihovog uključivanja u turističku ponudu - Osmišljavanje načina pospješivanja povratka i privlačenja novih kvalitetnih kadrova, koji bi i osobnim djelovanjem, posebno u manjim sredinama, utjecali na podizanje kulturne svijesti i samosvijesti - Osaživanje postojećih kulturnih institucija i osnivanje tipa: Institut za društvena istraživanja pri Sveučilištu u Puli, Istarska kulturna agencija (u procesu osnivanja), Regionalni zavod za zaštitu spomenika, Istarsko kazalište kao središnja kulturna institucija i sl. - Zaustavljanje daljnje litoralizacije zbog gospodarskih, ekoloških itd. a ne samo kulturnih razloga. Time se obnavlja i učvršćuje jezgra očuvanja tradicije dok je u obalnim gradovima istodobno prisutna izgradnja "novog" identiteta koji je kompatibilan s tradicionalnim, čime se dugoročno stvara modus vivendi primjeren društvenim zajednicama mediteranskog tipa, koje su otvorene i spremne na prihvaćanje novog, ali ne na štetu zaborava tradicijskog i tradicionalnog - Širenje kulturne ponude s ljetnih mjeseci na cjelogodišnju i s obale na područje čitave Županije te uključivanje što je moguće više stalnih stanovnika u bilo koji oblik kulturne proizvodnje - Poticati obrazovne programe u svrhu njegovanja istarskog identiteta.

7.4 ZDRAVSTVO

- IŽ ima relativno kvalitetnu i dobro organiziranu zdravstvenu zaštitu, a zdravstveni pokazatelji ne odstupaju znatnije od onih koji se registriraju na razini RH. Vodeći uzroci smrti su: kronična ishemična bolest srca (22,7%), infarkt (8,7%); akutni infarkt miokarda (8,4%); komplikacije i nedovoljno definirani opisi srčane bolesti (6,2%); zloćudna novotvorina bronha i pluća (4,7%).
- Ukupno djeluje 27 zdravstvenih ustanova (5 županijskih i 22 privatne), te 359 privatnih ordinacija što čini 2,23 liječnika i 2,61 akutnih bolničkih postelja na 1.000 stanovnika. Gotovo svi objekti u vlasništvu Istarske županije imaju visoku stopu otpisanosti, oprema je u cjelini relativno zastarjela, a obje bolnice su smještene u više odvojenih i zastarjelih objekata.
- Primarnu zdravstvenu zaštitu uglavnom pružaju liječnici koji imaju ugovor s HZZO, u manjem dijelu privatne liječničke ordinacije te ustanova "Istarski domovi zdravlja" u 7 ispostava (Buzet, Labin, Pazin, Poreč, Pula, Rovinj, Umag).

- Specijalističku zdravstvenu zaštitu prvenstveno osiguravaju: Opća bolnica Pula i Specijalna bolnica za ortopediju i rehabilitaciju "Prim.dr. Martin Horvat" Rovinj te više privatnih liječničkih ordinacija, poliklinika, lječilišta i ustanova i/ili djelatnosti za zdravstvenu njegu bolesnika u kući. U Zavodu za javno zdravstvo djeluju službe za epidemiologiju, mikrobiologiju, zdravstvenu ekologiju, socijalnu medicinu, školsku medicinu i prevenciju ovisnosti.
- IŽ prva je županija u RH koja je donijela "Plan za zdravlje" - strateški dokument kojim se definira županijska javnozdravstvena politika do 2012. godine. U procesu prepoznavanja prioriteta kao i načina njihova rješavanja postignut je konsenzus politike, struke i civilnog društva - realizacija Plana odvija se uz partnerski pristup.
- Od projekata u tijeku najznačajniji su: 1) Izgradnja nove bolnice (usvojen je Idejni projekt. Početak izgradnje predviđen je 2006. godine, a završetak 2009. godine); 2) implementacija "Plana za zdravlje građana IŽ-a"; 3) Motovunska ljetna škola unapređenja zdravlja - kao mjesto povezivanja akademske zajednice i struke te civilnog sektora.

Tablica 42. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s unapređenjem sustava zdravstva

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljna zdravstvena prosvijećenost i informiranost građana o osobnoj brizi za zdravlje te za očuvanje zdravlja na radnome mjestu. - Nedostatno provođenje preventivnih programa i programa ranog otkrivanja bolesti. - Neusuglašenost postojećeg modela upravljanja i financiranja; ograničavajuća zakonska regulativa prema kojoj ustanovama upravlja osnivač - Županija uza svu odgovornost za rezultate poslovanja, a financiranje je u nadležnosti države; osnivač je time onemogućen u kreiranju financijske i razvojne politike te se sve zdravstvene ustanove suočavaju s problemima i teškoćama u poslovanju. - Neprijmjereno vrednovanje pruženih usluga uz utvrđeni mjesečni proračun koji je nedostatan za poslovanje bez gubitka. - Kronična nelikvidnost; velike nepodmirene obveze prema dobavljačima. - Prostorni problemi kod Opće bolnice Pula - poslovanje na dvije lokacije. - Visoka incidencija ovisnosti o heroinu (prosjeak od 1999. do 2003. godine je 52,0/100.000 stanovnika). 	<ul style="list-style-type: none"> - Bolje zdravstveno prosvjećivanje i informiranje građana. - Briga za zdravlje i očuvanje zdravlja na radnome mjestu. - Osigurati uvjete za unapređenje preventivnog rada: provođenje specifične i stručne edukacije, nabava opreme i modernih dijagnostičkih sredstava, kreiranje i provedba učinkovitih programa (evaluacija), osiguravanje financijskih sredstava te organizacijske promjene (osnivanje specijaliziranih ambulanti i sl.). - Unaprijediti kvalitetu usluga zdravstvene zaštite. - Djelovati na promjenu postojećeg sustava financiranja zdravstvenih usluga - decentralizacija, veća orijentacija prema tržištu i konkurenciji u zdravstvenom osiguranju. - Izgraditi novu opću bolnicu na jednoj lokaciji. - Izraditi i provesti učinkovit model prevencije ovisnosti.

7.5 SOCIJALNA SKRB

- Osnovne promjene u socijalnoj situaciji u IŽ-u posljedica su promjene u gospodarskom i općem društvenom okruženju, koje su dovele do: porasta razlika u socioekonomskom statusu građana i osiromašivanju nekih kategorija (umirovljenika, nezaposlenih i nižeobrazovanih) te smanjivanja sustava organizirane društvene brige za djecu i mlade. Trenutačno pomoć za održavanje ostvaruje 0,62% stanovnika Istarske županije, što je najmanja obuhvaćenost u RH, za koju je prosjeak 2,27%.
- Sustav socijalne pomoći provodi se putem centara za socijalnu skrb (državna sredstva) i jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave (vlastita sredstva). Na području Županije djeluje 6 centara za socijalnu skrb (Pula, Pazin, Labin, Rovinj, Poreč i Buje). Putem centara osiguravaju se i: savjetovanje, pomaganje u prevladavanju posebnih teškoća, jednokratna novčana pomoć, doplatka za pomoć i njegu, osobna invalidnina, osposobljavanje za samostalan život i rad, skrb izvan vlastite obitelji.

- Važnu ulogu u ostvarivanju socijalnih prava imaju i Županija te gradovi i općine koji osiguravaju: pomoć za stanovanje, jednokratne financijske i/ili materijalne pomoći, potpore i pomoć u liječenju, prijevoz, potpore djeci i starijima i sl.
- U posljednje vrijeme sve naglašeniju ulogu u djelatnosti socijalne skrbi imaju nevladine organizacije i udruge građana.
- U mreži domova socijalne skrbi je 14 ustanova. Od ukupnog broja ustanova 6 je državnih, 4 su županijske (domovi za starije i nemoćne osobe) i 4 ostalih osnivača. Naglašen je interes jedinica lokalne samouprave za otvaranje novih domova za starije i nemoćne osobe.
- Županijska skupština Istarske županije usvojila je "Plan za zdravlje građana Istarske županije" - strateški dokument kojim se pokrivaju i prioritete iz socijalne skrbi: prevencija ovisnosti i poremećaja u ponašanju djece i mladih te zaštita starijih osoba. U tijeku su projekti: 1) implementacija "Plana za zdravlje građana Istarske županije"; 2) početak rada Mreže protiv nasilja - skloništa i prihvatilišta za žene žrtve obiteljskog nasilja "Sigurna kuća Istra".

Tablica 43. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s unapređenjem sustava socijalne skrbi

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Pretjerana centralizacija sustava - nadležnost regionalne i lokalne samouprave u socijalnoj skrbi je minimalna, ne postoje veće ovlasti ni dostatna sredstva, kao ni cjelovit uvid u potrebe i probleme. - Pretjerana institucionalizacija sustava - usluge se dominantno pružaju u ustanovama u koje se korisnici (trajno) smještaju, dok su izvaninstitucionalni oblici skrbi (u korisnikovu domu, u zajednici...) slabo razvijeni. - Nedostatni kapaciteti i loš teritorijalni raspored postojećih ustanova - posebno za starije, nepokretne i teško pokretne osobe, posebno u unutrašnjosti Istre. - Ograničen razvoj izvaninstitucionalnih oblika skrbi - zbog: nedostatnih i nedefiniranih izvora financiranja; niske cijene usluge (nije stimulativna za privatni sektor!); nedostatka iskustva i modela dobre prakse; slabe koordinacije skrbi na lokalnoj razini. - Građani su slabo informirani o socijalnim pravima i mogućnostima njihova ostvarivanja. - Djelatnost socijalne skrbi stagnira u stručnom pogledu - ne postoji sustav stalnog stručnog usavršavanja djelatnika, ustanove su slabo opremljene, posebno suvremenijim tehničkim, informatičkim i drugim sredstvima za rad. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ostvarivanje zakonskih pretpostavki, uz istodoban razvoj kapaciteta i kompetencija regionalne i lokalne samouprave za postupno preuzimanje aktivnije funkcije u socijalnoj skrbi i provedbu decentralizacije sustava. - Unapređenje sustava epidemiološkog praćenja socijalne patologije, istraživanja socijalnih potreba, evaluacije mjera i programa, te razmjene informacija - od lokalne do nacionalne razine. - Izgradnja novih smještajnih kapaciteta za stalni i dnevni boravak starijih osoba. - Poticanje izvaninstitucionalnih oblika skrbi. - Uključivanje privatnog i civilnog sektora u socijalnu skrb. - Podizanje stručnosti i ekspertnih znanja osoba koje se bave socijalnom skrbi. - Orijehtacija sustava socijalne skrbi prema korisniku i njegovim potrebama. - Unapređenje sustava skrbi o duševno oboljelim osobama. - Izrada i provedba učinkovitog modela prevencije ovisnosti i poremećaja u ponašanju djece i mladih. - Osiguravanje uvjeta za otvaranje terapijske zajednice za liječenje ovisnika u mreži ustanova socijalne skrbi.
<ul style="list-style-type: none"> - Loš ekonomski status nekih kategorija stanovnika (nezaposlenih, umirovljenika). - Nisu razvijene aktivnosti usmjerene na prevenciju socijalne patologije. 	<ul style="list-style-type: none"> - Poticanje razvoja programa za resocijalizaciju liječenih ovisnika. - Razvoj programa zaštite posebno osjetljivih skupna (osoba s invaliditetom, žrtava nasilja, djece i mladih u riziku).

7.6 SUSTAV ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

- ➔ Slijedeći iskustva europskog sustava zaštite i spašavanja Državna uprava za zaštitu i spašavanje (DUZS) priprema, planira i rukovodi operativnim snagama te koordinira djelovanje svih sudionika zaštite i spašavanja. Na razini Istarske županije ustrojen je Područni ured za zaštitu i spašavanje Pazin/Pula u čijem su sastavu dva odjela: i) odjel za zaštitu i spašavanje; ii) Županijski centar 112.
- ➔ Odjel za zaštitu i spašavanje (civilna zaštita) uklanja i ublažava posljedice prirodnih i civilizacijskih nesreća, osigurava najnužnije uvjete za život i rad zajednice i sprječava širenje učinka nesreće (obrana od poplava, spašavanje u slučaju potresa, nesreća u tehničko tehnološkom procesu ili prometu opasnih tvari, nuklearnih i radioloških nesreća, epidemioloških i sanitarnih ugroza i dr.). Civilna zaštita je oblik organiziranja, pripremanja i sudjelovanja čitave društvene zajednice u zaštiti i spašavanju stanovništva, imovine i okoliša od posljedica svih vrsta nesreća.
- ➔ Županijski centar 112 je sustav žurne pomoći za sve učestalije nesreće i akcidentne situacije, prirodne katastrofe i ugroženost eko-sustava, te potencijalne opasnosti od terorističkih napada, sa sve ozbiljnijim posljedicama.

Tablica 44. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi sa sustavom zaštite i spašavanja

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none">- Nedovoljna opremljenost- Djelomično nepostojanje i neažuriranost operativnih programa intervencije u slučaju akcidentne situacije	<ul style="list-style-type: none">- Podići razinu opremljenosti.- Izraditi operativne planove postupanja- Unaprijediti komunikaciju i usklađenost raznih dijelova sustava

7.7 NACIONALNE MANJINE

- ➔ Pripadnici nacionalnih manjina, koji su deklarirali svoju nacionalnu manjinsku pripadnost na popisu stanovništva 2001. godine, čine nešto više od 15% ukupnog stanovništva Županije. Oko 11% nije se izjasnilo o nacionalnoj pripadnosti, od kojih se nešto više od 4% izjasnilo u smislu regionalne pripadnosti, kao "Istrijani". Jedino talijanska nacionalna manjina ostvaruje pravo na ravnomjernu zastupljenost u predstavničkom tijelu županijske samouprave jer sudjeluje u stanovništvu jedinice regionalne samouprave s više od 5%.

- ➔ Dosegnuti visoki stupanj razvoja "kulture multietničkog suživota", koja je postala sastavnim dijelom tradicije i važnim samoidentifikacijskim obilježjem stanovnika IŽ-a omogućuje radnu i socijalnu pokretljivost svima bez obzira na nacionalnu pripadnost.
- ➔ U RH je uspostavljen sustav manjinske samouprave, odnosno osnovana su vijeća bošnjačke, crnogorske, mađarske, romske, slovenske, srpske i talijanske nacionalne manjine te izabran predstavnik makedonske nacionalne manjine. Tijela manjinske samouprave omogućuju daljnje vrednovanje prava nacionalnih i etničkih skupina na lokalnoj razini.
- ➔ Na županijskoj razini, u funkciji potreba pripadnika nacionalnih manjina, trenutačno djeluje deset udruga i pet ustanova nacionalnih manjina. Istarska županija, uz administrativnu pomoć Upravnog odjela, vijećima, udrugama i ustanovama nacionalnih manjina osigurava sufinanciranje materijalnih rashoda i potporu programskoj djelatnosti.

Tablica 45. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s problematikom nacionalnih manjina

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Ograničenost raspoloživih proračunskih sredstava negativno se odražava na razvoj djelatnosti manjinskih organizacija, posebno tek ustrojenih tijela manjinske samouprave - Neujednačena je razina organiziranosti i opseg programske djelatnosti udruga nacionalnih manjina, tj. manjak stvarnih i vidljivih aktivnosti (programa) koje su udruge u stanju svojim članovima i javnosti ponuditi <ul style="list-style-type: none"> - kod pojedinih udruga ciklički se pojavljuju kadrovski i organizacijski problemi zbog kojih nastaje zastoje u programskoj djelatnosti - Nije dovršen proces praktične realizacije statutom zajamčenih prava pripadnika talijanske nacionalne zajednice i još uvijek nije dovoljno razvijeno područje kulturne autonomije kod ostalih nacionalnih manjina organiziranih na području Županije 	<ul style="list-style-type: none"> - Osigurati financijske, prostorne i druge materijalne uvjete za razvoj programske djelatnosti udruga nacionalnih manjina - Uspostaviti sustav trajne edukacije odgovornih osoba manjinskih organizacija o metodologiji planiranja programskih aktivnosti i izvješćivanja - Poticati razvoj manjinskih prava na normativno-zakonskoj razini i kontinuirano pratiti primjenu manjinskih prava u praksi

8

Upravljanje razvojem - institucionalni okvir

- Efikasno upravljanje razvojem u Županiji ostvarivo je putem uspostave i jačanja sustava za komuniciranje, praćenje i potporu razvoju. Iako takav sustav podrazumijeva osnivanje i postojanje institucija koje iziskuju dodatne troškove te su većinom neprofitne, ukoliko izostanu, nije moguće kvalitetno i stručno predložiti projekt, program odnosno rješenje postavljenog problema te pronaći sredstva za njegovu realizaciju.
- Razvojem na području IŽ-a, kroz razne poticaje i druge mjere, upravljaju prvenstveno tijela regionalne i lokalne samouprave. Prisutno je i više drugih institucija koje su angažirane oko pitanja razvoja Županije, uključujući Hrvatsku gospodarsku komoru i Hrvatsku obrtničku komoru. No, posebno je naglašena uloga razvojnih agencija (vidi Tablica 46), ponajprije Istarske razvojne agencije - IDA-e. Prisutne su još i Istarska razvojna turistička agencija - IRTA i Agencija za ruralni razvoj Istre - AZRRI.

Tablica 46. Razvojne agencije u IŽ-u

AGENCIJA	OPIS
ISTARSKA RAZVOJNA AGENCIJA (IDA)	<p>IDA je prva je regionalna i jedna od vodećih razvojnih agencija u Hrvatskoj. Osnovana je 1999. godine kao operativno tijelo za provedbu razvojnih programa IŽ-a. Njeni su osnivači Istarska županija i devet istarskih gradova. U prvom planu njena rada je poduzetništvo, odnosno pružanje kvalitetne podrške održivom rastu i razvoju malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva u Istarskoj županiji kroz edukaciju, marketing i informatičku podršku.</p> <p>Danas je IDA nezaobilazan čimbenik razvoja gospodarstva Istre, a njen dosadašnji rad obilježila je uspješna realizacija šest kreditnih linija - "Poduzetnik 3%", "Poduzetnik 2", "Poduzetnik", "Mladi i žene", "Gruda snijega" i "Turizam". U svibnju 2005. godine IDA je pod nazivom "Jamstvo za uspjeh" pokrenula i prvu kreditnu liniju u sklopu Konzorcija za jamstva "Istra 21", koji je ujedno i prva regionalna jamstvena shema u Hrvatskoj.</p> <p>Djelokrug rada IDA-e obuhvaća istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mijenja, savjetovanje u vezi s poslovanjem i upravljanjem, izdavačku djelatnost, promidžbu, razvoj i potporu tehnološki utemeljenom i inovativnom poduzetništvu te uspostavljanje suradnje s međunarodnim razvojnim i financijskim institucijama za poticanje tehnološkog poduzetništva. IDA sudjeluje u tehničkoj i konzultativnoj pomoći u sklopu programa međunarodne i međuregionalne suradnje usmjerenih na tehnološki razvoj i razvoj inovativnog poduzetništva, poticanje poslovne suradnje, tehnološki transfer i komercijalizaciju rezultata istraživanja, poduku konzultanata za upravljanje i financiranje inovacija i novih tehnologija, organizaciju i posredovanje u izgradnji kompletnih gospodarskih i drugih objekata te zastupanje inozemnih tvrtki.</p> <p>Područja aktivnosti IDA-e su, među ostalim, i poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva (poticajne kreditne linije; osnivanje poduzetničkih zona i poslovnih odnosno industrijskih parkova; osnivanje jamstvenog fonda; organiziranje seminara i radionica za poduzetništvo; pomoć pri povezivanju poduzetnika u klastere; asistencija i savjetovanje), upravljanje resursima (master plan razvoja industrije; master plan turizma; master plan ruralnog razvoja), upravljanje postojećim i novim razvojnim programima (program poticanja obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva; program poticanja i razvoja poduzetničkih zona i poslovnih parkova; program formiranja klastera u industriji; projekt prenamjene putničkih u teretne zrakoplove), promidžba IŽ (izdavanje info. i promotivnih materijala; kontakti s međunarodnim institucijama, europskim regijama, regionalnim razvojnim agencijama, stranim investitorima) i vođenje brige o ljudskim potencijalima (Fondacija za studente "Istra 21").</p>

**ISTARSKA
RAZVOJNA
TURISTIČKA
AGENCIJA (IRTA)**

IRTA-u je osnovala Istarska županija a danas je u većinskom privatnom vlasništvu. Osnovni su razlozi osnivanja IRTA-e: 1) omogućiti privatnom sektoru i destinacijama konkurentniju tržišnu poziciju te brže i učinkovitije restrukturiranje; 2) poticati promjene stanja u javnom sektoru u pravcu kvalitetne potpore privatnom sektoru; 3) poticati kreiranje novih proizvoda te aktivno sudjelovanje u procesu podizanja njihove kvalitete. IRTA predstavlja jedinu turističku institucionalnu poveznicu privatnog i javnog sektora s osnovnim ciljem stvaranja sinergijskog djelovanja u razrješavanju problema i učinkovitijem pronalaženju optimalnih rješenja, sukladno nalazima i postavkama Master plana razvoja turizma Istre. Misija IRTA-e je preuzimanje aktivne uloge u kreiranju razvoja turizma Istre te poticanje konstruktivne suradnje na svim razinama - između privatnih subjekata, između javnih subjekata, te posebno suradnje privatnog i javnog sektora, s posebnim naglaskom na JLS. Cilj je jasno definiranje i ubrzavanje razvoja, s osnovnom misijom povezivanja razvojnih interesa i pronalaženja optimalnih rješenja u provedbi Master plana razvoja turizma Istre. Svrha IRTA-e je i upravljanje turističkim razvojnim projektima što podrazumijeva kontinuitet te daljnje usavršavanje razvojnih turističkih projekata radi njihove prepoznatljivosti, mjerljivosti i konkurentnosti u odnosu na projekte najprestižnijih europskih destinacija. U tom smislu, jedna od osnovnih svrha IRTA-e jest približavanje kriterijima kvalitete i standardima EU-a u radi ubrzavanja novog razvojnog ciklusa, termeljem pokretanja zajedničkih razvojnih projekata financiranih iz nacionalnih izvora te pretpripravnih i pristupnih fondova EU-a.

**AGENCIJA ZA
RURALNI RAZVOJ
ISTRE (AZRRI)**

Osnivač Agencije je Istarska županija a njen osnovni zadatak koordiniranje proizvodnih aktivnosti u ruralnom području Istre. AZRRI je osnovana u svrhu povezivanja javnog i privatnog sektora te pripreme i provedbe projekata u ruralnom prostoru.

Njezin glavni cilj je pokretanje gospodarskih i razvojnih programa u ruralnom području Istre.

Osnovna područja aktivnosti su: poljoprivreda, lov, šumarstvo, ribarstvo; upravljanje gospodarskim i razvojnim programima; istraživanje i razvoj; promidžba Istarske županije i edukacija poljoprivrednika.

Osnovni programi rada Agencije su: 1. Programi biljne proizvodnje; 2. Programi stočarstva ; 3. Lovni programi ; 4. Međunarodni programi; 5. Razvojni programi (cilj im je ocijeniti i analizirati stanje na ruralnim područjima Županije te predložiti strategiju i mjere kojima bi se definirao ruralni razvoj Istre.)

Agenciju je Istarska županija zadužila za izradu Strategije ruralnog razvoja Istre. U razvojni program Agencije uključeno je i utvrđivanje tipičnih istarskih proizvoda koji bi kao takvi bili prepoznatljiviji na tržištu.

Osim spomenutih programa AZRRI radi na izradi ostalih projektnih ideja koje su vezane za razvoj i valorizaciju ruralnog prostora Istre u smislu boljeg očuvanja i iskorištenosti postojećih ambijentalnih i kulturnih vrijednosti ovog specifičnog prostora.

- U IŽ-u djeluje 1.496 udruga, koje su neformalna mreža organiziranih pojedinaca okupljenih radi zaštite ili zauzimanja za socijalna, gospodarska, politička, nacionalna, kulturna ili druga uvjerenja i ciljeve. Najveći je broj sportskih udruga (653), udruga iz područja kulture (167), gospodarstva (163) te tehničkih udruga (96), a najmanje je informacijskih udruga (4), udruga za okupljanje i zaštitu žena (5) te prosvjetnih udruga (9).
- Udruge međusobno nisu koordinirane i ne surađuju dovoljno, a suradnja između civilnog i javnog sektora u Županiji nije institucionalizirana. Udruge se u pravilu ne uključuju u rasprave o pitanjima od društvenog interesa i ne sudjeluju u odlukama važnim za razvoj zajednice. Kada se i angažiraju, njihovo je djelovanje najčešće punktualno ili ograničeno na kratkotrajne kampanje s nedovoljno razvijenim strategijama te stoga i bez većeg utjecaja. Ako i ima nekoliko različitih udruga koje se bave istim problemom ili pojedinim aspektima istog problema, među njima je obično slaba ili nikakva komunikacija i suradnja - svaka identificira potrebe u "svojoj" domeni i provodi programe koji obuhvaćaju izdvojenu grupu korisnika. Polazna osnova i okvir za unapređenje odnosa Županije i civilnog društva je Program suradnje Istarske županije i nevladinog, neprofitnog sektora u Istri (koji je usvojila skupština IŽ-a) odnosno Savjet za razvoj civilnog društva (osnivač je poglavarstvo Županije) kao tijelo zaduženo za njegovu provedbu.
- U tijelima regionalne (IŽ), a naročito lokalne (JLS) samouprave relativno je mnogo zaposlenih djelatnika sa srednjom stručnom spremom (29,9, odnosno 39%), manje od trećine zaposlenih djelatnika u JLS ima VSS, a iznimno je malo djelatnika s najvišom stručnom spremom (vidi Tablica 47). Nizak udio djelatnika s najvišom stručnom spremom zapreka je za efikasno upravljanje razvojem.

Tablica 47. Obrazovna struktura zaposlenih u Istarskoj županiji i JLS

Stručna sprema djelatnika (2005.)	Dr. sc.	Mr. sc.	VSS	VŠS	SSS	VKV	KV	PKV	NKV	Ukupno
Općine i gradovi u IŽ-u	2	6	215	94	256	4	23	4	51	655
[%]	0,3	0,9	32,8	14,4	39,1	0,61	3,5	0,6	7,8	100
Istarska županija	1	3	59	15	35		2		2	117
[%]	0,9	2,6	50,4	12,8	29,9		1,7		1,7	100
Ukupno	3	9	274	109	291	4	25	4	53	772
[%]	0,4	1,2	35,5	14,1	37,7	0,5	3,2	0,5	6,9	100

- Suradnja između pojedinih upravnih tijela Županije nije zadovoljavajuća - nije sustavno organizirana, pa ovisi o komunikativnosti i afinitetima samih pojedinih pročelnika i djelatnika u tim tijelima. Nedostatna je i zajednička interakcija i kontinuirana suradnja svih ključnih županijskih aktera u predlaganju, izradi i provedbi svih ključnih inicijativa, planova i strateških dokumenata i programa.
- Podaci o ostvarenju prihoda JLS upućuju na velike razlike u ukupnim prihodima i planskim sredstvima, kako između gradova (npr. Pula raspolaže s gotovo 13 puta većim ukupnim prihodima i 15 puta većim iznosom planskih sredstava od Buja), tako i još više između općina (npr. "najbogatiji" Medulin raspolaže sa 15 puta višim ukupnim prihodom i 11 puta višim planskim sredstvima od "najsiriromašnije" Karojbe). Iako kod "siromašnih" JLS postoji i utvrđena inertnost u ostvarivanju prihoda, ostaje kao neupitna činjenica da je posljedica "siromaštva" znatno umanjena mogućnost za iniciranje i provedbu bilo kakvih razvojnih programa.
- Većina sredstava iz županijskog proračuna (22,3%) usmjerena je na obrazovanje, a potom redom: 18.8% za opće javne službe, 16,1% za gospodarske poslove (trgovinsko poslovanje, poljoprivreda, ribolov, ceste, istraživanje i razvoj); 3,8% za zaštitu okoliša kao sve važnije područje razvoja; te manje od 1% za javni red i sigurnost (0,9%) odnosno za potrebe stambeno komunalnih poslova (0,57%).
- U tijeku je proces daljnje decentralizacije. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi gradovi Pula i Pazin preuzeti će poslove izdavanja lokacijskih i građevinskih dozvola, a za preostale općine i gradove ove će poslove preuzeti Istarska županija kao jedinica područne (regionalne) samouprave. Ti će poslovi biti u djelokrugu rada tijela nadležnog za graditeljstvo. Budući da će za organizaciju tih poslova biti nadležni gradovi Pula i Pazin, službe će se moći bolje organizirati i moći će se otkloniti sadašnji nedostaci u radi te zaposliti profesionalan kadar.

Tablica 48. Osnovni razvojni izazovi i potrebe u vezi s upravljanjem razvojem

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Centralizirani sustav državne uprave: nepostojanje jasne i dosljedne razvojne vizije na razini Vlade - Izgradnja sustava institucionalne podrške razvoju još uvijek je u začetima, aktivnosti su stihijske i nedovoljno ekonomski opravdane na dugi rok - komunikacija među razvojnim institucijama i međusobna suradnja i komunikacija u radu tijela uprave između općina, gradova i Županije nedovoljna je i nije institucionalizirana, te se odvija prema osobnim pojedinačnim potrebama - Loša komunikacija s ministarstvima - Nedovoljno sudjelovanje postojećih institucija u pripremi i provedbi razvojnih projekata - Nedovoljno zaposlenih te nedostatna specijalistička znanja potrebna s obzirom na daljnji tijek decentralizacije i poslove vezane za pristup europskim fondovima - Komunikacija, koordinacija aktivnosti i protok informacija između pročelnika UO i članova Poglavarstva zaduženih za određeni resor je nedostatna - Poslovi nisu ravnomjerno raspoređeni na djelatnike prema složenosti, ali i na upravna tijela prema djelokrugu rada - Suradnja između civilnog i javnog sektora u Županiji nije institucionalizirana, a udruge međusobno nisu koordinirane i ne surađuju dovoljno. 	<ul style="list-style-type: none"> - Intenzivirati međusobnu suradnju institucija koje postoje na razini Županije, kao i suradnju s JLS i drugim relevantnim subjektima te primijeniti multidisciplinarni pristup razvojnim problemima - Uspostaviti kvalitetnu komunikaciju između predstavnika privatnog i javnog sektora u ključnim razvojnim djelatnostima i dr. - Provoditi edukaciju i podizati osposobljenost za upravljanje razvojem posredstvom domaćih i inozemnih stručnjaka za pojedino područje - Uključiti znanstvene i javne institucije u razvoj primjenjivih razvojnih programa i projekata te intenzivnije poticati strateške razvojne projekte - Omogućiti djelatnicima u županijskoj upravi stjecanje specijalističkih znanja te donijeti dugoročniju strategiju obrazovanja u svrhu osiguranja adekvatne edukacije djelatnika u IŽ-u kroz seminare, tečajeve i doškovanje, kao i poticati sustavno uvođenje i provedbu cjeloživotnog učenja radi učinkovitijeg upravljanja razvojem - Koristiti potencijale koje pružaju nove IC tehnologije pri upravljanju razvojem - Uključivati JLS, ustanove, nevladine organizacije i pojedince s područja Županije u zajedničke projekte (primjerice Plan za zdravlje, Program javnih potreba i dr.) - Poticati suradnju upravnih odjela s akademskim, stručnim i drugim razvojnim institucijama na području IŽ-a te u Hrvatskoj, kao i poticati njihovu suradnju s akademskim, razvojnim i drugim institucijama u EU-u, SAD-u i drugdje - Koordinirati gospodarski razvoj Županije u okviru novoformiranog Upravnog odjela za održivi razvoj, koji bi u suradnji s IDA-om i Zavodom za prostorno uređenje upravljalo gospodarskim razvojem Županije
<ul style="list-style-type: none"> - Ne postoji sustav koji bi djelatnike posebno stimulirao za više uloženi napora i/ili kvalitetu realiziranih rezultata u radu (kako rutinskom tako i razvojnom) - Nedostatak odgovarajućeg i opremljenog prostora za rad (primanje stranaka, rad u grupi, prezentacije) 	<ul style="list-style-type: none"> - Osnovati Zakladu za razvoj civilnog društva Istarske županije radi poticanja i osiguravanja suradnje civilnog i javnog sektora te međusobne suradnje udruga i poticanja volonterskog rada - Poticati razvoj mjesne samouprave (osnivanje i djelovanje mjesnih odbora) - Efikasnije uskladiti zahtjeve i obveze koje odjelima/djelatnicima proizlaze iz administrativnih (rutinskih) poslova s onima koji proizlaze iz uključivanja u nove/razvojne projekte (kako realizacija jednih zadataka ne bi ugrozila realizaciju drugih)

9

Prekogranična i međuregionalna suradnja

- ➔ IŽ se ubraja u hrvatske županije s najrazvijenijom prekograničnom i međuregionalnom suradnjom.
- ➔ Sporazumi o prekograničnoj i međuregionalnoj suradnji uključuju prvenstveno suradnju na području gospodarstva i kulture, a sklopljeni su sa sljedećim regijama: Toscana (Italija, Izjava o prijateljstvu, 6. 10. 1994.); Liguria (Italija, Pismo namjere); Veneto (Italija, Izjava o namjeri 21. 2. 1995.); Friuli Venezia Giulia (Italija, Protokol o suradnji 22. 2. 1999.); Somogy (Mađarska, Sporazum o suradnji 29. 4. 1998.); Koruška (Austrija, Pismo namjere 21. 4. 1998.); Hargita (Rumunjska, Izjava za budući sporazum o suradnji 10. 5. 2000.); Vojvodina (SiCG, 2001.); Zeničko-dobojski kanton (BiH, 2004.); Kerry (Irska, 2004.); Yunnan (Kina, 2004.); Trenčín (Slovačka, 2004.).
- ➔ Najrazvijenija je suradnja s talijanskim regijama Veneto, Friuli Venezia Giulia i Toscana, realizirana kroz programe EU-a INTERREG III B CADSES i Zakon 84 Republike Italije. Prioritetna područja suradnje su: kultura; turizam; ribarstvo i podizanje stručne osposobljenosti (promocija razvoja obalnih jadranskih malih i srednjih poduzeća u sektoru ribarstva, promocija razvoja zadrugarstva u ribarstvu kao kvalitetnog interesnog povezivanja ribarskih subjekata) te jačanje uloge lokalnih ustanova (osobito na području lokalnog gospodarskog razvoja i javnih usluga).
- ➔ U programu prekogranične suradnje INTERREG III A, koji se odnosi na jadransku suradnju, odobrena su dva nova projekta a predviđa se kandidatura na sljedećim natječajima na području ruralnog razvoja, održivog razvoja, kulture i turizma. Suradnja s Republikom Slovenijom inicirana je 2005. godine na programu INTERREG III A, prekogranična suradnja - trilateral Slovenija, Mađarska i Hrvatska - a Istarska županija se kandidirala na dva projekta na području kulture i turizma. U programu međuregionalne suradnje INTERREG III C Županija sudjeluje u projektima iz ekoturizma.
- ➔ Za sektor upravljanja prostorom i razvojem izrazito su važni i projekti Interreg III B CADSES - LOTO (krajobrazno planiranje), CONSPACE (održivo prostorno planiranje) i I-LOG (integrirani prometni sustavi).
- ➔ U sklopu programa EU-a CARDS 2003 namijenjenog lokalnom razvoju pograničnih regija IŽ sudjeluje, s još 5 županija, u projektu vezanom za stvaranje preduvjeta i poboljšanje usluga za stare osobe u šest hrvatskih županija) te na području gospodarstva (u promicanju malog i srednjeg poduzetništva s pograničnim regijama Slovenije i Italije).
- ➔ Istarska županija je članica Skupštine europskih regija (Assembly of European Regions - SER/AER) od 1994. godine. Od 1996. aktivno sudjeluje u međuregionalnom programu razmjene mladih Eurodyssée, koji mladima u dobi od 18 do 30 godina omogućuje stjecanje profesionalnog iskustva i usavršavanje stranog jezika u nekoj od 27 europskih regija. Do sada je u razmjeni sudjelovalo više od 120 mladih. Zanimanje mladih za uključivanje u razmjenu iznimno je veliko.
- ➔ U sve programe u kojima Županija sudjeluje uključeni su županijski upravni odjeli svakog pojedinog resora kao i županijske razvojne agencije: IDA- Istarska razvojna agencija, IRTA - Istarska razvojna turistička agencija i AZRRI - Agencija za ruralni razvoj Istre, a u idućem razdoblju planira se uključiti i IKA-u - Istarsku kulturnu agenciju na projekte u području kulture.
- ➔ Posljednja je inicijativa regionalne suradnje osnivanje Jadranske euroregije kao okvira za suradnju 26 regija iz 6 jadranskih država (7 talijanskih jadranskih regija, tri slovenske primorske općine, 7 hrvatskih jadranskih županija, hercegovačko-neretvanski kanton u BiH, Crna Gora te 7 albanskih jadranskih pokrajina), čije će sjedište biti u Puli.
- ➔ IŽ ima povlašten status s obzirom na suradnju s regijama EU-a zahvaljujući povoljnom zemljopisnom položaju, inozemnim partnerima i stečenom iskustvu i vještinama potrebnim za aktivno uključivanje u međunarodne projekte.

Tablica 49. Osnovni izazovi i potrebe razvoja prekogranične i međuregionalne suradnje

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> - Neusklađen sustav planiranja i operativne provedbe prekogranične i međuregionalne suradnje - Nedostatni ljudski resursi. Postojeći kadar je preopterećen a vidljiv je i manjak dovoljno obrazovanog kadra (visoko obrazovanje, znanje engleskog jezika) za provedbu programa pomoći EU-a (Interreg, Cards, Cadses i kasnije Ispa, Sappard i Phare). Manjkava je i praksa kontinuiranog obrazovanja i stručnog usavršavanja - Nedostatan protok informacija među odjelima u županijskoj upravi vezano za suradnju s drugim županijama. Nedostatna je i komunikacija uprave s javnim ustanovama, nevladinim organizacijama i drugim skupinama koje su bitne u provedbi prekogranične i međuregionalne suradnje. To stvara zastoje u razvoju i provedbi dugoročnih razvojnih programa - Suradnja s jedinicama lokalne samouprave nije sustavna ni planirana. Sve se rješava ad hoc a protok informacija i dobra suradnja odvija se s onim gradovima i općinama koji su sami po sebi organiziraniji i aktivniji - Ne postoje baze podataka o programima i suradnji s drugim županijama - Nedostatno obavještanje i suradnja s nacionalnim odgovornim tijelima (resorno ministarstvo) vezano za prekograničnu i međuregionalnu suradnju - Pogranične JLS, koje su veliki dio svog gospodarstva temeljile na prekograničnoj suradnji, osjećaju značajne negativne posljedice zbog uvođenja tvrdog Schengenskog režima na granicu sa Slovenijom 	<ul style="list-style-type: none"> - Uključiti prioritete EU-a vezane za politiku prekogranične i međuregionalne suradnje u jedinstven skup županijskih smjernica koje će biti u suglasju s ciljevima Nacionalne strategije regionalnog razvoja RH - Odrediti subjekte koji će biti angažirani u provedbi projekata prekogranične i međuregionalne suradnje te izraditi precizne operativne hodograme i strategije rada za tu suradnju unutar županijske uprave - Sustavno organizirati radionice i stručno usavršavanje, razviti nova znanja i poslovne vještine, širiti postojeće znanje na cijelom području Županije, te iznalaziti mogućnosti dodatnog obrazovanja kroz međunarodne programe tehničke pomoći - Stvarati mreže suradnje kroz projekte (koordinirano uključivanje svih struktura i ključnih aktera) - Provesti projekte održivog razvoja, naročito u turizmu, poljoprivredi i ribarstvu, zdravstvu i socijalnoj skrbi - Kadrovski ekipirati te financijski i tehnički ojačati upravu za pripremu i provedbu međunarodnih programa i projekata - Intenzivnom prekograničnom suradnjom/projektima funkcionalno "omekšati" Schengenski režim na granici sa Slovenijom

3

RAZVOJNA VIZIJA, STRATEŠKI CILJEVI,
PRIORITETI I MJERE ISTARSKÉ ŽUPANIJE

Vizija i ciljevi razvoja dio su ROP-a Istarske županije kojim se utvrđuju okvir i smjernice budućeg županijskog razvoja. Nakon osnovne analize, gdje su se razmjerno iscrpno analizirala sva osnovna razvojno važna obilježja IŽ-a, slijedi tzv. analiza snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji u kojoj obilježja treba pogledati "kroz naočale" razvojnih perspektiva i prepreka, a potom se, na osnovi tako dobivene "ideje o mogućem", definiranjem hijerarhije ambicioznih ali ostvarivih ciljeva, postavlja razvojni okvir kojim se preciznije definira što se želi postići. Time se omogućuje dugoročno planiranje, usklađivanje, koordiniranje, usmjeravanje i mjerenje napretka. Na vrhu hijerarhije ciljeva jesu vizija i strateški ciljevi.

1

Analiza snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji (SWOT)

SWOT analiza je sredstvo koje pomaže da se prepoznaju, otkriju i utvrde ključni čimbenici razvoja, potencijali za razvoj te ograničenja razvoja i kao takva je ključni korak od analize trenutnog stanja (dane u osnovnoj analizi) k razmišljanju o budućnosti, željenoj i mogućoj, odnosno prema kasnijim fazama ROP-a - određivanju razvojne vizije, strateških ciljeva, prioriteta, a potom i mjera i projekata.

Zadaća je: 1) sa stajališta perspektive budućeg razvoja, među svim u osnovnoj analizi utvrđenim vlastitim obilježjima izdvojiti ona koja predstavljaju razvojne snage odnosno razvojne slabosti; 2) nakon što se uzmu u obzir i stanje i trendovi u širem okruženju, ustanoviti osnovne razvojne mogućnosti/prilike, odnosno prijetnje/opasnosti.

Konkretnije, u SWOT analizi iskazuju se: 1) snage, koje ćemo nastojati najbolje iskoristiti/"kapitalizirati"; 2) slabosti, o kojima valja voditi računa i koje valja prevladati čim je i gdje je moguće; 3) prilike, koje bi trebalo iskoristiti da se povećaju prednosti i umanje slabosti; te 4) prijetnje kojih se treba čuvati odnosno nastojati ih svesti na najmanju mjeru kako ne bi umanjile snage i povećale slabosti.

Pri provedbi SWOT analize kao i pri korištenju njenih rezultata treba podjednaku pozornost i vrijeme posvetiti razmišljanju o najboljem načinu kako da se snage i prilike iskoriste, kao i kako da se slabosti i prijetnje zaobiđu. Neravnoteža između tih dvaju elemenata razmišljanja o optimalnoj budućoj strategiji izvjesno daje podoptimalan rezultat, tako da se - bilo u nastojanju da se iskoriste prednosti i prilike zanemare ograničenja postavljena slabostima i prijetnjama ili u nastojanju da se ponište posljedice slabosti i izbjegnu prijetnje - nedovoljno iskoriste snage i prilike.

Također je važno osvijestiti činjenicu da su utvrđene snage i slabosti, prilike i opasnosti nužno međusobno povezane obično na vrlo složene načine, a na najjednostavnijoj načelnoj razini vrijedi sljedeće. Slabosti su u pravilu zapreke za aktualizaciju snaga i korištenje prilika. Dovoljno uspješnim anuliranjem učinka postojećih slabosti i nekim minimalnim dovoljnim iskorištavanjem postojećih snaga/prednosti i prilika stvara se pozitivna sinergija, odnosno razvojni impuls u pozitivnom smjeru koji, s vremenom, dokidanje slabosti i korištenje snaga/prednosti i prilika čini sve lakšim i uspješnijim. Neuspjeh u postizanju skiciranog pozitivnog razvojnog impulsa kao alternative ostavlja stagnaciju i daljnje zaostajanje u kojem su zapreke sve veće a mogućnosti sve manje. Posljedično, vrijeme i intenzitet nastojanja na pozitivnim promjenama vrlo su važne varijable u planiranju i upravljanju razvojem.

1.1 SWOT analiza razvojnih potencijala i perspektiva IŽ-a

Kao i sve druge dijelove ROP-a Istarske županije, SWOT analizu je pripremila Radna grupa, a rezultati su se potom raspravljali i u sklopu Partnerskog odbora. Sustavnosti radi, sva četiri analizirana SWOT elementa - snage, slabosti, prilike i opasnosti - analizirani su prema razvojno važnim područjima temama obrađenim u osnovnoj analizi: 1) Prirodni i ljudski resursi, okoliš i infrastruktura; 2) Gospodarstvo; 3) Društvene djelatnosti; 4) Upravljanje razvojem. Sljedeća tablica prikazuje rezultate SWOT analize IŽ-a u standardnom tabličnom formatu.

Tablica 50. INTEGRALNA SWOT ANALIZA ISTARSKÉ ŽUPANIJE

SNAGE	SLABOSTI
<p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Povoljan geografski položaj za razvoj gospodarskih aktivnosti i turizma i za međunarodno umrežavanje. - Brojni, očuvani i raznoliki prirodni resursi važan su resurs za razvoj turizma, ekološki uzgoj poljoprivrednih proizvoda i druge gospodarske aktivnosti (vrijedne šumske sastojine /tartufi/) - Dobra infrastruktura elektroopskrbe i plinoopskrba u izgradnji. - Dobra vodoopskrba 	<p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neizgrađen sustav gospodarenja otpadom (sakupljanje, prijevoz i odlaganje) - Neodgovarajući kanalizacijski sustavi - Nedostatne javne institucije i kadrovi koji nisu osposobljeni za upravljanje okolišem - Visok stupanj sezonskih oscilacija u korištenju infrastrukture i naglašen razvojni pritisak na obalno područje - Neodgovarajuća prometna infrastruktura za potrebe gospodarskog razvoja (neaktivna željeznica, pad zračnog prometa iako postoji infrastruktura, nedovoljno povezane i nedovoljno kvalitetne ceste)
<p>GOSPODARSTVO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diverzificirana struktura gospodarstva - Izvozno gospodarstvo (brodogradnja, metalna industrija, automobilska industrija, prerada i izvoz kamena, usluge) - Razvijenost turističkog gospodarstva i planovi za njegovo još bolje pozicioniranje - Razvoj visokokvalitetnih poljoprivrednih proizvoda (vino, maslinovo ulje) i brendiranje - Dinamičan razvoj malog i srednjeg poduzetništva - Razvijena poduzetnička infrastruktura - Raspoloživost prostora u poduzetničkim zonama - Rast inozemnih ulaganja - Regionalni poticaji za razvoj malog i srednjeg poduzetništva i poljoprivrede (krediti, subvencije, edukacija, savjeti) - Dobra institucionalna potpora razvoju gospodarstva od strane Županije, aktivna prisutnost međunarodnih institucija, kvalitetni stručnjaci 	<p>GOSPODARSTVO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nizak društveni BDP po glavi stanovnika u odnosu na potencijalne resurse - Neuravnotežen regionalni razvoj i postojanje područja s razvojnim poteškoćama (unutrašnjost Istre) - Nedovoljno korištenje znanja i inovacija u ključnim gospodarskim sektorima - Nedostatak tehnološke infrastrukture (slaba suradnja poslovnog sektora i istraživačko-razvojnih institucija) - Disperzija, "usitnjenost" i nepovezanost poduzetnika (u malom i srednjem poduzetništvu, posebno u poljoprivredi i sl.) - Neriješeno gospodarenje poljoprivrednim zemljištem (više od 50% poljoprivrednog zemljišta danas neobrađeno) uz veliku usitnjenosti posjeda i vlasništva. - Nezadovoljavajuća obrazovna struktura - nedostatak stručnjaka s upravljačkim znanjima i vještinama te specijalističkim znanjima za potrebe gospodarstva - Nedovoljna potpora gospodarskom i ukupnom razvoju Županije od središnje države
<p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razvijenost srednjoškolskog obrazovanja (gimnazije, strukovne škole, dobri rezultati učenika na državnim i međunarodnim natjecanjima) - Kvaliteta visokih škola/fakulteta i razrađen i odobren Program aktivnosti za izgradnju Sveučilišta - Dobra teritorijalna mreža zdravstvenih institucija i institucija socijalne skrbi. - Značajna i sačuvana kulturna baština - Multikulturalnost, nacionalne manjine koje sa svojim specifičnostima pridonose stvaranju cjelovitog bogatstva kulturne baštine Županije - Tradicionalne multikulturalne veze s Italijom i Slovenijom 	<p>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neuravnoteženost ponude i potražnje na tržištu rada - Nema sustava praćenja i vrednovanja obrazovanja, kvalitete ljudskog potencijala te potreba gospodarstva - Sezonske oscilacije u zapošljavanju - Nedostatno specijalističko obrazovanje radne snage i neusklađenost s potrebama gospodarstva - Pomanjkanje prostora, opreme i stručnih kadrova u osnovnom školstvu. - Koncentracija stručnih i obrazovanih kadrova u Puli, a manjak u drugim dijelovima Županije - Nedostatak programa i institucija za cjeloživotno učenje - Odljev kadrova iz Županije - Nedostatak izvaninstitucionalne socijalne skrbi - Nedovoljna iskorištenost i valorizacija kulturne baštine - Nedostatak kvalitetnih stručnih kadrova u kulturnim institucijama

<p>UPRAVLJANJE RAZVOJEM</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dobra suradnja Županije i jedinica lokalne samouprave - Osposobljenost razvojnih institucija (kadrovi, organizacija) i primjena programiranja i planiranja (IDA i dr.) - Razvijena višegodišnja prekogranična suradnja - Znanje i iskustvo za uključivanje u programe EU-a i druge međunarodne programe (INTERREG) - Angažirano civilno društvo (aktivno djeluje niz udruga, kulturno-umjetničkih društava, klubova) 	<p>UPRAVLJANJE RAZVOJEM</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedostatni razvoj sposobnosti za upravljanje lokalnim razvojem - Nedovoljno razvijen sustav za pripremu i provedbu programa i projekta (nedostaju kapaciteti za pripremu i provedbu projekta za EU i dr.) - Nedostatni programi za razvoj područja s poteškoćama u razvoju - Nedostatak znanja i vještina udruga za javno djelovanje i nedostatan utjecaj na formiranje demokratske političke volje i donošenje odluka u zajednici. Nedostatna komunikacija, volja/želja za suradnjom i usklađenost između udruga koje se bave istim ili sličnim problemom.
<p>MOGUĆNOSTI (PRILIKE)</p>	<p>PRIJETNJE</p>
<p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ, INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sanacija i izrada novih odlagališta otpada (sredstva i tehnička pomoć EU-a te bilateralni razvojni programi s Italijom i Slovenijom putem prekogranične suradnje) - Sanacija i razvoj kanalizacijskog sustava putem razvojnih programa i potpore središnje države (fondovi, programi nadležnih ministarstava) - Zajednički programi zaštite mora, financirani iz programa EU-a (dostupnost financijskih sredstava, nova znanja, prijenos uspješnih iskustava) - Implementacija načela BAT-a (best available technology) u gospodarstvu - Razvoj prometne infrastrukture (Istarski Y) - Razvoj plinifikacije 	<p>PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ, INFRASTRUKTURA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pritisak domaćeg i inozemnog kapitala na izgradnju obale - Porast zagađenja Jadranskog mora i obale iz bližeg i daljeg okruženja - Neodgovarajuća zakonska regulativa o okolišu (politika zaštite i očuvanja okoliša nije integrirana u druge nacionalne razvojne politike)
<p>GOSPODARSTVO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Unapređenje poduzetničke infrastrukture - Razvoj tehnološke infrastrukture i razvojno povezivanje poduzetnika (klasteri) - Produženje turističke sezone uvođenjem novih tipova turizma - Poticanje suradnje između turizma, kulturnog sektora i aktivnosti u ruralnom razvoju - Održivi razvoj ruralnog prostora korištenjem nacionalnih programa i programa EU-a - Izgradnja sustava navodnjavanja - Valorizacija neiskorištene vojne infrastrukture za potrebe razvoja - Promicanje proaktivnog pristupa izravnim stranim ulaganjima (naglasak na privlačenje <i>greenfield</i> ulaganja i <i>investor targeting</i>) - Razvoj novih financijskih mehanizama (fondovi sjemenskog kapitala, <i>venture capital</i>, <i>angel investor</i>) 	<p>GOSPODARSTVO</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rastuća konkurentnost na tržištu EU-a i globalnom tržištu uz neprovođenje Nacionalne politike konkurentnosti u ključnim razvojnim sektorima - Ograničenja EU-a za razvoj poljoprivrede i ribarstva - Neodgovarajuća nacionalna agrarna politika - Pritisak masovnog turizma - Netočna percepcija razvojnih potreba Istre na razini središnje države (odražava se u potpori i financiranju razvojnih projekata Županije)

DRUŠTVENE DJELATNOSTI

- Razvoj županijskog tržišta rada i poticanja zapošljavanja
- Bolonjski proces (poboljšanje kvalitete visokog školstva; bolji kadrovi)
- Stjecanje i razmjena novih, kvalitetnijih znanja kroz otvaranje Sveučilišta i njegova međunarodnog umrežavanja (porast konkurentnosti, izvrsnosti)
- Brži razvoj visokog školstva i znanstvenoistraživačkog rada intenzivnijim sudjelovanjem u projektima/programima na nacionalnoj razini i u EU-u
- Razvoj i unapređenje sustava cjeloživotnog učenja
- Podizanje kvalitete zdravstvenih usluga
- Programi razvoja multikulturalnosti za promicanje suradnje s inozemnim regijama i gradovima

UPRAVLJANJE RAZVOJEM

- Unapređenje kapaciteta i organizacije za upravljanje razvojem
- Jačanje ulaganja u ljudske resurse
- Informatizacija uprave i društva (izgradnja informacijskog sustava za praćenje razvoja gospodarstva i ukupnog razvoja)
- Priprema i provedba programa uravnoteženog razvoja (zaustavljanje i smanjivanje razlika u razvijenosti obalnog dijela i unutrašnjosti) korištenjem nacionalnih programa i programa EU-a
- Jačanje kapaciteta za sudjelovanje u prekograničnoj suradnji i programima EU-a radi razvoja pojedinih sektora (razvoj zajedničkog tržišta rada, ekonomska suradnja i umrežavanje lokalnih projekata i partnera s obiju strana granice (zajednički klasteri), stvaranje zajedničkog turističkog i kulturnog prostora, očuvanje kulturne baštine i dr.)
- Potpora programima za umrežavanje udruga i otvaranje novih komunikacijskih oblika na lokalnoj razini, za uključivanje građana i građanki u rasprave o javnim politikama i planovima društvenog razvoja

DRUŠTVENE DJELATNOSTI

- Devastacija kulturne baštine zbog izgradnje (pritisak na obalu, pritisak na sela u unutrašnjosti Istre)
- Nedostatno i nesigurno financiranje društvenih djelatnosti
- Odlazak kadrova, "odljev mozgova" u druge zemlje i u druge hrvatske županije
- Migracije (prvenstveno dolazak jeftine radne snage) stvaraju veće potrebe u društvenim djelatnostima (školstvu, zdravstvu, i dr.), a budući da nisu bile predviđene, raste pritisak na postojeće kapacitete

UPRAVLJANJE RAZVOJEM

- Nezadovoljavajuća decentralizacija u svim segmentima važnim za županijski i lokalni razvoj
- Nastavak porezne politike (seljenje uprava trgovačkih društava i financijskih institucija izvan Županije i odljev poreznih prihoda) neprimjerene lokalnom razvoju
- Institucionalna ograničenja za razvoj civilnog društva

RAZVOJNI POTENCIJAL ŽUPANIJE TEMELJI SE ponajprije na osnovnim utvrđenim snagama Županije, i mogućnostima za njihovo jačanje.

- **GOSPODARSTVO** - razvijenost i izvozna orijentacija nekih od glavnih industrijskih djelatnosti (brodogradnja, metalna industrija, proizvodnja građevinskog materijala), razvijenost turističkog gospodarstva, započeta specijalizacija poljoprivredne proizvodnje i razvoj visokokvalitetnih poljoprivrednih proizvoda, uz naglasak na razvoj lokalnih poljoprivrednih brendova. Dinamičan razvoj malog i srednjeg poduzetništva, koji prati uspostavljanje i jačanje poduzetničke infrastrukture te aktivna županijska politika poticaja i potpora razvoju poduzetništva, važni su čimbenici za budući gospodarski razvoj. Uspješno poslovanje velikih gospodarskih sustava, poput Uljanika, Cimosa, Plave Lagune, Istraturista, TDR-a i drugih, također je važan potencijal za razvoj MSP-a i to za razvojno, tehnološko i poslovno povezivanje (razvoj klastera), a time i za povećanje uspješnosti i konkurentnosti čitavog gospodarstva Istre. Dobra institucionalna podrška, organizacija i priprema te uspješna dosadašnja iskustva u privlačenju stranih ulaganja osnova su rasta, prije svega "greenfield" investicija. Za daljnji je gospodarski razvoj važno da Županija već ima utvrđene i usuglašene pojedine razvojne programe i projekte u ključnim područjima ili ih priprema, i to: u poduzetništvu (programi poduzetničke infrastrukture, klastera i dr.), u turističkom gospodarstvu (masterplan i drugi programi), u poljoprivredi (niz programa za unapređenje proizvodnje, prerade, povećanja konkurentnosti i dr.) te u drugim segmentima, primjerice u razvoju visokoškolskog obrazovanja (osnivanje sveučilišta), programima međunarodne suradnje i dr. Time se stvara dobra osnova za iskorištavanje prilika i mogućnosti koje pružaju razvojni programi u RH, oni iz EU-a (sada pretprikladni, a ubuduće strukturni fondovi), programi drugih međunarodnih institucija te interesi privatnog kapitala, ali i za učinkovito korištenje vlastitih resursa.
- **DRUŠTVENE DJELATNOSTI** - Razvijenost srednjoškolskog obrazovanja (gimnazije, strukovne škole, dobri rezultati učenika na nacionalnim i međunarodnim natjecanjima) i kvaliteta visokih škola/fakulteta važni su za svekoliki razvoj Županije. Plan razvoja sveučilišta ključan je za unapređenje sustava visokog obrazovanja u Županiji, koji treba potaknuti proces stvaranja, koncentracije i korištenja najnovijih znanja. Uz to, važan je potencijal i osnaživanje znanstvenoistraživačkih centara i programa cjeloživotnog učenja jer bi se time potaknulo stvaranje snažne baze znanstvenika, poticala bi se izvrsnost i pridonijelo uspostavljanju gospodarstva zasnovanog na znanju i inovacijama te primjeni novih tehnoloških znanja i dostignuća. Dobra postojeća teritorijalna mreža zdravstvenih institucija i institucija socijalne skrbi važan je čimbenik budućeg razvoja kao i program izgradnje nove opće bolnice. Znatna i sačuvana kulturna baština, kao i znatni kadrovski i obrazovni resursi u području kulture i turizma predstavljaju potencijal za daljnji razvoj turizma. To je ujedno potencijal koji pridonosi očuvanju i njegovanju istarskog identiteta i jačanju njegove prepoznatljivosti. Razvijena multikulturalnost, nacionalne manjine koje sa svojim specifičnostima pridonose stvaranju ukupnog bogatstva kulturne baštine kao i unapređenju svekolikog života u Županiji, također su važna snaga i potencijal za razvoj.
- **PRIRODNI RESURSI, OKOLIŠ I INFRASTRUKTURA** - Povoljan geografski položaj, očuvani okoliš, krajobrazna raznolikost i bogatstvo biljnih i životinjskih vrsta te postojeća infrastruktura važan su resurs za razvoj turizma, ekološki uzgoj poljoprivrednih proizvoda i druge gospodarske aktivnosti u Županiji. Uz obalu i otoke Istarskog arhipelaga s njihovom turističkom ponudom te kulturnog turizma, važan je razvojni resurs za sektor turizma i unutrašnjost Istre s mogućnošću razvoja obiteljskih gospodarstava i eko-turizma. Daljnjim ulaganjem u infrastrukturu (posebno u plinifikaciju), modernizacijom prometnica, sanacijom odlagališta otpada i izgradnjom sustava gospodarenja otpadom u skladu sa standardima EU-a te međužupanijskom i međuregionalnom suradnjom u zajedničkim programima zaštite mora dodatno se jačaju razvojni potencijali Županije. Kompromis između gospodarskog razvoja i očuvanja okoliša ostvarit će se ulaganjem u provedbu načela BAT.a (best available technology) u gospodarstvu. Kvalitetni - prema okolišu "brižni" - i dosljedno provedeni prostorni planovi ključan su instrument za usmjeravanje ravnomjernog razvoja u prostoru koji održivo i optimalno koristi postojeće prirodne resurse.
- **UPRAVLJANJE RAZVOJEM** - Razvijena je suradnja Županije i jedinica lokalne samouprave, a dobri su kapaciteti za upravljanje razvojem na županijskoj razini. Pri tome se kao ključna izdvaja Istarska razvojna agencija. Institucije civilnog društva razmjerno su razvijene i vrlo angažirane što je dobra pretpostavka za jačanje participativnog pristupa razvoju. Niz konkretnih prekograničnih projekata realiziranih u suradnji s partnerima iz Italije i Slovenije i financiranih iz fondova EU-a donijeli su početno iskustvo u pripremi i provedbi projekata EU-a. Multikulturalnost Županije i tradicionalne veze sa susjednim državama važan su potencijal za daljnje jačanje prekogranične suradnje i provedbu novih razvojnih projekata.

S DRUGE STRANE, realizacija utvrđenog razvojnog potencijala uvelike će ovisiti i o sposobnosti, to jest o naporu uloženom u dokidanje razvojnih slabosti, utvrđenih i u osnovnoj i u SWOT analizi Županije. Među osnovnim zaprekama ističu se sljedeće:

- Nepovoljna gospodarska struktura. Slabo korištenje raspoloživih resursa rezultira nezadovoljavajućim BDP-om po stanovniku. Neravnomjerni razvoj, zaostajanje unutrašnjosti za obalnim područjem. Još uvijek znatna sezonalnost turizma nepovoljno djeluje na ukupnu gospodarsku aktivnost. Loše gospodarenje poljoprivrednim zemljištem zbog usitnjenosti i neriješenog vlasništva sputava razvoj poljoprivrede i izravno djeluje na pojačani uvoz poljoprivrednih proizvoda. Izvoz sirovina i poluproizvoda je velik u odnosu na izvoz finalnih proizvoda. Velik je problem i nepovoljna obrazovna struktura radne snage, to jest manjak visokoobrazovanih kadrova. Prometna infrastruktura - prije svega gotovo nepostojeća željeznička infrastruktura i prometni sustav - ne odgovara potrebama gospodarstva.
- Nedovoljno povezivanje poduzetnika, kao posljedica "razdrobljenosti" gospodarstva, individualizacije poduzetnika, nedostatnog programa za povezivanje i umrežavanje MSP-a i velikih poslovnih subjekata.
- Nedostatna orijentacija na tehnološki razvoj. Ta je slabost rezultat nedovoljne potpore tehnološkom razvoju poduzeća, stvaranja tehnoloških potpornih institucija, kao i nedostatne suradnje gospodarstva s visokoškolskim i istraživačkim institucijama.
- Nedovoljna konkurentnost u poljoprivredi i proizvodnji hrane, te u tradicionalnim industrijama,
- Izostanak brzog razvoja inovacija i uvođenja novih tehnologija za što su potrebna stalna i velika ulaganja.
- Izražena strukturalna nezaposlenost, nerazmjer između ponude radne snage, potreba gospodarstva i profila radne snage koju "proizvode" obrazovne institucije. Nedostatni i spori poticaji za promicanje i povećanje "zapošljivosti".
- Neprimjeren i nerazrađen sustav obrazovanja - nedostaju programi koji se mogu prilagoditi potrebama gospodarstva, programi cjeloživotnog učenja, programi praćenja obrazovnog potencijala, te vrednovanje postojećih obrazovnih programa. Probleme dodatno pojačava odljev obrazovanih kadrova. Problemi su posebno izraženi izvan Pule, glavnog obrazovnog centra u Županiji.
- Nedovoljna valorizacija kulturne baštine - potencijali kulturne baštine nisu dovoljno iskorišteni za razvoj turizma i gospodarstva u cjelini . Problemi su dobrim dijelom posljedica manjka specijaliziranih kadrova iz područja upravljanja kulturnom baštinom.
- Nedovoljno uspostavljen i koordiniran sustav zaštite okoliša, i u upravljačkim i u provedbenim aspektima. Sadašnji sustav zbrinjavanja otpada predstavlja potencijalnu opasnost za daljnji razvoj turizma i kvalitetu življenja u Županiji.
- Povećanje onečišćavanja zbog izostanka izgradnje sustava za pročišćavanje i odvodnju te zbrinjavanje otpada.
- Nedostatne javne institucije i kadrovi koji nisu osposobljeni za upravljanje okolišem. S obzirom na proces decentralizacije državne uprave u posljednjih nekoliko godina nedovoljni su kapaciteti i još uvijek u cijelosti nejasne ovlasti lokalnih institucija za upravljanje prirodnom baštinom i očuvanje okoliša. Također, očekuje se da procesi usklađivanja zakonodavstva sa zakonodavstvom EU-a donesu višu razinu integracije politike zaštite i očuvanja okoliša u ostale nacionalne razvojne politike.
- Razvojni pritisak na obalno područje. S obzirom na visok stupanj sezonskih oscilacija u korištenju infrastrukture i naglašen razvojni pritisak na obalno područje te s obzirom na pritisak domaćeg i inozemnog kapitala na izgradnju obale realna je opasnost od porasta zagađenja Jadranskog mora i obale iz bližeg i daljeg okruženja.
- Neodgovarajuća prometna infrastruktura za potrebe gospodarskog razvoja (neaktivna željeznica, pad zračnog prometa iako postoji infrastruktura, nedovoljno povezane i nedovoljno kvalitetne ceste)
- Još uvijek nedovoljno razvijeni kapaciteti za planiranje i provedbu projekata - usporedno s porastom mogućnosti participacije u programima EU-a došli su do izražaja problemi nedostatnih kapaciteta u području planiranja, pripreme, provedbe, praćenja i vrednovanja projekata u skladu s metodologijom EU-a.

2

Vizija i strateški razvojni ciljevi IŽ-a

VIZIJA je "ostvariv san koji upućuje na to kako bi dionici koji predstavljaju regiju (ili županiju) željeli da ta regija izgleda u budućnosti"⁹. Pri donošenju vizije nije dovoljno samo željeti - također treba uvažiti realne mogućnosti. Vizija treba biti ambiciozna, ali i realistična. S druge strane, mašta, san i želje također su silno važan kreativni element u stvaranju motivirajuće vizije.

Vizija je razvoja Istarske županije, predložena na osnovi konsenzusa unutar Radne grupe i Partnerskog odbora, sljedeća:

RAZVOJNA VIZIJA ISTARSKE ŽUPANIJE:

Istarska županija je moderna, otvorena i gospodarski konkurentna regija, prepoznatljive kulturne i prirodne baštine, visokog društvenog standarda u okvirima uravnoteženog i održivog razvoja.

Kao konkretizacija vizije, predložena su sljedeća četiri strateška cilja:

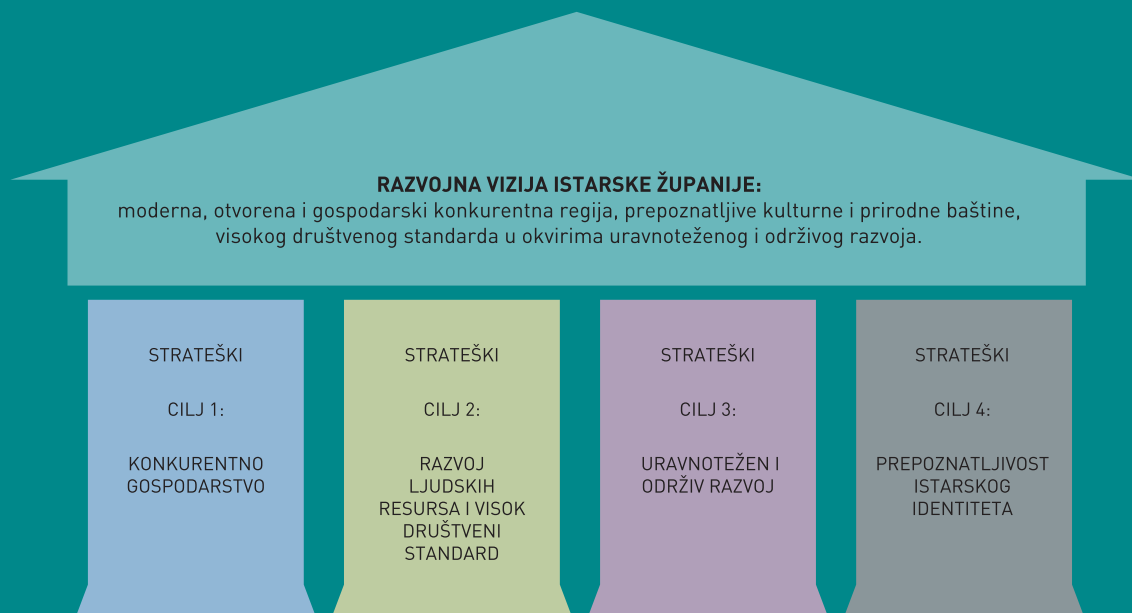
STRATEŠKI CILJ 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO

STRATEŠKI CILJ 2: RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOK DRUŠTVENI STANDARD

STRATEŠKI CILJ 3: URAVNOTEŽEN I ODRŽIV RAZVOJ

STRATEŠKI CILJ 4: PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA

Drugim riječima, vizija se ostvaruje kroz usklađeno ostvarivanje strateških ciljeva, ili kako to Slika 13 grafički pokazuje, strateški ciljevi su "temeljni stupovi" postizanja županijske razvojne vizije.

Slika 13. Vizija i strateški razvojni ciljevi Istarske županije

⁹ Prema metodološkom naputku za izradu ROP-a [MMTPR].

U nastavku se ukratko obrazlažu strateški ciljevi tako da ih se povezuje s prije utvrđenim razvojnim potrebama, mogućnostima i opasnostima.

Strateški cilj 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO

Konkurentnost je glavni gospodarski cilj svakog nacionalnog i/ili regionalnog gospodarstva, odnosno gospodarskog subjekta. IŽ se ovim ROP-om, imajući na umu svoje snage i mogućnosti, opredjeljuje za multisektorski razvoj s glavnim naglaskom na čiste industrije, turizam i autohtonu poljoprivredu. U vezi s takvim odabirom, postizanje konkurentnosti podrazumijeva ponajprije daljnje poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo; stalno nastojanje oko primjene i razvoja suvremenih tehnologija, inovacija i znanja - posebno informacijskih i komunikacijskih; restrukturiranje i reorganiziranje turističkog gospodarstva na način koji će ga učiniti globalno prepoznatljivim i produžiti "sezonu" na veći dio godine; organiziranje poljoprivrede i ribarstva u sektor koji proizvodi visokokvalitetne/autohtone/prepoznatljive/brendirane proizvode; dosljedan odabir "čistih" novih industrija i integracija brige za okoliš u postojeće industrije - sve s ciljem nadilaženja mogućeg konflikta s opredjeljenjem za turizam i proizvodnju "zdrave" hrane.

Strateški cilj 2: RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOK DRUŠTVENI STANDARD

U vrijeme kad je "konkurentnost zasnovana na znanju, visokoj tehnologiji i inovacijama" postala opće mjesto razvojnih strategija, razvoj ljudskih resursa podrazumijeva ponajprije pojačano ulaganje u obrazovanje - u svim njegovim fazama: od osnovnoškolskog, preko strukovnog, do visokoškolskog; stalno osvješćivanje važnosti i osiguranje preduvjeta za cjeloživotno učenje te stalnu prilagodbu obrazovnih programa potrebama postojećeg i planiranog gospodarstva. Takvo obrazovanje najbolji je način za dugoročno osiguravanje visoke/pune zaposlenosti, uz pretpostavku da na svim razinama postoje i da se koriste znanja i iskustva u upravljanju razvojem. Učinkovito upravljanje otporno na slučajne i namjerne pogreške zahtijeva visoku razinu participacije, a to je moguće samo u uvjetima razvijenog civilnog društva. Konačno, visok društveni standard nije zajamčen ako se zajednica kao cjelina svjesno ne opredijeli za visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite.

Strateški cilj 3: URAVNOTEŽEN I ODRŽIV RAZVOJ

Opredjeljenje za ekološki održiv razvoj sve je manje pitanje izbora a sve više sve kratkoročnija nužnost jer su granice nakon kojih su posljedice nepopravljive ili vrlo teško popravljive sve bliže i sve ih se brže i lakše doseže. U kontekstu Istarske županije, uravnotežen i održiv razvoj podrazumijeva ponajprije prostorno uravnoteživanje i smanjivanje postojećih razvojnih pritisaka i trendova njihovim strožim usmjeravanjem i ograničavanjem u obalnom području, a poticanjem i osmišljavanjem u prostoru unutrašnjosti poluotoka. Osim toga, očuvanje okoliša u uvjetima suvremenog standarda i načina življenja i potrošnje zahtijeva osiguranje kvalitetne infrastrukture - prvenstveno sustava gospodarenja otpadom te sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Strateški cilj 4: PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA

Osim što je ključan element samobitnosti, identitet u globaliziranom svijetu sve više postaje i vrlo važan razvojni resurs. Istarski identitet i trenutačno nije dovoljno prepoznatljiv, a uključivanje "prepoznatljivosti identiteta" među strateške razvojne ciljeve podrazumijeva njegovo dodatno osvješćivanje i razvoj, prvenstveno putem istraživanja, očuvanja i održivog korištenja biološke/krajobrazne i kulturne baštine u funkciji razvoja te poticanja multikulturalizma, povijesnog temelja željenog jedinstva tradicije i otvorenosti. Njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti podrazumijeva i poticanje kulturnih i obrazovnih aktivnosti raznolikih segmenata kulturnog života, te poticanje unutaržupanijske, međuregionalne i međunarodne kulturne i obrazovne suradnje, kao i suradnje s više kulturnih skupina ali i regija pri provedbi multikulturalnih projekata, u skladu sa županijskim razvojnim prioritetima.

3

Prioriteti i mjere

Nakon određivanja razvojne vizije i njene konkretizacije kroz nekoliko osnovnih strateških ciljeva, određuju se prioritetna područja intervencije odnosno prioriteti te mjere kojima će se oni ostvarivati. Drugim riječima, određuje se način na koji će se SWOT analizom utvrđene prednosti i prilike iskoristiti, a slabosti i prijetnje prevladati i ublažiti, a sve radi ostvarenja postavljene vizije odnosno strateških ciljeva.

Sljedeća shema grafički prikazuje hijerarhiju ciljeva ROP-a, koja uključuje i prioritete kojima su članovi Radne grupe i Partnerskog odbora detaljnije razradili/konkretizirali svaki od četiri prethodno određena strateška razvojna cilja IŽ-a.

Prioriteti logično proizlaze iz vizije i dugoročnih strateških ciljeva. Pri njihovu određivanju nastojalo se voditi računa: o ograničenosti resursa; o ravnoteži između prioriteta kojih je cilj razvijanje gospodarske infrastrukture i onih kojima je cilj razvijanje ljudskih potencijala/sposobnosti odnosno unapređenja kvalitete okoliša; te o širem kontekstu zadanom nacionalnim ciljevima te ciljevima i strategijama EU-a.

SMJER RAZRADE HIJERARHIJE CILJEVA OD STRATEŠKOG KA OPERATIVNOM	VIZIJA	ISTARSKA ŽUPANIJA JE MODERNA, OTVORENA I GOSPODARSKI KONKURENTNA REGIJA, PREPOZNATLJIVE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE, VISOKOG DRUŠTVENOG STANDARDA U OKVIRIMA URAVNOTEŽENOG I ODRŽIVOG RAZVOJA			
	STRATEŠKI CILJEVI	STRATEŠKI CILJ 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO	STRATEŠKI CILJ 2: RAZVOJ Ljudskih RESURSA I VISOK DRUŠTVENI STANDARD	STRATEŠKI CILJ 3: URAVNOTEŽEN I ODRŽIV RAZVOJ	STRATEŠKI CILJ 4: PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA
	PRIORITETI	ŠEST PRIORITETA za ostvarenje STRATEŠKOG CILJA 1: 1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo 2. Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja 3. Razvoj informacijskog društva 4. Restrukturiranje i repositioniranje turističkog gospodarstva 5. Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva	PET PRIORITETA za ostvarenje STRATEŠKOG CILJA 2: 1. Osiguranje pune zaposlenosti 2. Visoki stupanj zdravstvene i socijalne zaštite 3. Razvoj ljudskih resursa 4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem 5. Razvoj civilnog društva	ČETIRI PRIORITETA za ostvarenje STRATEŠKOG CILJA 3: 1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem 2. Unapređenje infrastrukturnih sustava 3. Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja 4. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine	TRI PRIORITETA za ostvarenje STRATEŠKOG CILJA 4: 1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja 2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja 3. Razvoj multikulturalizma
	MJERE	21 mjera (6, 2, 2, 6, 3, 1 mjera - redom po prioritetima od 1. do 6.)	19 mjera (2, 3, 7, 6, 1 mjera - redom po prioritetima od 1. do 5.)	13 mjera (2, 6, 2, 3 mjera - redom po prioritetima od 1. do 4.)	6 mjera (3, 3, 1 mjera - redom po prioritetima od 1. do 3.)
	SMJER POSTUPNOG OSTVARIVANJE VIZIJE KROZ MJERE, PRIORITETE, CILJEVE				

Slika 14. ROP-om IŽ-a određena hijerarhija vizije, strateških ciljeva, prioriteta (podciljeva), mjera (izrijekom navedene u nastavku).

3.1 PRIORITETI

Slijedi kratko obrazloženje svakog prioriteta s obzirom na strateški cilj ROP-a na koji se odnosi.

STRATEŠKI CILJ 1: KONKURENTNO GOSPODARSTVO

PRIORITET 1.1: Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo

Iako i nadalje velika poduzeća čine većinu ukupnog prihoda Županije, malo i srednje poduzetništvo temelj je njezina budućeg gospodarskog razvoja. Poticanje njegovog razvoja moguće je razvijanjem stimulativnog poduzetničkog okruženja u kojem poduzetnici neće nailaziti na prepreke poslovanju. Stoga je nužno olakšati pristup financijskim izvorima, poslovnom prostoru, prodajnom i nabavnom tržištu. U tom smislu potrebno je razvijati financijske institucije i ukupno financijsko okruženje. Nužno je otkloniti zapreke ulasku stranih investicija, posebno u smislu njihovog korištenja kao osnove za razvoj lokalnih dobavljača. Razvoj poduzetničke infrastrukture treba zasnovati na poslovnim zonama i razvoju lokalnih klastera. Problem nejednake dinamike razvoja valja rješavati cjelovitom politikom povećanja privlačnosti, kvalitete života i lakoće ostvarivanja poduzetničkih projekata u unutrašnjosti uz posebne poticajne mjere.

PRIORITET 1.2: Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja

Vrlo je važno razvijati gospodarstvo zasnovano na inovacijama, znanju i modernim tehnologijama jer je to jedini način postizanja visokog dohotka i bogatstva Županije. Potrebna je potpora tom procesu prvenstveno ostvarivanjem sustava za komercijalizaciju inovacija, povezivanja gospodarstva i razvojnih i znanstvenih institucija te razvoj tehnološkog parka. Potrebni su posebni programi poticanja zapošljavanja stručnjaka i osposobljavanja postojećih zaposlenika za prihvaćanje novih tehnologija. U sferi inovativnosti valja izgraditi sustav stimuliranja i nagrađivanja inovacija.

PRIORITET 1.3: Razvoj informacijskog društva

Korištenje suvremenih informacijskih i komunikacijskih tehnologija u razvoju gospodarstva znatno olakšava poduzetničke aktivnosti. Nadalje, informatizacijom regionalne i lokalne samouprave te javnih ustanova u Županiji treba podići razinu dostupnosti relevantnih informacija i poduzetnicima i građanima, te omogućiti obavljanje što više poslova iz djelokruga javne uprave putem interneta.

PRIORITET 1.4: Restrukturiranje i repositioniranje turističkog gospodarstva

Osnova turističkog razvoja u budućnosti treba biti cjelogodišnji turizam visoke kvalitete. Daljnja promocija Istre kao prepoznatljive turističke regije koja nudi selektivne i specijalizirane turističke proizvode i usluge velike vrijednosti vrlo je važna. To je moguće jedino daljnjim razvojem znanja i vještina svih sastavnica turističkog klastera - od agencija preko smještajnih kapaciteta do svih ostalih djelatnosti koje čine cjelinu turističke ponude.

PRIORITET 1.5: Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva

Proizvodnja kvalitetnih autohtonih proizvoda koji se mogu plasirati putem turizma i kao izvorni izvozni proizvodi način je održanja i poticanja poljoprivrede u Županiji. Potrebno je poticati koncentraciju i okrupnjavanje poduzetnika i poljoprivrednih posjeda kao i poticati poljoprivrednu proizvodnju u okviru ruralnog i cjelogodišnjeg turizma zasnovanog na kvalitetnoj domaćoj hrani i pićima. Znatne mogućnosti za konkurentnu poljoprivredu postoje i u širenju prakse ekološke proizvodnje. Ribarstvo treba veću pozornost posvetiti održivosti sadašnjih praksi, racionalnijem upravljanju, boljoj kontroli korištenja resursa. Organiziranje veletržnica i osiguravanje druge potrebne infrastrukture preduvjet su razvoja. Udruživanje u zadruge najvažnija je organizacijska mjera u sektorima poljoprivrede i ribarstva.

STRATEŠKI CILJ 2: RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA I VISOK DRUŠTVENI STANDARD

PRIORITET 2.1: Osiguranje pune zaposlenosti

Bitno je prepoznati uzroke i otkloniti strukturne razloge nezaposlenosti stanovništva Županije na osnovi sustavnog istraživanja trendova tržišta rada. Neuravnoteženost ponude i potražnje na lokalnom tržištu rada prema obrazovnim profilima treba znatno umanjiti sustavom praćenja potreba gospodarstva te postaviti specifične kriterija vrednovanja

sustava obrazovanja u smislu razvitka ključnih znanja i sposobnosti prema strateškim razvojnim odrednicama.

Poseban je problem nedostatak stručnjaka u perifernim dijelovima Županije kao i sezonske oscilacije u zapošljavanju za što je potrebno razvijati specifične programe koji će poticati fleksibilnost i prilagodljivost na tržištu rada.

Bitno je stručno osposobljavanje nezaposlenih osoba i kontinuirano obrazovanje zaposlenih kako bi opstali unutar sustava. U tom je smislu potrebno poticati reformu obrazovnog sustava prema stjecanju poduzetničkih vještina i sposobnosti cjeloživotnog učenja. Posebno treba poticati obrazovanje i usavršavanje odraslih osoba prema zahtjevima tržišta rada razvojem programa i institucija cjeloživotnog učenja.

PRIORITET 2.2: Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite

Povećanje dostupnosti i kvalitete zdravstvenih usluga vrlo je važan razvojni prioritet jer je zdravlje osnova kvalitete života. Nužna su dodatna ulaganja u zdravstveni sustav kako bi se bolje prilagodio specifičnim problemima Županije, poput starenja stanovništva i sezonskog porasta broja osoba koje borave u Istri. Dobrom zdravstvenom skrbi, a posebno preventivnim programima ciljanim na najčešće bolesti, moguće je postići što dulje zadržavanje ljudi u sustavu zaposlenosti te održanje njihove sposobnosti za rad i učenje. Posebno je potrebno poticati razvoj zdravstva u funkciji turizma te razvijati programe cjelogodišnjeg korištenja zdravstvenih i rekreacijskih resursa namijenjenih prvenstveno turizmu.

PRIORITET 2.3: Razvoj ljudskih resursa

Stjecanje ključnih znanja, vještina i poduzetničkih sposobnosti započinje u najranijoj dobi pa je osnova dugoročnog razvoja tog segmenta unapređenje predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja. Obrazovanje treba biti pozitivan poticaj restrukturiranja prema osnovnim razvojnim smjernicama te Županija mora stvarati visokokvalitetne poduzetne i inovativne radnike koji će biti nosioci razvitka prema visokodohodovnim djelatnostima. Razvoj visokog obrazovanja treba povezati s jačanjem znanstvenih istraživanja i povezivanjem s europskim sustavom obrazovanja i znanosti radi stjecanje znanja u inozemstvu. Posebno su važni programi učenja stranih jezika te stjecanje znanja o lokalnoj kulturi i tradiciji. Razvoj demografskih poticaja roditeljstva postaje nužnost u svjetlu nepovoljnih kretanja prirodnog prirasta stanovništva Županije.

PRIORITET 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem

Osnova sustava upravljanja razvojem Županije jest vizija ukupnog razvoja Županije, dogovorenog i prihvaćenog od ključnih nosilaca razvoja. U tom smislu treba jačati kapacitete regionalne i lokalne samouprave kao i sposobnosti i znanja u upravi Županije za efikasno upravljanje razvojem i uključivanje u međunarodne razvojne programe. Dobra suradnja Županije i jedinica lokalne samouprave osnova je za daljnji razvoj koordinacije i komunikacije.

Potrebno je poboljšati suradnju sa susjednim županijama i dalje razvijati prekograničnu suradnju na zajedničkim razvojnim projektima kao i komunikaciju sa središnjom državnom razinom. Znanje i iskustvo razvojnih institucija (kadrovi, organizacija) i primjena programiranja i planiranja dobra je osnova za uključivanje u programe EU-a i druge međunarodne programe (INTERREG i dr.)

Dva specifična područja jesu jačanje područja s razvojnim poteškoćama i unapređenje upravljanja lokalnom i županijskom imovinom i prihodima, posebno u razvoju poduzetničkih zona.

PRIORITET 2.5: Razvoj civilnog društva

Razmjerno razvijeno civilno društvo i aktivan rad niza udruga, klubova i društava važna je razvojna prednost Istarske županije. Postoji široko područje daljnjeg uključivanja neprofitnih i nevladinih institucija i udruga u razvojne aktivnosti Županije. To područje uključuje zdravstvenu i socijalnu skrb, suradnju u razvoju kulture i obrazovnim programima kao i zaštiti okoliša. Potrebno je stalno razvijati mehanizam suradnje između tijela županijske i lokalne samouprave i ustanova civilnog društva te jače uključivanje u upravljanje razvojem Županije.

STRATEŠKI CILJ 3: URAVNOTEŽENI I ODRŽIVI RAZVOJ

Prioritet 3.1: Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem

Očuvani okoliš u Istarskoj županiji jedan je od temeljnih razvojnih resursa, osnova za razvoj turizma i ekološke

poljoprivrede. Posljedično, kontinuirano praćenje stanja tala, zraka i voda te nastojanje oko zaštite i održivog korištenja vrlo je važan element županijskog razvoja. Prioritetna područja su briga o resursima podzemnih i površinskih voda; uspostava cjelovitog županijskog sustava gospodarenja otpadom; rješavanje problema otpadnih voda; uspostava cjelovitog/ciljanog sustava praćenja stanja i kretanja; uspostava informacijskog sustava okoliša koji će služiti i kao osnova za planiranje i kao izvor informacija o okolišu svim zainteresiranim; kvalitetnije uključivanje javnosti u donošenje odluka relevantnih za stanje okoliša; intenziviranje napora na edukaciji i odgoju za brižniji odnos prema okolišu; racionalno upravljanje prostorom i zaštita od antropogenih pritisaka koji prelaze granice nosivog kapaciteta područja; izgradnja kapaciteta potrebnih za kvalitetnije korištenje raspoloživih fondova EU-a.

Prioritet 3.2: Unapređenje infrastrukturnih sustava

Izgrađena kvalitetna infrastruktura u Istarskoj županiji ključna je podrška razvoju konkurentnog gospodarstva, očuvanju okoliša, povezanosti s okruženjem, razvoju turizma i porastu kvalitete života stanovništva. Uz rješenje pitanja otpada, vodoopskrbe i odvodnje, prioritet je Županije i kontinuirana izgradnja plinovoda i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, čime će se štedjeti fosilni izvori i pridonijeti očuvanju okoliša. Prioritet je i daljnji rad na izgradnji i održavanju sustava prometne infrastrukture.

Prioritet 3.3: Ravnomjerni razvoj unutrašnjosti i priobalja

S obzirom na to da je dosadašnji razvoj Istarske županije bio usmjeren na potenciranje razvoja turizma u obalnom području, došlo je do zasićenosti prostora i iskorištenja kapaciteta izvan granica prihvatljivosti. S time u vezi nije bio dostatan kapacitet infrastrukturne podrške, posebno tijekom ljetnih mjeseci i povećanog broja posjetilaca u Županiji. Pojačan interes unatrag nekoliko godina za ulaganje (mahom kupovinom nekretnina - kuća za odmor) nisu pratile koordinirane aktivnosti ulaganja u razvoj infrastrukture, niti integriranja pojedinačnih inicijativa u unutrašnjosti s drugim razvojnim aktivnostima. Ostvarenje održivog i uravnoteženog razvoja Istarske županije zahtijeva da se u idućem desetogodišnjem razdoblju: ulože resursi (i materijalni i znanje) u sprečavanje uništavanja (hoteli, apartmanizacija) obale, te povežu postojeće aktivnosti na obali s korištenjem resursa u unutrašnjosti. Poticat će se ekoturizam, razvoj seoskih gospodarstava, ekološka poljoprivreda i slične aktivnosti te će se osigurati za to potrebna infrastruktura.

Prioritet 3.4: Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine

S obzirom na mnoštvo ljudi koji na područje Istarske županije dođu tijekom ljetnih mjeseci, dosadašnji sustav ne omogućuje osiguranje njihove sigurnosti. Također, ne omogućuje kvalitetno osiguranje postojeće imovine i stanovnika Županije, posebno izvan većih centara. Stoga je prioritet osigurati sredstva za nabavu suvremene opreme za zaštitu i spašavanje (vozila i plovila, komunikacijska oprema) i na kopnu i na moru, te osigurati obrazovanje djelatnika prema standardima u EU-u. Također, prioritet je osigurati obrazovanje stanovništva o mjerama preventivnog opreza te o načinu ponašanja u slučaju nesreća kako bi se izbjegle i smanjile ljudske žrtve te materijalne štete.

STRATEŠKI CILJ 4: PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA

Prioritet 4.1: Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja

Očuvani krajobraz i raznoliki biljni i životinjski svijet na području Istarske županije uz očuvani okoliš temeljni je razvojni resurs. Ipak kao takav do sada nije valjano valoriziran, ne postoje istraživanja o biljnim i životinjskim vrstama, niti na kopnu niti u moru. Također, spore su procedure proglašavanja zaštićenim područjima i nedovoljno poznate mogućnosti korištenja takovih područja za poticanje lokalnog razvoja. Urbanizacija na obali te nekontrolirana gradnja u unutrašnjosti narušavaju krajobrazne vrijednosti. Prioritet je pokrenuti sustavne, kontinuirane aktivnosti na istraživanju bioraznolikosti i temeljem tih istraživanja odrediti i provoditi prikladne razine zaštite. Također, važno je postaviti preduvjete za međusobno povezivanje zaštićenih područja te njihovo korištenje za obrazovne znanstvena istraživanja, ali i turističke i rekreativne namjene. Uz istraživanje, monitoring i edukaciju ključni je prioritet jačanje krovne institucije Istarske županije, koja će se baviti zaštitom prirode te njezinim aktivnim povezivanjem s drugim dionicima razvoja (znanstvene i obrazovne institucije, razvojne agencije, turističke zajednice).

PRIORITET 4.2: Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja

S obzirom na definiciju IŽ-a kao regije kulture, očuvanje i prezentacija kulturne baštine moraju biti osnova razvoja kvalitetnog segmenta turizma - kulturno-umjetničkog turizma. Raznovrsna bogata povijesno spomenička baština, posebno

iz antike i srednjeg vijeka, treba biti dodatno zaštićena i izdvojena kao jedinstven privlačni element za organizirane posjete i ambijentalni turizam. Posebnu pozornost zahtijevaju arheološki nalazi, napuštena naselja i stare gradske jezgre.

Suvremene kulturne manifestacije potrebno je organizirati tako da se uklapaju u jedinstven istarski identitet. Kako bi taj proces imao odgovarajuće znanstveno i stručno vođenje, potrebno je osnivanje novih i umrežavanje postojećih institucija važnih za kulturni razvitak i prepoznatljiv istarski identitet te jačanje prekogranične i međuregionalne suradnje kroz zajedničke razvojne projekte, ali i intenzivna promocija istarskog identiteta na međunarodnom planu.

PRIORITET 4.3: Razvoj multikulturalizma

Tradicija je Istarske županije otvorenost i prihvaćanje različitih svjetonazora, nacionalnosti, jezika i kulture. Osnova za razvoj multikulturalnosti su nacionalne manjine, kulturološka i sociološka bliskost s pograničnim regijama susjednih zemalja te dugogodišnji turizam putem kojeg su povremeni ili stalni stanovnici Istre postali građani niza srednjoeuropskih i zapadnoeuropskih zemalja. Potrebno je dodatno unaprijediti obrazovni sustav u smislu znanja o jezicima i kulturama europskih zemalja, kao i regionalne povijesti. Unapređenjem rada institucija i udruga nacionalnih manjina te organiziranjem što raznovrsnijih kulturnih događanja treba graditi sustav dinamičnog društva koje prihvaća promjene, ali i zadržava tradicijske vrijednosti. To je moguće realizirati, među ostalim, i kroz sustavno informiranje o mogućnostima, pripremu i sudjelovanje u programima EU-a, te organizaciju ciljanih manifestacija za očuvanje multikulturalizma.

3.2 OPIS MJERA

Kao što se strateški ciljevi ostvaruju djelovanjem na prioritetima, tako se i prioriteti ostvaruju djelovanjem u sklopu mjera koje su za još jednu razinu provedbeno/operativno "konkretnije".

U nastavku se prvo daje tablica koja prikazuje cijelu hijerarhiju ciljeva, prioriteta i mjera ROP-a IŽ-a, a potom se svaka od mjera opisuje još detaljnije tako da se navodi njen konkretni cilj, sadržaj, nositelji koji je provode te indikatori na osnovi kojih će se pratiti njena učinkovitost i djelotvornost.

Mjere će se provoditi kroz predlagane projekte koji će postupno - kroz razvoj od projektne ideje do provedbenog projekta, te razne pripreme analize - biti razrađeni do razine operativne provedivosti.

Tablica 51. Hijerarhija strateških ciljeva, prioriteta i mjera ROP-a IŽ-a

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
I. KONKURENTNO GOSPODARSTVO	1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo	1.1.1. Stvaranje povoljnog financijskog okruženja za razvoj gospodarstva
		1.1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture
		1.1.3. Privlačenje stranih ulaganja
		1.1.4. Razvoj poslovnih zona
		1.1.5. Razvoj klastera
	1.2. Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja	1.2.1. Razvoj tehnološkog parka
		1.2.2. Potpora korištenju znanja i inovacija u gospodarstvu (komercijalizacija inovacija i povezivanje gospodarstva i razvojnih institucija)
		1.2.3. Podizanje stupnja racionalizacije korištenja sirovina i energenata u proizvodnim procesima i edukacija
	1.3. Razvoj informacijskog društva	1.3.1. Informatizacija županijske uprave i jedinica lokalne samouprave
		1.3.2. Informatizacija javnih ustanova
	1.4. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva	1.4.1. Produženje turističke sezone
		1.4.2. Razvoj selektivnih turističkih programa u Istri
		1.4.3. Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu
		1.4.4. Promocija Istre kao turističke regije
		1.4.5. Unapređenje turističkih proizvoda i usluga
		1.4.6. Specijalizacija/diverzifikacija turističkih proizvoda i usluga
	1.5. Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva	1.5.1. Unapređenje infrastrukture za razvoj poljoprivrede i ribarstva
		1.5.2. Razvoj ruralnog prostora; razvoj poduzetništva na selu; razvoj agroturizma
		1.5.3. Vrednovanje i unapređenje proizvodnje autohtonih proizvoda
		1.5.4. Razvoj ribarstva

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
II. RAZVOJ Ljudskih RESURSA I VISOK DRUŠTVENI STANDARD	2.1. Osiguranje pune zaposlenosti	2.1.1. Razvoj lokalnog tržišta rada
		2.1.2. Regionalni akcijski plan za zapošljavanje
	2.2. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite	2.2.1. Unapređenje uvjeta i kvalitete rada u zdravstvenoj djelatnosti
		2.2.2. Prevencija, rano otkrivanje i liječenje bolesti koje su prepoznate kao županijski prioriteti
		2.2.3. Unapređenje socio-zdravstvene zaštite starijih osoba
	2.3. Razvoj ljudskih resursa	2.3.1. Unapređenje predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja
		2.3.2. Razvoj visokog obrazovanja
		2.3.3. Jačanje znanstvenih istraživanja
		2.3.4. Razvoj i usavršavanje ljudskih resursa u skladu s potrebama gospodarstva
		2.3.5. Cjeloživotno učenje
		2.3.6. Stjecanje znanja i iskustava na međunarodnoj razini
		2.3.7. Demografski poticaji (potpora roditeljima u podizanju djece)
	2.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem	2.4.1. Jačanje kapaciteta područne (regionalne) samouprave
		2.4.2. Jačanje kapaciteta lokalne samouprave
		2.4.3. Jačanje suradnje s uredom državne uprave i drugim institucijama središnje uprave
		2.4.4. Jačanje međuzupanijske i prekogranične suradnje
		2.4.5. Unapređenje upravljanja imovinom i prihodima
	2.5. Razvoj civilnog društva	2.5.1. Razvoj institucionalnih mehanizama za suradnju i koordinaciju između tijela županijske i lokalne samouprave i civilnog društva

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
III. URAVNOTEŽEN I ODRŽIV RAZVOJ	3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem	3.1.1. Unapređenje sustava praćenja kakvoće okoliša
		3.1.2. Uspostava županijskog informacijskog sustava o okolišu
	3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava	3.2.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom
		3.2.2. Izgradnja i unapređenje sustava vodoopskrbe
		3.2.3. Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje
		3.2.4. Plinifikacija
		3.2.5. Korištenje obnovljivih izvora energije
		3.2.6. Izgradnja i održavanje sustava prometne infrastrukture
	3.3. Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja	3.3.1. Poticajne mjere za razvojne projekte u unutrašnjosti
		3.3.2. Zaštita obalnog pojasa u urbanim područjima
	3.4. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine	3.4.1. Opremanje sustava zaštite i spašavanja
		3.4.2. Edukacija stanovništva
		3.4.3. Zaštita i spašavanje na moru
IV. PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA	4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja	4.1.1. Valorizacija i zaštita prirodnih vrijednosti
		4.1.2. Jačanje institucija u području zaštite prirode
	4.2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja	4.2.1. Osnivanje i umrežavanje institucija važnih za kulturni razvitak i prepoznatljiv istarski identitet
		4.2.2. Očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine
		4.2.3. Obrazovanje za njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti
	4.3. Razvoj multikulturalizma	4.3.1. Unapređenje rada institucija i udruga nacionalnih manjina

3.2.1 Detaljni opis pojedinih mjera

STRATEŠKI CILJ 1. KONKURENTNO GOSPODARSTVO

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.1: Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo
MJERA	MJERA 1.1.1: Stvaranje povoljnijeg finansijskog okruženja za razvoj gospodarstva
CILJ MJERE	Poboljšati dostupnost finansijskih sredstava malim i srednjim poduzetnicima i općenito gospodarstvu, a posebno novim poduzetnicima. Pridonijeti povećavanju mogućnosti za rast i proširivanje poslovanja kao i za olakšavanje pokretanje novih poduzeća.
SADRŽAJ	Analiza sadašnjeg finansijskog okruženja za poduzeća, a temeljem toga izbor i prijenos "najboljih praksi" iz zemalja EU-a; edukacija ljudi zaduženih za uvođenje i razvoj novih finansijskih instrumenata; informiranje i edukacija potencijalnih korisnika. Uspostavljanje sustava novih finansijskih instrumenata (uključujući konzorcije za jamstva i kreiranje kreditnih linija te ostale finansijske instrumente).
NOSITELJI	IDA, Županija, HBOR, banke i druge finansijske institucije.
INDIKATORI	Broj i tip potpomognutih poduzeća, rast i širenje potpomognutih poduzeća, povećanje zaposlenosti. Broj i vrsta novih finansijskih instrumenata; broj poduzetnika korisnika instrumenata; broj novih poduzetnika.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.1: Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo
MJERA	MJERA 1.1.2: Razvoj poduzetničke infrastrukture
CILJ MJERE	Razvijati mreže poduzetničkih inkubatora u svim većim gradovima Istre radi jačeg poticanja osnivanja novih tvrtki. Omogućiti svestranu podršku u početnom razvoju poduzeća, osobito mladih poduzetničkih početnika, a naročito žena.
SADRŽAJ	Analiza stanja i potreba za inkubatorima; edukacija kadrova za vođenje inkubatora; definiranje i uspostavljanje poduzetničkih mreže inkubatora; programi za privlačenje poduzetnika u inkubatore; pružanje usluga poduzetnicima u inkubatorima putem tehničke i savjetodavne pomoći; promocija i marketing aktivnosti inkubatora.
NOSITELJI	Jedinice lokalne samouprave, Županija, IDA, udruženja poduzetnika.
INDIKATORI	Broj i tip poduzetničkih inkubatora u mreži; broj i vrsta novih poduzetnika, broj novozaposlenih, intenzitet samozapošljavanja mladih, posebno žena.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.1: Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo
MJERA	MJERA 1.1.3: Privlačenje stranih ulaganja
CILJ MJERE	Učinkovito i uspješno promovirati lokacije, djelatnosti te gospodarske i druge subjekte koji su spremni za ulaganja; sveobuhvatno upoznavati potencijalne investitore s uvjetima i mogućnostima ulaganja; koordinirati i objediniti postojeće programe i aktivnosti institucija u Županji, njezinih predstavništava u inozemstvu i državnih institucija; stvarati prema potrebi nove programe. Težište u promoviranju je na privlačenju greenfield ulaganja, i to u slabije razvijenoj unutrašnjosti Istre.
SADRŽAJ	Izrada analize o mogućnostima za ulaganje u istarsko gospodarstvo (npr. o potencijalnim lokacijama za ulaganje); izrada studije o sektorima gospodarstva; analiza zakonskog okvira (zakonski i podzakonski akti); izrada uvjeta i kriterija za izbor stranih ulagača; objedinjavanje svih relevantnih informacija za ulagače; edukacija i obuka osoba zaduženih za rad s potencijalnim investitorima; definiranje ciljnih skupina prema kojima se želi nastupati; izrada konzistentne i proaktivne strategije za privlačenje ulagača; izrada "ponudbenih" materijala za investitore; prezentacija i marketing Istre na važnijim skupovima investitora; koordiniranje programa rada institucija u Županji, njezinih predstavništava u inozemstvu i državnih institucija.
NOSITELJI	IDA, Županija, gradovi i općine, predstavništva Županije u inozemstvu.
INDIKATORI	Broj i vrsta kontakata s potencijalnim investitorima; broj potencijalnih investitora koji su posjetili Županiju; broj, tip, vrijednost i lokacija novih ulaganja, učinci na zapošljavanje, na prihod lokalne zajednice, na poslovnu suradnju s lokalnim poduzećima i onim iz čitave Županije.

CILJ / PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.1: Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo
MJERA	MJERA 1.1.4: Razvoj poslovnih zona
CILJ MJERE	Programom poslovnih zona osigurati poticajne uvjete (prostor s komunalnom i poslovnom infrastrukturom) koji odgovaraju zahtjevima poduzetnika s težištem na jačanju proizvodnih djelatnosti, naročito onih s većom dodanom vrijednosti.
SADRŽAJ	Vrednovanje učinaka dosadašnjih programa poslovnih zona; istraživanje potreba poduzetnika za prostornim rješenjima i poslovnom komunikacijom te analiza stanja u postojećim poslovnim zonama; analiza stanja u prostoru; definiranje modela funkcioniranja poslovnih zona; edukacija kadrova za vođenje zona; financiranje pripreme prostorne dokumentacije; financiranje izgradnje infrastrukture; razvoj poslovne infrastrukture; promocija i marketing aktivnosti poslovnih zona.
NOSITELJI	Jedinice lokalne samouprave, Županija, IDA, udruženja poduzetnika.
INDIKATORI	Povećanje površine komunalno uređenih poslovnih zona; broj i vrsta poduzeća u poslovnim zonama, financijski pokazatelji poslovanja poduzeća u zonama; broj novozaposlenih; učinci na razvoj lokalne zajednice.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.1: Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo
MJERA	MJERA 1.1.5: Razvoj klastera
CILJ MJERE	Potaknuti i ubrzati uspostavljanje klastera u gospodarstvu Županije, naročito u onim njegovim dijelovima u kojima je doseguta potrebna "kritična masa" (u prvom redu metaloprerađivačka industrija i turizam) s ciljem razvojnog, inovacijsko tehnološkog i poslovnog povezivanja te postizanja veće konkurentnosti.
SADRŽAJ	Provesti međusektorsku analizu istarskog gospodarstva; analizu tehnoloških, razvojnih i poslovnih profila poduzeća; utvrditi vrstu i tip klastera; osnažiti inicijative i motivaciju za uspostavljanje klastera; uspostaviti međuregionalnu i međužupanijsku suradnju; educirati i osposobiti poduzetnike; osposobiti kadrove za osnivanje i vođenje klastera; provesti pripreme i osnovati klaster; provoditi praćenje, nadzor i vrednovanje njegova funkcioniranja; donijeti plan daljnjeg razvoja klastera.
NOSITELJI	IDA, Županija; vodeća poduzeća u metaloprerađivačkoj industriji i turizmu.
INDIKATORI	Broj i tip klastera; broj poduzeća uključenih u klaster; povećanje ulaganja u razvoj i tehnologiju; broj i vrsta inovacija, novih tehnoloških rješenja; porast tehnološki složenijih proizvoda; porast zapošljavanja visokoobrazovanih stručnjaka; porast izvoza; održivost poslovanja poduzeća u klasterima, generiranje novih tvrtki iz djelatnosti klastera.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.2: poticanje primjene i razvoja visokih tehnologija te inovacija i znanja
MJERA	MJERA 1.2.1: Razvoj tehnološkog parka i druge tehnološke infrastrukture
CILJ MJERE	Potaknuti i poduprijeti osnivanje i razvoj tehnološkog parka i drugih institucija (tehnoloških centara i inkubatora) radi intenzivnijeg i sustavnog korištenja znanja i inovacija te tehnološkog razvoja od strane poduzetnika, posebno malih i srednjih, koje nisu u mogućnosti sami organizirati istraživanje i razvoj (R&D). Svrha TEHNOLOŠKIH PARKOVA jest osigurati koncentraciju i povezanost između tvrtki i institucija za istraživanja i razvoj (R&D) radi provedbe razvojno-tehnoloških projekata. Zadaća TEHNOLOŠKOG/ISTRAŽIVAČKOG CENTRA jest pomoći u transferu tehnologije kroz informiranje, upoznavanje, povezivanje i realizaciju projekata te kroz korištenje znanja, inovacija i tehnologije kako u proizvodnji tako i u organizaciji u upravljanju te u osposobljavanju (trening i edukacija). Centar pomaže da se skрати i olakša proces i put od nastajanja ideje, preko inovacije, razvoja tehnologije, prototipa, do proizvoda za tržišta. Također podupire razvoj tzv. <i>spin off</i> poduzeća.
SADRŽAJ	<p>Analiza tehnoloških profila tvrtki i njihovih razvojnih potreba; analiza stanja u znanstveno-obrazovnim institucijama te mogućnosti suradnje na formiranju tehnoloških parkova i istraživačkog centra; izrada programa za osnivanje i rad tehnoloških parkova i drugih institucija; osiguravanje ljudskih resursa; povezivanje/umrežavanje/razmjena iskustva sa sličnim institucijama u susjednim županijama i šire.</p> <p>TEHNOLOŠKI PARK: Izrada strategije razvoja tehnološkog parka i mogućnosti povezivanja obrazovanja i gospodarstva; izrada dokumentacije za osnivanje tehnološkog parka; edukacija ljudi zaduženih za vođenje i promociju funkcija tehnološkog parka; privlačenje stranih kompanija, investitora i kapitala; izgradnja tehnološkog parka: praćenje, nadzor i vrednovanje rada tehnološkog parka.</p> <p>TEHNOLOŠKI/ISTRAŽIVAČKI CENTAR: Kreiranje strategije razvoja i poslovanja tehnološko/istraživačkog centra; izrada dokumentacije za osnivanje centra; edukacija ljudi zaduženih za vođenje i promocija tehnološko/istraživačkog centra među gospodarstvom i istraživačkim i tehnološkim institucijama; opremanje tehnološko/istraživačkog centra sa opremom (uređenje laboratorija, informatička oprema, uredi, sala za edukacije); izgradnja tehnološko-istraživačkog centra</p>
NOSITELJI	Županija, IDA, visokoškolske institucije i Sveučilište u Puli, znanstvene institucije, HGK, HOK.
INDIKATORI	Broj i vrsta tehnoloških i institucija, broj tehnoloških i inovacijskih programa, broj poduzetnika uključenih u programe, iznos ulaganja poduzetnika u inovacije i tehnologiju, učinci uspješnosti realizacije tehnoloških programa (broj inovacija, patenata), broj i vrsta programa suradnje s visokoškolskim i istraživačkim institucijama.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.2: poticanje primjene i razvoja visokih tehnologija te inovacija i znanja
MJERA	MJERA 1.2.2: Potpora korištenju znanja i inovacija u gospodarstvu (komercijalizaciji inovacija i povezivanje gospodarstva i razvojnih institucija)
CILJ MJERE	Poduprijeti i osnažiti upotrebu i korištenje inovacija i znanja u poduzetništvu radi intenziviranja razvoja i povećanja konkurentnosti istarskog gospodarstva.
SADRŽAJ	Analiza stanja na području upotrebe i korištenja znanja i inovacija; izrada studija isplativosti komercijalizacije inovacija; izrada programa potpore za komercijalizaciju inovacija; izrada baze podataka i potpornih mehanizama za poslovno povezivanja, istraživačkih i tehnoloških institucija te inovatora i poduzetnika; promocija upotrebe i korištenja znanja i inovacija i njihove komercijalizacije.
NOSITELJI	Županija, IDA, HGK, HOK, Savez udruga inovatora Istarske županije, visokoškolske institucije, sveučilište u Puli, vodeća poduzeća u Županiji.
INDIKATORI	Broj komercijaliziranih inovacija; broj novih proizvodnji i proizvoda nastalih korištenjem inovacija; nova znanja i vještine kod zaposlenih u malom i srednjem poduzetništvu i gospodarstvu u cjelini; povećanje prihoda od novih proizvoda.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.2: poticanje primjene i razvoja visokih tehnologija te inovacija i znanja
MJERA	Mjera 1.2.3: Podizanje stupnja racionalizacije korištenja sirovina i energenata u proizvodnim procesima i obrazovanje
CILJ MJERE	Osigurati očuvanje okoliša i povećanje dobiti gospodarskih subjekata kroz uštede energenata i resursa tijekom poslovnih aktivnosti.
SADRŽAJ	Smanjiti emisije štetnih tvari u okoliš i količina otpada koji nastaje kao rezultat poslovnih procesa; obrazovati djelatnike tvrtki, javne uprave i institucija o održivim poslovnim aktivnostima te ih osposobiti i za implementaciju ISO standarda; pridonijeti porastu konkurentnosti gospodarstva Županije na domaćem i međunarodnom tržištu uz istovremenu brigu za očuvanje okoliša; podupirati aktivnosti predviđene Nacionalnom strategijom zaštite okoliša, Nacionalnom strategijom gospodarenja otpadom te IPPC direktivu.
NOSITELJI	Gospodarski subjekti, Županija.
INDIKATORI	Broj tvrtki uključenih u sustav implementacije "čiste proizvodnje"; broj tvrtki s dobivenim certifikatom ISO 14001; povećanje dobiti u poslovanju gospodarskih subjekata temeljem smanjenja troškova, smanjenje količine otpada iz poslovnih procesa; porast svijesti o očuvanju okoliša; broj edukacija u poslovnim subjektima i broj educiranih djelatnika; informiranost šire javnosti; povećanje konkurentnost tvrtki na domaćem i međunarodnom tržištu, očuvani okoliš.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.3: Razvoj informacijskog društva
MJERA	Mjera 1.3.1 : Informatizacija županijske uprave i jedinica lokalne samouprave
CILJ MJERE	Provesti informatizaciju cjelokupnog rada jedinica lokalne samouprave i Županije i pridonijeti učinkovitosti i boljoj kvaliteti usluga uprave za gospodarstvo, druge sektore i za građanstvo s ciljem povećavanja integralne konkurentnosti Županije. Informatizacijom uprave pridonijeti: skraćivanju vremena za dobivanje informacija; intenziviranju elektroničkih transakcija (dobivanje dokumenta, potvrda, e-business, e-plaćanja, e-nabavke i kupovanja); uštedama u upravnim postupcima; osnivanju i umrežavanju lokalnih one-stop- shopova.
SADRŽAJ	Analiza postojećeg stupnja informatizacije uprave, društva u cjelini i postojećeg sustava pružanja usluga; analiza dostupnih programa i organizacije za informatičko poslovanje u područnoj i lokalnoj samoupravi; mogućnosti korištenja i primjene postojećih državnih i drugih programa informatizacije; studija isplativosti i studija izvodljivosti; prihvaćanje best practice iz Hrvatske i zemalja EU-a; konzultacije svih zainteresiranih strana; izrada programa za uvođenje i primjenu informatizacije; edukacija djelatnika u županijskoj upravi i u gradovima i općinama; informiranje i edukacija krajnjih korisnika; upravljanje procesom i revizija postupka; praćenje i vrednovanje učinaka.
NOSITELJI	Županija, IDA, HGK, jedinice lokalne samouprave.
INDIKATORI	Broj i vrste usluga; broj korisnika usluga i količina korištenih usluga; kvaliteta usluga pruženih krajnjim korisnicima; skraćivanje vremena potrebnog za transakcije; financijski učinci.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.3: Razvoj informacijskog društva
MJERA	Mjera 1.3.2 : Informatizacija javnih ustanova
CILJ MJERE	Isto kao 1.3.1, samo za javne ustanove.
SADRŽAJ	Isto kao 1.3.1, samo za javne ustanove.
NOSITELJI	Javne ustanove, IDA, HGK.
INDIKATORI	Broj i vrste usluga; broj korisnika usluga i količina korištenih usluga; kvaliteta usluga pruženih krajnjim korisnicima; skraćivanje vremena potrebnog za transakcije; financijski učinci.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.4: Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva
MJERA	Mjera 1.4.1 : Produženje turističke sezone
CILJ MJERE	Produženje turističke sezone na 8-9 mjeseci na godinu. Promijeniti dosadašnji koncept turizma u Istri, koji se temeljio na ponudi sunca i mora za masovnu upotrebu i koji je bio koncentriran u 2-3 ljetna mjeseca, primjenom novog razvojnog modela koji se temelji na produženja turističke sezone na proljetne i jesenske mjesece. Pridonijeti iskoristivosti ukupne turističke ponude i kapaciteta, povećati konkurentnost istarskog turizma i unaprijediti atraktivnost regije kao integralne turističke destinacije.
SADRŽAJ	Programi za cjelogodišnje poslovanje ugostiteljskih i smještajnih objekata; radno vrijeme trgovina i javnih ustanova prilagođeno potrebama turista; organizacija manifestacija, osim ljeti i u proljetnom i jesenskom razdoblju; posebni poticaji za cjelogodišnje poslovanje i za organizaciju manifestacija/aktivnosti izvan glavne turističke sezone.
NOSITELJI	UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o./Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri.
INDIKATORI	Bogatija diverzificirana ponuda u periodima manje potražnje; povećanje potražnje; bolji financijski rezultati pružatelja usluga; broj i tip gostiju (porast srednje-visokog socioekonomskog profila gostiju).

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.4: Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva
MJERA	Mjera 1.4.2: Razvoj selektivnih turističkih programa u Istri
CILJ MJERE	Primjenom novog razvojnog modela intenzivno razvijati postojeće ponude novim selektivnim razvojnim programima, posebno u unutrašnjosti Istre. Ta mjera usmjerena je prvenstveno prema unapređivanju ponude turističkih proizvoda i usluga u Istri. Na taj način unaprijedit će se konkurentnost i atraktivnost regije kao integralne turističke destinacije.
SADRŽAJ	Unapređivanje programa: Gastro turizama; Vinskih cesta; Cesta maslinova ulja; Malih obiteljskih hotela i pansiona; Agroturizama; Ruralnog turizama/Stancije visoke kvalitete; Bike turizma; Golfa; Wellnessa; Kulturnog turizama; Kratki obilasci (Short breaks); Promatranje ptica (Birdwatching); Obilasci posebnog/općeg interesa (Special/general interest touring) i dr.
NOSITELJI	UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o.
INDIKATORI	Broj i vrsta novih usluga, raznovrsnost sadržaja u turističkoj ponudi; kvaliteta usluga; povećanje prihoda pružatelja usluga u unutrašnjosti Istre; broj i vrsta gostiju posebno u unutrašnjosti Istre; udio srednjevisokog socioekonomskog profila gostiju.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.4: Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva
MJERA	Mjera 1.4.3: Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu
CILJ MJERE	Unaprijediti i stalno razvijati znanje, vještine i sposobnosti ljudskih resursa u turizmu u Istri. Na taj način unaprijedit će se konkurentnost i atraktivnost regije kao turističke destinacije.
SADRŽAJ	Izrada i provedba programa za: suradnju sa stranim obrazovnim institucijama; organizaciju ciljanih i specijaliziranih seminara i tečajeva; primjenu međunarodnih standarda rada u ugostiteljstvu i turizmu; organiziranje ciljanih studijskih putovanja (benchmarking); unapređenje visokoškolskog i specijaliziranog obrazovanja kroz istarsko sveučilište.
NOSITELJI	UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o./Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri.
INDIKATORI	Bolja kvaliteta usluga; poboljšanje znanja, vještina i sposobnosti zaposlenih; povećanje prihoda u turizmu; povećanje plaća zaposlenika; povećanje udjela gostiju srednjevisokog socioekonomskog profila.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.4: Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva
MJERA	MJERA 1.4.4: Promocija Istre kao turističke regije
CILJ MJERE	S obzirom na dosadašnji razvojni model turizma u Istri koji se temeljio na ponudi sunca i mora za masovnu upotrebu, uz "puno prosječnog niske kvalitete", primjenom novog razvojnog modela nameće se potreba odgovarajuće promocije Istre kao kvalitetne turističke destinacije. Mjera je usmjerena prvenstveno prema unapređivanju promocije i afirmacije branda Istre u međunarodnim okvirima. Na taj način unaprijedit će se konkurentnost i atraktivnost regije kao turističke destinacije Mediterana.
SADRŽAJ	Izrada jedinstvenog vizualnog identiteta regije; sustavna promocija branda Istre kao turističke regije na svim razinama
NOSITELJI	UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o./Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri.
INDIKATORI	Vizualni identitet - brand regije; veća prepoznatljivost regije kod odabira destinacije za godišnji odmor; Prepoznatljivost regije.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.4: Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva
MJERA	Mjera 1.4.5: Unapređenje turističkih proizvoda i usluga
CILJ MJERE	Cilj je unapređenjem kvalitete turističkih proizvoda i usluga u Istri unaprijediti konkurentnost i atraktivnost regije kao turističke destinacije. Konkretnije, s dosadašnjeg razvojnog modela koji se temeljio na ponudi sunca i mora za masovnu upotrebu, uz "puno prosječnog niske kvalitete", treba prijeći na nov model kojim se kvaliteta postojeće ponude podiže na višu (3-4 zvjezdice) razinu.
SADRŽAJ	Izrada i provedba programa za kvalitetne turističke proizvode i usluge; uspostava sustava poticaja kvalitete; subvencioniranja kredita i poticaja za podizanje kvalitete u turizmu; certifikacija kvalitete turističkih proizvoda; privlačenje svjetskih brandova u turizmu.
NOSITELJI	UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o./Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri.
INDIKATORI	Manje pritužbi i povećanje broja pohvala za kvalitetu usluga; bolji financijski rezultati pružatelja usluga; povećanje udjela gostiju srednjevisokog socioekonomskog profila; broj i vrsta novih usluga.

CILJ I PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.4: Restrukturiranje i repositioniranje turističkog gospodarstva
MJERA	Mjera 1.4.6: Specijalizacija/diverzifikacija turističkih proizvoda i usluga
CILJ MJERE	Primjenom novog razvojnog modela turizma u Istri nameće se potreba specijalizacije/diverzifikacije postojećih turističkih proizvoda i usluga. Mjera je usmjerena prvenstveno prema razvoju novih turističkih proizvoda i usluga u Istri. Na taj način unaprijedit će se konkurentnost i atraktivnost regije kao turističke destinacije.
SADRŽAJ	Izrada, uspostava i primjena programa za povećanje specijalizacije/diverzifikacije turističkih proizvoda i usluga; razvoj DMC/DMO (Destination management companies/organizations - Društva/agencije/ organizacije za upravljanje turističkom destinacijom); certifikacija turističkih proizvoda (dodjela specijalnih oznaka).
NOSITELJI	UO za turizam Istarske županije/Istarska razvojna turistička agencija, IRTA d.o.o./Turistička zajednica Istarske županije i svi subjekti koji nude turističke proizvode i usluge u Istri.
INDIKATORI	Povećanje kvalitete usluga; broj novih proizvoda i usluga; povećanje prihoda pružatelja usluga u unutrašnjosti Istre; povećanje udjela gostiju srednjevisokog socioekonomskog profila.

CILJ / PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.5: Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva
MJERA	MJERA 1.5.1: Unapređenje infrastrukture za razvoj poljoprivrede i ribarstva
CILJ MJERE	Poboljšati, obnoviti i izgraditi temeljnu infrastrukturu koja će biti u funkciji razvoja poljoprivrede i ribarstva.
SADRŽAJ	Poboljšati, obnoviti i izgraditi lokalne/ nerazvrstane ceste, poljske putove, protupožarne prosojeke; izgraditi vodoopskrbu, odvodnju i kanalizaciju u ruralnom prostoru; izgraditi sustave navodnjavanja; u ribarstvu izgraditi opremu za hlađenje (rashladni lanaca brod-kamion), skladištenje, pakiranje, zbrinjavanje otpada; obnoviti i modernizirati ribarske luke/pristaništa;
NOSITELJI	AZRRI, HOK, Županija, jedinice lokalne samouprave.
INDIKATORI	Broj novih priključka za vodoopskrbu i odvodnju; dužina obnovljenih cesta i putova; poljoprivredna površina koja se navodnja; kapaciteti za hlađenje i skladištenje riba; broj obnovljenih ribarskih luka;

CILJ / PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.5: Razvoj održive poljoprivreda na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva
MJERA	MJERA 1.5.2: Razvoj ruralnog prostora; razvoj poduzetništva na selu; razvoj agroturizma
CILJ MJERE	Sustavom poticaja pridonijeti stvaranju poduzetničke klime da se poljoprivredno stanovništvo, koje ima smisla i volje, počne baviti i razvijati poduzetništvo. Pospješiti povećanje i diverzifikaciju gospodarskih aktivnosti, u ruralnom prostoru, poduprijeti organiziranje malih proizvođača u zadruge i potaknuti razvoj zadrugarstva. Agroturizam dalje sustavno poticati radi širenja u ruralnom prostoru i stalnog podizanja kvalitete.
SADRŽAJ	Dopuniti postojeće i kreirati i razvijati nove programe za informiranje, motivaciju, edukaciju, savjetodavnu pomoć i potporu te poticajne mjere za početak i razvoj poduzetništava. Dopuniti i kreirati nove poticaje za razvoj agroturizma.
NOSITELJI	AZRRI, HOK, Županija, jedinice lokalne samouprave.
INDIKATORI	Broj poljoprivrednih gospodarstva preusmjerenih na poduzetništvo, poduzetničkim pothvatom; broj novih poduzetnika, broj novi radnih mjesta.

CILJ / PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.5: Razvoj održive poljoprivreda na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva
MJERA	MJERA 1.5.3: Vrednovanje i unapređenje proizvodnje autohtonih proizvoda
CILJ MJERE	Unapređenje postojeće i poticanje novih autohtonih (tradicijskih) proizvoda, povećanje zaposlenosti u ruralnom prostoru, njegovanje i očuvanje baštine.
SADRŽAJ	Analiza postojeće proizvodnje i mogućnosti nove proizvodnje prehrambenih proizvoda, pića, proizvoda kućne radinosti; informiranje i edukacija proizvođača - poljoprivrednih gospodarstva, obrtnika, malih i srednjih poduzetnika; sufinanciranje razvoja proizvoda; tehnološka, organizacijska (registriranje, zaštita, dozvole i dr.), marketinška pomoć proizvođačima, povezivanje malih proizvođača; standardiziranje i kontrola kvalitete, brandiranje;
NOSITELJI	AZRRI, HOK, Županija, jedinice lokalne samouprave.
INDIKATORI	Povećanje proizvodnje autohtonih proizvoda i proizvođača; broj novih autohtonih proizvoda; povećanje zaposlenosti u ruralnom prostoru.

CILJ / PRIORITET	Strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → Prioritet 1.5: Razvoj održive poljoprivreda na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva
MJERA	MJERA 1.5.4: Razvoj ribarstva
CILJ MJERE	Unaprijediti i povećati konkurentnost ribarstva kroz izgradnju ribarske infrastrukture, udruživanje i poslovno povezivanje ribara i njihovo stručno usavršavanje.
SADRŽAJ	Izgradnja i obnova ribarskih lučica, veletržnica riba, otkupnih i sabirnih centara, proizvodnih i preradbenih kapaciteta (oprema za hlađenje, proizvodnju, pakiranje, marketing ribljih prerađevina, zbrinjavanje otpada). Poticati osnivanje i unapređivanje rada ribarskih zadruga. Poticati dodatno stručno usavršavanje ribara.
NOSITELJI	Županija, IDA.
INDIKATORI	Količina ulova i prerade ribe; broj ribara i ribarskih zadruga; ulaganja u ribarsku infrastrukturu; financijski učinci ribarstva.

STRATEŠKI CILJ 2. RAZVOJ Ljudskih RESURSA I VISOK DRUŠTVENI STANDARD

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.1: Osiguranje pune zaposlenosti
MJERA	Mjera 2.1.1: Razvoj lokalnog tržišta rada
CILJ MJERE	Kreirati aktivno i fleksibilno tržište rada, na kojemu bi informacije o ponudi i potražnji bile ažurne, te uspostaviti kanale kojima bi se omogućilo da ponuda na tržištu rada anticipira potražnju i sukladno tome da se na vrijeme prilagodi budućim potrebama. Razvoj lokalnog tržišta rada preduvjet je da se postigne uravnoteženost potražnje i potreba za radnom snagom u cilju osiguranja pune zaposlenosti.
SADRŽAJ	Analiza trenutnog stanja na tržištu rada; analiza uskih grla na tržištu rada; definiranje funkcioniranja modela učinkovitog tržišta rada; određivanje uloge ključnih institucija u razvoju lokalnog tržišta rada; prilagodba načina rada svakog od pojedinih "igrača"; edukacija osoblja aktivno uključenih u funkcioniranje sustava; praćenje i mjerenje uspješnost provedbe predviđenog modela.
NOSITELJI	IŽ, JLS, obrazovne ustanove, HZZ.
INDIKATORI	Smanjenje postotka strukturalne nezaposlenosti, smanjenje nezaposlenosti kod posebno osjetljivih društvenih grupa (žene, osobe s invaliditetom i dr.) - porast fleksibilnosti i mobilnosti radne snage u IŽ-u.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.1: Osiguranje pune zaposlenosti
MJERA	Mjera 2.1.2: Regionalni akcijski plan za zapošljavanje
CILJ MJERE	Prikupiti informacije kako bi se bolje prepoznalo lokalno tržište rada (odnosi potreba i ponude za ljudskim resursima).
SADRŽAJ	Izrada upitnika/ankete za poslodavce kroz koji bi se prikupile informacije o trenutačnom stanju zaposlenih unutar određenog poslovnog subjekta, objedinjavanje i obrada podataka dobivenih iz upitnika/ankete; izrada konačne analize dobivenih podataka; upoznavanje obrazovnog sustava sa spoznajama koje su prikupljene upitnikom; uključivanje obrazovnih institucija koje bi provodile prekvalifikacije, dokvalifikacije i ostalu edukaciju; informiranje o kretanjima ponude i potražnje za radnom snagom po srednjim školama i dr.
NOSITELJI	Županija, poslodavci, Hrvatski zavod za zapošljavanje, nezaposleni Istre.
INDIKATORI	Postotak smanjenja broja nezaposlenih osoba u IŽ-u.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.2: Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite
MJERA	MJERA 2.2.1: Unapređenje uvjeta i kvalitete rada u zdravstvenoj djelatnosti
CILJ MJERE	Izgradnja novih kapaciteta i/ili rekonstrukcija i adaptacija postojećih, a radi njihove prilagodbe suvremenim standardima liječenja i boravka korisnika te pružanja adekvatne usluge sukladno potrebama korisnika. Izgradnja nove opće bolnice u Puli.
SADRŽAJ	Izgradnja novih ili adaptacija postojećih bolničkih kapaciteta; osuvremenjivanje medicinske opreme; kontinuirano stručno usavršavanje kadrova; jačanje upravljačkog kapaciteta i uvođenje sustava upravljanja kvalitetom; pojačana zdravstvena zaštita tijekom turističke sezone. Pribavljanje potrebnih suglasnosti i dozvola nadležnih tijela za izgradnju; izrada sve potrebne dokumentacije; izgradnja objekata; opremanje prostora medicinskom i nemedicinskom opremom te izrada prijedloga nove organizacijske i kadrovske strukture.
NOSITELJI	Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Istarska županija, Zdravstvene ustanove u vlasništvu Županije, gradovi i općine u Istarskoj županiji, ostali.
INDIKATORI	Broj postelja u novim i/ili adaptiranim kapacitetima; postotak nabavljene nove medicinske opreme; broj novih dijagnostičkih postupaka; postotak provedenih procedura; broj dodatnih timova Hitne medicinske pomoći, odgovarajuće pojačanje u hitnom traktu OB Pula i turističkim ambulancama.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visoki društveni standard → Prioritet 2.2: Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite
MJERA	Mjera 2.2.2: Prevencija, rano otkrivanje i liječenje bolesti koje su prepoznate kao županijski prioriteti
CILJ MJERE	Rješavanje osnovnih županijskih javnozdravstvenih prioriteta.
SADRŽAJ	Vezano za CA dojke: povećanje dostupnosti mamografije, edukacija i motivacija žena za skrb o zdravlju dojke, edukacija liječnika i patronažnih sestara za rano otkrivanje raka dojke. Kod kardiovaskularnih bolesti: edukacija opće populacije o rizičnim čimbenicima, bolja ponuda preventivnih programa, rano otkrivanje visokog krvnog tlaka. Na području ovisnosti: unapređenje provođenja primarne prevencije, bolje provođenje sekundarne prevencije, unapređenje svih službi za liječenje i rehabilitaciju ovisnosti i bolje provođenje programa liječenja.
NOSITELJI	Istarska županija; zdravstvene ustanove: Opća bolnica, Istarski domovi zdravlja, Zavod za javno zdravstvo; nevladine udruge.
INDIKATORI	Broj izvršenih mamografija, broj žena koje su prošle edukaciju, broj obavljenih kliničkih pregleda dojke; postotak liječenih ovisnika i dr.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.2: Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite
MJERA	Mjera 2.2.3: Unapređenje sociozdravstvene zaštite starijih osoba
CILJ MJERE	Zbog značajnog trenda porasta broja starijih i nemoćnih osoba te promjena u funkcijama kako obitelji tako i sustava socijalne skrbi, nužno je osigurati uvjete za odgovarajuću zaštitu i skrb o takvim osobama. Ona mora prvenstveno odgovarati na specifične potrebe starijih i nemoćnih osoba, racionalno koristiti postojeće i uvoditi nove resurse, poštujući načela supsidijarnosti, ekonomičnosti i učinkovitosti, te međusektorsko i koordinirano rješavanje problema.
SADRŽAJ	Podizanje standarda smještaja i usluge u institucionalnoj skrbi; poticanje izvaninstitucionalnih oblika skrbi; uspostavljanje i razvijanje međusektorske suradnje i koordinacije; poticanje razvoja volontarijata.
NOSITELJI	Istarska županija, jedinice lokalne samouprave, ustanove za skrb o starijim osobama, obitelji.
INDIKATORI	Broj mjesta u domovima institucionalne skrbi u odnosu na ukupan broj starijih osoba, broj zahtjeva za smještaj u dom, broj zahtjeva za pomoć i njegu u kući.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.3: Razvoj ljudskih resursa
MJERA	Mjera 2.3.1: Unapređenje predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja
CILJ MJERE	Uvođenje kvalitetnih promjena u obrazovanju na relaciji obrazovne ustanove, osnivač, gospodarstvo s krajnjim ciljem bržeg zapošljavanja i uključivanja mladih u tržište rada.
SADRŽAJ	Predškolski odgoj: Unapređenje odgojnih radnji, kulture odnosa i suživota s drugom djecom te socijalizacije; poticanje humanističkih i kreativnih odnosa i vještina te stalne edukacije osoblja. Osnovnoškolsko obrazovanje: poticanje kreativnosti djece u razvijanju kulture ponašanja, stjecanje vještina i znanja s naglaskom na društvene i odgojne komponente; poticanje pedagoških i edukativnih sadržaja; angažiranje stručnih djelatnika u nastavi. Srednjoškolsko obrazovanje: programsko objedinjavanje obrazovnog sustava; obrazovanje mentora, profesora i zanimanja koja se gase i za koje treba vršiti dodatne edukacije prema potrebama gospodarstva; priprema za upise u prve razrede srednjih škola; organizacija susreta s gospodarstvom.
NOSITELJI	Učenici srednjih škola IŽ-a, gospodarski subjekti, škole i osnivač.
INDIKATORI	Broj učenika, broj učenika po pojedinim zanimanjima, postotak porasta broja zaposlenih.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.3: Razvoj ljudskih resursa
MJERA	Mjera 2.3.2: Razvoj visokog obrazovanja
CILJ MJERE	Unaprijediti visoko obrazovanje i koncentraciju najnovijih znanja i konkurentnih nastavnih programa kroz osnivanje Sveučilišta u Puli te time povećati kompetencije i broj visokoobrazovanih osoba u IŽ-u što će se ogledati u povećanoj konkurentnosti radne snage. Predviđen je razvoj suvremenih programa usklađenih s razvojnim prioritetima Županije te realizacija vizije snažnijeg gospodarstva zasnovanog na primjeni novih tehnoloških znanja i dostignuća u svrhu razvoja društva znanja te poticanja gospodarske konkurentnosti IŽ-a.
SADRŽAJ	Osnivanje Sveučilišta u Puli; organizacija rada Sveučilišta; preustroj postojećih fakulteta i formiranje odjela; unapređenje postojećih i razvoj novih nastavnih programa u skladu s razvojnim prioritetima IŽ-a; privlačenje, edukacije, doškoloavanje i usavršavanje kadrova za potrebe Sveučilišta; poticanje znanstvenoistraživačkog rada na Sveučilištu; poticanje i promocija međunarodne suradnje (i međunarodnog usavršavanja) te prijenosa novih znanja; izgradnja i opremanje sveučilišnog kampusa; promocija i marketing Sveučilišta i rada Sveučilišta; promocija i jačanje veza Sveučilišta i gospodarstva.
NOSITELJI	Istarska Županija, Sveučilište i JLS.
INDIKATORI	Porast broja visokoobrazovanih osoba u IŽ-u, porast broja sveučilišnih studija usklađenih s najnovijim trendovima i standardima u EU-u; porast kvalitete nastavnih programa; broj visokoobrazovanih studenata usmjerenih na područja koja su od prioritetne važnosti za razvoj IŽ-a; broj studenata koji sudjeluju u međunarodnoj suradnji te broj studenata polaznika međunarodnog usavršavanja.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.3: Razvoj ljudskih resursa
MJERA	Mjera 2.3.3: Jačanje znanstvenih istraživanja
CILJ MJERE	Učinkovito i uspješno odgovoriti na rastuće razvojne potrebe za većim ulaganjem u istraživanja i razvoj. Poboľšati komunikaciju između gospodarstva i znanstvenih institucija radi boljeg iskorištavanja znanja, stručnih znanja i vještina za razvoj gospodarstva i u Źupaniji. Pridonijeti povećanju konkurentnosti istarskog gospodarstva, jačanju znanstvenoistraživačkog rada u Źupaniji, porastu broja znanstvenika, istraživača i studenata; poticati izvrsnost; poticati nove poduzetničke projekte i nove proizvode utemeljene na znanju. Proširiti i osnažiti postojeće te razviti nove znanstveno istraživačke centre kao i centre izvrsnosti, stvoriti jaku bazu znanstvenika, studenata, poticati izvrsnost, međunarodno povezivanje te angažiranje mladih znanstvenika (novi poduzetnički projekti, novi proizvodi utemeljeni na novim tehnološkim znanjima i dostignućima).
SADRŽAJ	Analiza stanja u postojećim znanstvenoistraživačkim centrima i analiza njihovih potreba; analiza stanja u gospodarstvu i analiza njihovih potreba; analiza dostupnih resursa; izrada strategije za proširenje i jačanje postojećih te osnivanje novih znanstvenoistraživačkih centara i centara izvrsnosti; jačanje povezivanja postojećih i novih centara s centrima izvrsnosti u zemljama članicama EU-a; poticati daljnje obrazovanje stručnjaka postojećih i novih centara te njihovo usavršavanje u inozemstvu; financijski podupirati istraživanja na visokoj razini izvrsnosti; izrada dokumentacije potrebne za proširenje i gradnju novih centara; opremanje postojećih i novih ZIC-a radi kvalitetnijeg rada; edukacije, doškolovanja i studijska putovanja za ljude koji će biti zaposleni u njima i za management istih; promocija njihova rada u gospodarstvu i javnosti i pružanje daljnje podrške u radu; edukacija potencijalnih korisnika o rezultatima istraživanja.
NOSITELJI	Istarska Źupanija, znanstvenoistraživački centri, IDA, fakulteti i visokoškolske institucije, Sveučilište u Puli, HGK, HOK, vodeća poduzeća u Źupaniji.
INDIKATORI	Broj proširenih postojećih ZIC i broj novih, broj istraživačkih projekata financiranih i sufinanciranih istraživanja, povećanje broja istraživača; povećanje broja istraživačkih projekata za gospodarstvo; broj programa suradnje s gospodarstvom.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.3: Razvoj ljudskih resursa
MJERA	Mjera 2.3.4: Razvoj i usavršavanje ljudskih resursa u skladu s potrebama gospodarstva
CILJ MJERE	Smanjenje strukturne nezaposlenosti i podizanje razine efikasnosti poduzeća na području Istarske Źupanije.
SADRŽAJ	Analiza trenutačnih programa edukacija; analiza tržišta rada, ponuda i potražnja, procjena budućih potreba, analiza nezaposlenih i određivanje ciljeva centra; identifikacija programa i aktivnosti potrebnih za prevladavanje problema nezaposlenosti te razvoj poduzetnika i menadžera; formiranje edukativnog (re-training) centra; segmentiranje grupa na koje će se djelovati; priprema programa edukacije; objedinjavanje IDA-inih programa edukacije za poduzetnike i menadžere; edukacija osoblja koje će raditi u centru; provedba edukacija.
NOSITELJI	IDA, HGK, HOK, Źupanija, Zavod za zapošljavanje.
INDIKATORI	Broj polaznika tečajeva, postotak smanjenja strukturne nezaposlenosti, povećanje efikasnosti postojećih tvrtki, i povećanje rasta firmi koje su tek osnovane ili u osnivanju.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visoki društveni standard → Prioritet 2.3: Razvoj ljudskih resursa
MJERA	Mjera 2.3.5: Razvoj sustava cjeloživotnog učenja (CU)
CILJ MJERE	Daljnje unapređenje formalno stečenih znanja i vještina radi povećanja kompetencija na tržištu rada kao i povećanja konkurentskih sposobnosti radnih mjesta, a posljedično i podizanja ukupne konkurentnosti gospodarstva Županije.
SADRŽAJ	Osvješčivanje važnosti koncepta i programa CU; utvrđivanje potencijala i zapreka (administrativnih, drugih) za sustavno uvođenje CU na razini Županije; utvrđivanje načina financiranja i stvaranje uvjeta za jačanje CU na poslu; predlaganje i provedba poticajnih aktivnosti za približavanje učenja korisnicima; izrada prijedloga za reformu sveučilišnog i drugih obrazovnih i profesionalnih programa usavršavanja radi poticanja CU; utvrđivanje novih oblika učenja u poduzećima te omogućavanje pristupačnosti učenja u poduzećima; osmišljavanje sustava CU u odnosu na profesionalno i redovno obrazovanje; povezivanje i suradnja javnog i privatnog sektora, utvrđivanje odgovornosti i uloge županijskih upravnih, obrazovnih, nevladinih i drugih razvojnih institucija u promicanju CU.
NOSITELJI	IŽ, JLS, obrazovne ustanove, HZZ.
INDIKATORI	Broj novih programa i alata za poticanje CU, broj zaposlenih koji primjenjuju CU.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.3: Razvoj ljudskih resursa
MJERA	Mjera 2.3.6: Stjecanje znanja i iskustava na međunarodnoj razini
CILJ MJERE	Stvoriti kritičnu masu ljudskih resursa koji će steći znanje i iskustvo kako bi pridonijeli razvoju procesa pripreme za ulazak u Europsku uniju i stekli iskustva putem razmjene u inozemstvu.
SADRŽAJ	Održavanje seminara za stručno osposobljavanje djelatnika državnih službi (JLS, JRS, institucije); održavanje ciklusa treninga o izradi i provedbi projekta EU-a (upravljanje projektnim ciklusima /PCM - <i>Project Cycle Management</i>); organizirati razmjene iskustava na jezičnom, kulturnom i profesionalnom planu, namijenjene djelatnicima državnih službi, mladima, studentima, poduzetnicima, socijalno isključenim osobama odnosno civilnom društvu.
NOSITELJI	Građani, djelatnici državnih službi, udruge, lokalna i regionalna samouprava.
INDIKATORI	Broj održanih seminara i treninga; broj polaznika seminara; broj sudionika u organiziranoj razmjeni iskustva.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.3: Razvoj ljudskih resursa
MJERA	Mjera 2.3.7: Demografski poticaji (potpora roditeljima u podizanju djece)
CILJ MJERE	Poboljšati demografsku strukturu i unaprijediti kvalitetu obiteljskog života u Županiji.
SADRŽAJ	Pomoć mladima pri osamostaljivanju (rješavanje stambenog pitanja, poticaji za zapošljavanje, jaslice i dr.); pomoć samohranim roditeljima i višebrojnim obiteljima (financijska pomoć, utočišta za samohrane majke i dr.); unapređenje korištenja slobodnog vremena mladih (izvannastavne aktivnosti, savjetovališta za mlade, igraonice i radionice, klubovi mladih, sportske aktivnosti i dr.) te sprječavanje i otklanjanje poremećaja u obitelji (savjetovališta za brak i obitelj, sigurna utočišta i dr.).
NOSITELJI	Županija, JLS, centri za socijalnu skrb.
INDIKATORI	Porast broja novorođenih; porast broja djece u obiteljima; povećan broj korisnika potpore roditeljima u podizanju djece.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem
MJERA	Mjera 2.4.1: Jačanje kapaciteta područne (regionalne) samouprave Mjera 2.4.2: Jačanje kapaciteta lokalne samouprave
CILJ MJERE	Jačanje osposobljenosti za učinkovito upravljanje lokalnim i regionalnim razvojem te stvaranje uvjeta za efikasno gospodarenje imovinom kao i brzo i kvalitetno pružanje usluga građanima.
SADRŽAJ	Osnivanje udruge općina, gradova i županije, unapređenje stručnih specifičnih znanja i vještina djelatnika uprave JLS i Županije; kreiranje modela razmjene informacija i suradnje JLS i Županije i pravnih osoba u njihovu vlasništvu, radi ujednačivanja postupanja, primjene propisa i pravne prakse te realizacije razvojnih programa; ubrzavanje postupka i unapređenja kvalitete donošenja akata iz djelokruga JLS, planova i uvjeta za djelovanje građana ili poduzetnika te ubrzavanje i podizanje kvalitete usluga u izdavanju dozvola za poduzetničke aktivnosti; izmjena postojećih zakonskih akata koji reguliraju odnose investitora i lokalne samouprave u korist cjelokupnog razvoja Istarske županije, podizanje kvalitete upravljanja imovinom, kao i podizanje učinkovitosti korištenja resursa iz djelokruga JLS.
NOSITELJI	Tijela uprave općina, gradova i Županije te pravne osobe u njihovu vlasništvu (trgovačka društva i ustanove, građani i poduzetnici/ općine i gradovi, Županija/predstavnička tijela JLS.
INDIKATORI	Broj educiranih djelatnika; broj izdanih akata, postotak povećanja investicija, ubrzavanje postupaka donošenja akata, planova i dr., viša kvaliteta pruženih usluga te kvalitetnija suradnja tijela uprave JLS i Županije (kvalitativni indikatori); porast BDP-a.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem
MJERA	Mjera 2.4.3: Jačanje suradnje s uredom državne uprave i drugim institucijama središnje uprave
CILJ MJERE	Osigurati suradnju u planiranju, donošenju i provedbi razvojnih odluka na razini Županije te omogućiti porast profesionalnih standarda svih institucija, racionalizaciju rada, transparentnost u radu i dostupnost svih službi stanovništvu.
SADRŽAJ	Analiza zakonske regulative i prepletanja odgovornosti i nadležnosti državnih tijela i ureda državne uprave na razini Županije; uspostava sustava kontinuiranog dijaloga o ključnim razvojnim pitanjima; jačanje kapaciteta lokalne samouprave i ureda u zajedničkom odlučivanju o ključnim razvojnim pitanjima i dnevnoj operativi; jačanje kapaciteta u suradnji IŽ-a i JLS sa središnjim institucijama/tvrtkama na razini Županije.
NOSITELJI	Ured državne uprave i Županija.
INDIKATORI	(Kvalitativni): opseg realizirane suradnje sa UDU i institucijama središnje uprave; racionalizacija poslovanja; porast transparentnosti i kvalitete usluga građanima.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem
MJERA	Mjera 2.4.4: Jačanje međužupanijske, međuregionalne i prekogranične suradnje (MMP)
CILJ MJERE	Poticati i unaprijediti suradnju Županije s drugim područjima u zemlji i inozemstvu kroz aktivnije sudjelovanje u pripremi, provedbi, praćenju i vrednovanju međuregionalne i prekogranične (MMP) suradnje.
SADRŽAJ	Intenziviranje MMP suradnje; podizanje razine osposobljenosti za njenu pripremu, provedbu, praćenje i vrednovanje (radionice, seminari, stručna usavršavanja u inozemstvu i dr.); stvaranje mreža suradnje kroz razvojne projekte koji su u fazi pripreme; priprema i provedba projekata od prioritetne važnosti za ukupni razvoj Županije; kadrovsko i tehničko jačanje uprave za pripremu i provedbu projekata MMP-a.
NOSITELJI	Županija, JLS, IDA.
INDIKATORI	Broj predloženih (izrađenih prijedloga) projekata MMP-a; broj realiziranih projekata MMP-a; utjecaj realiziranih projekata na gospodarski i društveni razvoj Županije; broj realiziranih tečajeva za podizanje osposobljenosti za pripremu, provedbu, praćenje i vrednovanje projekata MMP-a.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem
MJERA	Mjera 2.4.6: Unapređenje upravljanja imovinom i prihodima
CILJ MJERE	Povećanje efikasnosti upravljanja regionalnim razvojem kao i razine efikasnosti izvršavanja prava i obveza u samoupravnom djelokrugu općina, gradova i županije.
SADRŽAJ	Uspostava valjane evidencije imovine i obveznika, prihoda i rashoda, osposobljavanje funkcioniranja sustava pravodobne naplate prihoda općina, gradova i Županije, osmišljavanje programa iskorištavanja imovinskih resursa (zakup, najam, koncesija, prodaja i sl.) njihovim stavljanjem u gospodarsku funkciju.
NOSITELJI	Tijela uprave općina, gradova i Županije te pravne osobe u njihovom vlasništvu (trgovačka društva i ustanove).
INDIKATORI	Porast prihoda, smanjenje troškova javne uprave koji se financiraju iz poreza i naknada.

PRIORITET	Strateški cilj 2: Razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → Prioritet 2.5: Razvoj civilnog društva
MJERA	Mjera 2.5.1: Razvoj institucionalnih mehanizama za suradnju i koordinaciju između tijela županijske i lokalne samouprave i civilnog društva
CILJ MJERE	Otvaranjem novih komunikacijskih kanala građani - vlast osiguravaju se mehanizmi za uključivanje javnosti i organizacija građana u rasprave o javnim politikama i planovima društvenog razvoja. Na taj način svi važni razvojni programi postaju "vlasništvo" svih građana u Županiji odnosno lokalnoj zajednici.
SADRŽAJ	Utvrđivanje područja, oblika i načela suradnje; razvijanje modela suradnje lokalnih vlasti s organizacijama, grupama građana i građanskim inicijativama u zajednici; formiranje centara za suradnju radi uključivanja civilnih prijedloga i inicijativa u procedure rasprave i odlučivanja u lokalnoj samoupravi; osposobljavanje organizacija, grupa i građanskih inicijativa za kritičku procjenu i vrednovanje koncepta razvoja zajednice te uključivanje u programe društvenog razvoja putem zastupanja i suradnje s drugim organizacijama i lokalnim vlastima.
NOSITELJI	Organizacije civilnog društva u Istri, županijska i lokalna samouprava.
INDIKATORI	Broj formiranih tijela za suradnju i organizacija uključenih u njihov sastav.

STRATEŠKI CILJ 3. URAVNOTEŽENI RAZVOJ

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnoteženi i održivi razvoj → Prioritet 3.1: Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem
MJERA	MJERA 3.1.1: Unapređenje sustava praćenja kakvoće okoliša
CILJ MJERE	Uspostava kvalitetnog sustava praćenja svih segmenata okoliša (zrak, voda, more, tlo, biološka raznolikost). To je podloga za gospodarenje okolišem Istarske županije.
SADRŽAJ	Određeni programi se već provode (zrak, vode, more) ali nisu postavljeni jedinstveni standardi, ne postoje baze i jedinstveni postupci unosa i obrade te korištenja prikupljenih podataka. Sustav koji postoji nije automatiziran. Provedba mjere omogućila bi konačno preuzimanje cijelog sustava indikatora okoliša (zajednički na razini EU-a) i prilagodbu načina praćenja i izvještavanja sa specifičnim obilježjima prostora IŽ-a. Pobojšat će se metodologija praćenja pojedinih segmenta postavljanjem automatskih mjernih postaja i povećanjem njihova broja. Također, predviđene su aktivnosti definiranja indikatora, standardiziranja unosa podataka u baze i standardiziranje izvještavanja o stanju okoliša; odredit će se javne ustanove koje će provoditi predviđene programe i osmisliti te koordinirati obrazovanje kadrova za potrebe rada u sustavu.
NOSITELJI	Odsjek za zaštitu okoliša IŽ-a, JLS, institucija koje mogu obavljati mjerenja i prikupljati /obrađivati podatke (primjerice Zavod za javno zdravstvo Istarske županije /ZZJZŽ/, Zavod za istraživanje mora Rovinj - IBR, Institut za poljoprivredu i turizam Poreč; JU Natura historica), konzultanti.
INDIKATORI	Broj automatskih postaja za praćenje kakvoće zraka, broj mjernih postaja za praćenje kakvoće voda, mora, tla, bioraznolikosti, bolji i učinkovitiji sustav praćenja kakvoće okoliša, kontinuirani monitoring temeljnih sastavnica okoliša, brži i učinkovitiji programi sanacije u cilju osiguranja zdravijeg okruženja za stanovništvo IŽ-a.

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnoteženi i održivi razvoj → Prioritet 3.1: Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem
MJERA	Mjera 3.1.2: Uspostava županijskog informacijskog sustava o okolišu
CILJ MJERE	Cilj mjere je uvođenje suvremenih informacijskih sustava koji će omogućiti pristup podacima o stanju okoliša prikupljenima tijekom mjerenja (mjera 1) te kontinuirano informiranje zainteresiranih korisnika i šire javnosti o stvarnom stanju okoliša na prostoru IŽ-a.
SADRŽAJ	Sustav će objediniti podatke i informacije iz različitih izvora u jedinstvenu prostorno povezanu (GIS) bazu podataka. Omogućit će pristup javnosti informacijama o okolišu (primjerice www. portal) i sudjelovanje javnosti u odlučivanju o pitanjima okoliša (obrazovanje odgovornih tijela u jedinicama lokalne samouprave). Predviđene aktivnosti za ostvarivanje mjere su načiniti pregled svih izvora podataka i informacija o okolišu, utvrditi oblike informacija i podataka te definirati tokove i mogućnosti dostupnosti i korištenja zainteresiranoj stručnoj i široj javnosti, definirati potrebe za uspostavu cjelovitog sustava (kadrovi i školovanje, oprema, prostor), definirati razine u horizontalnoj i vertikalnoj komunikaciji te osmisliti komunikaciju s javnosti kroz primjerice www portal i poticati sudjelovanje javnosti u odlučivanju o pitanjima okoliša. Informacijski sustav o okolišu čini logičan dio šireg informacijskog sustava svih prostornih i razvojnih podataka relevantnih za kvalitetno upravljanje resursima i razvojem.
NOSITELJI	Istarska županija i jedinice lokalne samouprave.
INDIKATORI	GIS baza podataka o okolišu, kontinuiran unos podataka prikupljenih mjerenjem, obrazovanje djelatnika za rad s podacima i pripremu izvještaja o stanju okoliša, izvještavanje javnosti, broj prikupljenih, obrađenih i unesenih podataka, broj načinjenih izvještaja, broj intervencija za poboljšanje okoliša temeljem analize stanja i podataka, GIS Baza podataka s kontinuiranim praćenjem stanja okoliša temeljem indikatora EU-a, mogućnost usporedbe s ostalim zemljama, mogućnost pravodobnih intervencija.

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → Prioritet 3.2: Unapređenje infrastrukturnih sustava
MJERA	Mjera 3.2.1: Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom
CILJ MJERE	Cilj mjere je uskladiti gospodarenje otpadom na području Županije s ciljevima Strategije gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN br. 130/05), Prostornim planom Istarske županije (Službene novine IŽ 02/02, 1/05, 4/05 i 14/05-pročišćen tekst) te Zakonom o otpadu (NN br. 178/04), koji je usklađen s direktivama EU-a.
SADRŽAJ	Uspostavljanjem sustava prema standardima EU-a vodit će se računa o troškovima gospodarenja otpadom za stanovništvo i gospodarstvo Istarske županije. Temeljne predviđene aktivnosti u sklopu mjere su: osnivanje županijske tvrtke za gospodarenje otpadom sa zadaćom da upravlja županijskim centrom, reciklažnim dvorištima, transfer stanicama, građevinskim deponijima i kompostanama, izgradnja županijskog centra za gospodarenje otpadom, reciklažnih dvorišta i transfer stanica, sanacija i rekonstrukcija postojećih neuvjetnih odlagališta prema lokacijskim i građevinskim dozvolama, čišćenje "divljih odlagališta" i prenamjena prostora kako bi se spriječilo ponovno gomilanje otpada. Također planira se sustavna edukacija stanovništva svih dobni skupina o nastanku, odlaganju i ponovnom korištenju otpada kao sirovine/energenta. Ovom mjerom omogućuje se moderno upravljanje otpadom u IŽ-u i pridonosi kvaliteti života stanovništva.
NOSITELJI	Županijska tvrtka za gospodarenje otpadom, izvršna i predstavnička tijela županije i JLS.
INDIKATORI	Broj saniranih postojećih neuvjetnih odlagališta, broj saniranih "divljih odlagališta", broj radionica/seminara o mogućnostima smanjenja količine otpada (od osnovnoškolskog obrazovanja nadalje), integrirani sustav gospodarenja otpadom na području IŽ-a u funkciji, sanirana divlja odlagališta, obrazovano stanovništvo, dugoročno smanjenje negativnih utjecaja na tlo, vode i zdravlje stanovnika IŽ-a.

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → Prioritet 3.2: Unapređenje infrastrukturnih sustava
MJERA	Mjera 3.2.2: Izgradnja i unapređenje sustava vodoopskrbe
CILJ MJERE	Cilj mjere je osigurati trajnu opskrbu kvalitetne vode i zdravstveno ispravne vode za piće na području Istarske županije za potrebe stanovništva, turizma i drugih gospodarskih djelatnosti (prema odredbama članaka 39. do 44. Odluke o zonama sanitarne zaštite izvorišta vode za piće u Istarskoj županiji (Sl. novine 12/05).
SADRŽAJ	Mjera predviđa aktivnosti na izradi i implementaciji Programa mjera zaštite izvorišta pitke vode, izradu vodoopskrbnog plana IŽ-a, Provedbu terminskog plana organizacijske i tehničko tehnološke rekonstrukcije postojećih sustava, izgradnju nove vodovodne mreže i popravljivanje stanja postojeće (rekonstrukcija, automatsko praćenje pokazatelja važnih za kakvoću krajnjeg proizvoda. Također mjera predviđa aktivnosti na izradi i provedbi programa obrazovanja šire javnosti te uvođenje i razradu administrativnih mjera na lokalnoj razini za stimuliranje uštede te zabranu korištenja obrađene ili "pitke vode" u poljoprivrednoj djelatnosti.
NOSITELJI	Vodoopskrbna poduzeća u Istarskoj županiji i sve jedinice lokalne samouprave.
INDIKATORI	Broj km novoizgrađene primarne i sekundarne vodoopskrbne mreže, broj novoizgrađenih vodoopskrbnih građevina u sustavu, broj km provedene rekonstrukcije postojeće vodoopskrbne mreže, broj kućanstava priključenih na sustav javne vodoopskrbe, broj gospodarskih subjekata vezanih na javni vodoopskrbni sustav, sigurna opskrba zdravstveno ispravnom pitkom vodom stanovništva i gospodarstva IŽ-a.

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → Prioritet 3.2: Unapređenje infrastrukturnih sustava
MJERA	Mjera 3.2.3: Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
CILJ MJERE	Mjerom se osiguravaju aktivnosti na izgradnji kanalizacijskog sustava i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u zonama zaštite izvorišta te dovršetak izgradnje postojećih sustava u priobalju s povećanjem stupnja obrade otpadnih voda do kakvoće koja se može upuštati u obalno more.
SADRŽAJ	Predviđena je edukacija u području zaštite voda. Konkretno aktivnosti su usmjerene na realizaciju programa izgradnje kanalizacijske mreže i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda malih naselja u obuhvatu vodozaštitnih područja u Istarskoj županiji, dovršetak izgradnje postojeće i izgradnja nove primarne i sekundarne kanalizacijske mreže za naselja u priobalju te povećanje stupnja pročišćavanja otpadnih voda postojećih uređaja i izgradnja novih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za naselja u priobalju. Mjera osigurava zaštitu podzemnih i površinskih voda i mora te pridonosi kvaliteti života stanovnika IŽ-a.
NOSITELJI	Za provedbu mjere odgovoran je IVS (istarski vodozaštitni sustav).
INDIKATORI	Broj izgrađenih sustava javne odvodnje (primarna i sekundarna mreža sa građevinama i uređaji za pročišćavanje otpadnih, broj km obavljenih rekonstrukcija postojeće mreže i građevina te uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, broj kućanstava priključenih na sustav javne odvodnje s visokim stupnjem pročišćavanja otpadnih voda, dugoročna zaštita izvora pitke vode i kakvoće mora u priobalju.

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → Prioritet 3.2: Unapređenje infrastrukturnih sustava
MJERA	Mjera 3.2.4: Plinifikacija Županije
CILJ MJERE	Cilj mjere je svakom potencijalnom korisniku na području Županije omogućiti uporabu plina pod jednakim uvjetima.
SADRŽAJ	Realizacija projekta korištenja nalazišta plina u sjevernom Jadranu, opskrba potrošača prirodnim plinom iz europskog umreženog sustava, izgradnja sustava distribucije plina i opskrba plinom (prirodnim plinom i ukalupljenim naftnim plinom), izgradnja podmorskog i kopnenog plinovoda (do Karlovca). Korištenjem ekološki prihvatljivih energenata poput plina smanjit će se onečišćavanje zraka i potaknuti očuvanje okoliša.
NOSITELJI	Plinara d.o.o., INA, koncesionari - JLS.
INDIKATORI	Broj kilometara novoizgrađene plinske mreže, broj kućanstava koja će se priključiti na plinsku mrežu, broj gospodarskih subjekata koji će se priključiti na sustav opskrbe plinom, povećanje postotka stanovništva spojenih na sustav opskrbe plinom, povećanje postotka gospodarskih subjekata spojenih na sustav opskrbe plinom.

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → Prioritet 3.2: Unapređenje infrastrukturnih sustava
MJERA	Mjera 3.2.5: Korištenje obnovljivih izvora energije
CILJ MJERE	Cilj je stvoriti preduvjete za uštede u korištenju fosilnih izvora energije te očuvanje okoliša kroz smanjenu emisiju štetnih tvari nastalih izgaranjem ugljena i nafte u proizvodnji električne energije.
SADRŽAJ	Stimulacijom korištenja ekološki prihvatljivih energenata kao što je plin i obnovljivih izvora energije (vjetar, hidropotencijal, sunce, biomasa) očuvat će se prirodni resursi i smanjiti onečišćavanje zraka. Temeljne aktivnosti predviđene projektom su nastavak projekta plinifikacije Istre, definiranje lokacija male hidroelektrane i vjetroelektrane u prostornim planovima, obvezati turističku privredu da koristi sunčevu energiju, izraditi dokumentaciju i izgraditi male sustave proizvodnje električne energije korištenjem obnovljivih izvora energije, sidroelektrana, vjetroelektrana te mogućnosti korištenja otpada i biomase za proizvodnju energije. Mjera predviđa i aktivnosti na osmišljavanju i primjeni sustava stimulacija za uvođenje sunčevih kolektora, stimulacija za ugradnju termoizolacije stambenih i poslovnih objekata radi smanjenja potrošnje energije za grijanje te stimulacija za ugrađivanje limitatora za potrošnju električne energije u stambene i poslovne objekte. Također, predviđeno je kontinuirano obrazovanje stanovništva o energetske učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije.
NOSITELJI	HEP uz potporu JŽ-a , te JLS.
INDIKATORI	Smanjenje potrošnje fosilnih goriva; uvođenje novih energetske tehnologija, broj kućanstava/ tvrtki koje koriste obnovljive izvore energije (solarni kolektori, male vjetroelektrane, biodigesteri), smanjenje potrošnje električne energije, smanjenje emisije štetnih tvari u okoliš nastalih izgaranjem fosilnih izvora energije, zadovoljenje svih potreba za energijom, smanjenje troškova za energiju, povećana razina energetske učinkovitosti, očuvanje okoliša korištenjem suvremenih energetske tehnologija s manjim emisijama štetnih tvari u okoliš.

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → Prioritet 3.2: Unapređenje infrastrukturnih sustava
MJERA	Mjera 3.2.6: Izgradnja i održavanje sustava prometne infrastrukture
CILJ MJERE	Unapređenje postojeće prometne infrastrukture kao pretpostavke skladnog razvoja na cijelom prostoru IŽ-a.
SADRŽAJ	Unapređenje stanja cestovne mreže: dovršenjem izgradnje punog profila autoceste Istarskog ipsilona; izgradnjom zaobilaznica oko naselja; rekonstrukcijom dotrajalih i kvalitetom neodgovarajućih segmenata cestovne mreže. Izgraditi dugoročni razvojni plan unapređenja željezničke mreže. Razvoj zračnog prometa u funkciji podizanja kvalitete/dostupnosti turističkih lokaliteta.
NOSITELJI	Županija, JLS, HC, HŽ.
INDIKATORI	Km obnovljenih i izgrađenih cestovnih dionica; ulaganja u razvoj željezničkog i zračnog prijevoza.

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → Prioritet 3.3: Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja Unapređenje infrastrukturnih sustava
MJERA	Mjera 3.3.1: Poticajne mjere za razvojne projekte u unutrašnjosti
CILJ MJERE	Pridonijeti smanjivanju jaza između razvijenosti priobalja i unutrašnjosti Istre, prvenstveno poticanjem razvoja unutrašnjosti, ali i svih drugih područja sa zaostajanjem u razvoju (PZR).
SADRŽAJ	Analiza razvijenosti (gospodarstvo, društvene djelatnosti i ljudski resursi, infrastruktura, okoliš) jedinica lokalne samouprave u Županiji; utvrđivanje razvojnih ciljeva i prioriteta; izrada razvojnih programa; utvrđivanje sustava poticaja za razdvojene projekte u gospodarstvu, društvenim djelatnostima, razvoju ljudskih resursa, infrastrukture i jačanju kapaciteta za upravljanje; izrada sustava kriterija za određivanje prioriteta u poticajima projektima za razvoj unutrašnjosti; pribavljanje dodatnih financijskih i drugih resursa iz vlastitih i drugih izvora (razvojni programi institucija u Hrvatskoj, u EU-u, međunarodnih, kroz bilateralne programe, izvori privatnog kapitala i dr.).
NOSITELJI	Županija, IDA, JLS.
INDIKATORI	U unutrašnjosti Istre: broj razvojnih projekata, broj novozaposlenih, broj novootvorenih poduzeća, iznosi ulaganja u gospodarstvo, društvene djelatnosti i infrastrukturu, broj i struktura stanovništva, porast i struktura proračuna JLS.

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → Prioritet 3.3: Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja
MJERA	Mjera 3.3.2: Zaštita obalnog pojasa u urbanim područjima
CILJ MJERE	Racionalno upravljanje i uređenje neizgrađenih dijelova obalnog pojasa u urbanim područjima u sustavu prostornog uređenja.
SADRŽAJ	Mjerom će se postići harmonizacija sustava odlučivanja o namjeni i uvjetima korištenja neizgrađenih dijelova obalnog pojasa na razini države, županije i gradova/općina; predviđene aktivnosti predviđaju uspostavu konzilijarnih mehanizama između različitih stupnjeva odlučivanja i kontrole procesa u prostoru, nabavku odgovarajuće računalne i telekomunikacijske opreme za on line konferencije, sinhronizaciju različitih GIS sustava u izgradnji.
NOSITELJI	Nadležna tijela za prostorno uređenje, održivi razvoj i graditeljstvo u državi, Županiji i gradovima/općinama.
INDIKATORI	Brzina uspostave sustava konzilijarnog odlučivanja, brzina sinkronizacije izgradnje GIS sustava, kakvoća, analiza i dostupnost podataka i rezultata u javnosti, povećanje brzine i kakvoće izrade dokumenata prostornog uređenja.

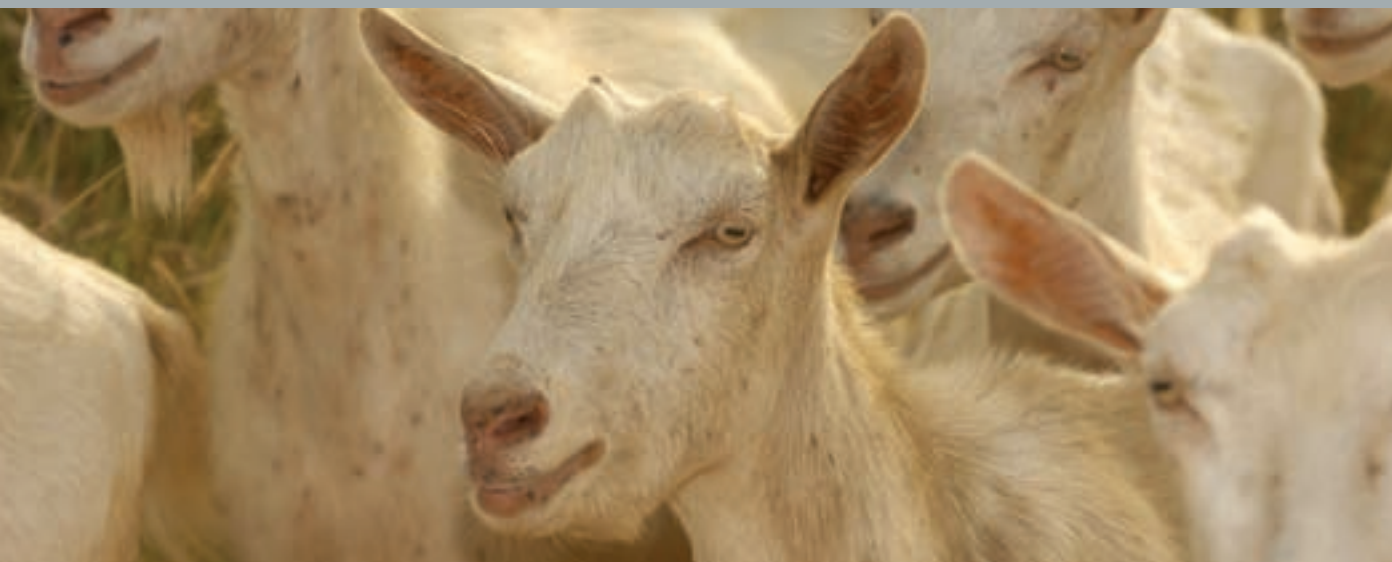
PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → Prioritet 3.4: Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine.
MJERA	MJERA 3.4.1: Opremanje sustava zaštite i spašavanja
CILJ MJERE	Cilj provođenja mjere je osiguranje materijalno-tehničkih i kadrovskih uvjeta za suvremeno djelovanje službi u odgovoru na eventualne elementarne nepogode i druge ugroze.
SADRŽAJ	Mjerom će se osigurati pravodobno reagiranje službi za spašavanje kako bi se zaštitila imovina i priroda od mogućih prirodnih i drugih nepogoda na cijelom području Istarske županije. Predviđene aktivnosti uključuju nabavu i ugradnju opreme, razvoj softverskog programa te edukaciju osoblja i svih drugih korisnika.
NOSITELJI	Služba zaštite i spašavanja Istarske županije.
INDIKATORI	Broj specijalnih vozila, broj nove komunikacijske opreme, broj uspješnih intervencija.

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → Prioritet 3.4: Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine.
MJERA	MJERA 3.4.2: Edukacija stanovništva
CILJ MJERE	Cilj provođenja mjere je stvaranje smještajno-tehničkih uvjeta za pripadnike vatrogasne i civilne zaštite te za organiziranje i provođenje osposobljavanja svih subjekata zaštite i spašavanja.
SADRŽAJ	Ostvarenjem ove mjere svim će se stanovnicima na području Istarske županije pružiti edukacijski programi zaštite i spašavanja ljudi i imovine, a subjektima zaštite i spašavanja osigurati kvalitetna dodatna obuka. Provedba mjere uključuje organiziranje i provođenje aktivnost osiguranja smještajnog kapaciteta koji uključuje izgradnju objekata, opremanje objekata za održavanje predavanja i obuke te provođenje potrebne edukacije predavača.
NOSITELJI	Služba zaštite i spašavanja Istarske županije.
INDIKATORI	Broj seminara, treninga za širu javnost, broj propagandnih poruka.

PRIORITET	Strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → Prioritet 3.4: Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine.
MJERA	MJERA 3.4.3: Zaštita i spašavanje na moru
CILJ MJERE	Cilj mjere je osigurati uvjete za opremanje vatrogasnog sustava i sustava spašavanja plovilima i ronilačkom opremom.
SADRŽAJ	Mjerom će se dodatno poboljšati kvaliteta i kvantiteta zaštite i spašavanja na moru koja pridonosi povećanju sigurnosti svih stanovnika i turista na području Istarske županije. Ona povećava efikasnost i podiže kvalitetu osposobljenih jedinica zaduženih za spašavanje na moru te na taj način pridonosi razvoju turizma i time povećanju standarda života svih stanovnika na području cijele Županije. U sklopu ove mjere predviđene su aktivnosti nabave plovila i opreme, opremanje spasilačkih baza i prostora za ekipe te edukacija spasilaca, vatrogasaca odnosno ronioaca.
NOSITELJI	Služba zaštite i spašavanja Istarske županije.
INDIKATORI	Broj specijalnih plovila, broj nove komunikacijske opreme, broj uspješnih intervencija.

STRATEŠKI CILJ 4. PREPOZNLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA

PRIORITET	Strateški cilj 4: Prepoznatljivost istarskog identiteta → Prioritet 4.1: Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja
MJERA	MJERA 4.1.1: Valorizacija i zaštita prirodnih vrijednosti
CILJ MJERE	Identificirati, zaštititi i održivo koristiti veliko bogatstvo prirodne baštine
SADRŽAJ	Uložiti znatnija sredstva u aktivnosti vezane uz djelatnosti identifikacije, a potom i zaštite i održivog korištenja prirodne baštine IŽ-a. Okvir za djelatnost treba postaviti izradom Programa zaštite prirode IŽ-a. Od operativnijih aktivnosti u okviru zaštite i upravljanja, osnovni smjerovi djelovanja su: 1) identifikacija posebno vrijednih dijelova prirode koji još nisu niti prepoznati kao vrijedni posebnog režima upravljanja s ciljem očuvanja vrijednih fenomena i značaja u široj cjelini IŽ-a; 2) intenziviranje prevođenja u status zaštićenih za velik broj područja trenutačno prepoznatih prostornim planom IŽ-a, ali ne i zaštićenih prema sektorskom zakonu o zaštiti prirode; 3) operativnija zaštita dijelova prirode koji se trenutačno štite gotovo isključivo formalno/ "papirnato", a ne i sustavnim djelovanjem; 4) skladno mirenje "zaštite" i "održivog korištenja" kroz osmišljavanje planova upravljanja/zaštite/gospodarenja, koji očuvanu vrijednost koriste kao komparativnu razvojnu prednost, a ne kao ograničenje u razvoju.
NOSITELJI	Istarska županija, JLS, TZIŽ, TZO/G, Natura Histrica, NVU, udruge turističkih poduzetnika, poljoprivredne zadruge ...
INDIKATORI	Udio površine IŽ-a koji je pod nekim režimom posebnog upravljanja s ciljem zaštite prirodnih vrijednosti; broj turističkih sadržaja koji kao važan značajan element imaju atraktivnost zaštićene prirodne baštine.

PRIORITET	Strateški cilj 4: Prepoznatljivost istarskog identiteta → Prioritet 4.2: Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja
MJERA	Mjera 4.2.1: Osnivanje i umreženje institucija važnih za kulturni razvitak i prepoznatljivi istarski identitet
CILJ MJERE	Osnivanje novih i umreženje postojećih institucija koje mogu definirati, očuvati i propagirati regionalni istarski identitet, sustavno ga putem raznih manifestacija ponuditi turistima i stanovnicima Istre te podizanje kvalitete znanstvenog, kulturnog i obrazovnog rada potrebno je radi definiranja ciljeva kojima se ostvaruje regionalna prepoznatljivost te radi dogovora o strategiji njezine realizacije.
SADRŽAJ	Osnivanje Istarske kulturne agencije; osnivanje Muzeja moderne i suvremene umjetnosti; osnivanje agencije ili Zavoda za zaštitu spomenika Istre; osnivanje Instituta za društvena/regionalna istraživanja; programsko umreženje POU; programsko umreženje gradskih i županijskih muzeja; programsko umreženje gradskih knjižnica; Programsko umreženje postojećih i novoosnovanih institucija (DAPA, IKA, MMISUI, muzeji...); povezivanje sa međunarodnim znanstvenim i stručnim institucijama.
NOSITELJI	Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i prosvjetu; Istarsko sveučilište - Institut za društvena/regionalna istraživanja; postojeće institucije - POU, gradske knjižnice, gradski i županijski muzeji; novoosnovane institucije - IKA, MMSUI, Agencija ili Zavod za zaštitu spomenika Istre.
INDIKATORI	Broj osnovanih institucija, povećan broj studenata, stručnjaka i znanstvenika koji se bave regionalnim temama.

PRIORITET	Strateški cilj 4: Prepoznatljivost istarskog identiteta → Prioritet 4.2: Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja
MJERA	Mjera 4.2.2: Očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine
CILJ MJERE	Zaštitom i obnovom građevina kulturne baštine koje imaju i značajan turistički potencijal, restauriranjem pokretne i nepokretne baštine, otvaranjem radionica starih - autohtonih obrta, poticanjem osnivanja KUD-ova i manifestacija izvorne kulture očuvat će se materijalna i duhovna baština kako bi prepoznatljivi istarski identitet bio dio svakodnevnog življenja.
SADRŽAJ	Obnova kaštela, vila, stancija, ruralnih sredina.....; restauracija fresaka, slika, orgulja, statua...; osnivanje radionica za izradu tipičnih istarskih instrumenata, oruđa, tekstila.....; osnivanje te stručna i financijska potpora postojećim KUD-ovima; umreženje te financijska i stručna potpora manifestacijama koje promiču istarske kulturne vrijednosti i tradiciju; povezivanje sa zainteresiranim gospodarstvenicima, institucijama i pojedincima; povezivanje s međunarodnim institucijama radi traženja sredstava te stručne pomoći.
NOSITELJI	Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i prosvjetu, nadležne stručne institucije (EMI, Uprava za zaštitu baštine.....), KUD-ovi, jedinice lokalne samouprave.
INDIKATORI	Broj obnovljene i promovirane materijalne i duhovne baštine, broj organiziranih manifestacija - izložbi, predstavljanja, gostovanja.

PRIORITET	Strateški cilj 4: Prepoznatljivost istarskog identiteta → Prioritet 4.2: Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja
MJERA	Mjera 4.2.3: Obrazovanje za njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti
CILJ MJERE	Stimuliranje kulturnih i edukacijskih aktivnosti raznolikih segmenata kulturnog života, te osiguranje unutar županijske, međuregionalne i međunarodne kulturne i obrazovne suradnje radi njegovanja istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti.
SADRŽAJ	Donošenje programa rada za odgojne i obrazovne institucije; priprema nastavnih sredstava i načina rada za zavičajno obrazovanje; povezivanje sa znanstvenim i stručnim institucijama, a posebno osnivanjem Studija za restauraciju i Instituta za društvena/regionalna istraživanja pri istarskom sveučilištu; povezivanje s gospodarstvom i sponzorima radi dodatnog stimuliranja raznolikih kulturno-edukacijskih aktivnosti; povezivanje s međunarodnim znanstvenim i stručnim institucijama radi ostvarenja unutaržupanijske, međuregionalne i međunarodne kulturne i obrazovne suradnje; suradnja s regionalnim medijima.
NOSITELJI	Polaznici vrtića, učenici, studenti; odgajatelji, učitelji i profesori, stručnjaci, znanstvenici; medijski djelatnici; stanovnici Istre i njihovi gosti.
INDIKATORI	Broj djece koja pohađaju zavičajnu nastavu i kulturno-edukacijske aktivnosti studenata i broj znanstvenika koji sudjeluju u istraživačkim projektima.

PRIORITET	Strateški cilj 4: Prepoznatljivost istarskog identiteta → Prioritet 4.3: Razvoj multikulturalizma
MJERA	Mjera 4.3.1: Unapređenje rada institucija i udruga nacionalnih manjina
CILJ MJERE	Potporna razvoju multikulturalnih projekata, odnosno povećavanje mogućnosti suradnje s više kulturnih skupina pa tako i regija u Europi.
SADRŽAJ	Poticanje suradnje između etničkih skupina u Istarskoj županiji i zainteresiranih institucija u prijateljskim regijama s kojim je već ostvarena suradnja na institucionalnoj razini; uključivanje postojećih udruga etničkih skupina putem sustavnog informiranja o mogućnostima sudjelovanja u programima EU-a odnosno korištenja sredstava za kvalitetnu promociju njihova rada; organizacija ciljanih manifestacija za očuvanje multikulturalizma.
NOSITELJI	Građani, civilno društvo.
INDIKATORI	Broj ostvarenih novih kontakata, opseg nove realizirane suradnje.

Povezanost i usklađenost ciljeva i mjera ROP-a s nacionalnim ciljevima i ciljevima Europske unije

Razvoj se ne događa u izolaciji, pa je prepoznavanje i uvažavanje šireg planskog konteksta ključan element svakog razvojnog plana. Širi planski kontekst za ROP Istarske županije su nacionalni razvojni planovi i strategije (i sektorski i integralni), te još šire -politike, strategije i programi EU-a. Prilikom pripreme ROP-a IŽ-a stalno se vodilo računa o njegovoj usklađenosti s tim širim okvirom: počevši od osnovne analize, gdje se pri identifikaciji potreba implicitno koristilo spoznaje o postojećim prijedlozima rješenja tipičnih razvojnih problema; preko SWOT analize, gdje znatan dio prilika pružaju upravo inicijative i programi s viših razina i šireg okružja; do samog utvrđivanja ciljeva i prioriteta, gdje se nastojalo da razvojni ciljevi i prioriteti IŽ-a slijede opći smjer zadan ciljevima i prioritetima RH i EU-a, konkretizirajući ih uvažavanjem posebnosti IŽ-a.

4.1 POVEZANOST S NACIONALNIM RAZVOJNIM CILJEVIMA

U okolnostima gdje u RH još uvijek ne postoji široko participativnim procesom izrađen i još širim konsenzusom usvojen integralni nacionalni razvojni plan, što neupitno predstavlja znatno ograničenje pri izradi razvojnih strategija odnosno određivanju razvojnih ciljeva i prioriteta na nižim razinama, prilikom izrade ROP-a IŽ-a ključni nacionalni ciljevi i prioriteti "iščitavani" su iz većeg broja postojećih nacionalnih strateških dokumenata, uključujući: 1) nacrt Nacionalne razvojne strategije za razdoblje 2006. - 2013. pod nazivom "Hrvatski put u prosperitet", koji je nedavno pripremio Središnji državni ured za razvojnu strategiju; 2) strateški dokument Nacionalnog vijeća za konkurentnost (NVK) pod nazivom "55 preporuka za ostvarivanje konkurentnosti", koji je Vlada RH predstavila i prihvatila u proljeće 2004. godine; 3) Nacionalnu strategiju regionalnog razvoja Hrvatske, čija je izrada dovršena u listopadu 2005. godine; 4) integralnu nacionalnu Strategiju prostornog uređenja RH; te 5) razne druge sektorske strategije (prvenstveno zaštite okoliša).

4.1.1 Usklađenost ciljeva ROP-a s ciljevima Nacionalne razvojne strategije

Dokument "Hrvatski put u prosperitet" definira 10 prioriteta područja djelovanja, a unutar svakog područja razvojne ciljeve i potrebne instrumente za njihovo ostvarenje. Usporedba navedenih prioriteta sa strateškim ciljevima i prioritetima ROP-a otkriva visoku podudarnost u mnogim područjima (vidi Tablica 52).

Tablica 52. Prioritetna područja djelovanja prema Nacionalnoj razvojnoj strategiji i njihovo uvažavanje u ciljevima i prioritetima određenim ROP-om IŽ-a

PRIORITETNA PODRUČJA "HRVATSKOG PUTA U PROSPERITET"		PRIORITETI ROP-a IŽ-a KOJIMA SE PODUPIRE UNAPREĐENJE STANJA U PRIORITETNIM PODRUČJIMA PREPOZNATIM U NACIONALNOJ RAZVOJNOJ STRATEGJI
1.	Ljudi i znanje	strateški cilj 2: razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → prioritet 2.3: razvoj ljudskih resursa
2.	Socijalna kohezija i socijalna pravda	strateški cilj 2: razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → prioritet 2.2: Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite
3.	Promet i energija	strateški cilj 3: uravnotežen i održiv razvoj → prioritet 3.2: unapređenje infrastrukturnih sustava
4.	Priroda, prostor i regionalni razvitak	strateški cilj 2: razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → prioritet 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem strateški cilj 3: uravnotežen i održiv razvoj → prioritet 3.1: Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem; prioritet 3.3: Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja Strateški cilj 4: prepoznatljivost istarskog identiteta → prioritet 4.1: Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja; prioritet 4.2: Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja
5.	Makroekonomska stabilnost i gospodarska otvorenost	Strateški cilj 1: konkurentno gospodarstvo → prioritet 1.1: Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo
6.	Financije i kapital	-
7.	Poduzetnička klima	Strateški cilj 1: konkurentno gospodarstvo → prioritet 1.1: Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo strateški cilj 2: razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → prioritet 2.1: Osiguranje pune zaposlenosti
8.	Znanost, tehnologija i informacijsko-komunikacijska tehnologija	Strateški cilj 1: konkurentno gospodarstvo → prioritet 1.2: Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja; prioritet 1.3: Razvoj informacijskog društva
9.	Privatizacija i restrukturiranje	Strateški cilj 1: konkurentno gospodarstvo → prioritet 1.4: Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva
10.	Nova uloga države	strateški cilj 2: razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → prioritet 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem; prioritet 2.5: Razvoj civilnog društva

4.1.2 Usklađenost ciljeva ROP-a s ciljevima Nacionalnog vijeća za konkurentnost

Preporuke NVK-a prepoznate su od samih dionika u ranoj fazi izrade ROP-a kao izrazito relevantne te su na značajan način pridonijele kako artikuliranju razvojne vizije IŽ-a tako i detaljnijem određenju njenih razvojnih ciljeva i prioriteta. Najjasnije se to očituje u odabiru "konkurentnog gospodarstva" kao prvog strateškog cilja ROP-a IŽ-a. Konkretnije, "preporuke" se odnose na sedam područja (vidi Tablica 53), a ROP-om IŽ-a, ponajprije njegovim prvim i drugim strateškim ciljem - konkurentno gospodarstvo; razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard - te pripadajućim prioritetima i mjerama, naročito su prepoznate i preuzete preporuke iz prvog, četvrtog, petog, i šestog područja, dok se preporuke iz sedmog područja aktivno provodilo samim načinom izrade i pripremama za provedbu ROP-a.

Tablica 53. "55 preporuka" Nacionalnoga vijeća za konkurentnost (2004.)

ŠIRA TEMA	PREPORUKA
I. OBRAZOVANJE ZA RAST I RAZVOJ	1) Povećati uključenost odraslih u programe dodatnog obrazovanja; 2) Obavljati procjenu znanja i vještina potrebnih na budućem tržištu rada; 3) Prilagoditi obrazovne programe razvoju znanja i vještina potrebnih u budućnosti; 4) Povećati vertikalnu i horizontalnu prohodnost poslijeobaveznog obrazovnog sustava; 5) Unaprijediti visoko obrazovanje; 6) Povećati broj studenata prirodnih i tehničkih znanosti; 7) Osvremeniti obrazovanje nastavnika ("poučiti učitelje"); 8) Provesti eksternu i međunarodnu evaluaciju te povećati ulogu društva; 9) Povećati ulogu privatnog sektora u obrazovanju; 10) Povećati državna ulaganja u obrazovanje; 11) Uključiti što više djece u predškolski odgoj.
II. PRAVNA DRŽAVA SUKLADNA EU-u	12) Unaprijediti slobodno tržišno natjecanje; 13) Povećati transparentnost poslovanja javnih poduzeća i privatizirati neke javne usluge; 14) Osvremeniti zakone i regulaciju postupaka javne nabave; 15) Smanjiti broj posebnih vlasničkopravnih uređenja; 16) Uspostaviti pouzdane zemljišnoknjižne evidencije te unaprijediti rad na području zemljišnih knjiga, autorskog prava i srodnih prava te industrijskog vlasništva; 17) Reorganizirati pravosudna tijela i službe; 18) Povećati brzinu i učinkovitost pravosuđa; 19) Poticati mirna rješenja i alternativne metode rješavanja sporova; 20) Osnažiti načelo racionalne organizacije javne uprave; 21) Jačati institucionalne kapacitete javne uprave; 22) Jačati profesionalizam, etičke standarde i depolitizaciju upravne službe; 23) Debirokratizacija - orijentacija na rezultate, transparentnost i otvorenost u radu javne uprave; 24) Decentralizacija.
III. TROŠKOVNA I CJENOVNA KONKURENTNOST	25) Osiguranje bržeg rasta proizvodnosti od rasta troškova rada; 26) Jačanje konkurencije na domaćem tržištu i bolja regulacija monopola i kvazi-monopola; 27) Smanjiti porezni teret;
IV. RAZVOJ INOVATIVNOSTI I TEHNOLOGIJE	28) Potaknuti širenje sustava standarda kvalitete i povećanja proizvodnosti u poduzećima; 29) Organizirati "Enterprise Croatia"; 30) Unaprijediti sustav poticaja za tehnološke aktivnosti poduzeća; 31) Unaprijediti sustav potpore transferu tehnologije i proširiti ga shemom potpore "Poduzećima koja uče"; 32) Uvođenje i modernizacija statističkog sustava ekonomije znanja; 33) Uspostaviti nacionalnu nagradu za inovativnost za pojedince i poduzeća
V. JAČANJE MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA	34) Razvijati poduzetničku kulturu; 35) Osmišljavati konzistentne vladine politike i instrumente za poticanje poduzetničkih aktivnosti; 36) Ukloniti administrativne zapreke u svim fazama životnog ciklusa poduzetničkog pothvata, od pokretanja, preko razvoja, do faze vlasničkog transfera; 37) Stimulirati razvoj tržišta kapitala za financiranje novih poslovnih pothvata te malih i srednjih poduzeća s potencijalom rasta; 38) Razvijati infrastrukturu institucija za pružanje stručnih usluga malim i srednjim poduzećima; 39) Utvrditi <i>benchmark</i> proizvodnosti za sektor malih i srednjih poduzeća prema odgovarajućim industrijama u EU-u; 40) Stimulirati "izvozni mentalitet" malih i srednjih poduzeća; 41) Smanjivati regionalnu razvojnu neravnotežu korištenjem klastera.
VI. REGIONALNI RAZVOJ I RAZVOJ KLASTERA	42) Primijeniti osnovna načela suvremene regionalne politike; 43) Uspostaviti zakonski i institucionalni okvir za učinkovito vođenje regionalne politike; 44) Poticanje lokalnih razvojnih inicijativa i instrumenata razvoja; 45) Razviti financijske poticaje za regionalni razvoj na svim razinama; 46) Razvoj klastera; 47) Osnažiti gospodarsku komponentu razvoja u prostornom planiranju i upravljanju prostorom; 48) Okrupnjivati teritorijalne jedinice koje su predmet regionalnog razvoja.
VII. STVARANJE POZITIVNOG STAVA I LIDERSTVA	49) Prezentirati javnosti objektivnu ocjenu stanja u gospodarstvu i na toj ocjeni stvarati osjećaj hitnosti radikalnih promjena; 50) Političko vodstvo mora izgraditi tim ljudi koji će biti spreman i sposoban inicirati promjene i njima upravljati; 51) Kreirati razvojnu viziju i oko nje okupiti vodeće stručnjake i dobiti njihovu podršku; 52) Čelni ljudi Vlade moraju cijelu javnost točno i jasno stalno obavještavati o promjenama i ciljevima provedbe cjelovitog paketa reformi; 53) Za pronalaženje pojedinih rješenja služiti se inozemnim iskustvima i provjerenim metodologijama; 54) Definirati, priopćavati i ostvarivati kratkoročne i srednjoročne ciljeve na temelju dijaloga glavnih društvenih aktera, čemu doprinos mogu dati i Nacionalno vijeće za konkurentnost i druge nevladine udruge; 55) Ulagati u edukaciju političke elite kako bi ovladala vještinama i znanjima modernog vrhunskog liderstva.

Usporedimo li preporuke u sklopu svakog od spomenutih područja iz dokumenta "55 preporuka", te utvrđene prioritete i mjere u okviru spomenutih dvaju strateških ciljeva ROP-a Istarske županije, vidljiva je visoka razina usklađenosti, posebno na temama: razvoja poduzetničke kulture i podržavajuće infrastrukture za podršku MSP-u; razvoj klastera; tržišnog organiziranja; privlačenja ulaganja; unapređivanja upravljanja razvojem; uvođenja standarda kvalitete i povećanja proizvodnosti u poduzećima; poticanja transfera tehnologije i usvajanja novih znanja; stimuliranja izvoznog mentaliteta malih i srednjih poduzeća; poticanja uloge privatnog sektora u obrazovanju; razvoja specijalističkih programa dodatnog obrazovanja; poboljšanja obrazovne strukture i prilagodbe obrazovanja potrebama gospodarstva; jačanja informatičkog društva; i dr. Povezanost je još uočljivija i konkretnija kad se sagledaju i mjere predložene u okviru ROP-a.

4.1.3 Usklađenost ciljeva ROP-a s ciljevima i prioritetima Nacionalne strategije regionalnog razvoja RH

Nacionalna strategija regionalnog razvoja RH (NSRR) ima dva ključna strateška cilja: SC1) sve su županije i šire regije sposobne pridonositi održivom razvoju i nacionalnoj konkurentnosti te smanjivanju socijalnih i gospodarskih razlika u državi; SC2) uveden učinkovit sustav upravljanja regionalnim razvojem.

Metodološki slično kao i u ROP-u, ti se strateški ciljevi provode kroz nekoliko (ukupno pet) prioriteta, među kojima su za županijski ROP najrelevantnija tri prioriteta vezana uz prvi strateški cilj: P1.1) Jačanje svih županija i širih regija kako bi optimalno koristile i upravljale svojim razvojnim potencijalom; P1.2) Potpora područjima koja trajno zaostaju u razvoju kako bi pridonijela održivom razvoju i nacionalnoj konkurentnosti; te P1.3) Smanjenje negativnih učinaka granica na razvoj županija jačanjem prekogranične suradnje.

Strategijom su kao instrumenti za djelovanje na ta tri prioritetna područja predviđena tri programa - 1) Program razvoja županija i širih regija; 2) Program za područja s razvojnim poteškoćama; 3) Program za prekograničnu i međuregionalnu suradnju.

Usporedba s ciljevima i prioritetima određenim ROP-om IŽ-a (vidi Tablica 54) pokazuje visoku razinu usklađenosti ROP-a i NSRR-om određenih prioriteta i programa.

Tablica 54. Usklađenost ciljeva i prioriteta ROP-a I-až s prioritetima i programima NSRR-a

NSSR-om PREDVIĐEN PROGRAM	RELEVANTAN CILJ / PRIORITET U ROP-u IŽ-a
Program razvoja županija i širih regija	strateški cilj 2: razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → prioritet 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem; prioritet 2.3: razvoj ljudskih resursa; prioritet 2.5: Razvoj civilnog društva strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → prioritet 3.1: Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem
Program za područja s razvojnim poteškoćama	strateški cilj 1: Konkurentno gospodarstvo → prioritet 1.5: Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva strateški cilj 2: razvoj ljudskih resursa i visoki društveni standard → prioritet 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem → mjera 2.4.5: Jačanje područja s razvojnim poteškoćama strateški cilj 3: Uravnotežen i održiv razvoj → prioritet 3.3: Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja; prioritet 3.2: Unapređenje infrastrukturnih sustava strateški cilj 4: Prepoznatljivost istarskog identiteta → prioritet 4.1: Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja; prioritet 4.2: Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja
Program za prekograničnu i međuregionalnu suradnju	Suradnja, između ostalog i prekogranična i međuregionalna, posebno u uvjetima približavanja i očekivanog pridruživanja EU-u, jedno je od temeljnih, u ROP-u stalno naglašavanih razvojnih opredjeljenja strateški cilj 2: razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → prioritet 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem → mjera 2.4.4: Jačanje međuzupanijske i prekogranične suradnje

4.1.4 Usklađenost ciljeva ROP-a s Nacionalnom strategijom i programom prostornog uređenja, Nacionalnom strategijom zaštite okoliša

Navedene nacionalne strategije/planovi najviše se tiču trećeg i četvrtog strateškog cilja ROP-a: Uravnotežen i održiv razvoj i Prepoznatljivost istarskog identiteta. Usporedba s ciljevima i prioritetima nacionalnih strategija s ciljevima i prioritetima određenim ROP-om pokazuje visoku razinu podudarnosti odnosno usklađenosti.

Konkretnije, nacionalna strategija zaštite okoliša prepoznaje gospodarenje otpadom i zaštitu voda (u prvom redu od onečišćenja otpadnim vodama) kao najveće probleme i posljedično najviše prioritete u sektoru zaštite okoliša, što je posve u skladu s ROP-om određenim prioritetom Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem.

ROP-om određeni strateški ciljevi 3 - Uravnotežen i održiv razvoj i 4 - Prepoznatljivost istarskog identiteta - odnosno uz njih vezani prioriteti u skladu su s temeljnim državnim opredjeljenjem za prostorno uravnotežen i održiv razvoj, racionalno korištenje i zaštitu nacionalnih dobara te povećanje vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša, koje je deklarirano u svim relevantnim nacionalnim strategijama, uključujući i sve ovdje razmatrane.

4.2 POVEZANOST S RAZVOJNIM CILJEVIMA EU-a

4.2.1 Razvojni ciljevi EU-a za programsko razdoblje 2007. - 2013.

S obzirom na to da je ROP razvojni dokument koji se priprema dijelom i kao podloga za korištenje pretpristupnih fondova EU-a (a nakon pridruženja, i za korištenje strukturnih fondova EU-a), vrlo je važno da su ciljevi i prioriteti određeni ROP-om jasno i u velikoj mjeri usklađeni s osnovnim ciljevima EU-a.

Budući da se ROP izrađuje za sljedeće srednjoročno razdoblje, najprikladnije je usklađenje odnosno usporedba s programskim ciljevima EU-a za isto razdoblje (od 2007. do 2013. godine), koji su određenih nizom strateških razvojnih dokumenata EU-a¹⁰, u prvom redu onih kojima se daju smjernice za strukturnu politiku EU-a, a uključuju u prvom redu: Prijelaz na gospodarstvo utemeljeno na znanju; Iskorištavanje konkurentskih prednosti; Promicanje održivog razvoja industrije; Ulaganje u ljudski i fizički kapital; Unapređenje upravljanja razvojem.

Već i ad hoc usporedba s ciljevima i prioritetima određenim ROP-om IŽ-a (vidi npr. Slika 13) pokazuje visoku razinu usklađenosti, gdje svi navedeni osnovni programski ciljevi EU-a postoje kao prioriteti u ROP-u IŽ-a.

4.2.2 Horizontalni ciljevi

Osim srednjoročnih programskih ciljeva, važni su i tzv. horizontalni ciljevi, odnosno ciljevi koji bi se idealno trebali promicati svim programima i projektima EU-a, a uključuju: Razvoj informacijskog društva; Promociju jednakih mogućnosti i ljudskih prava; Upravljanje okolišem i "održivost"; Nastavak privatno-javnog partnerstva i učinkovite demokracije. U nastavku se razmatra zadovoljenost svakog od njih u IŽ-u, odnosno ROP-om određenom razvojnom scenariju.

Razvoj informacijskog društva u Istarskoj županiji trebao bi biti jedan od pokretača suvremenih gospodarskih i društvenih promjena u Županiji, koji između ostalog zahtijeva vrlo široku uključenost građana u stjecanju novog elementa pismenosti za 21. stoljeće. Iako je prepoznato da je informacijska i komunikacijska tehnologija (IKT) bitna komponenta razvoja, između ostaloga i povećanja poslovne konkurentnosti, Istarska županija trenutačno nedovoljno koristi potencijal informacijskog društva. Iz tog razloga, razvoj informacijskog društva u Istarskoj županiji prepoznat je kao jedan od ključnih prioriteta (u kontekstu strateškog cilja 1 - Konkurentno gospodarstvo - iako je sfera utjecaja "informatizacije" daleko šira).

Politika jednakih mogućnosti provodit će se u sklopu svih mjera i projekata ROP-a IŽ-a, između ostaloga zahtjevom da podnositelji projekata u prijedlogu projekta obavezno objasne kako u svom projektu namjeravaju provoditi načela jednakih mogućnosti. ROP će promicati jednak pristup svih ljudi obrazovanju, obuci i mogućnostima zapošljavanja koje nudi ROP bez ikakve diskriminacije s obzirom na spol, neki oblik invaliditeta, etničko podrijetlo i dr.

¹⁰ Među ključne razvojne dokumente EU-a za naredno programsko razdoblje valja spomenuti sljedeće: Cohesion Policy in Support for Growth and Jobs: Community Strategic Guidelines, 2007-2013 (2005); Common Actions for Growth and Employment: The Community Lisbon Programme (2005); New Proposals for Growth and Jobs under the Next Financial Framework 2007-13 (2005); Working Together for Growth and Jobs, Next Steps in Implementing the Revised Lisbon Strategy (2005; European Economy, NO.2., Directorate-General for Economic and Financial Affairs, EC (2005); Integrated Guidelines for Growth and Jobs . 2005-08) i dr.

Opredjeljenje za sustavno upravljanje okolišem i održivost u ROP-u IŽ-a se najbolje reflektiraju kroz treći i četvrti strateški cilj - Uravnotežen i održiv razvoj Županije; Prepoznatljivost istarskog identiteta - u prvom redu kroz prioritete Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem; Unapređenje infrastrukturnih sustava; Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja. Osim toga, briga o okolišu i optimalnom održivom korištenju postojećih prirodnih resursa potiče se i mnogim drugim prioritetima, pa i iz prva dva cilja, koja se inicijalno mogu činiti "prorazvojni" i kao takvi "u suprotnosti" sa zaštitom okoliša. Primjer su razvoj čiste industrije i razvoj održive poljoprivrede iz strateškog cilja konkurentnog gospodarstva te unapređenje upravljanja regionalnim razvojem i razvoj civilnog društva, koji na vrlo izravan način pridonose i kvalitetnijem - a to u današnje vrijeme nužno znači i održivom - upravljanju resursima.

Partnerstva između javnog sektora, privatnog sektora i civilnog društva na lokalnoj i/ili regionalnoj razini prepoznata su u EU-u kao jedan od nužnih preduvjeta i/ili instrumenata uspješnog održivog razvoja. Iskustveno se partnerstvo pokazalo kao ključan čimbenik kako u postizanju maksimalne mobilizacije resursa, tako i prilikom pronalaska rješenja za krizne razvojne situacije (npr. zatvaranje velikih tradicionalnih industrija i uz to vezana opasnost od povećanja siromaštva, socijalne isključenosti i drugih neželjenih posljedica). U nedostatku partnerskih dogovora smanjeni su izgledi za uspješan lokalni gospodarski razvoj. Nedostatak partnerstava također nosi rizik od udvostručavanja i ponavljanja već poduzetih akcija, kao i opasnost da aktivnosti i projekti ne dospiju do onih korisnika kojima je potpora najpotrebnija. U Istarskoj županiji, sama izrada ROP-a važan je korak naprijed u "Razvoju partnerstva i učinkovite demokracije", a u ROP su ugrađene i eksplicitne mjere kojima javni sektor podupire svoje partnere u razvoju (privatni sektor i civilno društvo), a time automatski jača i partnerstvo. Partnerstvo je osim toga ključna riječ u usvojenoj Strategiji te u predloženoj proceduri provedbe ROP-a.

Konačno, svi navedeni horizontalni ciljevi uključeni su u kriterije za vrednovanje projektnih prijedloga (vidi potpoglavlje 5).

4.2.3 Usklađenost sa ciljevima pretprijetnih programa Europske unije

Polazeći od činjenice da se Hrvatska nalazi usred procesa pristupanja Europskoj uniji, vrlo je važno razmotriti usklađenost ROP-a s ciljevima pretprijetnih programa. Hrvatska trenutno može koristiti programe PHARE, ISPA i SAPARD, no za ROP je najvažnija usklađenost s ciljevima IPA-e (Instrument for pre-accession assistance - IPA), odnosno pretprijetnog programa EU-a kojim se od 2007. zamjenjuju svi postojeći programi - u prvom redu radi racionalizacije upravljanja programima, jer su svi ciljevi i prioriteti PHARE, ISPA i SAPARD programa u cijelosti ugrađeni u ciljeve i prioritete IPA-e. Važnost usklađenosti s IPA prioritetima najbolje ilustrira podatak da planirana financijska vrijednost programa IPA za razdoblje 2007. - 2013. iznosi 12,9 milijardi eura.

IPA program se sastoji od pet komponenti - pomoć u tranziciji i jačanje institucija; regionalna i prekogranična suradnja; regionalni razvoj; razvoj ljudskih potencijala; ruralni razvoj - a unutar svake od njih definirani su indikativni prioriteti, koji se potom detaljnije razrađuju za svaku zemlju korisnicu programa kroz tzv. operativne programe. Za izradu operativnih programa odgovorna su nadležna tijela na nacionalnoj razini, a u slučaju Hrvatske očekuje se da će izrada operativnih programa biti završena početkom 2007.

Tablica 55. Komponente i prioriteti IPA-e

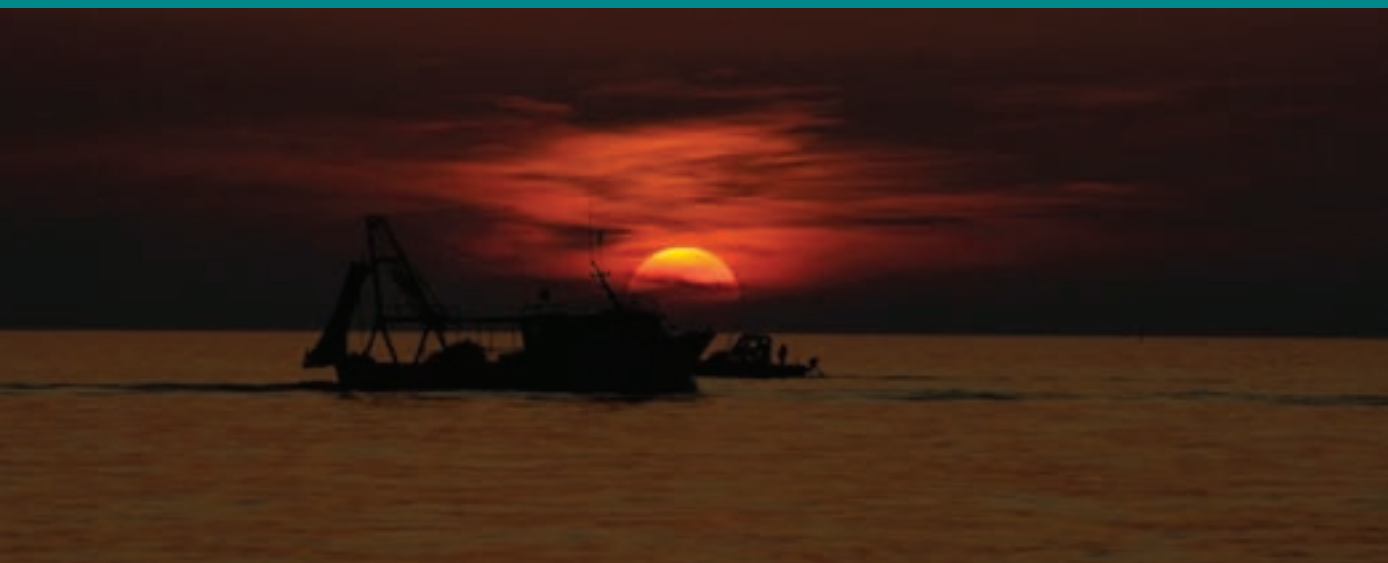
KOMPONENTE IPA-e	PRIORITETI
POMOĆ U TRANZICIJI I JAČANJE INSTITUCIJA	<ul style="list-style-type: none"> - Pokriva sve aktivnosti jačanja institucija i investicije vezane za <i>acquis communautaire</i>. - Pokriva sve mjere, unutar konteksta pristupanja, koje nisu pokrivene ostalim komponentama.
REGIONALNA I PREKOGRANIČNA SURADNJA	<ul style="list-style-type: none"> - Promoviranje održivog gospodarskog i društvenog razvoja pograničnih područja. - Rješavanje zajedničkih izazova u području zaštite okoliša, javnog zdravlja i prevencije u području organiziranog kriminala. - Osiguravanje efikasne i sigurne granice. - Promoviranje lokalnih akcija usmjerenih zbližavanju lokalnog stanovništva.
REGIONALNI RAZVOJ	<ul style="list-style-type: none"> - Prometna infrastruktura, fokusiranje na povezivanje s TEN-T mrežom. - Projekti zaštite okoliša koji se odnose na područje upravljanja vodama, vodoopskrbu, upravljanje otpadnim vodama i kvalitetom zraka. Također su pokrivene projekti iz područja energetske učinkovitosti, obnovljivih izvora energije i čistog gradskog prijevoza. - Obnova/sanacija industrijskih zona, uključujući sanaciju onečišćenog zemljišta i postrojenja. - Inovativnost i poduzetništvo, kroz potporu malim i srednjim poduzećima (MSP), uključujući jačanje istraživačkih i inovacijskih kapaciteta, potporu za poticanje transfera tehnologije, razvoj poslovnih mreža i klastera. - Informacijsko društvo, uključujući razvoj lokalnog sadržaja, usluga i aplikacija, razvoj širokopojasne mreže, potpora i usluge MSP-ima u usvajanju i primjeni informacijsko-komunikacijskih tehnologija - Socijalna infrastruktura (Obrazovanje i zdravlje), tamo gdje predstavljaju kočnicu za uspješan regionalni razvoj.
RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA	<ul style="list-style-type: none"> - Povećanje prilagodljivosti radnika i poduzeća, posebno promicanje cjeloživotnog učenja, promoviranje poduzetništva i potpornih usluga u području restrukturiranja radne snage. - Unapređivanje pristupa zapošljavanju, sprječavanje nezaposlenosti kroz modernizaciju institucija na području tržišta rada, provedba aktivnih i preventivnih politika povećanja zaposlenosti žena. - Ojačati društvenu uključenost hendikepiranih osoba i boriti se protiv svih oblika diskriminacije na tržištu rada. - Promoviranje partnerstva i umrežavanja u području zapošljavanja i socijalne uključenosti. - Proširiti i unaprijediti investicije u ljudski kapital, posebno kroz promoviranje reformi u području obrazovanja i sustava treninga. - Jačanje institucionalnih kapaciteta i efikasnosti javne uprave, socijalnih partnera i relevantnih nevladinih organizacija u području zapošljavanja.
RURALNI RAZVOJ	<ul style="list-style-type: none"> - Unaprijediti tržišnu efikasnost ruralnih proizvođača. - Unaprijediti standarde kvalitete i higijene. - Omogućiti novo zapošljavanje u ruralnim područjima.

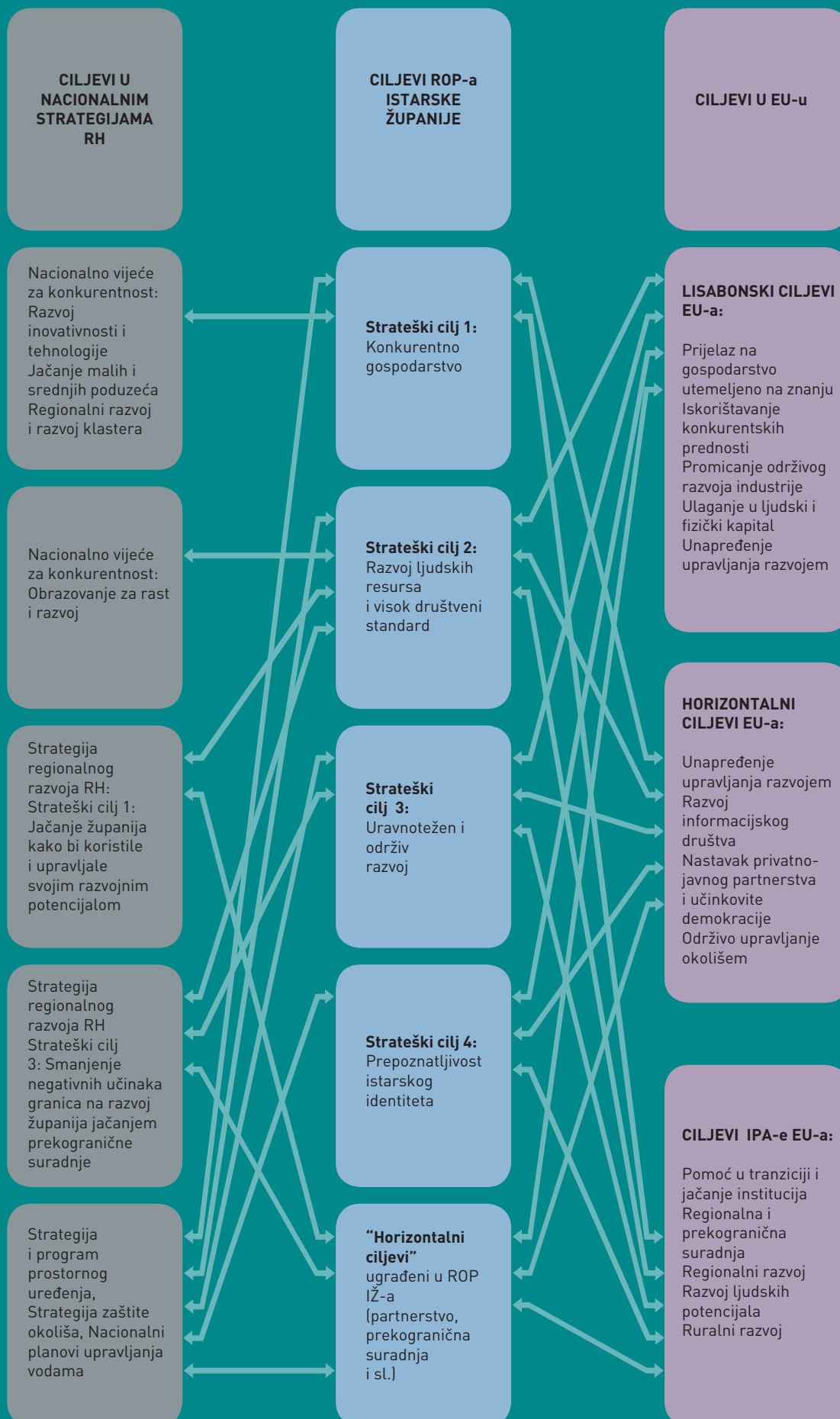
Očita je visoka usklađenost IPA-om i ROP-om IŽ-a određenih prioriteta (vidi Tablica 56).

Tablica 56. Usklađenost prioriteta IPA-e i ROP-a IŽ-a

IPA KOMPONENTE	ROP IŽ CILJEVI I PRIORITETI
Pomoć u tranziciji i jačanje institucija	strateški cilj 2: razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → prioritet 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem
Regionalna i prekogranična suradnja	strateški cilj 2: razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → prioritet 2.4: Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem → mjera 2.4.4: Jačanje međuzupanijske i prekogranične suradnje
Regionalni razvoj	strateški cilj 1: konkurentno gospodarstvo → prioritet 1.1: Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo; prioritet 1.2: Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja; prioritet 1.3: Razvoj informacijskog društva; prioritet 1.6: Razvoj "čiste" industrije; strateški cilj 3: uravnotežen i održiv razvoj → prioritet 3.1: Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem; prioritet 3.2: Unapređenje infrastrukturnih sustava; strateški cilj 4: prepoznatljivost istarskog identiteta → prioritet 4.1: Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja
Razvoj ljudskih potencijala	strateški cilj 2: razvoj ljudskih resursa i visok društveni standard → prioritet 2.1: Osiguranje pune zaposlenosti; prioritet 2.3: Razvoj ljudskih resursa; prioritet 2.5: Razvoj civilnog društva
Ruralni razvoj	strateški cilj 1: konkurentno gospodarstvo → prioritet 1.5: Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva

Na idućoj slici prikazani su osnovni odnosi između različitih vrsta ciljeva na spomenutim trima razinama: EU-a, nacionalnoj i županijskoj (ciljevi ROP-a). Brojne "strelice" sugeriraju visoku razinu usklađenosti između ROP-a IŽ-a te nacionalnih i EU strategija i ciljeva.

4

BAZA PROJEKATA¹¹ ROP-a

¹¹ Engl. project pipeline.

1

Kriteriji za odabir projekata

Proces odabira projekata iznimno je važan. Projekti odabrani za provedbu kroz ROP moraju biti u skladu sa strategijom ROP-a, kao i s drugim županijskim i nacionalnim strategijama i razvojnim planovima. Nužno je da projekti budu izvedivi i odabrani na transparentan način.

Članovi Radne grupe i Partnerskog odbora složili su se o procesu odabira projekata i kriterijima odabira. Faze odabira projekata te kriteriji za njihov odabir prikazani su u sljedećoj tablici.

Tablica 57. Faze odabira projekata - faze i dogovoreni kriteriji

FAZA	KRITERIJI (PROJEKTI BI TREBALI)	REZULTATI
1) IDENTIFIKACIJA: U ovoj se fazi utvrđuju projekti.	OBVEZNI KRITERIJI: Projekti mogu biti u bilo kojoj fazi razvoja, od početne zamisli do iscrpnog plana, ali moraju ... <ul style="list-style-type: none">- <i>Odražavati ROP</i> - tj. rezultirati iz osnovne i SWOT analize i proizlaziti iz prioriteta i mjera ROP-a.- <i>Podudarati se s ostalim odobrenim planovima</i> (tj. postojećim i odobrenim nacionalnim/županijskim/prostornim planovima jedinica lokalne samouprave), sektorskim i drugim.- Biti usklađeni s Nacionalnom strategijom regionalnog razvoja RH.	Proces identifikacije treba rezultirati dugačkim popisom projekata s pravom prvenstva (koji zadovoljavaju kriterije).
2) VREDNOVANJE ODABIRA	POŽELJNI KRITERIJI: U najboljem slučaju projekti bi trebali ... <ul style="list-style-type: none">- pridonijeti razvoju konkurentnog gospodarstva- pridonijeti jačanju ljudskog potencijala- pridonijeti očuvanju okoliša- biti usklađeni s relevantnim programima EU-a za razdoblje 2007. - 2013.- općenito biti usklađeni s horizontalnim ciljevima EU-a.	Projekti trebaju biti razvrstani po uobičajenim (EU i nacionalnim) sektorima, kao što su: <ul style="list-style-type: none">- razvoj poduzetništva- poljoprivredna potpora i ruralni razvoj- infrastruktura (kanalizacija, odlagališta otpada i sl.)- obrazovanje i razvoj ljudskih resursa- zdravstvo i socijalna skrb- kulturna baština, okoliš i turizam.

3) RANGIRANJE

Pri primjeni tih kriterija potrebni su neki preliminarni podaci o projektima kao što su opcije, opseg, troškovi i dobrobiti.

OBAVEZNI KRITERIJI

- Mora biti označen kao projekt s pravom prvenstva od strane Partnerskog odbora.
- Može se brzo pripremiti u smislu studije izvedivosti i detaljnog osmišljavanja (bez većih problema tehničke, ekološke, financijske, privredne, socijalne ili druge naravi).
- Može se brzo realizirati (npr. nabava zemljišta ne predstavlja problem, postoji lokacijska /građevinska dozvola te projektna dokumentacija).
- Raspoloživa sredstva sufinanciranja. Projekt ima osigurano sufinanciranje u iznosu od najmanje 20% troškova projekta.
- Početna procjena dokazuje veće koristi od troškova (cost benefit).
- Odgovorna institucija ima kapacitet za upravljanje i održavanje projekta.

POŽELJNI KRITERIJI

- Projekt je preduvjet za provedbu drugih projekata.
- Projekt ima potencijal privlačenja dodatnih fondova u Županiju.
- Dopunjuje ostale ROP projekte.
- Promovira socijalnu uključenost.
- Uključuje partnerstvo među sektorima.

Popis visoko prioritetnih projekata u svakom od sektora koji uglavnom zadovoljavaju preliminarnu procjenu (*pre-feasibility*).

To usklađivanje prioriteta lokalne razine s prioritetima vlade i međunarodnih izvora financiranja optimizira pristup sredstvima financiranja.

SVI PRIORITETNI PROJEKTI TREBALI BI UKLJUČIVATI:

- predmet, prioritet i mjeru za koju se veže prijedlog projekta
- kratak opis stanja
- kratak opis prijedloga rješenja koji sadržava mogućnosti, ciljne korisnike, dopunske projekte i operativne odgovornosti
- trenutačan status pripreme
- sva ključna pitanja u vezi s okolišem ili nabavkom zemljišta
- uključenje u prostorni plan

ZA VISOKO PRIORITETNE PROJEKTE:

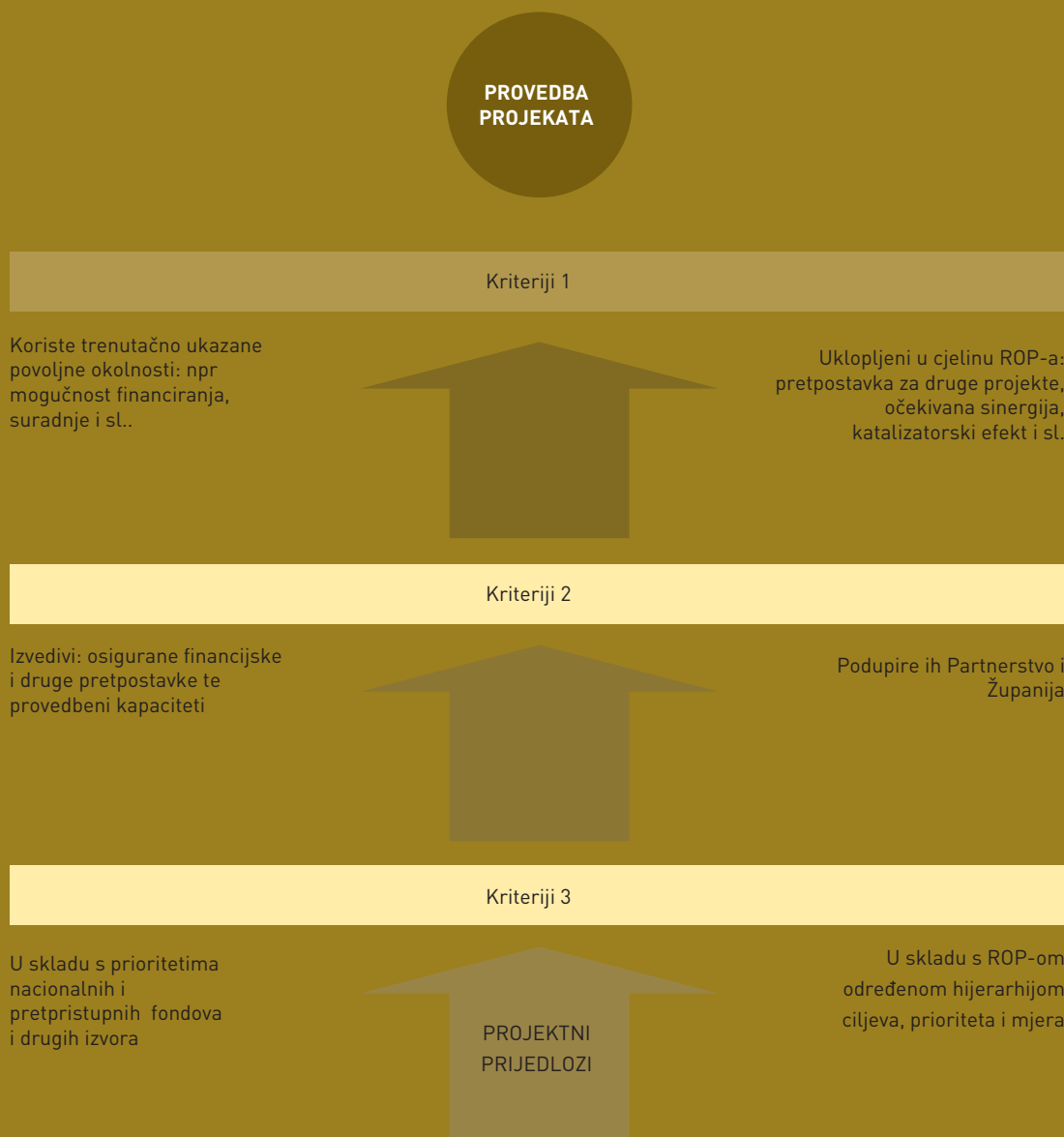
- procjena troškova s točnošću od manje ili više od 25%
- početna procjena o koristima
- definiranje organizacije za sufinanciranje (i fondovi)
- kratak pregled plana provedbe s definiranim rokovima i odgovornostima.

Matrica za projekte s pravom prvenstva prema sektoru kao što je pokazano u tablici:

S1	S2	S3	S4
VISOKI PRIORITET			
Projekt 1	P1	P1	P1
Projekt 2	P2	P2	P2
Projekt 3	P3	P3	P3
Projekt 4	P4	P4	P4
Projekt 5	P5	P5	P5
ltd.	ltd.	ltd.	ltd.
PRIORITET (Drugi			
identificirani projekti koji nemaju dovoljno podataka za Pravo prvenstva)			
Projekt 1	P1	P1	P1
Projekt 2	P2	P2	P2
Projekt 3	P3	P3	P3
Projekt 4	P4	P4	P4
Projekt 5	P5	P5	P5
ltd.	ltd.	ltd.	ltd.

Tijek procesa, odnosno procedura odabira projekata, vidljiva je iz sljedeće sheme.

Od projektnog prijedloga do provedbe projekta!

2.1 PROCEDURA FORMIRANJA, IZMJENA I DOPUNA BAZE RAZVOJNIH PROJEKATA ROP-A

Projekti su onaj dio cjeline prije opisivanog "okvira ROP-a" kojim se njime definirane vizije i ciljevi postupno ostvaruju.

Prijedlozi projekata identificiraju se i prikupljaju redovitim (barem dva puta na godinu) pozivom za iskazivanje interesa (vidi u Prilogu tekst poziva, standardizirani projektni obrazac te upute za potencijalne predlagatelje projekata), a potom se kroz proces vrednovanja i selekcije (vidi prethodno poglavlje) od projektnih prijedloga formira tzv. "baza razvojnih projekata"¹².

U bazu ulaze svi projekti koji zadovoljavaju osnovni kriterij odabira: usklađenost s ROP-om određenim ciljevima, prioritetima i mjerama, kroz što je implicitno utvrđena i usklađenost s državnim i programima EU-a te brojni drugi kriteriji koji su uzeti u obzir pri formuliranju ROP-a. Prednost imaju projekti koji pridonose ostvarenju većeg broja ROP-om utvrđenih prioriteta i ciljeva.

Odabrani tzv. "prioritetni projekti" potom prolaze klasifikaciju prema stupnju spremnosti za provedbu, odnosno bivaju razvrstani u neku od sljedeće četiri moguće kategorije:

1. projekti spremni za provedbu (posjeduju sve potrebne dozvole, završena je procjena izvedivosti koja je pozitivno ocijenila projekt);
2. projekti koji zahtijevaju potpunu procjenu izvedivosti (moguće imaju pozitivnu studiju predizvedivosti, ali potrebna je potpuna studija izvedivosti, detaljni plan i/ili procjena troškova i koristi);
3. projekti za koje tek treba načiniti studije predizvedivosti i početne procjene učinaka;
4. projektni prijedlozi (projektne ideje koje tek treba razviti u projekte).

Nakon dovršetka vrednovanja prikupljenih prijedloga, nastavlja se raditi na svim navedenim kategorijama odabranih projekata:

- ➔ provedba projekta, u slučaju projekata spremnih za provedbu,
- ➔ izrada studija (predizvedivosti, izvedivosti, troškova i koristi, utjecaja na okoliš i sl.) i dorada projektne dokumentacije u svim drugim slučajevima.

U vezi s takvim pristupom, za očekivati je da će znatan broj projekata biti formiran u svoj konačni oblik kroz konstruktivni dijalog predlagatelja i "recenzenata" projektnih prijedloga s ciljem da konačni projektni prijedlog bude što kvalitetniji i što privlačniji za financiranje te što učinkovitiji u provedbi.

Iznimno je važno naglasiti da se radi o trajnom procesu te da je posljedično i baza razvojnih projekata promjenjiva. Primjerice, to znači da projekt prijavljen u nekom od kasnijih poziva na iskazivanje interesa, ukoliko je dobro "pogođen" s obzirom na aktualne uvjete u okružju, ROP-om definiranu hijerarhiju ciljeva te druge opisane kriterije može odmah dobiti visoku razinu prioriteta i krenuti u provedbu bez ikakvog čekanja. Slično tome, projekt koji je zbog svoje usklađenosti sa svim definiranim kriterijima odabira u nekom od ranih poziva na iskazivanje interesa odmah prepoznat i odabran kao visoko prioritetni projekt baze projekata ROP-a može zbog neispunjenosti ili promjene nekog preduvjeta za provedbu

¹² Engl. izrazom project pipeline sugerira se spremnost projekata za provedbu i njihova sekvencijalna posloženost prema nekom odabranom skupu kriterija kao rezultat transparentnog i participativnog procesa vrednovanja i odabira.

(npr. nedostatak financijskih sredstava ili nemogućnost ostvarenja potrebnog konsenzusa svih relevantnih dionika) dugo čekati pa čak i trajno ispasti iz baze projekata u svom izvornom obliku.

2.2 ANALIZA PROJEKTNIH PRIJEDLOGA PRIKUPLJENIH PRVIM POZIVOM ZA ISKAZIVANJE INTERESA

ROP će se ostvarivati nizom pojedinačnih projekata. ROP-om se definiraju kriteriji njihova odabira i proveden je "prvi krug" prikupljanja projekata odnosno projektnih prijedloga.

Prvim "pozivom za iskazivanje interesa" prikupljeno je 206 projektnih prijedloga¹³. Svi razvojni projekti koje je Županija zaprimila putem javnog poziva ili izravnom komunikacijom s dionicima nalaze se u bazi projekata. Od svih pristiglih projektnih prijedloga njih 60 nema iskazan proračun i stoga nisu obuhvaćeni u onom dijelu analize koji se odnosi na financiranje projekata.

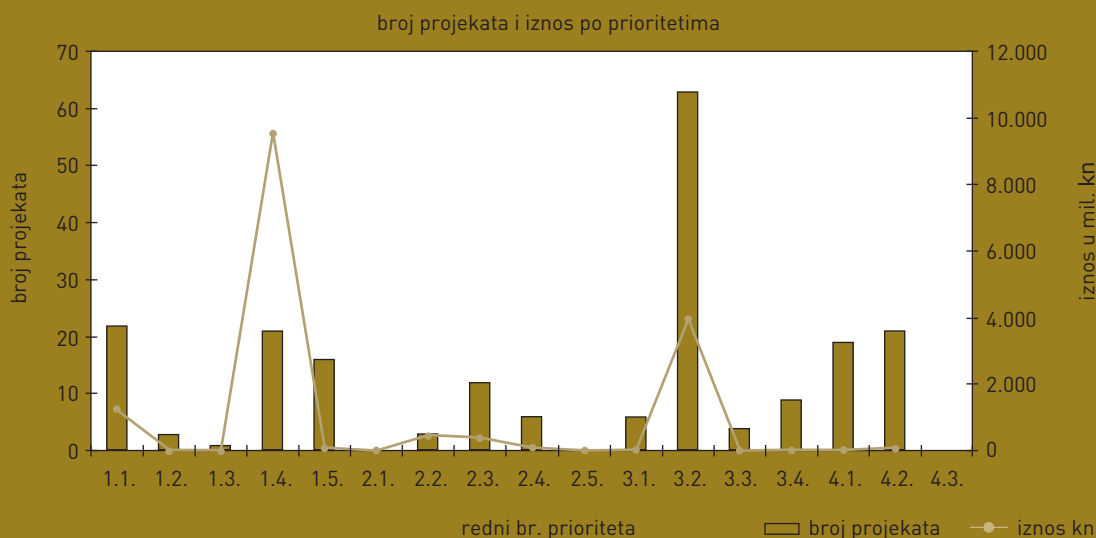
U usporedbi s nekim drugim županijama u kojima je izrada ROP-a također u tijeku ili je netom dovršena, čini se da se radi o manjem broju prijedloga, naročito ima li se na umu razmjerna razvijenost Istarske županije.

S obzirom na to da je jedna od osnovnih uloga ROP-a upravo strateško usmjeravanje i koordiniranje parcijalnih razvojnih inicijativa radi ostvarivanja jedinstvene i cjelovite usvojene razvojne vizije, iznimno je važno uspostaviti aktivnost trajnog praćenja, analiziranja, usmjeravanja i poticanja usklađenosti predloženih pojedinačnih razvojnih projekata s ROP-om prepoznatim i određenim razvojnim ciljevima/prioritetima/mjerama. Aktivnost praćenja i usmjeravanja započeta je analizom usklađenosti provedenom na 206 inicijalno pristigla projektna prijedloga.

Budući da pristigli projektni prijedlozi nisu i svi postojeći projekti i projektne ideje u IŽ-u, analiza daje tek približnu informaciju/ocjenu usklađenosti između ROP-om usuglašene i određene hijerarhije vizije/ciljeva/prioriteta/mjera i svih postojećih projekata u IŽ-u. S druge strane, s obzirom na dužinu trajanja izrade ROP-a i izrazita nastojanja da se sudjeluje u njegovoj izradi, opravdano je pretpostaviti da se na poziv za prijavu natječaja prijavila većina najkvalitetnijih i najaktivnijih sudionika budućeg razvoja.

Stoga su zaključci analize ipak važni indikatori o tome u kojoj se mjeri sadašnje razvojne aktivnosti (projekti) u IŽ poklapaju s ROP-om utvrđenim ciljevima i prioritetima.

Osnovni analizom dobiveni nalaz jest izrazito neravnomjerna raspodjela projektnih prijedloga (i broja inicijativa i potrebnih sredstava) preko ROP-om određenih razvojnih ciljeva/prioriteta/mjera - ili kraće: nesklad između postojeće stvarnosti i ROP-om usuglašene vizije. Sljedeća slika prikazuje razdiobu projekata prikupljenih prvim pozivom prema ROP-om određenim prioritetima.

Slika: Broj i ukupna vrijednost projekata razvrstanih prema ROP-om određenim prioritetima.

¹³ Projektni prijedlozi pristigli do 21. lipnja 2006.

LEGENDA 1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo; 1.2. Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja; 1.3. Razvoj informacijskog društva; 1.4. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva; 1.5. Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva; 2.2. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite; 2.3. Razvoj ljudskih resursa; 2.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem; 2.5. Razvoj civilnog društva; 3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem; 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava; 3.3. Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja; 3.4. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudi i imovine; 4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja; 4.2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja; 4.3. Razvoj multikulturalizma. Šifra 99 označava projekte za koje nije specificirana mjera na koju se odnosi.

Uočava se da proračunskom vrijednošću predloženih projekata, izrazito odskoču prioriteta *1.4 Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva*, i *3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava*, što je posljedica izrazito velikih ulaganja u projekt Brijuni rivijera (1.4), te projekt plinifikacije i izgradnje sustava odvodnje i vodoopskrbe (3.2).

U sljedećoj kategoriji su prioriteta *1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo*, i već znatno manji, *2.2 Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite* te *2.3 Razvoj ljudskih resursa*. Svi drugi prioriteta imaju usporedno izrazito manju traženu/predlaganu vrijednost ulaganja.

Situacija je ujednačenija gleda li se broj predloženih projekata prema prioritetima. Prema tom kriteriju dominira prioritet *3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava*; u sljedećoj kategoriji su prioriteta *4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja*; *4.2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja*, *1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo*, *1.4. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva*; *1.5. Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva*.

Od preostalih prioriteta, izrazito malim brojem prijavljenih projekata ističu se prioriteta *1.3. Razvoj informacijskog društva*; *2.1. Osiguranje pune zaposlenosti*; *2.5. Razvoj civilnog društva* te *4.3. Razvoj multikulturalizma*.

Uočljiva je dakle vrlo neravnomjerna zastupljenost i prema broju projekata i prema proračunskoj vrijednosti, i to prema očekivanom obrascu. Odskače turizam kao "hit sektor" i razvoj komunalne infrastrukture, kao sektor s već odavno pripremljenim idejnim projektima koji trajno čekaju sredstva za provedbu. Relativno su prisutni i područje razvoja poduzetništva što je dobro jer svjedoči o svijesti o važnosti razvoja infrastrukture za taj motor razvoja te projekti razvoja i održivog korištenja prirodne i kulturne baštine što je i dobro i očekivano s obzirom na razvijenu svijest i osjećaj važnosti i vrijednosti istarskog identiteta.

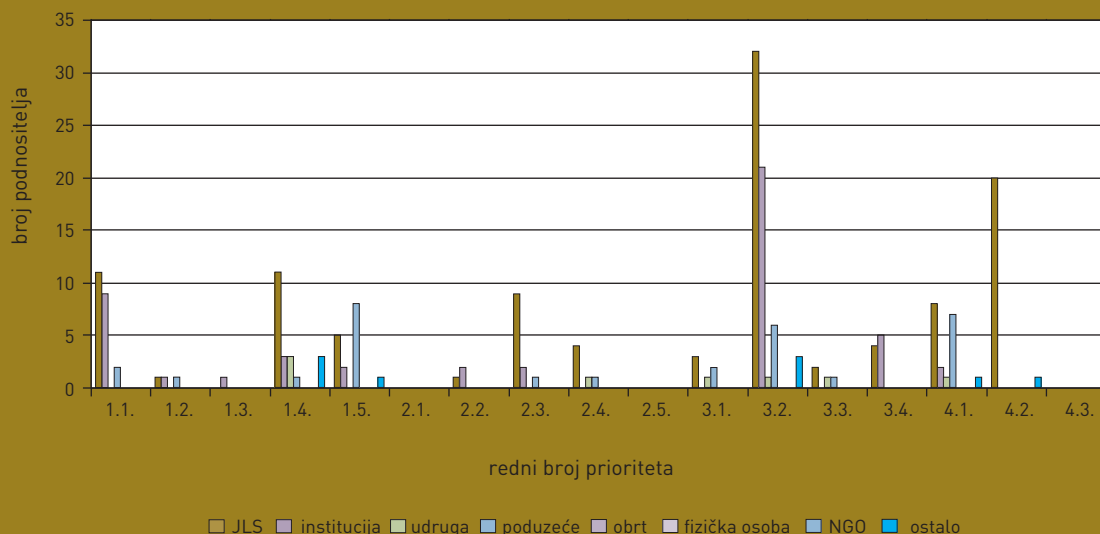
Ono što je manje dobro, i kao takvo zahtijeva korekciju, jest slaba zastupljenost nekih izrazito važnih razvojnih prioriteta - to su prvenstveno sljedeći prioriteta *1.2. Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja*; *1.3. Razvoj informacijskog društva*; *2.1. Osiguranje pune zaposlenosti*; *2.5. Razvoj civilnog društva*; *2.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem* i dr.

Zaključno, velike oscilacije broja i ukupnog proračuna projekata prema ROP-om određenim prioritetima govore da je, radi skladnijeg razvoja prema svim utvrđenim prioritetima, potrebno:

- 3) razvojne dionike informirati o deficitarnim područjima djelovanja;
- 4) aktivnije i izravnije potaknuti osmišljavanje, stvaranje i predlaganje kvalitetnih projektnih prijedloga u izrazito važnim i trenutačno projektima deficitarnim prioritetima i mjerama.

Indikativna je i zastupljenost pojedinih vrsta predlagatelja projekata: izrazito dominiraju JLS i institucije, a slabo ili nikako zastupljeni su udruge i poduzetnici.. Takav raspored odražava prethodni nalaz o dominaciji krupnih kapitalnih projekata (komunalna i druga infrastruktura), gdje se kao nosioci pojavljuju JLS i institucije. S obzirom na ambiciju ROP-a da se pri ostvarivanju razvoja mobiliziraju i iskoriste svi relevantni akteri, svakako bi bila poželjna veća zastupljenost udruga i poduzetnika, koji svojom "usađenom" kreativnošću i proaktivnošću izvjesno mogu pridonijeti životnosti i dinamičnosti razvoja Županije.

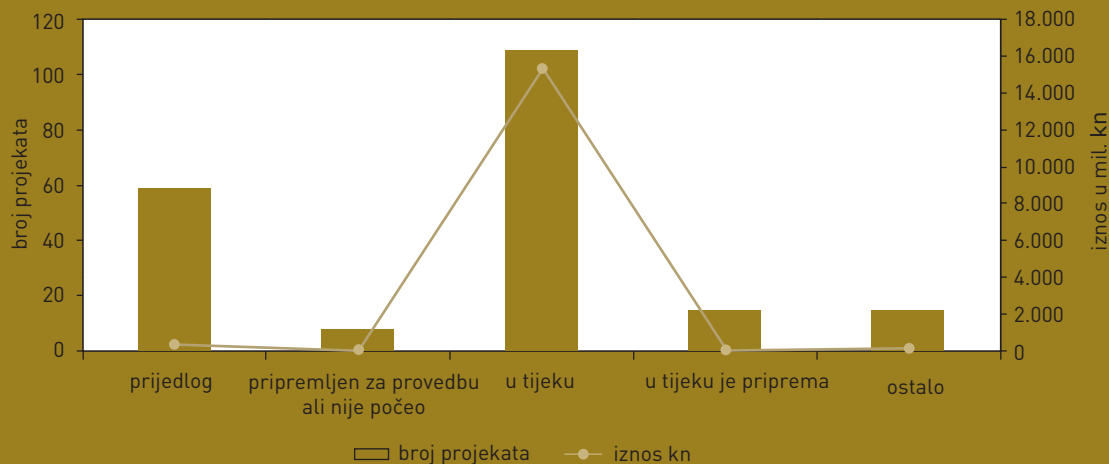
podnositelj projekata po prioritetima

Slika: Zastupljenost raznih kategorija predlagača po prioritetima.

LEGENDA 1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo; 1.2. Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja; 1.3. Razvoj informacijskog društva; 1.4. Restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva; 1.5. Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva; 2.2. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite; 2.3. Razvoj ljudskih resursa; 2.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem; 2.5. Razvoj civilnog društva; 3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem; 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava; 3.3. Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja; 3.4. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine; 4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja; 4.2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja; 4.3. Razvoj multikulturalizma. Šifra 99 označava projekte za koje nije specificirana mjera na koju se odnosi.

broj i proračun po fazama projekta

Slika: Projekti po fazama pripreme i provedbe.

Analiza projekata po fazama pripreme i provedbe ukazuje u da IŽ dominiraju projekti, po broju i veličini proračuna koji su u tijeku. Radi se o velikim infrastrukturnim projektima. No isto tako vidljivo je da postoji velik broj projekata koji su u nekoj fazi pripreme. Zaključno, IŽ ima kontinuitet i dinamiku u razvojnim aktivnostima/projektima, čije usmjeravanje prema razvojnim prioritetima ROP Istarske županije treba unaprijediti.

Sljedeća tablica sažima rezultat provedene analize.

prioritet	broj projekata	iznos [kn]	Broj prijavljenih projekata po sudionicima ROP-a						
			JLS	institucija	udruga	poduzeće	obrt	fizička osoba	ostalo
1.1.	22	1.239.813.486	11	9		2			
1.2.	3	7.320.000	1	1		1			
1.3.	1	4.330.000		1					
1.4.	21	9.548.841.066	11	3	3	1			
1.5.	16	62.961.258	5	2		8			
2.1.	0	0							
2.2.	3	450.000.000	1	2					
2.3.	12	390.818.000	9	2		1			
2.4.	6	95.770.102	4		1	1			
2.5.	0	0							
3.1.	6	20.330.000	3		1	2			
3.2.	63	3.956.889.200	32	21	1	6			
3.3.	4	1.500.000	2		1	1			
3.4.	9	1.095.000	4	5					
4.1.	19	26.330.765	8	2	1	7			
4.2.	21	50.188.876	20						
4.3.									
ukupno	206	15.856.187.753	111	48	8	30	0	0	0

5

PLAN PROVEDBE ROP-a

1

Uvod

ROP Istarske županije sastoji se od razrađene hijerarhije razvojnih ciljeva - od vizije, preko strateških ciljeva, do prioriteta i mjera - s jedne strane, te od skupa više manje razrađenih projekata, svaki sa svojim željenim/namjeranim razvojnim učincima s druge. I dok konačna uspješnost i vrijednost ROP-a uvelike ovisi o tome koliko su dobro "pogođeni" ti osnovni sastavni dijelovi ROP-a - koliko dobro hijerarhija ciljeva strateški usmjerava razvoj na način koji iskorištava snage i prednosti te prevladava i zaobilazi slabosti i prepreke; u kojoj mjeri predlagani projekti doista pridonose harmoničnom ostvarivanju određenih prioriteta i mjera - ona znatno ovisi i o kvaliteti provedbe i upravljanja projektima jer i najkvalitetniji prijedlozi projekata mogu doživjeti neuspjeh ako je provedba loša.

Posljedično, da bi ROP proces bio učinkovit i uspješan, njime se moraju osmisliti i osigurati i važni elementi njegove provedbe, uključujući: 1) provedbene institucije i mehanizme; 2) strategije financiranja; 3) postupke za praćenje i vrednovanje projekata i programa; 4) procedure za redovito ažuriranje; te 5) sljedeći - prvi koraci u provedbi ROP-a. U sljedećim poglavljima ovog dijela (Dio VI) ROP-a svaki od tih elemenata opisuje se detaljnije.

Najvažniju ulogu u provedbi imat će Jedinica za provedbu projekata. Njezino je logično mjesto unutar Istarske razvojne agencije (IDA), koja je i koordinirala pripremu ROP-a IŽ-a. U 2. poglavlju iscrpnije su komentirane institucije i mehanizmi provedbe ROP-a.

ROP će pridonijeti i uspješnijem natjecanju za financijska sredstva iz raznih potencijalnih izvora (uključujući Vladu Republike Hrvatske, Europsku komisiju i brojne bilateralne i multilateralne izvore financiranja) jer Županija u ROP-u dobiva dobro strukturiran razvojni plan, prikladan za prezentaciju potencijalnim izvorima financiranja. Poglavlje 3 komentira temu pribavljanja sredstava odnosno financiranja ROP-a.

ROP je "promjenjiv" razvojni plan koji se sastoji od niza razrađenih projekata. Predložene procedure praćenja i vrednovanja imaju važnu ulogu u osiguravanju kako efikasnosti tako i trajne prilagođenosti/ažurnosti ROP-a, u uvjetima okruženja koje se stalno mijenja. Redovito vrednovanje samog ROP-a predviđeno je svake dvije godine. Praćenje ROP-a kao cjeline dio je sustava praćenja i vrednovanja, pri čemu postoje i komponente kojima se prate pojedini projekti, skupovi projekata kojima se ostvaruju pojedine mjere i sl. Projekti i njihove faze prate se, vrednuju i adaptivno upravljaju u kraćim razmacima. Poglavlje 4 detaljnije komentira predviđene/sugerirane procedure praćenja i vrednovanja. Poglavlje 5 opisuje predviđene procedure za redovito ažuriranje ROP-a, odnosno njegovo prilagođavanje promjenama u pretpostavkama na osnovi kojih je inicijalno formuliran.

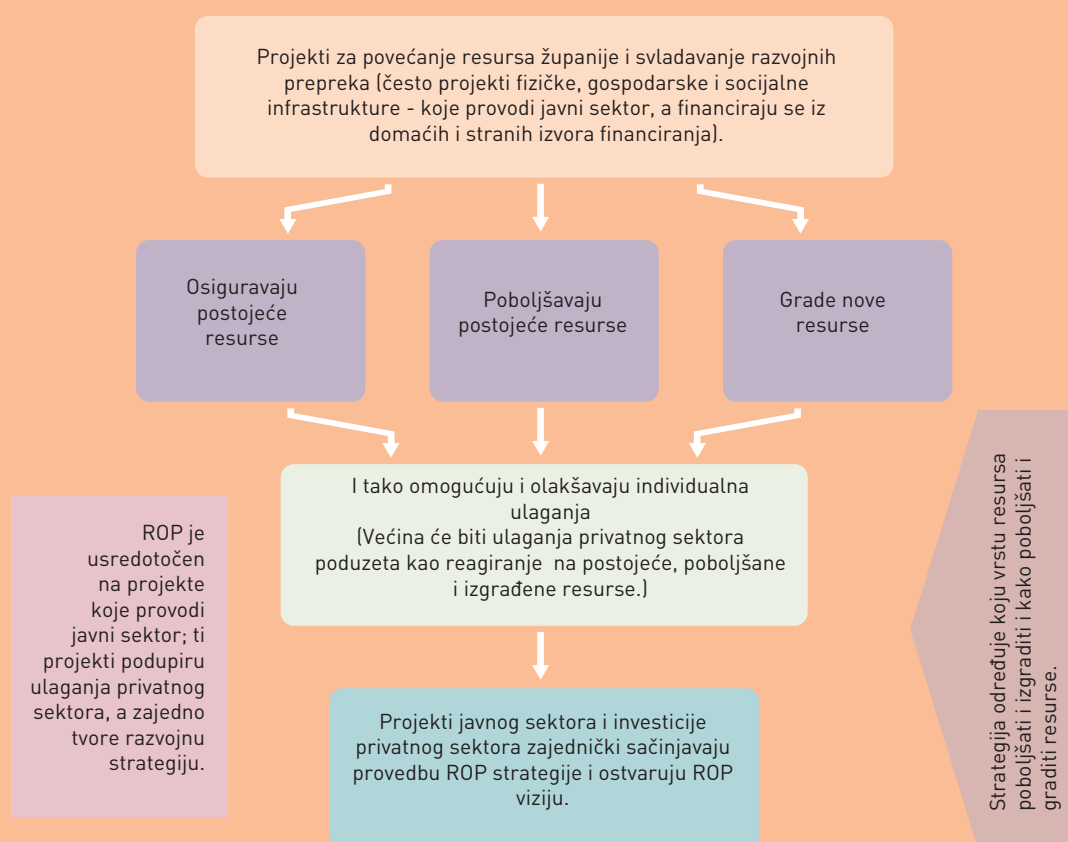
Konačno, u posljednjem, šestom poglavlju ukratko su opisani prvi "sljedeći koraci" koje je potrebno poduzeti da bi se ROP-om određeni ciljevi počeli ostvarivati.

Institucije i mehanizmi provedbe

Pri razmatranju strategije provedbe ROP-a važno je uočiti da, iako će za provedbu/upravljanje većinom predlaganih projekata, poglavito u idućih nekoliko godina, biti nadležan javni sektor, za ostvarenje postavljene vizije nužno je ravnopravno aktivno uključivanje i kreativni napor svih dionika razvoja IŽ-a, uključujući privatni sektor i civilno društvo. Posljedično, svrha je većine mjera predloženih ROP-om stvoriti okruženje koje omogućuje i potiče:

- ➔ razvoj privatnog sektora (koji je glavni akter ostvarenja gospodarskog rasta);
- ➔ razvoj civilnog društva (koje je glavni medij "participativne demokracije" i važan element željenog visokog društvenog standarda i blagostanja).

Slika 20 prikazuje osnovnu ideju strategije ROP-a IŽ-a odnosno način na koji se rečeni cilj unapređenja struktura i povećanja resursne osnove IŽ-a planira ostvariti.

Slika 20. Strategija ROP-a IŽ-a

Vrlo važan aspekt strategije ROP-a (i pripreme provedbe i same provedbe ROP-a) jest i osiguravanje odgovarajuće stručne i kadrovske kapacitiranosti javne uprave jer su učinkovit i uspješan institucionalni kapacitet i osposobljenost u Županiji nužni za učinkovito korištenje dostupnih domaćih i inozemnih¹⁴ financijskih sredstava. Institucionalno jačanje i podizanje osposobljenosti izvjesno je potrebno, jer mnogi budući dionici provedbe u prethodnom razdoblju nisu imali mogućnost pa time ni odgovornost raspolaganja i upravljanja financijskim sredstvima u iznosima predviđenim za provedbu ROP-a. Konkretnije, nužno je sustavno uvođenje efikasnog upravljanja i praćenja dobivenih sredstava kao i provedbe razvojnih projekata.

¹⁴ U prvom redu sredstva pretprijetnih (a nakon pristupanja, strukturnih) fondova EU-a, ali i sredstva drugih međunarodnih izvora financiranja temeljem bilateralne i multilateralne tehničke i druge pomoći razvoju Županije.

Izrada ROP-a, prvog takvog integralnog strateškog razvojnog dokumenta u Istarskoj županiji, predstavlja ujedno proces učenja koji će se nastaviti i tijekom provedbe ROP-a. Provedbom ROP-a javni će sektor kroz predložene prioritete projekte omogućiti i poticati razvoj privatnog sektora i civilnog društva kako bi mogli učinkovitije pridonositi gospodarskom rastu i promicanju razvoja demokratskog civilnog društva. Pri tome će se i sam javni sektor mijenjati, tj. nastat će institucionalno jačanje koje će omogućiti i Županiji i njenim JLS da efikasno i efektivno upravljaju svojim razvojem i kontinuirano revidiraju i unapređuju Regionalni operativni program.

U provedbi ROP-a glavnu ulogu imaju županijska skupština i županijsko poglavarstvo, koje predstavljaju izabrani zastupnici i donositelji odluka sa zadaćom promicanja razvoja Županije.

U Županiji djeluje ISTARSKA RAZVOJNA AGENCIJA (IDA), koja je nositelj izrade ROP-a. IDA već ima (vidi Tablica 46) razvijene kapacitete i sposobnosti u predlaganju i provedbi razvojnih projekata i inicijativa, ali i na drugim područjima važnim za provedbu ROP-a. Važno je također i iskustveno učenje tijekom pripreme ROP-a, odnosno stečena znanja i iskustvo u primjeni osnovnih načela regionalne politike EU-a (transparentnost, partnerstvo i dr.), koji su od jeseni 2005. ujedno usvojeni i kao načela u sklopu Nacionalne strategije regionalnog razvoja Hrvatske.

Glavna zadaća IDA-e uključivat će: utvrđivanje odgovarajućih postupaka za upravljanje i koordinaciju te osiguravanje funkcioniranja mehanizama javne nabave u skladu s odredbama RH, EU-a ili potencijalnih domaćih ili međunarodnih izvora financiranja; praćenje procesa i pomaganje provedbe cijelog ROP-a kroz osmišljavanje novih projekata i privlačenje dodatnih financijskih sredstava; facilitiranje učinkovitog komuniciranja između županijske skupštine, Partnerskog odbora za razvoj Županije i drugih interesnih skupina u tom procesu, kao i za rad i unapređenje partnerstva u Istarskoj županiji. U svemu tome IDA će maksimalno poštovati načela transparentnosti, partnerstva, koncentracije i supsidijarnosti na kojima se temelji priprema ROP-a.

Radi održivosti cijelog procesa IDA može angažirati osobe koje su sačinjavale užu radnu grupu za izradu ROP-a, a koje će uz daljnju tehničku pomoć ojačati kapacitete za razvoj vještina i znanja potrebnih za planiranje i upravljanje razvojem.

PARTNERSKI ODBOR ZA RAZVOJ ŽUPANIJE uz Županijsku je skupštinu najvažnije tijelo sustava za provedbu ROP-a. Odbor je novo tijelo osnovano tijekom procesa pripreme ROP-a, a sastoji se od članova koji su nositelji interesa, odnosno dionici razvoja Županije. Partnerski odbor predstavlja savjetodavnu skupinu koja se redovito sastaje i preporučuje ili odbacuje prijedloge pripremljene unutar ROP-a te predlaže preporuke Županijskoj skupštini radi osiguravanja većeg i kvalitetnijeg uključivanja zainteresiranih strana.

CIVILNI SEKTOR I JAVNE USTANOVE važni su sudionici u provedbi ROP-a. CIVILNI SEKTOR ima iskustvo u pripremi i provedbi projekata i često raspolaže međunarodnim izvorima financiranja. Procjenjuje se da civilni sektor osigurava mnogostruko više sredstava iz međunarodnih izvora financiranja nego iz lokalnih izvora (općine i županije) pa stoga predstavlja skupinu institucija koje aktivno utječu na dotok financijskih sredstava u Županiju te omogućuje financiranje aktivnosti koje državne službe ne mogu pokriti. JAVNE USTANOVE, koje se financiraju iz državnog proračuna i proračuna lokalne samouprave, imat će također važnu ulogu u privlačenju sredstava iz vanjskih izvora u Županiju jer zbog neprofitnog karaktera primaju nepovratnu financijsku pomoć iz fondova Europske unije. Istodobno, svojim organizacijskim kapacitetima i djelokrugom rada te su institucije sposobne raspolagati znatnim sredstvima dostupnim kroz zajmove investicijskih i razvojnih banaka. I civilni sektor i javne ustanove imat će vrlo važnu ulogu u razvijanju i promoviranju suradnje na razvojnim projektima jer omogućuju osnaživanje i uključivanje samih korisnika u njihovu provedbu. Važna će biti suradnja civilnog sektora i javnih ustanova s IDA-om u razvoju i promoviranju tih projekata.

PRIVATNI SEKTOR je glavni pokretač razvoja i otvaranja novih radnih mjesta. Njegova je zadaća najteža i predstavlja najveći pojedinačni izazov koji će se morati rješavati u okvirima ovog ROP-a. Privatnom je sektoru nužno omogućiti okvir putem odgovorne i djelotvorne potpore države, koja na taj način povećava konkurentnost lokalnog gospodarstva, a konkurentno gospodarstvo otvara nova radna mjesta.

Provedbeni mehanizmi ROP-a, koji će rezultirati razvojem Županije na način koji je opisan u ROP-u, izgrađivat će se provedbom mjera i projekata definiranih ROP-om. Glavni mehanizam za uspješnu provedbu jesu kriteriji odabira projekata koji su u skladu sa zahtjevima domaćih i međunarodnih izvora financiranja i definiranim razvojnim prioritetima, a onda i provedba (praćenje i vrednovanje).

MATRICA KLJUČNIH DIONIKA. U provedbu ROP-a uključen je širok spektar dionika iz Županije, ali i institucija državne uprave koje djeluju na nacionalnoj razini. U sljedećoj tablici dan je pregled glavnih dionika, njihov sadašnji status, njihova predviđena uloga u provedbi ROP-a te pregled razdoblja i materijalnih resursa potrebnih za ispunjavanje te uloge.

Tablica 58. Pregled ključnih dionika u provedbi ROP-a

ORGANIZACIJA	PREGLED TRENUTAČNIH DJELOVANJA	ULOGA I ODGOVORNOSTI U IMPLEMENTACIJI ROP-A	VREMENSKI OKVIR I POTREBNI RESURSI
ŽUPANIJA	Izabrano zastupničko i izvršno tijelo Županije.	Usvaja nacrt i konačnu verziju ROP-a; upravlja provedbom i vrednovanjem rezultata.	Usvajanje dokumenata ROP-a: 2006. Provedba ROP-a: 2006. - 2013.
ISTARSKA RAZVOJNA AGENCIJA	Osnovana, imala ključnu ulogu u procesu izrade ROP-a.	Pružanje potpore organizacijama u Županiji u pripremi projekata u skladu sa smjericama i ograničenjima EK-a.	Jačanje ljudskih resursa i sposobnosti.
PARTNERSKI ODBOR	Redovito se sastaje i sudjeluje u izradi ROP-a.	Savjetodavno tijelo Županijske skupštine. Dokument ROP-a i projekti u sklopu ROP-a zahtijevat će pisani osvrt i procjenu Partnerstva prije no što budu predočeni Županijskoj skupštini.	Neznatna dodatna sredstva možda će u budućnosti morati biti izdvojena za pokrivanje troškova i osnovno osoblje.
PRIVATNI SEKTOR	Niska razina koordinacije. Potrebno veće uključivanje u prioritetne razvojne projekte.	Ključni dionik odgovoran za stvaranje prihoda i održivih radnih mjesta. Mora dobiti priliku za iznošenje primjedaba i osiguravanje njihova uključjenja pri implementaciji kroz partnerstvo i druge načine.	Potrebno unapređenje organizacije i voljnosti za komunikaciju između Županije i privatnog sektora.
CIVILNI SEKTOR	Posjeduje iskustvo u procjeni potreba zajednice i planiranju projekata te privlačenju dodatnih sredstava u Županiju.	Važni dionici jer mogu biti pokretači lokalnog gospodarstva i tvorci novih radnih mjesta.	Potrebno uspostaviti platformu za konstruktivan dijalog kako između javnog sektora i nevladinih organizacija, tako i između privatnog sektora i nevladinih organizacija. Bit će potrebno donijeti strategiju financiranja, održati raspravu o njoj i usvojiti je.
JAVNE USTANOVE	Ustanovljene s odgovornošću za pojedine sektore većina kojih je i predmet unapređenja u ROP-u.	Sudjelovanje u privlačenju sredstava iz fondova; Provedba (i kapitalnih) projekata.	Aktivno uključenje i kao stručni savjetnik i kao sudionik i/ili nositelj provedbe projekta.
NADLEŽNA MINISTARSTVA	Predstavljaju najviše tehničke hijerarhijske instance uključene u pripremu ROP-a. Upravljaju procesom kroz osnovne smjernice i regulativnu podršku.	Koordinacija raznih izvora financiranja u cilju postavljanja učinkovitog djelatnog sučelja između projekata temeljnih na ROP-u i vanjskim sredstvima. Nadzor nad ukupnim radom, praćenje rezultata i razvoj daljnjih smjernica. Praćenje ROP-a s aspekta provedbe Nacionalne strategije regionalnog razvoja RH, a naročito međužupanijske suradnje.	Potrebna je veća koordinacije mehanizama združenog financiranja iz više domaćih i međunarodnih izvora financiranja, upravljanja razvojnom politikom te nadzora i vrednovanja razvojnih programa.

3

Pribavljanje sredstava i financiranje

Osiguranje i pribavljanje financijskih sredstava kao i upravljanje tim sredstvima i praćenje njihova korištenja važan su aspekt provedbe ROP-a. Županija će trebati privlačiti financijska sredstva u projekte koji podržavaju razvojnu strategiju IŽ-a.

Predviđeno je da se ROP financira iz sljedećih izvora sredstava:

- ➔ proračunska sredstva Županije i jedinica lokalne samouprave namijenjena kapitalnim ulaganjima;
- ➔ nacionalna sredstva Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka (predviđena u sklopu Nacionalne strategije regionalnog razvitka) i drugih resornih ministarstava;
- ➔ sredstva dostupna temeljem pretprijetnih (nakon priključenja RH u EU, i strukturnih) fondova EU-a, koja će biti raspoloživa za ključne prioritetne projekte. Primjenjivost na županije trenutačno je mala i mora se povećati radi djelotvornog i učinkovitog korištenja raspoloživih sredstava. Upravo s tog aspekta ključno je ojačati kapacitete za pribavljanje i upravljanje tim sredstvima, kao i za praćenje i vrednovanje provedbe ROP-a. Predviđeno je da se tome posveti odgovarajuća pozornost kroz ROP, kao i kroz druge razvojne programe koje pokreće i financira Vlada RH;
- ➔ sredstva drugih domaćih i međunarodnih izvora financiranja i drugih bilateralnih i multilateralnih fondova i institucija.

S obzirom na nedostatna financijska sredstva u Županiji kao i slab financijski položaj većine jedinica lokalne samouprave u Županiji, strategija financiranja povezana je prvenstveno s pristupom međunarodnim izvorima financijske pomoći (uključujući npr. financiranje Europske komisije, Svjetske banke, EBRD-a i drugih bilateralnih izvora financiranja). Cilj je korištenje dostupnih fondova Europske komisije te postizanje najvišeg stupnja učinkovitosti korištenja dostupnih fondova Vlade RH i drugih multilateralnih i bilateralnih fondova.

Županija i JLS moraju osigurati dodatni dio sredstava u novcu ili materijalnom obliku. Dugoročni je cilj razviti poreznu i resursnu osnovu koja će donekle smanjiti oslanjanje na subvencije s nacionalne razine, kao i na pomoć međunarodnih izvora financiranja.

Prepoznato je da svaki domaći i inozemni nosilac financiranja ima vlastite zahtjeve, koji se moraju zadovoljiti prije nego se financiranje potvrdi. Stoga projekti predloženi tim nosiocima financiranja moraju biti takvi da ih žele financirati. Oni moraju biti u potpunom skladu s razvojnom strategijom regije u kojoj se projekt realizira i imati pozitivnu procjenu izvedivosti. Jedan od zadataka provedbene jedinice ROP-a bit će osigurati da se projekti predloženi u sklopu ROP-a na pravilan način podnose domaćim i međunarodnim nosiocima financiranja.

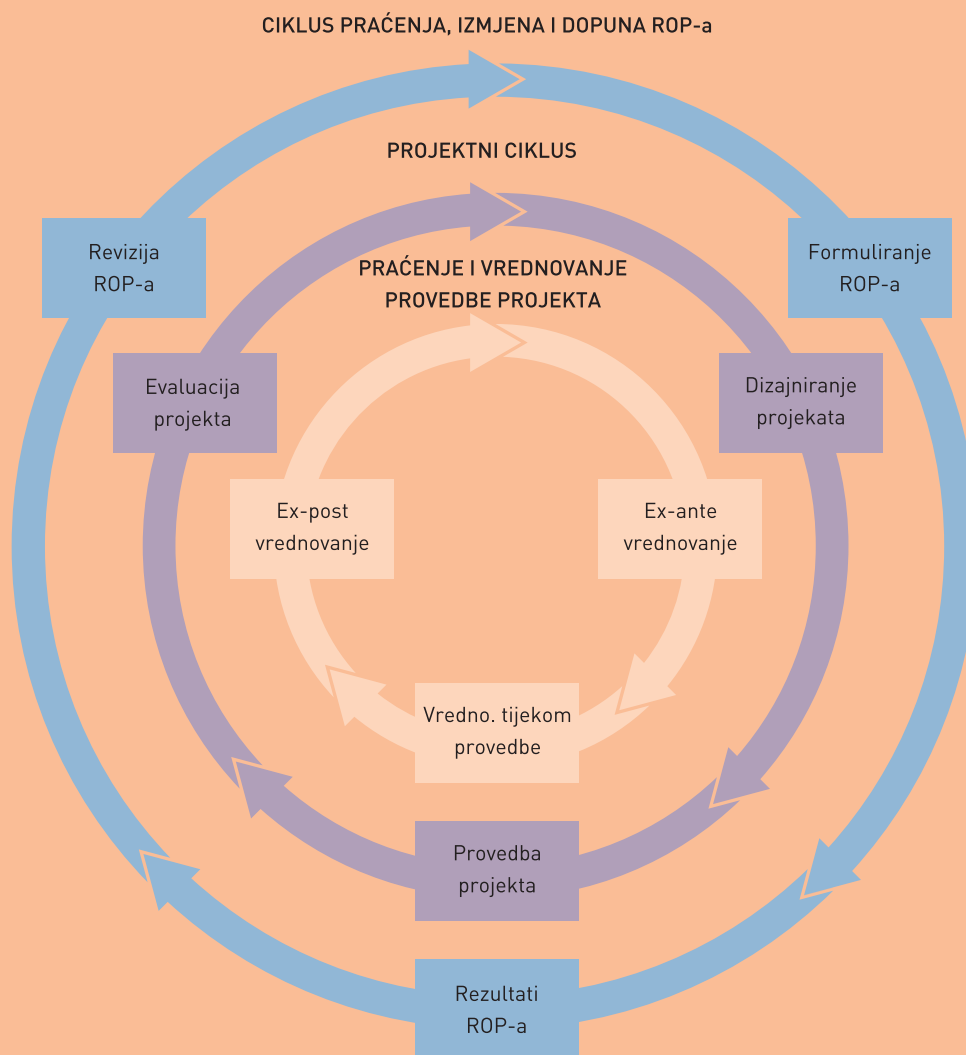
Trenutačno se može govoriti samo o procjenama dostupnih sredstava, koja ne uključuju ulaganja privatnog sektora i ulaganja nevladinih/lokalnih organizacija. Preciznije procjene moći će naknadno utvrditi Partnerski odbor i Županijsko poglavarstvo, koji će biti zaduženi za provedbu ROP-a temeljem analize raspoloživih sredstava,.

4.1 CILJEVI I PRAKSA PRAĆENJA I VREDNOVANJA

Svrha je praćenja i vrednovanja da se putem sustavnog ispitivanja omogući efikasna i transparentna provedba programa. Praćenje i vrednovanje socioekonomskih programa danas je na razini Europske unije pravna obaveza čije se poštovanje strogo zahtijeva radi poboljšanog upravljanja socioekonomskim razvojem.

Glavni ciljevi praćenja i vrednovanja jesu analiza i potvrda: 1) opravdanosti - provjerava se postoji li potreba za određenim programom; 2) efikasnosti - provjerava se efikasnost iskorištenosti dostupnih resursa; 3) odgovornosti - provjerava se koliko su ciljevi određenog programa ostvareni. Osim toga praćenjem i vrednovanjem dobivaju se informacije potrebne za kvalitetnu 4) provedbu, odnosno učinkovito i adaptivno upravljanje provedbom projekata; te 5) stvaranje novog znanja, odnosno unapređenje razumijevanja o tome što funkcionira i u kojim uvjetima te kako poboljšati učinke različitih mjera i programa.

Prikaz odnosa razvojnih politika, programa, projekata i raznih vrsta praćenja i vrednovanja vidljiv je iz sljedeće sheme.

Slika 15. Ciklusi formuliranja, provedbe, praćenja, vrednovanja, prilagodbe (izmjena i dopuna) projekata, mreže projekata i cijeloga ROP-a

Osnovno pitanje koje se nameće u vezi sa samom provedbom vrednovanja jest tko ga provodi: vanjski tim ili stručnjaci "iz kuće". Obje mogućnosti imaju svoje prednosti i nedostatke. Vanjski stručnjaci često imaju više praktičnog iskustva i neovisni su, što je važno za osiguravanje vjerodostojnosti vrednovanja. Interni evaluatori, pak, bit će bolje upoznati s institucionalnim i menadžerskim zahtjevima i imati lakši pristup informacijama i ključnom osoblju. Međutim, njih se ne može smatrati neovisnim i moguće je da ne raspolažu dovoljnim stručnim znanjem i vještinama. Vrednovanje ovog ROP-a provest će županijsko tijelo prema odluci Partnerskog odbora u suradnji s Istarskom razvojnom agencijom IŽ-a (IDA).

Sustavno, transparentno, institucionalizirano vrednovanje ima i svoja ograničenja. Jedno od osnovnih odnosi se na ograničenu kvalitetu raspoloživih indikatora, odnosno nepostojanje potrebnih pokazatelja, osiguranje njihove dovoljne kvalitete, trošak i teškoće u vezi njihova prikupljanja, i dr. Indikatori u procesu vrednovanja korisni su jedino ako su relevantni, dobro definirani i jasni te ako će pomoći pri mjerenju napretka programa, a to nije uvijek moguće postići.

Za učinkovitu provedbu praćenja i vrednovanja te korištenja rezultata vrednovanja potrebno je organizirati primjeren informatički sustav upravljanja i pohrane relevantnih podataka. Takav sustav treba osigurati pravodobne informacije o različitim programima, njihovim sudionicima i rezultatima. Osnovu sustava činila bi baza koja bi morala sadržavati: 1) osnovne podatke o svakom programu (nositelji, vrijeme trajanja, iznos financiranja itd.); 2) dodatne podatke o sadržaju programa (mjera i prioritet unutar koje se projekt realizira, sažetak projekta); 3) ključne pokazatelje rezultata svakog programa.

Bilo bi poželjno da se takav softverski alat temelji na internetskoj tehnologiji koja bi omogućila unos podataka kao i pregled sadržaja putem interneta, čime bi cijeli proces dobio na učinkovitosti i transparentnosti.

Podaci potrebni za vrednovanje prikupljaju se u pravilu na projektnoj razini, koja omogućuje individualno praćenje svakog projekta. S druge strane, agregirani podaci za sve projekte trebaju pružiti mogućnost praćenja provedbe cijelog programa.

Po završetku i prihvaćanju vrednovanja razvojnih učinaka ROP-a potrebno je s glavnim rezultatima upoznati ključne lokalne i regionalne aktere. Lokalni i regionalni akteri mogu biti upoznati s rezultatima vrednovanja neposredno ili posredno preko medija ili njihovom kombinacijom. Pri tome je posebno važno da rezultati vrednovanja budu iskazani na razumljiv i što objektivniji način.

4.2 POKAZATELJI ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE PROVEDBE ROP-A

Pokazatelji predstavljaju osnovicu za vrednovanje, koja omogućuje mjerenje uspješnosti projekata unutar programa.

Postoji nekoliko tipologija pokazatelja, od kojih je za socioekonomske programe najkorisnija ona koja se sastoji od: **1) ulaznih pokazatelja; 2) izlaznih pokazatelja; 3) pokazatelja rezultata i 4) pokazatelja dugoročnih učinaka.**

ULAZNI POKAZATELJI pružaju informacije o financijskim, ljudskim, materijalnim, organizacijskim i drugim resursima korištenim za provedbu programa. Primjeri su ulaznih pokazatelja: ukupan proračun za provedbu programa, broj ljudi koji rade na provedbi programa, broj organizacija uključenih u provedbu programa itd.

IZLAZNI POKAZATELJI odnose se na izravne (opipljive) rezultate projektnih aktivnosti. Primjeri su izlaznih pokazatelja: kilometri izgrađenih cesta, povećanje kapaciteta lokalnog vodovoda, broj usavršenih polaznika tečaja itd.

POKAZATELJI REZULTATA izravno su povezani s ciljevima programa. Oni pokazuju izravan učinak na korisnike programa, a mogu se mjeriti fizičkim ili drugim jedinicama. Rezultati također omogućuju utvrđivanje učinkovitosti pojedinih projekata, tj. je li pojedini projekt ostvario predviđene ciljeve. Npr. ciljevi projekta izgradnje i/ili dogradnje vodoopskrbnog sustava mogu biti na primjer a) povećanje kapaciteta sustava, b) povećanje kvalitete sustava (smanjenje redukcije, smanjeni kvarovi, kvalitetnija voda) ili c) povećana teritorijalna pokrivenost sustavom. Svaki od tih ciljeva izravno je povezan s jednim od rezultata projekta: povećanim kapacitetom, povećanom kvalitetom ili povećanom pokrivenošću.

POKAZATELJI DUGOROČNIH UČINAKA ukazuju na posljedice koje će program imati u dugom roku. Oni pokazuju posredne utjecaje projekata na veći dio stanovništva i na šire aspekte društvenog i gospodarskog razvoja (povećanje

investicija, uvođenje novih usluga, promjene ponašanja pojedinaca ili tvrtki, povećanje zapošljavanja). Dugoročni su učinci povezani sa svrhom projekata tj. s krajnjom namjenom pokretanja projekata.

SVAKI OD TIH UČINAKA DALJE SE MOŽE KATEGORIZIRATI PREMA POJEDINIM SKUPINAMA KORISNIKA PROJEKTA, koje se u pravilu dijele na: a) lokalno stanovništvo; b) lokalno gospodarstvo; c) jedinice lokalne/regionalne samouprave; d) lokalne nevladine i druge organizacije (vidi Tablica 59).

Tablica 59. Primjeri pokazatelja prema ciljnim skupinama razvojnih učinaka projekta

I. POKAZATELJI KOJI MJERE UČINAK PROJEKTA NA STANOVNIŠTVO	
1. Društvena relevantnost projekta	1.1. Udio stanovnika korisnika rezultata projekta u ukupnom stanovništvu 1.2. Ocjena važnosti projekta za lokalno stanovništvo
2. Rast zaposlenosti	2.1. Broj novozaposlenih osoba u pripremnoj i provedbenoj fazi projekta 2.2. Broj novozaposlenih nakon završetka projekta
3. Sudjelovanje lokalnih aktera u planiranju i provedbi projekta - doprinos društvenom zajedništvu	3.1. Broj lokalnih udruga i organizacija uključenih u planiranje i provedbu projekta. 3.2. Broj javnih rasprava/održanih radionica o projektu
4. Financijski učinci projekta za stanovništvo	4.1. Procijenjeni ukupni financijski učinak projekta na stanovništvo
5. Obuhvat ugroženih skupina stanovništva projektom (nezaposleni, korisnici socijalne pomoći)	5.1. Da li projekt posebno cilja ugrožene skupine društva? 5.2. Udjel ugroženih skupina društva obuhvaćenih projektom u ukupno ugroženom stanovništvu iste kategorije (nezaposleni, korisnici socijalne pomoći)
6. Učinak na ravnopravno zapošljavanje spolova	6.1. Broj žena među novozaposlenim osobama (uključujući direktno i indirektno zapošljavanje) 6.2. Indirektni oblici potpore ravnopravnosti spolova pri zapošljavanju - potpora udrugama koje promiču i potiču zapošljavanje žena
II. POKAZATELJI KOJI MJERE UČINAK PROJEKTA NA LOKALNO GOSPODARSTVO	
7. Ocjena važnosti projekta za razvoj lokalnog gospodarstva	7.1. Ocjena važnosti projekta za unapređenje konkurentnosti lokalnog gospodarstva 7.2. Udio poduzetnika koji imaju neposrednu korist od projekta u ukupnom broju lokalnih poduzetnika
8. Učinci projekta na veličinu i strukturu lokalnog gospodarstva	8.1. Porast broja poduzetnika kao (izravna i/ili neizravna) posljedica realizacije projekta 8.2. Doprinos sektorskoj diverzifikaciji poduzetnika
9. Učinak na turizam	9.1. Porast turističkih kapaciteta (porast broja postelja) 9.2. Kvalitativan doprinos razini turističke usluge (diverzifikacija turističke ponude, kvalitetniji smještaj...)
10. Financijski učinak projekta na lokalne poduzetnike	10.1. Financijski udio lokalnih poduzetnika u ukupnoj vrijednosti provedbe projekta 10.2. Procijenjeni dugoročni financijski efekt projekta na lokalne poduzetnike

III. POKAZATELJI KOJI MJERE UČINAK PROJEKTA NA LOKALNU JEDINICU	
11. Doprinos jačanju kapaciteta lokalne uprave u planiranju i provedbi projekata	11.1. Odnos financijske vrijednosti projekta prema veličini lokalnog proračuna u godini realizacije projekta 11.2. Ocjena doprinosa jačanju kapaciteta lokalne uprave za planiranje i provedbu razvojnih projekata
12. Financijski učinci realizacije projekta za lokalnu jedinicu	12.1. Godišnji financijski prihodi kao posljedica realizacije projekta (u % od proračuna jedinice tekuće godine) 12.2. Godišnji financijski trošak održavanja investicije za lokalnu jedinicu (u % od proračuna jedinice tekuće godine) 12.3. Neto godišnji financijski efekt projekta na lokalni proračun (12.1 - 12.2)
13. Doprinos projekta razvoju suradnje s akterima iz drugih lokalnih/regionalnih/prekograničnih jedinica	13.1. Ocjena suradnje s drugim lokalnim jedinicama u planiranju i provedbi projekta
IV. POKAZATELJI KOJI MJERE OSTALE VAŽNE UČINKE PROJEKTA	
14. Smanjenje različitih oblika izoliranosti	14.1. Ocjena učinka projekta na smanjenje prometne izoliranosti 14.2. Ocjena učinka projekta na smanjenje obrazovne izoliranosti 14.3. Ocjena učinka projekta na smanjenje kulturne izoliranosti
15. Zaštita okoliša i održivo korištenje prirodnih izvora	15.1. Ocjena učinka projekta na unapređenje zaštite okoliša 15.2. Ocjena učinka projekta na održivo korištenje prirodnih izvora
16. Ocjena učinkovitosti projekta (samo za infrastrukturne projekte)	16.1. Izgrađenost infrastrukture po novčanoj jedinici
17. Djelotvornost projekta	17.1 Ocjena dostizanja postavljenih ciljeva

Cilj je takve podjele procijeniti učinke projekata na ključne protagoniste razvoja, a to su upravo stanovništvo, poduzetnici, jedinice lokalne/regionalne samouprave te lokalne nevladine i druge organizacije.

Kvaliteti ocjenjivanja pridonosi veći broj izvora prikupljanja podataka. Na taj se način smanjuje rizik gubitka na kvaliteti podataka kao posljedica postojanja jednog izvora podataka. Zbog toga je poželjno za svaki projekt zasebno razmotriti sve mogućnosti prikupljanja podataka. Moguće metode prikupljanja podataka uključuju podatke iz zahtjeva za dodjelu sredstava, izvješća o završetku projekta, poštansku anketu, osobni intervju, službenu statistiku, fokus-grupe koje okupljaju sve relevantne sudionike projekta itd.

5

Procedura redovitog ažuriranja ROP-a

ROP treba gledati kao dinamičan, "otvoren" razvojni dokument, koji će s vremenom trebati mijenjati i prilagođavati promjenama u okruženju i Županiji te time pridonijeti boljem rješavanju ključnih razvojnih pitanja Županije.

ROP predstavlja opći okvir razvoja kojim se procjenjuju razvojni projekti i prioritete. Županija je zadužena za upravljanje ROP-om pa će morati razmatrati potrebne promjene kako bi ROP i dalje bio relevantan i usklađen sa stajalištima i stručnim mišljenjem ključnih dionika.

S obzirom na spomenutu ulogu ROP-a, predlaže se:

- **Godišnja kontrola/praćenje napretka** - treba je provesti u vrijeme utvrđivanja županijskog proračuna za sljedeću godinu. Potrebno je ispitati svaki segment koji se odnosi na ciljeve i prioritete (mjere, projekte, odnosno predviđene rezultate) ROP-a kako bi se ocijenio postignut napredak i utvrdila uspješnost projekata. Potrebno je potkrijepiti razloge za moguće predložene izmjene, a zatim se godišnja kontrola podnosi Partnerskom odboru radi usuglašavanja i odluke. Partnerski odbor može zatražiti pojašnjenja i prirediti preporuke za županijsku skupštinu kako bi se na vrijeme mogao korigirati proračun za iduću godinu.
- **Dvogodišnje vrednovanje** - naročito se treba usredotočiti na ostvarene rezultate projekata s obzirom na korištena sredstva. Radi se o formalnom procesu koji će obavljati IDA, čiji će stručnjaci utvrđivati uspješnost projekata, njihovu učinkovitost, relevantnost i implikacije. Svoj će izvještaj dostavljati Partnerskom odboru, čije će vrednovanje biti dostupno javnosti.

Službenom odlukom Skupštine predložene se izmjene mogu prihvatiti ili odbaciti, ali isključivo na temelju preporuka Partnerstva. Na taj će način ROP biti stalno razmatran i ažuriran, rezultati će biti dostupni javnosti, a odlučivanje službeno evidentirano. Time će se ROP neprestano poboljšavati, a odlučivanje o razvojnoj politici mijenjati. Partnerstvo će se jačati i učvršćivati.

U tom smislu, ROP treba promatrati kao "živ plan", koji će omogućavati potrebne promjene za potrebe razvojne politike Istarske županije, istodobno ostavljajući mogućnost jasnog određivanja područja u kojima je potrebna suradnja s drugim županijama, ali i s prekograničnim regijama.

6

DODACI

1 ● ● ● ● ● ● ● ● ●

Popis kratica

AZRRRI	Agencija za ruralni razvoj Istre	UOLSU	IŽ, Upravni odjel za lok. samoupravu i upravu
EU	Europska Unija	UOG	IŽ, Upravni odjel za gospodarstvo
FRRRH	Fond za regionalni razvoj RH	UOPF	IŽ, Upravni odjel za proračun i financije
FZRPAI	Fond za razvoj poljop. i agroturizma Istre	UOPK	Ž, Upravni odjel za prosvjetu i kulturu
GFI	Godišnje financijsko izvješće	UOPPV	IŽ, Upravni odjel za promet, pomorstvo i veze
GUP	Generalni urbanistički plan	UOPŠLRV	IŽ, Up. od. za polj., šum., lov., rib. i vodopriv.
HZPSS	Hrvatski zavod za poljop. savjetod. službu	UOPUGZO	IŽ, Up. od. za prost. Ured., grad. i zašt. okoliša
IDA	Istarska razvojna agencija	UOTT	IŽ, Upravni odjel za turizam i trgovinu
IPA	<i>Instrument for Pre accession Assistance</i>	UOZSSR	IŽ, Upravni odjel za zdrav., soc. skrb i rad
IRTA	Istarska razvojna turistička agencija	ŽC	Županijske ceste
ISPA	<i>Instrument for Structural Policies for Pre-Accession</i> (EU fond koji zamjenjuje IPA)	ŽKP	HGK - Županijska komora Pula
ISU	Izravna strana ulaganja		
IZPTP	Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč		
IŽ	Istarska županija		
JLS	Jedinice lokalne samouprave		
MG	Ministarstvo gospodarstva		
MK	Ministarstvo kulture		
MPŠVG	Ministarstvo polj., šum. i vod. gosp.		
MS	Međunarodna sredstva / fondovi		
MSP	Malo/a i srednje/a poduzetništvo / poduzeća		
MVP	Ministarstvo vanjskih poslova		
MZOPUG	Minist. zašt. okoliša, prost. uređ. i grad.		
NGO	<i>Non Governmental Organizations</i> (engl. NVU)		
NH	Natura Histrica (Javna ustan. za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području IŽ)		
NN	Narodne Novine (Službeni list RH)		
NVU	Nevladine Udruge		
OPG	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva		
PPIŽ	Prostorni plan Istarske županije		
PZOIŽ	Program zaštite okoliša Istarske županije		
RCGO	Regionalni Centar za gospodarenje otpadom		
RH	Republika Hrvatska		
ROPIŽ	Regionalni operativni plan IŽ		
SPUO	Strateška procjena utjecaja na okoliš		
TZIŽ	Turistička zajednica IŽ		
TZO/G	Turističke zajednice općine / grada		
UDUIŽ	Ured državne uprave u Istarskoj županiji		

2

Sudionici i suradnici u pripremi ROP-a IŽ

2.1. GLAVNI ŽUPANIJSKI TIM

ČLANOVI GLAVNOG TIMA

1.	Ivan Jakovčić	župan Istarske županije
2.	Marin Brkarić	podžupan Istarske županije
3.	Veljko Ostojić	član Županijskog poglavarstva Istarske županije zadužen za turizam i ruralni razvoj
4.	Darko Lorencin	član Županijskog poglavarstva Istarske županije zadužen za odnose s javnim poduzećima
5.	Oriano Otočan	član Županijskog poglavarstva Istarske županije zadužen za međunarodnu suradnju i europske integracije

2.2 RADNA GRUPA

ČLANOVI RADNE GRUPE

1.	Miodrag Čerina	pročelnik kabineta Župana
2.	Milan Antolović	pročelnik U.O. za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribolov i vodoprivredu
3.	Mladen Dušman	pročelnik U.O. za prosvjetu, kulturu i sport
4.	Romanita Rojnić	pročelnica U.O. za zdravstvo i socijalnu skrb
5.	Silvana Kostešić	pročelnica U.O. za proračun i financije
6.	Josip Zidarić	pročelnik U.O. za održivi razvoj
7.	Desanka Sarvan	pročelnice U.O. za lokalnu samoupravu i upravu
8.	Denis Ivošević	pročelnik U.O. za turizam
9.	Fabrizio Radin	pročelnik U.O. za talijansku nacionalnu zajednicu i druge etničke skupine
10.	Dr.sc. Lenko Uravić	voditelj Odsjeka za gospodarstvo
11.	Slavica Benčić-Kirac	voditeljica Odsjeka za proračun i plansko-analitičke poslove
12.	Ljiljana Dravec	voditeljica Odsjeka za zaštitu okoliša
13.	Vladimir Banković	voditelj Odsjeka za promet, pomorstvo i veze
14.	Vesna Ivančić	tajnica stručne službe za potrebe Skupštine i Poglavarstva Istarske županije
15.	Gracijano Prekalj	zamjenik pročelnika za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo, ribolov i vodoprivredu
16.	Grozdana Lovrečić	pomoćnica pročelnika u U.O. za održivi razvoj
17.	Vladimir Torbica	pomoćnik pročelnika za kulturu u U.O. za prosvjetu, kulturu i sport
18.	Sonja Grozić-Živolić	pomoćnica pročelnice - stručna savjetnica, Upravni odjel za zdravstvo i socijalnu skrb
19.	Edi Akilić	stručni suradnik u U.O. za turizam
20.	Manuela Hrvatinić	stručna savjetnica za međunarodnu suradnju, Odsjek za međuregionalnu i međunarodnu suradnju
21.	Mr. Lorena Brgić	stručna savjetnica za gospodarski razvoj, Odsjek za gospodarstvo

2.3 PARTNERSKI ODBOR

ČLANOVI PARTNERSKOG ODBORA

1.	Ivan Jakovčić	župan Istarske županije
2.	Šime Vidulin	predsjednik HGK-a Županijske komore Pula
3.	Vili Šaina	predsjednik HOK-a Obrtničke komore Istarske županije
4.	Radovan Juričić	predstojnik Ureda državne uprave u Istarskoj županiji
5.	Marko Maršić	pročelnik Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, Područne službe Pula
6.	Dr. Ljubomira Radolović	ravnateljica Zavoda za javno zdravstvo Istarske županije
7.	Biserka Momčinović	koordinatorica Centra za građanske inicijative Poreč
8.	Dušica Radoičić	predsjednica Zelene Istre
9.	Dr. Ivica Matošević	predsjednik Vinistre
10.	Maurizio Tremul	predsjednik Talijanske unije Rijeka
11.	Dr. Elvis Zahtila	ravnatelj Nature Histrice
12.	Dr.sc. Đordano Peršurić	ravnatelj Instituta za poljoprivredu i turizam Poreč
13.	Dr. sc. Nenad Smodlaka	predstojnik Zavoda za istraživanje mora Instituta Ruđer Bošković u Rovinju
14.	Prof. dr.sc. Marinko Škare	dekan FET-a "Dr. Mijo Mirković" Pula
15.	Prof.dr.sc. Robert Matijašić	dekan Filozofskog fakulteta u Puli
16.	Prof.dr.sc. Vinko Jurcan	dekan Visoke tehničke škole u Puli
17.	Doc.dr.sc. Krista Mužić	dekanica Visoke učiteljske škole u Puli
18.	Tomislav Popović	direktor Turističke zajednice Istarske županije
19.	Lorella Limoncin - Toth	gradonačelnica Grada Buje
20.	Valter Flego	gradonačelnik Grada Buzeta
21.	Bruno Hrvatinić	gradonačelnik Grada Labina
22.	Anteo Milos	gradonačelnik Grada Novigrada

23.	Neven Rimanić	gradonačelnik Grada Pazina
24.	Edi Štifanić	gradonačelnik Grada Poreča
25.	Valter Drandić	gradonačelnik Grada Pule
26.	Giovanni Sponza	gradonačelnik Grada Rovinja
27.	Vlado Kraljević	gradonačelnik Grada Umaga
28.	Klaudio Vitasović	gradonačelnik Grada Vodnjana
29.	Slobodan Kapor	povjerenik za Istarsku županiju SSSH
30.	Dino Kozlevac	županijski vatrogasni zapovjednik
31.	Ratomir Ivičić	ravnatelj JU Nacionalnog parka Brijuni
32.	Bruno Bulić	predsjednik Sindikata Istre i Kvarnera

2.4. KONZULTANTSKI TIM INSTITUTA ZA MEĐUNARODNE ODNOSI ZAGREB

1.	Marijo Polić	voditelj
2.	Dr. sc. Sanja Maleković	
3.	Dr. sc. Sanja Tišma	

2.5. PREDSTAVNICI ISTARSKE RAZVOJNE AGENCIJE (IDA) D.O.O.

1.	Boris Sabatti	stručni savjetnik
2.	Bernard Zenzerović	stručni suradnik

2.6. PREDSTAVNICI MINISTARSTVA MORA, TURIZMA, PROMETA I RAZVITKA I FONDA ZA REGIONALNI RAZVOJ

1.	Mr.sc. Marija Rajaković	stručni savjetnik, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka
2.	Ksenija Andreić	viši stručni savjetnik, Fond za regionalni razvoj

3

Poziv na prvo iskazivanje interesa za prijavljivanje razvojnih projekata za mrežu projekata u ROP-u

REGIONALNI OPERATIVNI PROGRAM ISTARSKE ŽUPANIJE (ROP)
IDA -Istarska razvojna agencija

POZIV NA PRVO ISKAZIVANJE INTERESA ZA PRIJAVLJIVANJE RAZVOJNIH PROJEKATA ZA MREŽU PROJEKATA U ROP-u

Svrha poziva je identificirati i prikupiti sve ideje, prijedloge i projekte koji su važni za razvoj Istarske županije i ostvarivanje ciljeva i prioriteta utvrđenih Regionalnim operativnim programom.

Od prikupljenih ideja, prijedloga i projekata, kontinuirano će se sastavljati cjelovita baza i mreža (pipe-line) svih projekata u Istarskoj županiji.

Mreža projekata biti će osnova Županijskom poglavarstvu i Partnerskom odboru, da temeljem strateških ciljeva i mjera utvrđenih u ROP-u, izabiru, kandidiraju za financiranje i provode one projekte koji su najvažniji i od najvećeg prioriteta za razvoj Istarske županije.

Poziv na iskazivanje interesa za prijavljivanje prijedloga i projekata za mrežu projekata ROP-a objavljivati će se najmanje dva (2) puta godišnje.

Na ovaj poziv mogu se prijaviti projekti u svim područjima razvoja. Prednost će imati projekti koji izravno pridonose ostvarenju strateških ciljeva, prioriteta (podciljeva) i mjera utvrđenih ROP-om Istarske županije.

Strateški ciljevi ROP-a su:

- CILJ 1 KONKURENTNO GOSPODARSTVO
- CILJ 2 RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA; VISOK DRUŠTVENI STANDARD
- CILJ 3 URAVNOTEŽEN I ODRŽIVI RAZVOJ
- CILJ 4 PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA

Projekti uvršteni u bazu i mrežu projekata nakon postupka izbora kandidirat će se za financiranje i to kroz:

- programe pretprijetnih fondova EU (PHARE, SAPARD, IPA i dr.);
- druge međunarodne institucije (Svjetska banka, Europska banka za obnovu i razvoj, zaklade i dr.);
- programe institucija RH (ministarstava, fondova, javnih poduzeća i dr.);
- županijske programe;
- druge izvore (banke, privatni izvori i dr.).

Svi prijedlozi projekata i projektnih ideja moraju biti podesni prema obrascu ROP-a za prijavu projekata.

Obrazac za prijavu, cjeloviti pregled ciljeva, prioriteta (podciljeva) i mjera utvrđenih u ROP-u Istarske županije mogu se naći na web stranici Istarske Županije: www.istra-istria.hr

Projekti i projektne ideje šalju se Istarskoj razvojnoj agenciji na propisanom obrascu na adresu: Mletačka 12/IV, 52100 Pula i u elektronskom obliku na e-mail: anica.cernjul@ida.hr

Rok za prijavu je 24.04.2006. g.

Sve potrebne informacije mogu se dobiti u IDA-i na broju telefona 052/381-900.

4

Obrazac za prijavljivanje razvojnih projekata za mrežu ROP-a

ROP ISTARSKJE ŽUPANIJE
IDA -Istarska razvojna agencija

OBRAZAC ZA PRIJAVLJIVANJE RAZVOJNIH PROJEKATA ZA MREŽU U ROP-u

1. NAZIV PROJEKTA	<input type="text"/> Upisati puni naziv projekta
2. POVEZANOST PROJEKTA S ROP-OM	<input type="text"/>
2.1. Na koji je cilj ROP-a vezan projekt (vidi popis ciljeva u Pozivu)	<input type="text"/> Upisati broj cilja iz ROP-a <input type="text"/> Upisati puni naziv cilja iz ROP-a
2.2. Na koji je prioritet iz ROP-a vezan projekt (vidi popis prioriteta u Pozivu)	<input type="text"/> Upisati broj prioriteta iz ROP-a <input type="text"/> Upisati puni naziv prioriteta iz ROP-a
2.3. Na koju je mjeru iz ROP-a vezan projekt (vidi popis mjera u Pozivu)	<input type="text"/> Upisati broj mjere iz ROP-a <input type="text"/> Upisati puni naziv mjere iz ROP-a

<p>4. PODNOSITELJ PRIJAVE / PREDLAGAČ PROJEKTA</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 25px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Upisati naziv podnositelja</p> <div style="border: 1px solid black; height: 25px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: center; font-size: small;">Upisati organizacijski oblik predlagača (uprava, javna institucija, javno poduzeće, udruga i dr.)</p> <div style="border: 1px solid black; height: 25px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Adresa</p> <div style="border: 1px solid black; height: 25px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Telefon, e-mail, fax</p> <div style="border: 1px solid black; height: 25px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Ime i prezime nadležne osobe, funkcija</p>
<p>5. OPIS PROJEKTA</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 60px; width: 100%;"></div>
<p>5.1. Svrha projekta</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 40px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Opisati koji je smisao projekta? Zašto je pokrenut projekt?</p>
<p>5.2. Ciljevi projekta</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 40px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Opisati što se projektom želi postići? Koji su konkretni koraci da se postigne svrha projekta?</p>
<p>5.3. Rezultati projekta</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 40px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Opisati što je to što će projekt dati korisnicima? Što je učinak projekta za korisnike?</p>
<p>6. KONAČNI KORISNICI</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 25px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Broj korisnika</p> <div style="border: 1px solid black; height: 25px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Opisati korisnike, tko su korisnici, ciljane grupe.</p>
<p>7. PODRUČJE NA KOJEM SE IZVODI PROJEKT</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 25px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Navesti mjesto na kojem se izvodi projekt.</p>
<p>8. SEKTOR I VRSTA PROJEKTA</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 25px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Upisati sektor npr. industrija, poljoprivreda, obrazovanje, okoliš i dr.</p> <div style="border: 1px solid black; height: 25px; width: 100%;"></div> <p style="text-align: right; font-size: small;">Upisati vrstu projekta npr. proizvodni, infrastrukturni, prijenos znanja i dr.</p>

<p>9. U KOJOJ JE FAZI PREDLOŽENI PROJEKT</p>	<p style="text-align: right;">X u tijeku</p> <p>X pripremljen u potpunosti za provedbu ali nije počeo</p> <p>X u tijeku je priprema</p> <p>X prijedlog</p> <p style="text-align: right;">Zaokružite jednog od navedenih X</p>
<p>10. PREDVIĐENI POČETAK IZVEDBE PROJEKTA</p>	<p style="text-align: right;">Dan, mjesec, godina</p>
<p>11. PROCJENA UKUPNOG VREMENA TRAJANJA PROJEKTA</p>	<p style="text-align: right;">Broj mjeseci</p>
<p>12. KOJI JE UKUPAN PRORAČUN PROJEKTA</p>	<p style="text-align: right;">Iznos proračuna projekta u kunama/eurima.</p>
<p>13. STRUKTURA FINANCIRANJA PROJEKTA</p>	<p><input type="text"/> % vlastitih (od predlagača) sredstava <input type="text"/> % sredstva drugih izvora u Županiji</p> <p><input type="text"/> % sredstva iz državnog proračuna i državnih ustanova <input type="text"/> % sredstva iz programa EU</p> <p><input type="text"/> % sredstava drugih inozemnih izvora <input type="text"/> % sredstva kredita</p> <p><input type="text"/> % privatna sredstva <input type="text"/> % ostali izvori (navesti koji)</p> <p style="text-align: right;">Za projekte koji su u izvedbi, a imaju sufinanciranje priložiti potvrdu. Za projekte koji su u pripremi navesti moguće prijedloge.</p>
<p>14. PRIJEDLOZI ZA SUFINANCIRANJE</p>	<p style="text-align: right;">Navesti da li je projekt predložen drugom vanjskom izvoru financiranja.</p> <p style="text-align: right;">Navesti kojem.</p> <p style="text-align: right;">Navesti kada.</p>
<p>15. VLASNIČKA PITANJA</p>	<p style="text-align: right;">Navesti da li su svi vlasnički problemi riješeni ako projekt obuhvaća i građenje.</p> <p style="text-align: right;">Priložiti pismenu potvrdu u prilogu.</p>
<p>16. LOKACIJSKE I GRAĐEVINSKE DOZVOLE</p>	<p style="text-align: right;">Navesti da li su sve lokacijske / građevinske dozvole za projekt pribavljene.</p> <p style="text-align: right;">Priložiti pismenu potvrdu u prilogu.</p> <p style="text-align: right;">Ukoliko nisu, navesti se mogu dozvole koje se realno mogu dobiti u roku od 6 mjeseci.</p>

<p>17. TEHNIČKA DOKUMENTACIJA</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Navesti da li je sva tehnička dokumentacija (dizajn, planovi, specifikacije opreme) na raspolaganju za projekt. Priložiti pismene potvrde u prilogu.</p> <div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Ukoliko nije, navesti može li se realno očekivati da će tehnička dokumentacija biti pripremljena u roku od 6 mjeseci</p>
<p>18. ANALIZE ZA PROJEKT</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Navesti da li su izrađene neke od analiza i koje, npr. preinvesticijske, cost benefit, utjecaj na okoliš i dr.</p>
<p>19. PODRŠKA NADLEŽNIH INSTITUCIJA</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Navesti da li postoji podrška nadležne institucije i koje. Priložite pismenu potvrdu u prilogu.</p>
<p>20. POVEZANOST PROJEKTA S DRUGIM RAZVOJNIM PROGRAMIMA/ STRATEGIJAMA</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Navedite da li je projekt povezan s nekim razvojnim programom, sektorskim ili područnim (npr. Strategija razvoja građevinarstva ili Razvojni plan općine i sl.) i ime tog programa.</p>
<p>21. ZAJEDNIČKI PROJEKT VIŠE JEDINICA LOKALNE SAOUPRAVE</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Navedite koje su to jedinice lokalne samouprave.</p>
<p>22. MEĐUŽUPANIJSKI PROJEKT</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Navedite koje su to županije.</p>
<p>23. PREKOGRANIČNI PROJEKT</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Navedite koje su to inozemne regije.</p>
<p>24. PROVEDBENA ORGANIZACIJA I PARTNERI</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Ime provedbene organizacije</p> <div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Ime partnera provedbene organizacije</p>
<p>25. BILO KAKVI DODATNI PODATAK ILI INFORMACIJA VAŽNA ZA PROJEKT</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div>
<p>26. MJESTO I DATUM</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 100%; display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; width: 45%;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 10%; text-align: center;">mjesto</div> <div style="border: 1px solid black; width: 45%;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 10%; text-align: center;">datum</div> </div>
<p>27. KONTAKT OSOBA</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Ime i prezime, adresa, broj telefona, e-mail</p>
<p>28. POTPIS I FUNKCIJA OD PREDLAGAČA</p>	<div style="border: 1px solid black; height: 20px; width: 100%;"></div> <p>Ime, prezime, funkcija</p>
<p>29. Šifra projekta</p>	<div style="border: 1px solid black; width: 100%;"></div> <p>Popunjava IDA</p>

Strateški ciljevi, prioriteti i mjere ROP-a IŽ

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
I. KONKURENTNO GOSPODARSTVO	1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo	1.1.1. Stvaranje povoljnog financijskog okruženja za razvoj gospodarstva
		1.1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture
		1.1.3. Privlačenje stranih ulaganja
		1.1.4. Razvoj poslovnih zona
		1.1.5. Razvoj klastera
	1.2. Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja	1.2.1. Razvoj tehnološkog parka
		1.2.2. Potpora korištenju znanja i inovacija u gospodarstvu (komercijalizacija inovacija i povezivanje gospodarstva i razvojnih institucija)
		1.2.3. Podizanje stupnja racionalizacije korištenja sirovina i energenata u proizvodnim procesima i edukacija
	1.3. Razvoj informacijskog društva	1.3.1. Informatizacija županijske uprave i jedinica lokalne samouprave
		1.3.2. Informatizacija javnih ustanova
	1.4. Restrukturiranje i repositioniranje turističkog gospodarstva	1.4.1. Produženje turističke sezone
		1.4.2. Razvoj selektivnih turističkih programa u Istri
		1.4.3. Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu
		1.4.4. Promocija Istre kao turističke regije
		1.4.5. Unapređenje turističkih proizvoda i usluga
		1.4.6. Specijalizacija/diverzifikacija turističkih proizvoda i usluga
	1.5. Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva	1.5.1. Unapređenje infrastrukture za razvoj poljoprivrede i ribarstva
		1.5.2. Razvoj ruralnog prostora; razvoj poduzetništva na selu; razvoj agroturizma
		1.5.3. Vrednovanje i unapređenje proizvodnje autohtonih proizvoda
		1.5.4. Razvoj ribarstva

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
II. RAZVOJ Ljudskih RESURSA I VISOK DRUŠTVENI STANDARD	2.1. Osiguranje pune zaposlenosti	2.1.1. Razvoj lokalnog tržišta rada
		2.1.2. Regionalni akcijski plan za zapošljavanje
	2.2. Visok stupanj zdravstvene i socijalne zaštite	2.2.1. Unapređenje uvjeta i kvalitete rada u zdravstvenoj djelatnosti
		2.2.2. Prevencija, rano otkrivanje i liječenje bolesti koje su prepoznate kao županijski prioriteti
		2.2.3. Unapređenje socio-zdravstvene zaštite starijih osoba
	2.3. Razvoj ljudskih resursa	2.3.1. Unapređenje predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja
		2.3.2. Razvoj visokog obrazovanja
		2.3.3. Jačanje znanstvenih istraživanja
		2.3.4. Razvoj i usavršavanje ljudskih resursa u skladu s potrebama gospodarstva
		2.3.5. Cjeloživotno učenje
		2.3.6. Stjecanje znanja i iskustava na međunarodnoj razini
		2.3.7. Demografski poticaji (potpora roditeljima u podizanju djece)
	2.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem	2.4.1. Jačanje kapaciteta područne (regionalne) samouprave
		2.4.2. Jačanje kapaciteta lokalne samouprave
		2.4.3. Jačanje suradnje s uredom državne uprave i drugim institucijama središnje uprave
		2.4.4. Jačanje međužupanijske i prekogranične suradnje
		2.4.5. Unapređenje upravljanja imovinom i prihodima
2.5. Razvoj civilnog društva	2.5.1. Razvoj institucionalnih mehanizama za suradnju i koordinaciju između tijela županijske i lokalne samouprave i civilnog društva	

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
III. URAVNOTEŽEN I ODRŽIV RAZVOJ	3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem	3.1.1. Unapređenje sustava praćenja kakvoće okoliša
		3.1.2. Uspostava županijskog informacijskog sustava o okolišu
	3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava	3.2.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom
		3.2.2. Izgradnja i unapređenje sustava vodoopskrbe
		3.2.3. Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje
		3.2.4. Plinifikacija
		3.2.5. Korištenje obnovljivih izvora energije
		3.2.6. Izgradnja i održavanje sustava prometne infrastrukture
	3.3. Ravnomjeran razvoj unutrašnjosti i priobalja	3.3.1. Poticajne mjere za razvojne projekte u unutrašnjosti
		3.3.2. Zaštita obalnog pojasa u urbanim područjima
	3.4. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine	3.4.1. Opremanje sustava zaštite i spašavanja
		3.4.2. Edukacija stanovništva
		3.4.3. Zaštita i spašavanje na moru
IV. PREPOZNATLJIVOST ISTARSKOG IDENTITETA	4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja	4.1.1. Valorizacija i zaštita prirodnih vrijednosti
		4.1.2. Jačanje institucija u području zaštite prirode
	4.2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja	4.2.1. Osnivanje i umrežavanje institucija važnih za kulturni razvitak i prepoznatljiv istarski identitet
		4.2.2. Očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine
		4.2.3. Obrazovanje za njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti
	4.3. Razvoj multikulturalizma	4.3.1. Unapređenje rada institucija i udruga nacionalnih manjina

Impresum:
Nakladnik: Istarska razvojna agencija (IDA) d.o.o.
Urednik: Darko Lorencin
Grafičko oblikovanje: Stožer
Tisak: Tiskara Meić
Naklada: 800 kom
ISBN: 978-953-95717-0-0